

Intersectional Approach to Combating Homelessness for Women

Project: 101172611 — INTERACT — ESF-2023-HOMELESS

INTERACT Εθνική έκθεση

Ελληνική μετάφραση

Ιούνιος 2025

Υπεύθυνος Πακέτου Εργασίας: RIKK and Rótin

Contributors:

GERMANY: HTWK	Leipzig Hochschule für Technik, Wirtschaft und Kultur Leipzig
GREECE:	Σύνδεσμος Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου, Περιφέρεια Κρήτης, Δήμος Παλαιού Φαλήρου
ICELAND: RIKK – Rotin	Institute for Gender, Equality and Difference at the University of Iceland;
ITALY:	Associazione Mondodonna Onlus, Azienda Pubblica di Servizi alla Persona Citta di Bologna and Cooperativa Sociale Società Dolce
PORTUGAL:	Ares do Pinhal Associação de Recuperação de Toxicodependentes
ROMANIA:	Direcția de Asistență Socială și Medicală

Χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι απόψεις και γνώμες που εκφράζονται είναι, ωστόσο, μόνο εκείνες του/των συγγραφέα/συγγραφέων και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η αρχή που χορήγησε τη χρηματοδότηση μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες γι' αυτές.

Αναφορά Έργου: 101172611 — INTERACT — ESF-2023-HOMELESS

Σύντομη Αναφορά

Το έργο INTERACT, το οποίο υλοποιείται από την 1η Οκτωβρίου 2024 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2027, συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ+) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται για μια πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των πολλαπλών ευαλωτοτήτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης ή ζουν σε επισφαλείς συνθήκες. Πρόκειται για ένα έργο με εταίρους από τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισλανδία, την Ιταλία, την Πορτογαλία και τη Ρουμανία.

Το INTERACT προκύπτει από μια βαθιά κατανόηση των περίπλοκων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι άστεγες γυναίκες, αναγνωρίζοντας τις πολλαπλές ευαλωτότητες με τις οποίες μπορεί να έρχονται αντιμέτωπες, συμπεριλαμβανομένης της έμφυλης βίας (ΕΒ) και της ενδο-συντροφικής βίας, της προβληματικής χρήσης ουσιών (ΠΧΣ) και των ζητημάτων ψυχικής υγείας. Αναγνωρίζοντας τις ελλείψεις των παραδοσιακών παρεμβάσεων, το έργο εισάγει μια ολιστική και διατομεακή προσέγγιση, αμφισβητώντας τις απομονωμένες μεθόδους που επικρατούν στην αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης. Χρησιμοποιεί μια ολοκληρωμένη μεθοδολογία, για να αντιμετωπίσει τα υποκείμενα ζητήματα της έλλειψης στέγης και να προσφέρει μια βιώσιμη λύση στην έλλειψη στέγης για τις γυναίκες

Στόχος του INTERACT είναι να προσφέρει βιώσιμες λύσεις και προσεγγίσεις με βάση το τραύμα για την πρόληψη της έλλειψης στέγης. Το έργο επικεντρώνεται στις άστεγες γυναίκες, ιδίως εκείνες με υψηλές και σύνθετες ανάγκες παροχής υπηρεσιών, στους ενδιαφερόμενους φορείς και στους φορείς λήψης αποφάσεων κοινωνικής πολιτικής σε συναφείς τομείς, καθώς και στο γενικό κοινό. Ο πυρήνας του έργου είναι το πιλοτικό μοντέλο παρέμβασης το οποίο θα βασίζεται στη διεπιστημονική συνεργασία, αναγνωρίζοντας τη διατομεακότητα του ζητήματος της έλλειψης στέγης. Το μοντέλο θα εφαρμοστεί πιλοτικά σε όλες τις χώρες-εταίρους, δίνοντας έμφαση στη διεπιστημονική συνεργασία και υποστήριξη των γυναικών, ενώ θα αποτελεί ένα μοντέλο αρκετά ευέλικτο ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί σε διαφορετικά εθνικά περιβάλλοντα.

Η παρούσα έκθεση αναλύει την έλλειψη στέγης σε όλες τις χώρες εταίρους του INTERACT. Καλύπτει εθνικές και τοπικές στατιστικές, πολιτικές, θεσμούς, ενδιαφερόμενους φορείς, υπηρεσίες και το επίπεδο της διεπιστημονικής συνεργασίας. Τα ευρήματα θα καθοδηγήσουν την υλοποίηση του έργου με βάση τη μοναδική κατάσταση κάθε χώρας.

Γερμανία

Ο ορισμός και η αναφορά της έλλειψης στέγης στη Γερμανία βασίζεται στην κατηγοριοποίηση ETHOS Light. Η πρόσβαση σε δεδομένα για την έλλειψη στέγης είναι πολύ καλή, αλλά ελλιπής.

Το κράτος είναι νομικά υποχρεωμένο να παρέχει καταφύγιο και να καλύπτει διάφορες ανάγκες όλων όσων βρίσκονται σε τέτοιες καταστάσεις. Υπάρχει ένα μακροχρόνιο και ολοκληρωμένο σύστημα κοινωνικής υποστήριξης για τους άστεγους και άλλους που βρίσκονται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Παρ' όλα αυτά, δεν αναγνωρίζονται όλες οι καταστάσεις αστέγων, όπως ορίζονται από την τυπολογία ETHOS, για το δικαίωμα χρήσης των υπηρεσιών αστέγων. Η

Γερμανία διαθέτει εθνικό σχέδιο δράσης κατά των αστέγων (2024). Υποστηρίζει τη δέσμευση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας να καταπολεμήσει συστηματικά την έλλειψη στέγης, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών αναγκών σε σχέση με το φύλο.

Οι προσεγγίσεις "Πρώτα η στέγαση" και "Περιορισμός του τραύματος" στις υπηρεσίες για τους αστέγους έχουν εξέχουσα θέση στη Γερμανία. Επίσης, η πρακτική του συστήματος υποστήριξης παρουσιάζει διαφοροποιημένες προσφορές που απευθύνονται εν μέρει ή ειδικά στις άστεγες γυναίκες. Υπάρχουν επίσης παραδείγματα προσφορών που ανταποκρίνονται σε σύνθετες ευπάθειες και προβληματικές καταστάσεις στις οποίες εκπροσωπούνται ολοκληρωμένες προσεγγίσεις. Ωστόσο, η ανταπόκριση σε σύνθετα τρωτά σημεία και προβληματικές καταστάσεις και η προοπτική της διατομικότητας εξακολουθούν να αποτελούν μάλλον εξαίρεση παρά κυρίαρχη τάση στο σχεδιασμό των υπηρεσιών υποστήριξης.

Στην περιοχή της Λειψίας, την περιοχή παρέμβασης INTERACT, λειτουργούν διάφορες οργανώσεις, πρωτοβουλίες και υπηρεσίες υποστήριξης για τους άστεγους. Ορισμένες από αυτές είναι προσαρμοσμένες σε σύνθετα προβλήματα, όπως η διανυκτέρευση γυναικών ή χρηστών ναρκωτικών. Ενώ η δέσμευση μεμονωμένων φορέων συμβάλλει περιστασιακά στην αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων εντός του συστήματος, εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις στη διαρθρωτική δικτύωση των κοινωνικών υπηρεσιών και στη διασύνδεση των νομικών δικαιωμάτων, ιδίως για τους άστεγους πολίτες της ΕΕ.

Συνακόλουθα, η προτεινόμενη εστίαση του INTERACT σε εθνικό επίπεδο στη Γερμανία αφορά τη δικτύωση των φορέων και τα ερωτήματα σχετικά με τον αντίκτυπο της διαφοροποίησης και των συναφών αποκλεισμών και συμπερίληψης από το σύστημα υποστήριξης, που διευκολύνεται μέσα από το πρίσμα της διατομικότητας. Στη Λειψία, την περιοχή παρέμβασης, η εστίαση θα πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση της δικτύωσης σε θεσμικό επίπεδο.

Ελλάδα

Τα δεδομένα για τους άστεγους στην Ελλάδα παραμένουν ασυνεπή και αποσπασματικά και σε μεγάλο βαθμό απρόσιτα, χωρίς να υπάρχουν δημόσια διαθέσιμα ενημερωμένα στατιστικά στοιχεία για το σύνολο του πληθυσμού των αστέγων. Για παράδειγμα, δεν καταγράφουν την κρυφή έλλειψη στέγης και δεν συνεισφέρουν όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών στην εθνική βάση δεδομένων.

Η Ελλάδα χρησιμοποιεί το πλαίσιο ETHOS για τον ορισμό της έλλειψης στέγης, το οποίο είναι νομικά αναγνωρισμένο. Παράλληλα, έχει υιοθετήσει ένα Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης 2023-2027, καθώς και το πρόγραμμα Στέγαση και εργασία για τους αστέγους, μια πρόσθετη πολιτική στο πλαίσιο της ευρύτερης εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης. Σε τοπικό επίπεδο, η Ελλάδα δεν έχει παραδείγματα πολιτικών που να καταπολεμούν ειδικά την έλλειψη στέγης, αλλά υπάρχουν ορισμένα προγράμματα. Η Ελλάδα δεν έχει στρατηγική για την Πρώτη Στέγαση και βασίζεται κυρίως σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης και όχι σε μακροπρόθεσμες λύσεις στέγασης.

Το σύστημα υποστήριξης των αστέγων στην Ελλάδα παραμένει κατακερματισμένο, με τις αρμοδιότητες να κατανέμονται σε πολλά υπουργεία. Αυτή η έλλειψη συντονισμού έχει ως αποτέλεσμα την αναποτελεσματικότητα των υπηρεσιών και τα κενά στην πρόσβαση, ιδίως όσον αφορά τη στέγαση έκτακτης ανάγκης και την υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων. Παρατηρείται αξιοσημείωτη έλλειψη της ευαισθητοποιημένης σε σχέση με το φύλο προσέγγισης στις παρεμβάσεις. Παρά το γεγονός ότι πολλοί από τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής θα εφάρμοζαν αυτή την προσέγγιση στην καθημερινή παρέμβαση στον άστεγο πληθυσμό, αυτό φαίνεται να αποτελεί την εξαίρεση και όχι τον κανόνα. Παρ' όλα αυτά, έχουν αναδειχθεί ορισμένες βέλτιστες πρακτικές, ιδίως στα προγράμματα προσέγγισης, στις συνεργασίες με γυναικείες οργανώσεις και στη φροντίδα με γνώμονα το τραύμα. Οι προσπάθειες αυτές παραμένουν περιορισμένες σε κλίμακα και χρηματοδότηση και υπάρχει κρίσιμη ανάγκη να επεκταθούν τα επιτυχημένα μοντέλα σε εθνικά πλαίσια πολιτικής.

Εφαρμόζονται προσεγγίσεις με βάση το τραύμα για την αντιμετώπιση πολλαπλών ευάλωτοτήτων. Για παράδειγμα, χρησιμοποιούνται από ένα μεγάλο ποσοστό επαγγελματιών που εργάζονται σε εγκαταστάσεις που βοηθούν άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών. Επίσης, ένα μεγάλο ποσοστό των ενδιαφερομένων που εκπροσωπούν την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών στην Κρήτη, δηλώνουν ότι έχουν ενσωματώσει την προσέγγιση της επίγνωσης τραύματος στην υποστήριξη που παρέχουν.

Αναφορικά με τη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, ενώ υπάρχει κάποια συνεργασία μεταξύ των σχετικών υπηρεσιών, παραμένει σε μεγάλο βαθμό άτυπη, βασισμένη σε προσωπικές σχέσεις και όχι σε θεσμοθετημένα πλαίσια.

Συμπερασματικά, η προτεινόμενη εστίαση μέσω του INTERACT στην Ελλάδα αποσκοπεί στην αντιμετώπιση κρίσιμων κενών στις υπηρεσίες υποστήριξης των αστέγων για γυναίκες με πολλαπλές ευάλωτοτήτων. Αυτό περιλαμβάνει την έμφαση στην επείγουσα ανάγκη για βελτιώσεις της πολιτικής, την προώθηση της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών και την επέκταση της πρόσβασης σε βασικούς πόρους. Με την ενίσχυση του συντονισμού των υπηρεσιών και την υποστήριξη συστημικών αλλαγών, το έργο επιδιώκει να δημιουργήσει βιώσιμες λύσεις που θα εξασφαλίζουν μακροπρόθεσμη υποστήριξη και προστασία για αυτόν τον ιδιαίτερα ευάλωτο πληθυσμό.

Ισλανδία

Η έλλειψη στέγης δεν έχει οριστεί επίσημα σε εθνικό επίπεδο στην Ισλανδία, για παράδειγμα στη νομοθεσία. Ωστόσο, οι ορισμοί και οι ταξινομήσεις με βάση το ETHOS γίνονται όλο και πιο συνηθισμένες και χρησιμοποιούνται π.χ. τόσο σε έναν πρόσφατα ψηφισμένο νόμο για τη στέγαση σε εθνικό επίπεδο όσο και σε έναν δήμο σε τοπικό επίπεδο.

Η πρόσβαση σε αξιόπιστα και ολοκληρωμένα δεδομένα σχετικά με την έλλειψη στέγης, τα οποία είναι λαμβάνουν υπόψη το φύλο, είναι περιορισμένη στην Ισλανδία. Διαφορετικά μέρη συλλέγουν δεδομένα χρησιμοποιώντας διαφορετικές μεθόδους και για διαφορετικούς σκοπούς, με αποτέλεσμα να προκύπτουν αποσπασματικές και ελάχιστα συγκρίσιμες πληροφορίες. Δεν

υπάρχει παράδοση για τη συμπερίληψη ορισμένων ομάδων που προσδιορίζονται από το ETHOS ως άστεγοι. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι πρόσφυγες, τα άτομα που αποφυλακίζονται από ιδρύματα, τα άτομα που κινδυνεύουν με έξωση και τα άτομα που ζουν προσωρινά με φίλους ή συγγενείς. Αυτό εμποδίζει τη σαφή κατανόηση του εύρους και της φύσης του ζητήματος. Ωστόσο, είναι εύκολα διαθέσιμα ευαίσθητα δεδομένα για τα άστεγα άτομα με υψηλές και σύνθετες ανάγκες παροχής υπηρεσιών στο Ρέικιαβικ, την περιοχή υλοποίησης της παρέμβασης INTERACT.

Η Ισλανδία διαθέτει σαφή νομική βάση για την υποχρέωση του δημόσιου τμήμα να διασφαλίζει την πρόσβαση των αστέγων σε στεγαστικές λύσεις σύμφωνα με τις ανάγκες τους και να παρέχει ολοκληρωμένη υποστήριξη με στόχο την επίλυση των προβλημάτων τους. Ωστόσο, η νομική προστασία για τις γυναίκες που αντιμετωπίζουν έλλειψη στέγης παραμένει περιορισμένη και σχετίζεται κυρίως με την ενδο-συντροφική βία, ιδίως την ενδοοικογενειακή βία (ΕΒ). Ωστόσο, η Ισλανδία δεν διαθέτει εθνική πολιτική για την έλλειψη στέγης, αλλά ένας δήμος, η πόλη του Ρέικιαβικ, έχει θεσπίσει μια πολιτική και ένα σχέδιο δράσης για την έλλειψη στέγης λαμβάνοντας υπόψη το φύλο, και απευθύνεται ειδικά σε άστεγους με σύνθετες και πολύπλευρες ανάγκες.

Οι επαγγελματίες έχουν επίγνωση της διατομεακότητας στη διαχείριση της έλλειψης στέγης και της ανάγκης για διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων και διοικητικών επιπέδων. Παρόλα αυτά, παρά τα παραδείγματα τέτοιων επιτυχημένων συνεργασιών, η πολυεπίπεδη συνεργασία παραμένει περισσότερο άτυπη παρά επίσημη. Τα εμπόδια στη συνεργασία περιλαμβάνουν ασαφείς κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ευθύνη των υπηρεσιών, την εξουσιοδότηση για την ανταλλαγή πληροφοριών, τη συστηματική διαβούλευση και τα επίσημα κριτήρια και τον έλεγχο της ποιότητας. Παρά τις εκκλήσεις για μια εθνική πολιτική και κατευθυντήριες γραμμές για την υποστήριξη της πολυεπίπεδης και διεπιστημονικής συνεργασίας, αυτά δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί.

Συμπερασματικά, η παρέμβαση του INTERACT σε εθνικό επίπεδο στην Ισλανδία θα πρέπει να επικεντρωθεί στην άσκηση πίεσης για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης εθνικής πολιτικής για τους άστεγους, την υποστήριξη της ολοκληρωμένης συλλογής δεδομένων για τους άστεγους και την πολυεπίπεδη συνεργασία. Σε τοπικό επίπεδο, το INTERACT θα πρέπει να επικεντρωθεί στη διεύρυνση και ενίσχυση του υφιστάμενου δικτύου στην περιοχή παρέμβασης, στη συστηματοποίηση της συνεργασίας και στη διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των περιπτώσεων.

Ιταλία

Η Ιταλία δεν έχει νομικό ορισμό της έλλειψης στέγης, αλλά η ιταλική νομοθεσία αναφέρεται στην έλλειψη στέγης μέσω κανονισμών που σχετίζονται με τις κοινωνικές υπηρεσίες και τα δικαιώματα των ευάλωτων ατόμων. Η απογραφή πληθυσμού από την ISTAT θεωρεί ότι η έλλειψη στέγης συνδέεται κυρίως με την έλλειψη σταθερής κατοικίας. Παρέχεται ένας ευρύτερος ορισμός, αναφερόμενος στην επισφαλή στέγη, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την αστάθεια. Η ταξινόμηση ETHOS έχει υιοθετηθεί στην Ιταλία μέσω της συνεργασίας μεταξύ της fio.PSD και της

FEANTSA. Τα στατιστικά στοιχεία για την έλλειψη στέγης είναι διαθέσιμα και δείχνουν σημαντικές περιφερειακές ανισότητες. Ωστόσο, τα δεδομένα είναι συχνά αποσπασματικά και δεν αποτυπώνουν πλήρως την ποικιλομορφία και την κινητικότητα του πληθυσμού των αστέγων

Η ιταλική νομοθεσία αντιμετωπίζει σιωπηρά τα δικαιώματα στέγασης μέσω ευρύτερων πολιτικών κοινωνικής ένταξης. Οι βασικές πολιτικές περιλαμβάνουν τις "Κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση της σοβαρής περιθωριοποίησης των ενηλίκων", το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και το εθνικό ταμείο φτώχειας. Σε τοπικό επίπεδο, η Μπολόνια – περιοχή υλοποίησης της παρέμβασης του INTERACT - έχει πρωτοπορήσει στον συν-σχεδιασμό υπηρεσιών για την καταπολέμηση της σοβαρής περιθωριοποίησης, προσφέροντας ένα ολοκληρωμένο φάσμα υπηρεσιών, όπως καταφύγια έκτακτης ανάγκης, υπηρεσίες προσέγγισης και προσωρινές λύσεις στέγασης.

Το μοντέλο Housing First στην Ιταλία δίνει έμφαση στην παροχή άμεσης, σταθερής στέγασης ως θεμέλιο για την αντιμετώπιση άλλων κοινωνικών ζητημάτων. Η προσέγγιση αυτή, που ενσωματώνεται στις υπηρεσίες της Μπολόνια, ευθυγραμμίζεται με τις αρχές της μείωσης της βλάβης για τον μετριασμό των συνεπειών της ακραίας περιθωριοποίησης. Παρόλο που η φροντίδα με γνώμονα το τραύμα δεν είναι ακόμη ευρέως διαδεδομένη στην Ιταλία, πρωτοβουλίες όπως το έργο "CARE4TRAUMA" της MondoDonna εργάζονται για την ενσωμάτωση αυτών των αρχών στην παροχή υπηρεσιών.

Η Ιταλία προσφέρει ποικίλες υπηρεσίες για τους άστεγους, συμπεριλαμβανομένων καταφυγίων έκτακτης ανάγκης, προγραμμάτων χρήσης ουσιών, υγειονομικής περίθαλψης και υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Το ASP Città di Bologna της Μπολόνια διαχειρίζεται εκτεταμένες υπηρεσίες υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων ομάδων προσέγγισης, υποδοχής έκτακτης ανάγκης, σχεδίων κλιματικής προειδοποίησης και προσωρινής κοινής στέγασης. Ειδικές πρωτοβουλίες αντιμετωπίζουν τις ανάγκες των περιθωριοποιημένων γυναικών, εστιάζοντας στην ασφάλεια, την ψυχολογική υποστήριξη και την κοινωνική ένταξη.

Στη Μπολόνια, ολοκληρωμένα συστήματα που περιλαμβάνουν κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας και κέντρα αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας στοχεύουν στην προστασία των γυναικών με πολλαπλές ευαλωτότητες. Βασικές συμφωνίες, όπως η συμφωνία για τη μητροπολιτική περιοχή του 2014 και το μνημόνιο συμφωνίας του 2020, υποστηρίζουν τις συντονισμένες προσπάθειες μεταξύ των φορέων του δημόσιου και του κοινωνικού τομέα. Ωστόσο, οι προκλήσεις παραμένουν, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης συστηματικής συνεργασίας και πόρων.

Εν κατακλείδι, η προτεινόμενη εστίαση του INTERACT σε εθνικό επίπεδο είναι η άσκηση πίεσης για τις άστεγες γυναίκες επιζήσασες έμφυλης βίας και οι οποίες αντιμετωπίζουν επίσης προβλήματα ψυχικής υγείας ή παλεύουν με τη χρήση ουσιών (ναρκωτικά ή αλκοόλ). Στην Μπολόνια, ο τομέας παρέμβασης θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη συνεκτικών μεθοδολογιών και διαδικασιών εργασίας, ώστε να διαμοιράζονται μεταξύ των υπηρεσιών, ενώ παράλληλα θα πρέπει να διευρύνει, να ενισχύσει και να σταθεροποιήσει τη διεπιστημονική συνεργασία. Επιπλέον, είναι ζωτικής σημασίας η ενσωμάτωση του θέματος της προστασίας -

τόσο της σωματικής όσο και της ψυχολογικής- και η παροχή ασφαλούς στέγασης και ολοκληρωμένης υποστήριξης για τις άστεγες γυναίκες που έχουν επιζήσει από έμφυλη βία. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους, την ασφάλεια και την πρόσβαση σε βασικούς πόρους. Υιοθετώντας αυτή την ολιστική προσέγγιση, μπορούμε να προωθήσουμε ένα πιο περιεκτικό και αποτελεσματικό σύστημα, συμβάλλοντας στην ευημερία και την ενδυνάμωση των γυναικών που έχουν υποστεί σημαντικά τραύματα που σχετίζονται με τη έμφυλη βία και την έλλειψη στέγης.

Πορτογαλία

Στην Πορτογαλία, η έλλειψη στέγης ορίζεται επίσημα στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την ένταξη των αστέγων (ENIPSSA), η οποία από το 2017 ευθυγραμμίζεται με την τυπολογία ETHOS. Τα δεδομένα για την έλλειψη στέγης, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων που αφορούν το φύλο, καταγράφονται επίσημα και είναι εύκολα προσβάσιμα. Οι εμπειρογνώμονες προειδοποιούν ωστόσο ότι η έλλειψη στέγης των γυναικών εξακολουθεί να υποεκπροσωπείται σημαντικά στα επίσημα δεδομένα, καθώς πολλές γυναίκες αποφεύγουν τις επίσημες υπηρεσίες για την έλλειψη στέγης λόγω στίγματος, φόβου απομάκρυνσης των παιδιών ή εξάρτησης από άτυπες και επισφαλείς στεγαστικές ρυθμίσεις.

Ενώ η Πορτογαλία διαθέτει νομική προστασία σχετικά με τη στέγαση και ειδικά μέτρα για τις επιζώσες της ενδοοικογενειακής βίας και της εμπορίας ανθρώπων, δεν υπάρχει ειδική εθνική στρατηγική για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης των γυναικών. Η στρατηγική ENIPSSA 2025-2030 αναγνωρίζει τις ευαλωτότητες που σχετίζονται με το φύλο, αλλά δεν διαθέτει συγκεκριμένους μηχανισμούς υλοποίησης για να διασφαλίσει μια προσέγγιση που να λαμβάνει υπόψη το φύλο, να παρέχει υποστήριξη με βάση την επίγνωση τραύματος και να προσανατολίζεται στη μείωση του τραύματος.

Μια κρίσιμη πρόκληση που εντοπίστηκε στην Πορτογαλία είναι ο κατακερματισμός των υπηρεσιών. Οι παρεμβάσεις παραμένουν απομονωμένες, ο συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών στέγασης, υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής υποστήριξης είναι ανεπαρκής και οι δομές μακροπρόθεσμης υποστήριξης είναι ανεπαρκείς. Παρόλο που υπάρχουν προγράμματα Housing First και πρωτοβουλίες μείωσης της βλάβης, αυτά δεν προσαρμόζονται συστηματικά στις ειδικές ανάγκες των άστεγων γυναικών.

Η έκθεση υπογραμμίζει την ανάγκη για μια συστημική, διατομεακή και ευαίσθητη ως προς το φύλο προσέγγιση στις παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης. Επισημαίνει επίσης την επείγουσα ανάγκη για μια αλλαγή στην αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης στην Πορτογαλία, η οποία θα κινείται προς ολοκληρωμένες, ανταποκρινόμενες στο φύλο και τεκμηριωμένες πολιτικές που θα αντιμετωπίζουν επαρκώς τους δομικούς παράγοντες και τη πραγματικότητα των γυναικών που βιώνουν την έλλειψη στέγης.

Συμπερασματικά, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης των γυναικών στην Πορτογαλία, το INTERACT πρέπει να εστιάσει σε μια συστημική, διατομεακή και με βάση το τραύμα προσέγγιση. Με την επανεξέταση των μοντέλων παρέμβασης, την ενσωμάτωση

πολιτικών που λαμβάνουν υπόψη το φύλο, την επέκταση της Πρώτης Στέγασης και την επένδυση σε πρωτοβουλίες που καθοδηγούνται από άτομα που έχουν βιώσει αστεγία και πολλαπλές ευαλωτότητες, η Πορτογαλία μπορεί να δημιουργήσει ένα πιο περιεκτικό, αποτελεσματικό και βιώσιμο πλαίσιο για την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης μεταξύ των γυναικών.

Ρουμανία

Στη Ρουμανία, η έλλειψη στέγης ορίζεται στην Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Αστεγών 2022-2027 και στο Σχέδιο Δράσης 2022-2027, ως "μία κοινωνική κατηγορία που αποτελείται από μεμονωμένα άτομα ή οικογένειες που, για μεμονωμένους ή αθροιστικούς λόγους κοινωνικής, ιατρικής, οικονομικής, νομικής φύσης ή λόγω καταστάσεων ανωτέρας βίας, ζουν στο δρόμο, διαμένουν προσωρινά σε φίλους ή γνωστούς, αδυνατούν να συντηρήσουν κατοικία υπό καθεστώς ενοικίασης ή κινδυνεύουν με έξωση, βρίσκονται σε ιδρύματα ή σωφρονιστικά καταστήματα από τα οποία πρόκειται να απολυθούν εντός 2 μηνών, αντίστοιχα να απελευθερωθούν και δεν έχουν κατοικία".

Η συλλογή ακριβών στοιχείων για τους άστεγους στη Ρουμανία παραμένει πρόκληση, καθώς τα επίσημα στοιχεία συχνά υποεκτιμούν την πραγματική έκταση του προβλήματος. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εποπτεύει τις στρατηγικές για τους άστεγους και αντιμετωπίζει περιορισμούς όσον αφορά τους πόρους, τον συντονισμό και την ευαισθητοποίηση. Παρά τα υπάρχοντα προγράμματα, υπάρχει ανάγκη για πιο ολοκληρωμένες και καλά συντονισμένες προσπάθειες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης.

Η Ρουμανία εφαρμόζει τις προσεγγίσεις Housing First, φροντίδα με βάση την επίγνωση τραύματος και μείωση του τραύματος στις υπηρεσίες για τους άστεγους. Ωστόσο, τα μοντέλα αυτά εξακολουθούν να αναπτύσσονται περαιτέρω, ενώ απαιτείται η ευρύτερη εφαρμογή σε όλες τις υπηρεσίες. Η αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης στη Ρουμανία απαιτεί ισχυρή συνεργασία μεταξύ των δημόσιων φορέων, των ΜΚΟ, των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης και των αρχών επιβολής του νόμου. Ωστόσο, η διοργανική συνεργασία αντιμετωπίζει συχνά εμπόδια λόγω των ασαφών ρόλων και αρμοδιοτήτων, των περιορισμένων πόρων και των κατακερματισμένων υπηρεσιών. Η επιτυχημένης διυπηρεσιακή συνεργασία, όπως παρατηρείται σε πόλεις όπως η Κλουζ-Ναπόκα και η Τιμισοάρα, περιοχές παρέμβασης του INTERACT, παρέχει ένα μοντέλο για τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών και της υποστήριξης των αστεγών. Οι εθνικές στρατηγικές τονίζουν τη σημασία της συνεκτικής συνεργασίας, ωστόσο η πρακτική εφαρμογή ποικίλλει από περιοχή σε περιοχή.

Οι υπηρεσίες για τους άστεγους στη Ρουμανία περιλαμβάνουν καταφύγια έκτακτης ανάγκης, προσωρινή στέγαση και εξειδικευμένη υποστήριξη για τις επιζήσασες ενδοοικογενειακής βίας. Αξιοσημείωτα παραδείγματα είναι το Κοινωνικό Κέντρο Έκτακτης Ανάγκης στην Κλουζ-Ναπόκα και το νυχτερινό καταφύγιο "Sfânta Vineri" στη Σουτσεάβα. Ενώ οι υπηρεσίες αυτές προσφέρουν ουσιαστική υποστήριξη, όπως στέγη, γεύματα, ιατρική βοήθεια και συμβουλευτική, παραμένουν κενά σε μακροπρόθεσμες λύσεις στέγασης, υπηρεσίες που να λαμβάνουν υπόψη το φύλο και υποστήριξη για άτομα με πολλαπλές ευαλωτότητες και άρα σύνθετες ανάγκες. Η αντιμετώπιση

αυτών των κενών απαιτεί την επέκταση της χωρητικότητας των καταλυμάτων, την παροχή προσαρμοσμένων υπηρεσιών ψυχικής υγείας και εξάρτησης και τη βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης και της υποστήριξης της απασχόλησης.

Εν κατακλείδι, η προτεινόμενη εστίαση για την εθνική εστίαση του έργου INTERACT στη Ρουμανία είναι η άσκηση πίεσης για πολιτικές που να λαμβάνουν υπόψη το φύλο, αναγνωρίζοντας και διαχειρίζοντας τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που αντιμετωπίζουν την έλλειψη στέγης με πολλαπλές ευαλωτότητες και ανάγκες για υποστήριξη. Επίσης, υπογραμμίζεται η ανάγκη για υιοθέτηση της επίγνωσης τραύματος στις προσεγγίσεις των εμπλεκόμενων επαγγελματιών λαμβάνοντας υπόψη τις συνέπειες την ενδο-οικογενειακής και ενδο-συντροφικής βίας, ενός κοινού παράγοντα που συμβάλλει στην έλλειψη στέγης μεταξύ των γυναικών. Τέλος, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη διεπιστημονική και διατομεακή συνεργασία (IPV, PSU, ψυχική υγεία).

Περίληψη

Η παρούσα έκθεση του INTERACT παρέχει μια ολοκληρωμένη ανάλυση της έλλειψης στέγης σε έξι ευρωπαϊκές χώρες, εστιάζοντας στη διατομεακότητα του προβλήματος και στις ειδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης. Επισημαίνει τις διαφορές στην υφιστάμενη κατάσταση στις χώρες εταίρους και την ανάγκη για συγκεκριμένη εθνική και περιφερειακή εστίαση για την υλοποίηση του έργου από κάθε εταίρο.

Ωστόσο, φωτίζει επίσης έναν κοινό παρονομαστή: την ανάγκη για καλύτερη πρόσβαση στους πόρους της Πρώτης Στέγας και για πιο συστηματοποιημένη διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών και παροχών, για ενσωμάτωση των υπηρεσιών, για φροντίδα με βάση το τραύμα και περιορισμός του τραύματος, καθώς και για προσεγγίσεις με ευαισθησία ως προς το φύλο, ώστε να υποστηριχθούν αποτελεσματικά οι άστεγες γυναίκες με υψηλές και πολύπλοκες ανάγκες υπηρεσιών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή.....	14
2.	Συντομογραφίες και Όροι	17
2.1	Συντομογραφίες για οργανισμούς και εργαλεία	17
2.2	Συντομογραφίες όρων	17
2.3	Όροι με συντομογραφίες	18
3.	Μεθοδολογία	28
4.	Γερμανία.....	30
4.1	Άστεγοι	30
4.1.1	Άστεγοι και αιτίες.....	30
4.1.2	Άστεγοι και φύλο	31
4.2	Εθνικές και τοπικές στατιστικές	31
4.2.1	Αξιοπιστία δεδομένων	33
4.3	Δίκαιο και τοπία πολιτικής	33
4.3.1	Το φύλο στους νόμους και τα νομικά πλαίσια	34
4.4	Θεωρίες και πλαίσια που ασκούν επιρροή	34
4.5	Θεσμικές ρυθμίσεις και ενδιαφερόμενοι.....	35
4.5.1	Εθνικοί ενδιαφερόμενοι	36
4.5.2	Τοπικοί ενδιαφερόμενοι.....	38
4.6	Υπηρεσίες και διατάξεις	42
4.6.1	Εμπόδια στις υπηρεσίες.....	44
4.6.2	Κενά στις υπηρεσίες.....	44
4.6.3	Επίσημες απαιτήσεις για υπηρεσίες.....	45
4.7	Σύνοψη και ειδική εστίαση για το Interact στη Γερμανία	45
5.	Ελλάδα	47
5.1	Άστεγοι.....	47
5.1.1	Άστεγοι και αιτίες.....	47
5.1.2	Άστεγοι και φύλο	48
5.2	Εθνικές και τοπικές στατιστικές.....	49
5.2.1	Αξιοπιστία δεδομένων	51
5.3	Νομικό Πλαίσιο και Πολιτικές.....	52
5.3.1	Το φύλο στους νόμους και τα νομικά πλαίσια	53

5.4	Θεωρία και πλαίσια	53
5.5	Θεσμικές ρυθμίσεις και ενδιαφερόμενοι	56
5.5.1	Εθνικοί και τοπικοί ενδιαφερόμενοι	56
5.5.2	Διεπιστημονική συνεργασία	57
5.6	Υπηρεσίες και διατάξεις	59
5.6.1	Εμπόδια στις υπηρεσίες	60
5.6.2	Κενά στις υπηρεσίες	61
5.6.3	Επίσημες απαιτήσεις για υπηρεσίες	62
5.7	Σύνοψη και ειδική εστίαση για το INTERACT στην Ελλάδα	62
6.	Ισλανδία	64
6.1	Άστεγοι	64
6.1.1	Άστεγοι και αιτίες	65
6.1.2	Άστεγοι και φύλο	65
6.2	Εθνικές και τοπικές στατιστικές	66
6.2.1	Αξιοπιστία δεδομένων	67
6.3	Δίκαιο και τοπίο πολιτικής	68
6.3.1	Ο ρόλος του φύλου στους νόμους και τις πολιτικές	70
6.4	Θεωρία και πλαίσια	71
6.5	Θεσμικές ρυθμίσεις και ενδιαφερόμενοι	72
6.5.1	Εθνικοί ενδιαφερόμενοι	73
6.5.2	Τοπικοί ενδιαφερόμενοι	75
6.5.3	Διεπιστημονική συνεργασία	76
6.6	Υπηρεσίες και παροχή	78
6.6.1	Εμπόδια στις Υπηρεσίες	79
6.6.2	Κενά στις υπηρεσίες	81
6.6.3	Επίσημες απαιτήσεις για υπηρεσίες	81
6.7	Σύνοψη και ειδική εστίαση για την αλληλεπίδραση στην Ισλανδία	82
7.	Ιταλία	85
7.1	Άστεγοι	85
7.1.2	Άστεγοι και αιτίες	86
7.1.2	Άστεγοι και φύλο	86

7.2	Εθνικές και τοπικές στατιστικές	87
7.1.2	ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	87
7.3	Δίκαιο και Πολιτικό Πλαίσιο	89
7.3.1	Το φύλο στους νόμους και τα νομικά πλαίσια	93
7.4	Θεωρία και πλαίσιο	93
7.5	Θεσμικές ρυθμίσεις και ενδιαφερόμενοι.....	96
7.5.1	Εθνικοί ενδιαφερόμενοι.....	96
7.5.2	Τοπικοί ενδιαφερόμενοι.....	97
7.5.3	Διεπιστημονική συνεργασία.....	97
7.6	Υπηρεσίες και διατάξεις	98
7.6.1	Εμπόδια στις υπηρεσίες	101
7.6.2	Κενά στις υπηρεσίες.....	103
7.6.3	Επίσημες απαιτήσεις για υπηρεσίες.....	103
7.7	Σύνοψη και ειδική εστίαση για το Interact στην Ιταλία.....	103
8.	Πορτογαλία	106
8.1	Άστεγοι	106
8.1.1	Άστεγοι και αιτίες.....	107
8.1.2	Άστεγοι και φύλο	108
8.2	Στατιστικά στοιχεία.....	108
8.2.1	Αξιοπιστία δεδομένων	110
8.3	Δίκαιο και τοπικό πολιτικής	110
8.3.1	Το φύλο στους νόμους και τα νομικά πλαίσια.....	113
8.4	Θεωρίες και πλαίσια	113
8.5	Τοπικό πλαίσιο και φορείς.....	114
8.5.1	National Stakeholders	114
8.5.2	Τοπικοί φορείς	116
8.5.3	Διεπιστημονική Συνεργασία.....	117
8.6	Υπηρεσίες και ΠΑΡΟΧΕΣ	118
8.6.1	Εμπόδια στις υπηρεσίες	122
8.6.2	Κενά στις υπηρεσίες.....	125
8.6.3	Επίσημες απαιτήσεις για υπηρεσίες.....	127

8.7 Περίληψη και Εστίαση του INTERACT στην Πορτογαλία	128
9. Ρουμανία.....	130
9.1 Άστεγοι	130
9.1.1 Άστεγοι και αιτίες.....	130
9.1.2 Άστεγοι και φύλο	130
9.2 Εθνικές και τοπικές στατιστικές	131
9.2.1 Αξιοπιστία δεδομένων	132
9.3 Δίκαιο και τοπίο πολιτικής	133
9.3.1 Το φύλο στους νόμους και τις πολιτικές	135
9.4 Θεωρία και πλαίσιο επηρεασμού	136
9.5 Θεσμικές ρυθμίσεις και ενδιαφερόμενοι.....	137
9.5.1 Εθνικοί ενδιαφερόμενοι	137
9.5.2 Τοπικοί ενδιαφερόμενοι.....	141
9.5.3 Διεπιστημονική συνεργασία	142
9.6 Παροχή και υπηρεσίες	144
9.6.1 Εμπόδια στις υπηρεσίες.....	147
9.6.2 Κενά στις υπηρεσίες.....	150
9.6.3 Επίσημες απαιτήσεις για υπηρεσίες.....	152
9.7 Σύνοψη και εστίαση για το Interact στη Ρουμανία.....	153
10. Περίληψη Ευρημάτων	156
Βιβλιογραφία	158
ΌΡΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	158
Υποσημειώσεις.....	159

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Άστεγοι στη Γερμανία, στα ομόσπονδα κρατίδια της Ανατολικής Γερμανίας, στη Σαξονία και στην πόλη της Λειψίας το 2024.....	32
Πίνακας 2. Κατάλογος των εθνικών ενδιαφερομένων μερών του INTERACT στη Γερμανία.....	36
Πίνακας 3. Κατάλογος των ενδιαφερομένων μερών του INTERACT στη Λειψία της Γερμανίας...	38
Πίνακας 4. Άστεγοι στην Ελλάδα και την Κρήτη, την περιοχή παρέμβασης INTERACT.....	49
Πίνακας 5. Κατάλογος των εθνικών ενδιαφερομένων μερών του INTERACT στην Ελλάδα.....	56
Πίνακας 6. Υπηρεσίες αστεγισσ στην Ελλάδα	60
Πίνακας 7. Άστεγοι στην Ισλανδία και την περιοχή της πρωτεύουσας το 2021, ανά φύλο.....	66
Πίνακας 8. Άστεγοι στην πόλη Ρέικιαβικ, την περιοχή παρέμβασης στην Ισλανδία, το 2021, ανά κατηγορία και φύλο.	66
Πίνακας 9. Κατάλογος των εθνικών ενδιαφερομένων μερών του INTERACT στην Ισλανδία.....	73
Πίνακας 10. Κατάλογος των ενδιαφερομένων μερών του INTERACT στο Ρέικιαβικ, την περιοχή παρέμβασης στην Ισλανδία.	75
Πίνακας 11. Κατάλογος υπηρεσιών για άστεγους στο Ρέικιαβικ της Ισλανδίας.	78
Πίνακας 12. Υπηρεσίες Που Παρέχονται Από Την Τοπική Στρατηγική Κατά Της Βίας Λόγω Φύλου Για Την Σοβαρή Κοινωνική Αποκλειση Ενηλίκων.	91
Πίνακας 13. Κατάλογος των εθνικών και τοπικών ενδιαφερομένων μερών του INTERACT στην Ιταλία και τη Μπολόνια.	96
Πίνακας 14. Τομείς Τοπικών Εταίρων Του INTERACT Στο Μπολόνια, Περιοχή Παρέμβασης.....	97
Πίνακας 15. Υπηρεσιες Αστεγισσ, Ιταλία.....	99
Πίνακας 16. Άστεγοι στην Πορτογαλία και τις κύριες περιφέρειες.	110
Πίνακας 17. INTERACT Εθνικοί Φορείς, Πορτογαλία.	115
Πίνακας 18. Ενδιαφερόμενοι Φορείς Του INTERACT Στην Πορτογαλία Και Περιοχές Παρέμβασης.	116
Πίνακας 19. Άστεγοι στη ΡΟΥμανία, την κομητεία Cluj, την Κλουζ-Ναποκα, την κομητεία Suceana και την Suceana το 2023.	131
Πίνακας 20. Άστεγοι στη Ρουμανία και στις περιοχές Κλουζ-Ναπόκα και Σουτσεάβα το 2024..	131
Πίνακας 21. Κατάλογος των εθνικών ενδιαφερομένων μερών του INTERACT στη Ρουμανία..	137
Πίνακας 22. Τοπικοί Φορείς στις περιοχές παρέμβασης του INTERACT στη Ρουμανία.....	141
Πίνακας 23. Μη Διαχωρισμένες Κατά Φύλο Υπηρεσίες Στο Κλουζ-Ναπόκα Και Το Σουτσεάβα, Ρουμανία.	144
Πίνακας 24. Υπηρεσίες Με Έμφαση Στις Γυναίκες Στη Ρουμανία.	146

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αστεγία είναι ένα κοινωνικό πρόβλημα που διαπερνά όλα τα διοικητικά επίπεδα και είναι διεπιστημονικό από τη φύση του, καθώς σχετίζεται με τη δημόσια υγεία, την έμφυλη βία, τις ψυχικές ασθένειες, την προβληματική χρήση ουσιών, την αστικοποίηση, τις φυλετικές διακρίσεις, την οικονομική προσιτή στέγαση και τις υποδομές και την ανεργία. Συνεπώς, απαιτούνται αυξημένα πολυεπίπεδα και διεπιστημονικά ολιστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης.

Το έργο INTERACT, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ+) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι μια πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των πολύπλευρων τρωτών σημείων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης ή ζουν υπό επισφαλείς συνθήκες. Με διάρκεια από την 1η Οκτωβρίου 2024 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2027 (συνολικής διάρκειας 36 μηνών), το έργο αυτό συντονίζεται από τον Συνδέσμο Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου Και Νομού Ηρακλείου - UWAN στην Ελλάδα. Οι εταίροι προέρχονται από έξι ευρωπαϊκές χώρες, την Ελλάδα, τη Γερμανία, την Ισλανδία, την Ιταλία, την Πορτογαλία και τη Ρουμανία.

Το INTERACT προκύπτει από μια βαθιά κατανόηση των περίπλοκων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι άστεγες γυναίκες, αναγνωρίζοντας την πολύπλευρη φύση των ευαλωτοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της έμφυλης και ενδο-συντροφικής βίας, της προβληματικής χρήσης ουσιών (ΠΧΣ) και των προβλημάτων ψυχικής υγείας. Αναγνωρίζοντας τις ελλείψεις των παραδοσιακών παρεμβάσεων, το έργο εισάγει μια ολιστική και διατομεακή προσέγγιση, αμφισβητώντας τις απομονωμένες μεθόδους που επικρατούν στην αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης. Χρησιμοποιεί μια ολοκληρωμένη μεθοδολογία, για να αντιμετωπίσει τα υποκείμενα ζητήματα της έλλειψης στέγης και να προσφέρει μια βιώσιμη λύση στην έλλειψη στέγης για τις γυναίκες.

Στόχος του INTERACT είναι να προσφέρει βιώσιμες λύσεις και προσεγγίσεις που λαμβάνουν υπόψη την επίγνωση του τραύματος με σκοπό την πρόληψη της έλλειψης στέγης. Επικεντρώνεται σε άστεγες γυναίκες με υψηλές και σύνθετες ανάγκες παροχής υπηρεσιών, σε ενδιαφερόμενους φορείς και φορείς λήψης αποφάσεων κοινωνικής πολιτικής σε συναφείς τομείς, καθώς και στο κοινό.

Οι κύριοι στόχοι του έργου είναι οι εξής:

- Η ενδυνάμωση περιθωριοποιημένων γυναικών ώστε να βρουν διέξοδο από την έλλειψη στέγης.
- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων παρεμβάσεων.
- Να επηρεάσει τις αλλαγές πολιτικής προς πολιτικές που να είναι ευαισθητοποιημένες ως προς το φύλο και χωρίς αποκλεισμούς.
- Ενσωμάτωση της φροντίδας με βάση το τραύμα στις υπηρεσίες.
- Ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας.

Το πιλοτικό μοντέλο παρέμβασης INTERACT, ο πυρήνας του έργου, βασίζεται σε διεπιστημονική συνεργασία, αναγνωρίζοντας τη διατομεακότητα του ζητήματος. Αυτό θα δώσει στις γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης πρόσβαση σε εξατομικευμένες θεραπευτικές διαδρομές, με βάση τις μοναδικές τους ανάγκες, συμπεριλαμβανομένης της πρόβλεψης για την IPV, την PSU και τη σοβαρή περιθωριοποίηση. Η κατάρτιση για την ανάπτυξη ικανοτήτων των εμπλεκόμενων φορέων που στην πιλοτική εφαρμογή θα διασφαλίσει μια κοινή προσέγγιση για τη φροντίδα με γνώμονα το τραύμα και τον περιορισμό του τραύματος, δίνοντας έμφαση στην αναγκαιότητα των έμφυλων προσεγγίσεων. Οι παρεμβάσεις θα εκτελεστούν σε όλες τις χώρες-εταίρους, παρέχοντας διεπιστημονική υποστήριξη και προσφέροντας ένα τελικό μοντέλο αρκετά ευέλικτο ώστε να μπορεί να εφαρμόστεί σε πολλαπλά διαφορετικά εθνικά περιβάλλοντα.

Η Εθνική Έκθεση INTERACT αποτελεί το αρχικό βήμα για τη δημιουργία του Μοντέλου Παρέμβασης INTERACT. Παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της κατάστασης της έλλειψης στέγης σε κάθε συμμετέχουσα χώρα και προσφέρει πληροφορίες που διευκολύνουν την τοπική προσαρμογή του μοντέλου, ενισχύουν τη διεπιστημονική συνεργασία και επηρεάζουν τις πολιτικές που σχετίζονται με την έλλειψη στέγης.

Η έκθεση περιλαμβάνει στατιστικά στοιχεία σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο περιοχής παρέμβασης, το νομικό και πολιτικό πλαίσιο, κυρίαρχες θεωρίες και ερμηνευτικά μοντέλα, καταλόγους ενδιαφερόμενων φορέων και διαθέσιμων υπηρεσιών, καθώς και την κατάσταση της διεπιστημονικής συνεργασίας.

Βασιζόμενη σε αυτοαναφερόμενα δεδομένα από τους εταίρους του έργου, η έκθεση έχει περιγραφικό και όχι αναλυτικό χαρακτήρα. Η πρόσβαση σε δεδομένα που αφορούν την έλλειψη στέγης διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα, γεγονός που ορισμένες φορές καθιστά αναγκαία τη χρήση μη επαληθεύσιμων στοιχείων από εταίρους και επαγγελματίες. Αυτό ενδέχεται να οδηγήσει σε δεδομένα που φαίνονται να αντιφάσκουν με τις βασικές αξίες του έργου INTERACT, καθώς μπορεί να αντανakλούν κυρίαρχες εθνικές αφηγήσεις και όχι απαραίτητα τις απόψεις των εταίρων.

Παρόλα αυτά, η έκθεση δίνει έμφαση τόσο στα κοινά στοιχεία όσο και στις διαφορές όσον αφορά τις μεθόδους συλλογής δεδομένων, τα νομικά και πολιτικά πλαίσια, τις διαμορφωμένες αφηγήσεις, τις προσεγγίσεις και τη διεπιστημονική συνεργασία. Αυτά τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για συγκεκριμένη τοπική προσαρμογή του μοντέλου σε κάθε χώρα-εταίρο, γεγονός που καθιστά την εταιρική αυτή σύμπραξη ιδανική για τη δοκιμή της προσαρμοστικότητας του μοντέλου σε διαφορετικά εθνικά συμφραζόμενα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η ορολογία και οι ορισμοί που χρησιμοποιούνται στην παρούσα εθνική έκθεση αντικατοπτρίζουν την κοινή αντίληψη των εταίρων του INTERACT κατά τη στιγμή της σύνταξης της έκθεσης. Αναγνωρίζουμε ότι η γλώσσα και οι έννοιες σε αυτόν τον τομέα είναι δυναμικές και ενδέχεται να εξελιχθούν καθώς προχωρά το έργο INTERACT, διαμορφωμένες από τον συνεχή διάλογο, την έρευνα και την κοινή μάθηση. Κατά συνέπεια, τα μελλοντικά αποτελέσματα του έργου INTERACT ενδέχεται να εφαρμόζουν επικαιροποιημένους όρους ή πλαίσια που διαφέρουν από αυτά που παρουσιάζονται εδώ.

Η έκθεση ξεκινά με μία περίληψη της μεθοδολογίας και ένα γλωσσάρι όρων και συντομογραφιών που χρησιμοποιούνται, και ακολουθούν οι αναφορές για την κατάσταση της έλλειψης στέγης στις έξι χώρες-εταίρους. Για τη διευκόλυνση της ανάγνωσης και της κατανόησης, συνιστάται στους αναγνώστες να διαβάσουν πρώτα τα κεφάλαια με τις συντομογραφίες και τους όρους, καθώς και τη μεθοδολογία.

2. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΌΡΟΙ

Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει τους βασικούς όρους και τις συντομογραφίες που χρησιμοποιούνται στην Εθνική Έκθεση INTERACT, καθώς και τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις που επηρεάζουν το έργο INTERACT. Βασίζεται στο Γλωσσάρι και Θησαυρό του EIGE, το οποίο είναι διαθέσιμο σε όλες τις γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε έγγραφα της FEANTSA και σε άλλες αναγνωρισμένες πηγές. Ο στόχος είναι η εναρμόνιση της ορολογίας και των συντομογραφιών που χρησιμοποιούνται στα παραδοτέα του έργου και η παροχή στους αναγνώστες μιας εισαγωγής στον εννοιολογικό λόγο του έργου.

Για λόγους πρακτικότητας, οι μεμονωμένοι όροι και συντομογραφίες δεν παρατίθενται με παραπομπές, αλλά συνδέονται με τις βασικές πηγές. Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο EIGE χωρίς απευθείας σύνδεση με μεμονωμένους όρους, αλλά μόνο με το γενικό γλωσσάρι που είναι διαθέσιμο στον ιστότοπό του με αλφαβητικό ευρετήριο (Α-Ω). Στο πλαίσιο της προσπάθειας μετάβασης σε μια περισσότερο έμφυλα συμπεριληπτική ορολογία, έχουν προστεθεί και ορισμοί από το γλωσσάρι του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2.1 ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΓΙΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

CoE	Συμβούλιο της Ευρώπης
EIGE	Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων
ETHOS	Ευρωπαϊκή Τυπολογία για την Αστεγία και τον Αποκλεισμό από τη Στέγαση
ETHOS Light	Εκδοχή «Light» της Ευρωπαϊκής Τυπολογίας για την Αστεγία και τον Αποκλεισμό από τη Στέγαση
EUDA	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για τα Ναρκωτικά
FEANTSA	Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εθνικών Οργανώσεων που Δραστηριοποιούνται στο Πεδίο της Αστεγίας
HFE	Housing First Europe (Η Στέγαση Πρώτα – Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία)
HRI	Διεθνής Οργάνωση για τη Μείωση της Βλάβης
MKO	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
WHO, ICD-11	Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και η Ενδέκατη Αναθεώρηση της Διεθνούς Ταξινόμησης Νοσημάτων (έκδοση 2025)

2.2 ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΟΡΩΝ

CPTSD	Πολυσύνθετη Διαταραχή Μετατραυματικού Στρες
DV	Ενδοοικογενειακή βία
GBV	Έμφυλη βία
GEM	Δείκτες Ενδυνάμωσης των Φύλων
MH	Ψυχική υγεία
HF	Housing First (Προτεραιότητα στη Στέγαση)
IPV	Βία μεταξύ συντρόφων
LGBTQIA+	Λεσβίες, Γκέι, Αμφιφυλόφιλοι, Τρανς, Κουήρ, Ίντερσεξ, Άφυλοι και/ή Αρομαντικοί, με το + να περιλαμβάνει και άλλες ταυτότητες που δεν καλύπτονται πλήρως από τις υπόλοιπες κατηγορίες
PTSD	Διαταραχή Μετατραυματικού Στρες
PSU	Προβληματική χρήση ουσιών

2.3 ΌΡΟΙ ΜΕ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Όρος	Ορισμός
<u>Πολιτικές που βασίζονται στην αποχή</u>	Ο όρος "αποχή" προέρχεται από το κίνημα της εγκράτειας στο κίνημα της εγκράτειας και αναφέρεται στην πλήρη διακοπή της χρήσης ουσιών. Η υποστήριξη που παρέχεται στην προσέγγιση που βασίζεται στην αποχή είναι η δομημένη υποστήριξη, η αλλαγή συμπεριφοράς και ενθαρρύνει τη συμμετοχή στην κοινότητα, κυρίως σε ομάδες 12 βημάτων.
<u>Αιτών άσυλο</u>	Στο πλαίσιο της ΕΕ, υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής ο οποίος έχει υποβάλει αίτηση προστασίας βάσει της Σύμβασης και του Πρωτοκόλλου της Γενεύης για τους πρόσφυγες, για την οποία δεν έχει ακόμη ληφθεί οριστική απόφαση.
<u>Σύνθετη διαταραχή μετατραυματικού στρες (CPTSD)</u>	Διαταραχή που μπορεί να προκύψει μετά από έκθεση σε εξαιρετικά απειλητικά ή τρομακτικά γεγονότα, ιδιαίτερα σε αυτά που είναι παρατεταμένα ή επαναλαμβανόμενα, όπως τα βασανιστήρια, η δουλεία, η γενοκτονία, η παρατεταμένη ενδοοικογενειακή βία και η επαναλαμβανόμενη κακοποίηση στην παιδική ηλικία. Το CPTSD περιλαμβάνει σοβαρά και επίμονα προβλήματα με τη ρύθμιση των συναισθημάτων, αρνητική αυτοαντίληψη και δυσκολίες στις σχέσεις, που οδηγούν σε σημαντική έκπτωση σε διάφορους τομείς της λειτουργικότητας. Βλέπε επίσης: Διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD)- (WHO, ICD-11).
<u>Συνέχεια της φροντίδας⁽¹⁰⁾</u>	Ένα μοντέλο όπου οι άστεγοι τοποθετούνται σε ανεξάρτητη στέγαση μόνο όταν παρουσιάζουν επαρκή στοιχεία "στεγαστικής ετοιμότητας". Βασίζεται στη φιλοσοφία "πρώτα η θεραπεία", η οποία υποθέτει ότι η νηφαλιότητα ή/και η ψυχιατρική σταθερότητα είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανεξάρτητη διαβίωση. Βλέπε επίσης "μοντέλο κλιμάκων".
Μειονεκτούσα ομάδα	Ομάδες ατόμων που αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας, κοινωνικού αποκλεισμού, διακρίσεων και βίας από ό,τι ο γενικός πληθυσμός, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των εθνοτικών μειονοτήτων, των μεταναστών, των ατόμων με αναπηρία, των απομονωμένων ηλικιωμένων και των παιδιών. Χρήση αντί του όρου "ευάλωτες ομάδες" (EIGE 2025).
Ενδοοικογενειακή βία (DV)	Όλες οι πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας που συμβαίνουν εντός της οικογένειας ή της οικιακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή συντρόφων, είτε ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιραστεί την ίδια κατοικία με το θύμα είτε όχι (EIGE 2025).
Οικονομική βία	Οποιαδήποτε πράξη ή συμπεριφορά που προκαλεί οικονομική ζημία σε ένα άτομο. Η οικονομική βία μπορεί να λάβει τη μορφή, για παράδειγμα, υλικής ζημίας, περιορισμού της πρόσβασης σε οικονομικούς πόρους, στην εκπαίδευση ή στην αγορά εργασίας, ή μη συμμόρφωσης με οικονομικές υποχρεώσεις, όπως η διατροφή (EIGE 2025).
<u>ETHOS Light</u>	Το ETHOS Light είναι μια έκδοση του ETHOS που αναπτύχθηκε για στατιστικούς σκοπούς. Είναι ένα ρεαλιστικό εργαλείο για την ανάπτυξη της συλλογής δεδομένων για την έλλειψη στέγης και όχι ένας εννοιολογικός και επιχειρησιακός ορισμός που θα χρησιμοποιηθεί για διάφορους σκοπούς πολιτικής και πρακτικής (FEANTSA 2015).

ETHOS - Ευρωπαϊκή τυπολογία για την έλλειψη στέγης και τον στεγαστικό αποκλεισμό	Το ETHOS ταξινομεί τις καταστάσεις διαβίωσης που συνιστούν έλλειψη στέγης ή αποκλεισμό από τη στέγαση. Το ETHOS προσδιορίζει 4 κύριες κατηγορίες καταστάσεων διαβίωσης: Στέγη, Στέγη χωρίς στέγη, Επισφαλής στέγαση και Ανεπαρκής στέγαση. Αυτές οι εννοιολογικές κατηγορίες χωρίζονται σε 13 λειτουργικές κατηγορίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διάφορους σκοπούς πολιτικής, όπως η χαρτογράφηση του προβλήματος των αστέγων, καθώς και η ανάπτυξη, παρακολούθηση και αξιολόγηση πολιτικών (FEANTSA 2015).
Οικογενειακή φροντίδα	Παροχή δημόσιων, ιδιωτικών, ατομικών ή συλλογικών υπηρεσιών για την κάλυψη των αναγκών των γονέων και των παιδιών ή των μελών της άμεσης οικογένειας (EIGE 2025).
Φύλο	Κοινωνικά κατασκευασμένες έννοιες του ανδρισμού ή της θηλυκότητας. Ο όρος "φύλο" διαφέρει από τον όρο "φύλο", ο οποίος επικεντρώνεται στις βιολογικές διαφορές. Το φύλο είναι μια ψυχολογική, πολιτισμική και κοινωνική κατασκευή, που αναπτύσσεται κατά τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης και σχετίζεται με την ταυτότητά μας και το πώς αισθανόμαστε για τον εαυτό μας. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι μπορεί να αυτοπροσδιορίζονται ως αρσενικοί, θηλυκοί, τρανσέξουαλ, άλλοι ή κανέναν (απροσδιόριστος/απροσδιόριστος). Το φύλο δεν σχετίζεται απαραίτητα με το βιολογικό φύλο: το φύλο ενός ατόμου μπορεί να αντιστοιχεί ή να μην αντιστοιχεί στο βιολογικό του φύλο (ΣτΕ 2025).
Ανάλυση φύλου	Κριτική εξέταση του τρόπου με τον οποίο οι διαφορές στους ρόλους, τις δραστηριότητες, τις ανάγκες, τις ευκαιρίες και τα δικαιώματα/δικαιώματα των δύο φύλων επηρεάζουν τις γυναίκες, τους άνδρες, τα κορίτσια, τα αγόρια και τους διαφυλικούς σε έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής, κατάσταση ή πλαίσιο (EIGE 2025).
Ευαισθητοποίηση σε θέματα φύλου	Ικανότητα θέωσης της κοινωνίας από τη σκοπιά των προτύπων, των ρόλων και των σχέσεων των φύλων που επηρεάζουν τα άτομα και την κοινωνία και κατανόηση του τρόπου με τον οποίο αυτό έχει επηρεάσει τις ανάγκες των γυναικών σε σύγκριση με τις ανάγκες των ανδρών. (EIGE 2025).
Ενημέρωση για το φύλο	Διαδικασία που αποσκοπεί στο να δείξει πώς οι υπάρχουσες αξίες και κανόνες επηρεάζουν την εικόνα που έχουμε για την πραγματικότητα, διαιωνίζουν τα στερεότυπα και υποστηρίζουν μηχανισμούς που (ανα)παράγουν ανισότητα (EIGE 2025).
Βία με βάση το φύλο (GBV)	Βία που στρέφεται κατά προσώπου λόγω του αντιληπτού φύλου, του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού και/ή της ταυτότητας φύλου του ή βία που πλήττει δυσανάλογα άτομα συγκεκριμένου φύλου. Η βία κατά των γυναικών νοείται ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μορφή διάκρισης κατά των γυναικών και σημαίνει όλες τις πράξεις βίας με βάση το φύλο που έχουν ως αποτέλεσμα ή είναι πιθανό να έχουν ως αποτέλεσμα σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες. Μπορεί να περιλαμβάνει τη βία κατά των γυναικών, την ενδοοικογενειακή βία κατά γυναικών, ανδρών ή παιδιών που ζουν στην ίδια οικογενειακή μονάδα. Παρόλο που οι γυναίκες και τα κορίτσια είναι τα κύρια θύματα της ΓΒΒ, προκαλεί επίσης σοβαρή βλάβη στις οικογένειες και τις κοινότητες (EIGE 2025).
Τυφλότητα φύλου	Η μη αναγνώριση ότι οι ρόλοι και οι ευθύνες των φύλων αποδίδονται στους ανθρώπους ή τους επιβάλλονται σε συγκεκριμένα κοινωνικά, πολιτιστικά, οικονομικά και πολιτικά πλαίσια (EIGE 2025).

Διάσταση του φύλου Προοπτική του φύλου	Τρόποι με τους οποίους η κατάσταση και οι ανάγκες, καθώς και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες, οι άνδρες (και τα κορίτσια και τα αγόρια) και τα διαφυλικά άτομα διαφέρουν, με σκοπό την εξάλειψη των ανισοτήτων και την αποφυγή της διαιώνισής τους, καθώς και την προώθηση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης πολιτικής, προγράμματος ή διαδικασίας (EIGE 2025).
Μέτρα ενδυνάμωσης του φύλου (GEM)	Διαδικασία ευαισθητοποίησης και ανάπτυξης ικανοτήτων "από κάτω προς τα πάνω" που οδηγεί σε μεγαλύτερη συμμετοχή στον μετασχηματισμό των σχέσεων εξουσίας μεταξύ των φύλων μέσω ατόμων ή ομάδων που αναπτύσσουν ευαισθητοποίηση σχετικά με την υποτέλεια των γυναικών και αναπτύσσουν την ικανότητά τους να την αμφισβητήσουν (EIGE 2025).
Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου	Συστηματική εξέταση των διαφορών μεταξύ των συνθηκών, καταστάσεων και αναγκών των γυναικών, των ανδρών και των τρανσέξουαλ σε όλες τις πολιτικές και δράσεις. (EIGE 2025).
Ρόλοι των φύλων	Κοινωνικοί και συμπεριφορικοί κανόνες οι οποίοι, εντός ενός συγκεκριμένου πολιτισμού, θεωρούνται ευρέως ως κοινωνικά κατάλληλοι για άτομα συγκεκριμένου φύλου ή φύλου (EIGE 2025).
Ευαισθησία ως προς το φύλο	Πολιτικές και προγράμματα που λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες που αφορούν τις ζωές των γυναικών, των ανδρών και των διαφυλικών ατόμων, με στόχο την εξάλειψη των ανισοτήτων και την προώθηση της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης κατανομής των πόρων, αντιμετωπίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου. Η προσέγγιση της έλλειψης στέγης με βάση την ευαισθησία του φύλου αναγνωρίζει ότι οι εμπειρίες των γυναικών διαφέρουν σημαντικά από τις εμπειρίες των ανδρών λόγω της ΒΚΠ, του ρόλου φροντίδας και των συστημικών ανισοτήτων (EUDA, FEANTSA).
Βία με βάση το φύλο (GBV)	Βία που στρέφεται κατά προσώπου λόγω του φύλου, της ταυτότητας φύλου ή της έκφρασης φύλου του ή που πλήττει δυσανάλογα τα άτομα συγκεκριμένου φύλου (EIGE 2025).
<u>Μείωση</u> της βλάβης	Μια προσέγγιση βασισμένη στη δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναφέρεται σε ένα σύνολο πρακτικών στρατηγικών που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών συνεπειών στην υγεία, την κοινωνία, το και την οικονομία από τις επικίνδυνες συμπεριφορές, ιδίως στο πλαίσιο της έλλειψης στέγης, όπου η χρήση ουσιών και άλλες δραστηριότητες υψηλού κινδύνου είναι συχνές. Σε αντίθεση με τις προσεγγίσεις που απαιτούν άμεση αποχή, η μείωση της βλάβης συναντά τους ανθρώπους "εκεί που βρίσκονται" και υποστηρίζει ασφαλέστερες πρακτικές χωρίς απαραίτητα να απαιτεί τη διακοπή της συμπεριφοράς τους. Βασισμένη στις αρχές της δημόσιας υγείας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η προσέγγιση αυτή περιλαμβάνει μέτρα όπως προγράμματα ανταλλαγής βελόνων, χώρους ελεγχόμενης κατανάλωσης και πρόσβαση σε προμήθειες ασφαλέστερου σεξ και υπηρεσίες υγείας. Έχει ιδιαίτερη σημασία για τις άστεγες γυναίκες, οι οποίες μπορεί να κάνουν χρήση ουσιών ως απάντηση στο τραύμα και συχνά αποφεύγουν υπηρεσίες με απαιτήσεις αποχής. Με την άρση αυτών των εμποδίων, οι πάροχοι υπηρεσιών μπορούν να οικοδομήσουν εμπιστοσύνη και να υποστηρίξουν τη συνεχή δέσμευση (HRI, HFE, EUDA).

<u>Κρυφή έλλειψη στέγης</u>	Δεν υπάρχει επίσημος ορισμός για την κρυφή έλλειψη στέγης, αλλά η γενική κατανόηση του όρου αναφέρεται σε άτομα των οποίων η κατάσταση διαβίωσης ευθυγραμμίζεται με την τυπολογία ETHOS Light, αλλά δεν καταγράφεται στις επίσημες στατιστικές. Αυτό περιλαμβάνει άτομα που δεν έρχονται σε επαφή με υπηρεσίες, άτομα που δεν είναι επιλέξιμα ή δεν έχουν προτεραιότητα για υποστήριξη και άτομα που βρίσκονται σε ακατάλληλα καταφύγια (FEANTSA).
<u>Πρώτη Στέγαση (HF)</u>	Το μοντέλο HF προσφέρει άμεση πρόσβαση σε μόνιμη στέγαση για άτομα που βιώνουν την έλλειψη στέγης, χωρίς προϋποθέσεις όπως η νηφαλιότητα ή η συμμόρφωση στη θεραπεία. Βασισμένο στην πεποίθηση ότι η στέγαση αποτελεί βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, το HF σταθεροποιεί τη ζωή πριν από την αντιμετώπιση ζητημάτων όπως η ψυχική υγεία, η χρήση ουσιών ή η απασχόληση (HFE).
<u>Στέγαση με γνώμονα τη στέγαση</u>	Μια παρέμβαση στέγασης μέσω της οποίας προσφέρονται υπηρεσίες χαμηλής έντασης σε άτομα των οποίων οι ανάγκες μπορούν να καλυφθούν σε μεγάλο βαθμό μόνο με την παροχή μιας επαρκούς, οικονομικά προσιτής και ασφαλούς κατοικίας. Στους πελάτες προσφέρεται κυμαινόμενη υποστήριξη, εάν χρειαστεί. Οι στεγαστικές προσεγγίσεις αποτελούν απόκλιση από την προσέγγιση της "σκάλας" ή της "συνέχειας της φροντίδας".
<u>Ένταξη (Κοινωνική ένταξη)</u>	Η κοινωνική ένταξη περιλαμβάνει τη βελτίωση των προϋποθέσεων για τη συμμετοχή ατόμων και ομάδων στην κοινωνία, εστιάζοντας στις ικανότητες, τις ευκαιρίες και την αξιοπρέπεια τους, ιδίως για όσους αντιμετωπίζουν μειονεκτήματα λόγω ταυτότητας. Πρόκειται για μια σύνθετη διαδικασία πέρα από την απλή φροντίδα για τους ανθρώπους.
Καινοτομία - <u>Καινοτόμες</u> προσεγγίσεις	Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν διαθέτει έναν τυποποιημένο ορισμό της κοινωνικής καινοτομίας και ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει διάφορες επικαλυπτόμενες έννοιες. Ωστόσο, διαφαίνεται συναίνεση σχετικά με την έννοιά του. Γενικά, οι κοινωνικές καινοτομίες θεωρούνται νέες ιδέες που συμβάλλουν στην επίτευξη κοινωνικών στόχων. Καινοτομία δεν σημαίνει απαραίτητα τη δημιουργία εντελώς νέων προϊόντων, υπηρεσιών ή εννοιών. Μπορεί να περιλαμβάνει την εφαρμογή υπάρχουσών ιδεών σε νέα πλαίσια, την υπέρβαση τομεακών ορίων ή τον συνδυασμό υπάρχουσών ιδεών με νέους τρόπους. Η βελτίωση αποτελεί βασική πτυχή της κοινωνικής καινοτομίας και οι αποτελεσματικές κοινωνικές καινοτομίες πρέπει να αντιμετωπίζουν τις κοινωνικές ανάγκες πιο αποτελεσματικά από τις προηγούμενες διαθέσιμες εναλλακτικές λύσεις. Αυτός ο ορισμός είναι κεντρικός για το έργο INTERACT, το οποίο εισάγει μια ολοκληρωμένη και διατομεακή προσέγγιση, αντιμετωπίζοντας την έλλειψη στέγης μεταξύ γυναικών με σύνθετα διασταυρούμενα προβλήματα πιο αποτελεσματικά από ό,τι οι απομονωμένες μέθοδοι.
<u>Διεπιστημονική συνεργασία</u>	Οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις περιλαμβάνουν τη συνεργασία εμπειρογνομόνων από διάφορους τομείς για την επίλυση σύνθετων προβλημάτων. Με την ενσωμάτωση διαφορετικών γνώσεων, προσφέρουν καινοτόμες λύσεις, ενισχυμένη δημιουργικότητα και ολιστική κατανόηση που δεν μπορούν να επιτύχουν οι επιμέρους κλάδοι. Η μέθοδος αυτή είναι ιδανική για πολύπλευρα ζητήματα, όπως η έλλειψη στέγης, που απαιτούν ευρεία εμπειρογνωμοσύνη. Τα βασικά οφέλη περιλαμβάνουν καινοτόμες λύσεις και νέες μεθόδους επίλυσης προβλημάτων (FEANTSA 2019).

<u>Διαθεματικότητα</u>	Ένα θεωρητικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση σύνθετων και πολλαπλών μειονεκτημάτων και διακρίσεων. Μια από τις βασικές παραδοχές του πλαισίου είναι ότι τα μειονεκτήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν επαρκώς μόνο αν ληφθεί υπόψη η αλληλεπίδραση των διαφόρων κατηγοριοποιήσεων και ανισοτήτων. Η έννοια της διατομικότητας έχει την καταγωγή της στο πλαίσιο των ΗΠΑ και στον μαύρο φεμινισμό. Αφού αρχικά επικεντρώθηκε στην αλληλεπίδραση των κατηγοριών της "φυλής", της τάξης και του φύλου, η διατομικότητα χρησιμοποιείται πλέον ως θεωρητικό πλαίσιο με διάφορους τρόπους και σε διαφορετικά ακαδημαϊκά, εκπαιδευτικά και ακτιβιστικά πλαίσια. Στη συζήτηση για τα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν οι άστεγες γυναίκες, η διατομική προοπτική καταδεικνύει ότι είναι απαραίτητο να επικεντρωθούμε στην αλληλεπίδραση μεταξύ των κατηγοριών της έλλειψης στέγης και του φύλου. Επιπλέον, δείχνει τη σημασία να συμπεριληφθούν και άλλες πτυχές, όπως η έκθεση σε σεξουαλική βία ή IPV, θέματα ψυχικής υγείας ή PSU.
Βία μεταξύ συντρόφων (IPV)	Οποιαδήποτε πράξη σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας που λαμβάνει χώρα μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή συντρόφων, είτε ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιραστεί την ίδια κατοικία με το θύμα είτε όχι (EIGE 2025).
<u>Εμπειρίες/εμπειρίες από πρώτο χέρι</u>	Αναφέρεται στην άμεση εμπειρία των ατόμων που αντιμετωπίζουν κοινωνικές αδικίες, όπως η έλλειψη στέγης. Η βιωμένη εμπειρία ορίζεται ως η εμπειρία όσων επηρεάζονται άμεσα από κοινωνικά ζητήματα. Οι "Εμπειρογνώμονες από Εμπειρία" είναι φορείς αλλαγής που χρησιμοποιούν τη βιωμένη εμπειρία τους για να ενημερώσουν και να προωθήσουν το έργο της κοινωνικής αλλαγής. Βλέπε επίσης υποστήριξη από ομότιμους (FEANTSA).
LGBTQIA+	Ο γενικός όρος που χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει τα άτομα που ανήκουν στη Λεσβιακή, Ομοφυλοφιλική, Αμφιφυλόφιλη, Τρανς και Κουήρ/Κοινότητα (EIGE 2025).
<u>Μετανάστες</u>	Στο πλαίσιο της ΕΕ/ΕΖΕΣ, πρόσωπο το οποίο είτε: (i) εγκαθιστά τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ/ΕΖΕΣ για χρονικό διάστημα που είναι ή αναμένεται να είναι τουλάχιστον 12 μήνες, αφού προηγουμένως είχε τη συνήθη διαμονή του σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ/ΕΖΕΣ ή σε τρίτη χώρα- ή (ii) έχοντας προηγουμένως τη συνήθη διαμονή του στο έδαφος του κράτους μέλους ΕΕ/ΕΖΕΣ, παύει να έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος μέλος ΕΕ/ΕΖΕΣ για χρονικό διάστημα που είναι ή αναμένεται να είναι τουλάχιστον 12 μήνες.
Πολλαπλές διακρίσεις	Οποιοσδήποτε συνδυασμός μορφών διακρίσεων σε βάρος ατόμων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή άλλων χαρακτηριστικών, καθώς και στις διακρίσεις που υφίστανται όσοι έχουν ή θεωρούνται ότι έχουν αυτά τα χαρακτηριστικά (EIGE 2025).
<u>Πολλαπλές ευπάθειες</u>	Ένα άτομο μπορεί να είναι ευάλωτο για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στον ορισμό της "Ευπάθειας" ή για συνδυασμό περισσότερων από μία ευπάθεια.

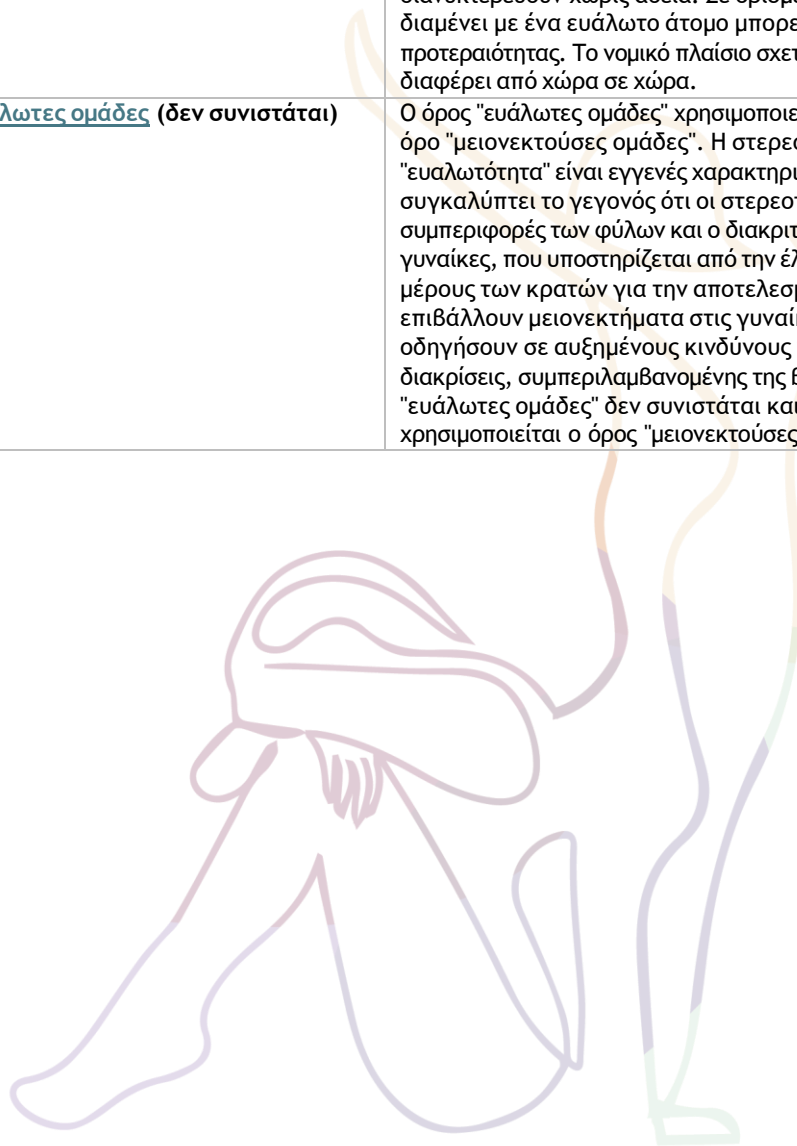
Μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ)	Μη κερδοσκοπικές, εθελοντικές ομάδες πολιτών, κυρίως ανεξάρτητες από την κυβέρνηση, οι οποίες οργανώνονται σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση ζητημάτων υπέρ του δημόσιου συμφέροντος. Οι ΜΚΟ αναγνωρίζονται ως βασικοί φορείς του τρίτου τομέα στα τοπία της ανάπτυξης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ανθρωπιστικής δράσης, της ισότητας των φύλων, του περιβάλλοντος και πολλών άλλων τομέων δημόσιας δράσης (EIGE 2025).
<u>Υποστήριξη από ομότιμους</u>	Η υποστήριξη από ομότιμους είναι μια υποστηρικτική σχέση μεταξύ ανθρώπων που έχουν μια κοινή εμπειρία, στην παρούσα έκθεση η εμπειρία αυτή είναι η έλλειψη στέγης. Χαρακτηρίζεται από κοινή εμπειρία, αυτοσυνηγορία και συμμετοχή. Μπορεί να είναι είτε επίσημα οργανωμένη είτε να δομείται πιο ανεπίσημα από τους ίδιους τους πελάτες. Όπως και να έχει, τα συστήματα υποστήριξης από ομοτίμους έχουν τουλάχιστον ένα κοινό στοιχείο της υποστήριξης από κοινού για τους πελάτες, δηλαδή την παροχή υποστήριξης από άλλα άτομα με βιωμένη εμπειρία αστέγων (FEANTSA).
Δράστης	Ένα άτομο που χρησιμοποιεί σκόπιμα βίαιη και καταχρηστική συμπεριφορά για να ελέγξει τον σύντροφό του ή τον πρώην σύντροφό του, είτε έχει κατηγορηθεί, διωχθεί ή καταδικαστεί είτε όχι (EIGE 2025).
Σωματική βία	Κάθε πράξη που προκαλεί σωματική βλάβη ως αποτέλεσμα παράνομης σωματικής βίας. Η σωματική βία μπορεί να λάβει τη μορφή, μεταξύ άλλων, σοβαρής και ελαφριάς επίθεσης, στέρξης της ελευθερίας και ανθρωποκτονίας (EIGE 2025).
<u>Διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD)</u>	Η PTSD μπορεί να αναπτυχθεί μετά από έκθεση σε ένα εξαιρετικά απειλητικό ή τρομακτικό γεγονός ή σειρά γεγονότων. Χαρακτηρίζεται από όλα τα ακόλουθα: 1) την επανάληψη του τραυματικού γεγονότος ή των τραυματικών γεγονότων στο παρόν με τη μορφή ζωντανών διεισδυτικών αναμνήσεων, αναδρομών ή εφιαλτών, που συνοδεύονται από έντονα ή συντριπτικά συναισθήματα- 2) την αποφυγή σκέψεων και αναμνήσεων του γεγονότος ή των γεγονότων ή την αποφυγή δραστηριοτήτων, καταστάσεων ή ανθρώπων που θυμίζουν το γεγονός ή τα γεγονότα- και 3) την επίμονη αντίληψη αυξημένης τρέχουσας απειλής. Τα συμπτώματα επιμένουν για τουλάχιστον αρκετές εβδομάδες και προκαλούν σημαντική έκπτωση σε προσωπικούς, οικογενειακούς, κοινωνικούς, εκπαιδευτικούς, επαγγελματικούς ή άλλους σημαντικούς τομείς της λειτουργικότητας. Οι γυναίκες που διαγιγνώσκονται με μετατραυματική διαταραχή είναι πιθανότερο από τους άνδρες να εμφανίζουν μεγαλύτερη διάρκεια διαταραχής και υψηλότερα επίπεδα αρνητικής συναισθηματικότητας και σωματικών συμπτωμάτων ως μέρος της κλινικής τους παρουσίασης (ΠΟΥ, ICD-11)
<u>Επισφαλής στέγαση</u>	Αναφέρεται στις καταστάσεις στις οποίες οι άνθρωποι είτε (1) ζουν σε ακατάλληλη, ανασφαλή, μη προσιτή ή μη ασφαλή στέγαση, είτε (2) δεν στεγάζονται καθόλου και ζουν είτε ως άστεγοι στο δρόμο είτε σε ξενώνες, καταυλισμούς ή προσωρινά καταλύματα που παρέχονται από κράτη, φιланθρωπικές οργανώσεις και ορισμένες θρησκευτικές οργανώσεις.
Προκαταλήψεις	Στάσεις και συναισθήματα, θετικά ή αρνητικά και συνειδητά ή μη, που έχουν οι άνθρωποι για τα μέλη άλλων ομάδων, τα οποία μπορεί να βασίζονται σε προκατασκευασμένες ιδέες και να επηρεάζονται από στοιχεία όπως το φύλο, η φυλή, η τάξη, τα προσωπικά χαρακτηριστικά ή άλλους παράγοντες (EIGE 2025).

<u>Προβληματική χρήση ουσιών (PSU)</u>	Η PSU είναι μια σύνθετη κατάσταση κατά την οποία τα πρότυπα χρήσης ουσιών μπορεί να επηρεάσουν τη ζωή του ατόμου και να οδηγήσουν σε σωματική ή/και ψυχολογική εξάρτηση και συμπτώματα στέρησης.
Εντολή προστασίας	Γρήγορο ένδικο μέσο για την προστασία των ατόμων που κινδυνεύουν από οποιαδήποτε μορφή βίας, απαγορεύοντας, περιορίζοντας ή προδιαγράφοντας ορισμένη συμπεριφορά του δράστη (EIGE 2025).
Μέτρα προστασίας	Νομοθετικά και άλλα μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία των θυμάτων, καθώς και των οικογενειών τους και των μαρτύρων από κάθε περαιτέρω μορφή βίας και εκ νέου θυματοποίησης ή δευτερογενούς θυματοποίησης, σε όλα τα στάδια των ερευνών και των δικαστικών διαδικασιών (EIGE 2025).
Ψυχολογική βία	Κάθε πράξη που προκαλεί ψυχολογική βλάβη σε ένα άτομο και βλάπτει την ψυχολογική ακεραιότητα ενός άλλου ατόμου μέσω εξαναγκασμού ή απειλών. Η ψυχολογική βία μπορεί να λάβει τη μορφή, για παράδειγμα, εξαναγκασμού, δυσφήμισης, λεκτικής προσβολής ή παρενόχλησης (EIGE 2025).
<u>Πρόσφυγες</u>	Στο πλαίσιο της ΕΕ, είτε υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος, λόγω βάσιμου φόβου δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, βρίσκεται εκτός της χώρας ιθαγένειας και δεν μπορεί ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να κάνει χρήση της προστασίας της χώρας αυτής, είτε ανιθαγενής, ο οποίος, ευρισκόμενος εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του για τους ίδιους λόγους που προαναφέρθηκαν, δεν μπορεί ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν, και στον οποίο το άρθρο 3 του Συντάγματος παρέχει τη δυνατότητα να ζητήσει την προστασία του. 12 (αποκλεισμός) της οδηγίας 2011/95/ΕΕ (αναδιατυπωμένη οδηγία για την αναγνώριση) δεν εφαρμόζεται.
Επαναθυματοποίηση / δευτερογενής θυματοποίηση	Η δευτερογενής θυματοποίηση αναφέρεται στην περαιτέρω βλάβη που υφίσταται το θύμα και η οποία δεν σχετίζεται άμεσα με την εγκληματική πράξη, αλλά μάλλον οφείλεται σε αλληλεπιδράσεις με θεσμούς και άτομα. Αυτό μπορεί να συμβεί μέσω επανειλημμένης έκθεσης στον δράστη, επανειλημμένων ερωτήσεων σχετικά με τα ίδια γεγονότα ή της χρήσης ακατάλληλης γλώσσας ή σχολίων από όσους αλληλεπιδρούν με τα θύματα (EIGE 2025).
<u>Δικαίωμα στη στέγαση</u>	Η πρόσβαση στη στέγαση αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως ανθρώπινο δικαίωμα. Διεθνείς φορείς, όπως η Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, επιβεβαιώνουν ότι όλοι πρέπει να ζουν "με ασφάλεια, ειρήνη και αξιοπρέπεια". 30 Η επαρκής στέγαση επεκτείνεται πέρα από το καταφύγιο και περιλαμβάνει τη νομική προστασία από την έξωση, την οικονομική προσιτότητα, τη δυνατότητα κατοίκησης, τις βασικές υπηρεσίες, την τοποθεσία και την πολιτιστική επάρκεια. Στην Ευρώπη, η εφαρμογή του φακού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην έλλειψη στέγης αναδεικνύει ότι η έλλειψη στέγης δεν αποτελεί μόνο κοινωνικό ζήτημα αλλά και παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην υγεία και την ασφάλεια. Η προσέγγιση της πολιτικής για την έλλειψη στέγης με βάση τα δικαιώματα απαιτεί από τις κυβερνήσεις να δράσουν για να διασφαλίσουν ότι κανείς, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των παιδιών, δεν θα μείνει χωρίς ασφαλή στέγαση. Η προοπτική αυτή στηρίζει επίσης αποτελεσματικές παρεμβάσεις όπως το μοντέλο "Πρώτα η στέγαση" (EUDA 2023).

Σεξουαλική βία	Οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη εκτελείται στο θύμα χωρίς τη συγκατάθεσή του. Η σεξουαλική βία μπορεί να λάβει τη μορφή βιασμού ή σεξουαλικής επίθεσης (EIGE 2025).
<u>Siloed</u>	Οι απομονωμένες μέθοδοι βασίζονται σε απομονωμένες νοοτροπίες που ορίζονται ως η απουσία συστημικής σκέψης και οράματος του συνολικού οργανισμού, η οποία έχει αρνητικές επιπτώσεις στη Συνολική αποδοτικότητα, μειώνει το ηθικό και μπορεί να συμβάλει στην κατάρρευση ενός παραγωγικού έργου/οργανωσιακής κουλτούρας. Υποστηρίζεται ότι η νοοτροπία του σιλό έχει ως αποτέλεσμα την απροθυμία ανταλλαγής πληροφοριών και συνεργασίας μεταξύ έργων και οργανισμών.
<u>Μοντέλο σκάλας</u>	Στα κλιμακωτά μοντέλα, οι πελάτες τοποθετούνται σε ανεξάρτητη στέγαση μόνο όταν παρουσιάζουν επαρκή στοιχεία "στεγαστικής ετοιμότητας". Βασίζονται στη φιλοσοφία "πρώτα η θεραπεία", η οποία θεωρεί ότι η νηφαλιότητα ή/και η ψυχιατρική σταθερότητα είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανεξάρτητη διαβίωση. Βλέπε επίσης "συνέχεια της φροντίδας".
<u>Στίγμα</u>	Ένα σημάδι ντροπής που συνδέεται με ένα πρόσωπο, μια κατάσταση ή μια συμπεριφορά. Στην περίπτωση του εθισμού, το στίγμα έχει από καιρό τροφοδοτήσει τη νοοτροπία "τιμωρώ, δεν θεραπεύω", η οποία ενισχύεται από την ποινικοποίηση της χρήσης ναρκωτικών. Προκαλεί ενοχές, ντροπή και απροθυμία αναζήτησης βοήθειας. Τελικά, το στίγμα συμβάλλει στην άσκοπη ταλαιπωρία και αυξάνει τον κίνδυνο θανάτων από υπερβολική δόση. "Η έλλειψη στέγης στιγματίζεται και συχνά αντιμετωπίζεται με ποινικοποίηση, βία και επιθετικές πολιτικές που παραβιάζουν, αντί να διασφαλίζουν, τα δικαιώματα των εμπλεκόμενων ατόμων". (OHCHR 2025).
Εμπορία ανθρώπων/εμπορία σεξ	Η στρατολόγηση, μεταφορά, μεταβίβαση, υπόθαλψη ή υποδοχή προσώπων, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής ή μεταβίβασης του ελέγχου επί των προσώπων αυτών, με την απειλή ή τη χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, εξαπάτησης, κατάχρησης εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή με την παροχή ή λήψη πληρωμών ή ωφελημάτων για την επίτευξη της συναίνεσης προσώπου που έχει τον έλεγχο άλλου προσώπου, με σκοπό την εκμετάλλευση (EIGE 2025).
Συναλλακτικό σεξ	Το συναλλακτικό σεξ περιλαμβάνει την ανταλλαγή του σεξ με υλικά αγαθά (π.χ. χρήματα, ναρκωτικά, τροφή, στέγη) ή άλλα οφέλη (π.χ. προστασία, απόκτηση εξουσίας). Η φτώχεια, οι οικονομικές δυσκολίες και οι κοινωνικές ανισότητες αποτελούν σημαντικούς παράγοντες του συναλλακτικού σεξ. ³⁵ Πρόκειται για έναν όρο-ομπρέλα που περιλαμβάνει την ανταλλαγή σεξουαλικών υπηρεσιών έναντι χρημάτων (π.χ. σεξουαλική εργασία), αλλά και τη συναλλαγή σεξ με υλικό, σχεσιακό ή συναισθηματικό αντάλλαγμα. Οι γυναίκες που ζουν σε συνθήκες έλλειψης στέγης μπορεί να χρησιμοποιούν το συναλλακτικό σεξ ως στρατηγική επιβίωσης για να αντιμετωπίσουν την υλική στέρηση και την ανασφάλεια του δρόμου. Άλλες έννοιες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως συνώνυμα του συναλλακτικού σεξ, δηλαδή το σεξ με σκοπό την αποζημίωση και το σεξ επιβίωσης. Ωστόσο, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι γυναίκες επιδίδονται στο συναλλακτικό σεξ οικειοθελώς. Όταν είναι εξαναγκασμένο, αναγκαστικό και μη συναινετικό, πρόκειται για σεξουαλική εκμετάλλευση.

Transgender	Ένας γενικός όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει ορισμένα άτομα ή διαφορετικές μορφές συμπεριφοράς και έκφρασης που σχετίζονται με το φύλο - για παράδειγμα, άτομα των οποίων το βιολογικό φύλο είναι διαφορετικό από την ταυτότητα φύλου τους και τα οποία χρειάζονται χειρουργική επέμβαση επαναπροσδιορισμού φύλου (τρανσζέουαλ), άτομα που δεν ταιριάζουν με τις γενικά καθορισμένες έννοιες του ανδρισμού ή της θηλυκότητας ή του δυαδικού φύλου, άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως queer ή genderqueer (CoE 2025).
<u>Φροντίδα με βάση το τραύμα</u>	Η φροντίδα με βάση το τραύμα αναγνωρίζει τον αντίκτυπο του τραύματος και στοχεύει στη δημιουργία ενός ασφαλούς, υποστηρικτικού περιβάλλοντος. Ακολουθεί την αρχή "μην κάνεις κακό", εξασφαλίζοντας συμπονετικές απαντήσεις χωρίς να κατηγορεί τα άτομα για τις στρατηγικές αντιμετώπισής τους. Αυτό το τεκμηριωμένο πλαίσιο δίνει προτεραιότητα στη σωματική, ψυχολογική και συναισθηματική ασφάλεια, ενώ παράλληλα προωθεί την ενδυνάμωση των επιζώντων. Για τις άστεγες γυναίκες, οι οποίες συχνά αντιμετωπίζουν βία με βάση το φύλο και σύνθετα τραύματα, η φροντίδα με βάση το τραύμα είναι ζωτικής σημασίας. Παρέχει υποστηρικτικές, ενδυναμωτικές υπηρεσίες που βοηθούν τις γυναίκες να ανακτήσουν τον έλεγχο, να οικοδομήσουν εμπιστοσύνη και να εργαστούν προς την αποκατάσταση και τη σταθερότητα.
Μοναδικά άτομα	Τα διακριτά άτομα σε ένα σύνολο δεδομένων αναγνωρίζονται από μοναδικά αναγνωριστικά όπως το όνομα, η ηλικία ή ο αριθμός ταυτότητας, διασφαλίζοντας ότι τα άτομα δεν καταμετρώνται πολλές φορές.
Θύμα	Φυσικό πρόσωπο που έχει υποστεί βλάβη, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής, ψυχικής ή συναισθηματικής βλάβης ή της οικονομικής απώλειας, η οποία προκλήθηκε άμεσα από ποινικό αδίκημα, καθώς και τα μέλη της οικογένειας προσώπου του οποίου ο θάνατος προκλήθηκε άμεσα από ποινικό αδίκημα και τα οποία έχουν υποστεί βλάβη ως αποτέλεσμα του θανάτου του εν λόγω προσώπου. Ο όρος "επιζών" (π.χ. από ΒΚΠ) χρησιμοποιείται συχνά εναλλακτικά με τον πιο συμβατικό όρο "θύμα". Μπορεί, ωστόσο, να είναι παραπλανητικός όταν χρησιμοποιείται για μια γυναίκα που έχει υποστεί βιασμό, καθώς μπορεί να υπονοεί ότι οι πράξεις της θα μπορούσαν να έχουν κάνει τη διαφορά και, συνεπώς, να συνάδει με την κατηγοριοποίηση του θύματος. Έτσι, στην παρούσα έκθεση, ενθαρρύνεται η χρήση του όρου θύμα στα παραδοτέα στην αγγλική γλώσσα (EIGE).
Θυματοποίηση	Η εμπειρία ενός ατόμου ότι υφίσταται παραβίαση των δικαιωμάτων του από ποινικό αδίκημα- τα αδικήματα κατά του ατόμου νοούνται ως παραβίαση των δικαιωμάτων των ατόμων που προστατεύονται από το ποινικό δίκαιο (EIGE 2025).
<u>Βία κατά των γυναικών</u>	Κατανοείται ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μορφή διάκρισης κατά των γυναικών και σημαίνει όλες τις πράξεις βίας λόγω φύλου που έχουν ως αποτέλεσμα ή ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών για τέτοιες πράξεις, του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε συμβαίνουν στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή (FEANTSA 2021).

<u>Ευπάθεια</u>	Η έλλειψη στέγης πλήττει διάφορες μειονεκτούσες ομάδες, όπως οι νέοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα που διαφεύγουν από βία, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και σύγχρονης δουλείας, τα άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας, τα άτομα με αναπηρία (τόσο σωματική όσο και μαθησιακή) και τα άτομα που έχουν περάσει χρόνο σε ιδρύματα ή στις ένοπλες δυνάμεις. Επιπλέον, επηρεάζονται επίσης οι πρόσφυγες, τα άτομα που έχουν διαφύγει από συγκρούσεις και οι άνθρωποι που διανυκτερεύουν χωρίς άδεια. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ένα άτομο που διαμένει με ένα ευάλωτο άτομο μπορεί να έχει ανάγκη προτεραιότητας. Το νομικό πλαίσιο σχετικά με την ευαλωτότητα διαφέρει από χώρα σε χώρα.
<u>Ευάλωτες ομάδες</u> (δεν συνιστάται)	Ο όρος "ευάλωτες ομάδες" χρησιμοποιείται συχνά εναλλακτικά με τον όρο "μειονεκτούσες ομάδες". Η στερεοτυπική προκατάληψη ότι η "ευαλωτότητα" είναι εγγενές χαρακτηριστικό των γυναικών συγκαλύπτει το γεγονός ότι οι στερεοτυπικοί ρόλοι και οι συμπεριφορές των φύλων και ο διακριτικός τους αντίκτυπος στις γυναίκες, που υποστηρίζεται από την έλλειψη/παράλειψη ενεργειών εκ μέρους των κρατών για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους, επιβάλλουν μειονεκτήματα στις γυναίκες, τα οποία μπορεί να οδηγήσουν σε αυξημένους κινδύνους να γίνουν ευάλωτες σε διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένης της βίας. Ως εκ τούτου, ο όρος "ευάλωτες ομάδες" δεν συνιστάται και αντί αυτού θα πρέπει να χρησιμοποιείται ο όρος "μειονεκτούσες ομάδες".

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το RIKK/UI και η Rotin, οι κύριοι δικαιούχοι του Πακέτου Εργασίας 1, συνέλεξαν δεδομένα από όλους τους εταίρους χρησιμοποιώντας ένα φύλλο στον δικτυακό τόπο του έργου. Οι εταίροι διεξήγαγαν έρευνα γραφείου για να απαντήσουν σε 46 ερωτήσεις σχετικά με την κατάσταση της έλλειψης στέγης στη χώρα τους, εστιάζοντας σε συγκυριακά και δημογραφικά δεδομένα, ευάλωτα σημεία, νομικά και πολιτιστικά πλαίσια, τοπία πολιτικής, ενδιαφερόμενους φορείς, κενά στην παροχή υπηρεσιών, θεωρητικές εισροές και βέλτιστες πρακτικές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πρόσβαση σε εθνικά δεδομένα και έρευνες σχετικά με την έλλειψη στέγης, συμπεριλαμβανομένων των στατιστικών στοιχείων, διαφέρει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των χωρών. Έτσι, οι εταίροι απευθύνθηκαν επίσης σε παρόχους υπηρεσιών και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, που εργάζονται στον τομέα της έλλειψης στέγης, για πρόσθετες πληροφορίες και δεδομένα που απαιτούνται. Ως εκ τούτου, τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από μεμονωμένους εταίρους είναι μερικές φορές πολύ αποσπασματικά και δεν είναι πάντα δυνατό να επιβεβαιωθούν με δημόσιες στατιστικές εκθέσεις και ακαδημαϊκά δεδομένα. Οι Rikk και Rotin ήταν από κοινού υπεύθυνοι για την ανάλυση των δεδομένων και τη συγγραφή των εκθέσεων, ενώ οι εταίροι συμμετείχαν στη διαδικασία αναθεώρησης των εκθέσεων. Ένα μέρος αυτής της διαδικασίας περιελάμβανε την επανεξέταση μιας ομάδας εστίασης των εταίρων του WP1, η οποία πραγματοποιήθηκε μετά την έγκριση του πρώτου σχεδίου της εθνικής έκθεσης. Οι συναντήσεις οργανώθηκαν από τους εταίρους και διεξήχθησαν δια ζώσης ή διαδικτυακά με τη συμμετοχή ακαδημαϊκών) εμπειρογνομόνων, επαγγελματιών και ενδιαφερομένων στον τομέα των αστέγων. Στόχος των ομάδων εστίασης του Πακέτου Εργασίας 1 ήταν να βοηθήσουν στην τελειοποίηση των υφιστάμενων δεδομένων, να συγκεντρώσουν περισσότερες πληροφορίες και γνώσεις και να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένους τομείς ενδιαφέροντος για κάθε χώρα. Οι επιμέρους εκθέσεις για την κατάσταση αναφέρονται στα αποτελέσματα των ομάδων εστίασης του WP1 με διαφορετικούς τρόπους και σε διαφορετικό βαθμό, δόθηκε στους εταίρους σημαντική αυτονομία στην παρουσίαση των ευρημάτων τους. Η ισλανδική ομάδα επιδίωξε να σεβαστεί τη μέθοδό τους για την περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης, ελαχιστοποιώντας τις εκδοτικές προσπάθειες. Κατά συνέπεια, η παρουσίαση των δεδομένων σε κάθε χώρα, καθώς και το βάθος και η προσέγγιση της συζήτησης των επιμέρους θεμάτων, διαφέρει σημαντικά και αντανάκλα τον εξέχοντα τοπικό λόγο. Η διαφοροποίηση αυτή εξυπηρετεί πρακτικούς σκοπούς, καθώς οι διακρίσεις αυτές αναδεικνύουν τομείς που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή και έμφαση στο πλαίσιο του Μοντέλου παρέμβασης INTERACT και του Εγχειριδίου, τα οποία είναι τα επόμενα παραδοτέα του INTERACT που θα ακολουθήσουν.

Για να εξασφαλιστεί η ομοιομορφία, η σαφήνεια, η κοινή κατανόηση και η ευκολία στη μετάφραση, η χρήση των όρων και των συντομογραφιών συντονίστηκε με βάση το *EIGE Gender Equality Glossary & Thesaurus*¹, τα έγγραφα της FEANTSA και άλλες αναγνωρισμένες πηγές. Επιπλέον, η παρουσίαση των στατιστικών στοιχείων και των καταλόγων των ενδιαφερομένων φορέων και των παρόχων υπηρεσιών τυποποιήθηκε όπου ήταν δυνατόν. Για λόγους συνέπειας, σεβασμού και σαφήνειας, τα ονόματα των ενδιαφερομένων, των παρόχων υπηρεσιών, των νόμων, των πράξεων και των πολιτικών στους πίνακες και τα κείμενα δεν μεταφράστηκαν.

προσέγγιση αυτή αποσκοπεί στην αποφυγή σύγχυσης και διασφαλίζει ότι οι αναγνώστες μπορούν να αναγνωρίζουν με ακρίβεια τους ενδιαφερόμενους φορείς, τους παρόχους υπηρεσιών, τους νόμους, τις πράξεις και τις πολιτικές που αναφέρονται, ανεξάρτητα από τη γλώσσα του εγγράφου.

4. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Η Γερμανία, με πληθυσμό περίπου 83,4 εκατομμύρια κατοίκους την 1η Ιανουαρίου 2024¹, είναι κράτος μέλος της ΕΕ. Ο εταίρος του INTERACT στη Γερμανία είναι το HTWK Leipzig Hochschule für Technik, Wirtschaft und Kultur Leipzig (HTWK Leipzig). Το παρόν κεφάλαιο παρέχει μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης των αστέγων στη Γερμανία.

4.1 ΑΣΤΕΓΟΙ

Στη Γερμανία, η έννοια της έλλειψης στέγης βασίζεται στον περαιτέρω αναπτυγμένο ορισμό και την κατηγοριοποίηση του ETHOS Light. Αυτό προϋποθέτει την έλλειψη στέγης εάν μια κατάσταση στέγασης ή διαβίωσης δεν πληροί τουλάχιστον δύο από τα ακόλουθα τρία κριτήρια:

- Φυσική και δομική καταλληλότητα ("βιωσιμότητα")
- Νομική ασφάλεια
- Κοινωνική επάρκεια (π.χ. ιδιωτικότητα ή δυνατότητα υποδοχής επισκεπτών)

Σύμφωνα με τον γερμανικό νόμο περί αναφοράς των αστέγων (WoBerichtsG) του 2020, τα άτομα θεωρούνται νομικά άστεγα στη Γερμανία εάν δεν έχουν πρόσβαση σε κατοικία ή εάν η χρήση της κατοικίας τους δεν εξασφαλίζεται από σύμβαση μίσθωσης, σύμβαση ενοικίασης ή δικαίωμα επί της κατοικίας².

Επιπλέον, το γερμανικό σύστημα εφαρμόζει έναν ευρύ ορισμό της δημόσιας στήριξης και των κοινωνικών υπηρεσιών, ο οποίος περιλαμβάνει επίσης τον αποκλεισμό από την αγορά κατοικίας και τις επισφαλείς συνθήκες στέγασης. Κατά συνέπεια, η πρόληψη της έλλειψης στέγης και η κατάλληλη δράση διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο. Οι δημόσιες υπηρεσίες (σε δημοτικό επίπεδο) και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις πρόνοιας είναι κοινοί φορείς που εκπληρώνουν τη νομική υποχρέωση να προλαμβάνουν τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στέγασης και να παρέχουν καταλύματα έκτακτης ανάγκης.

Ωστόσο, η επίσημη αναφορά της Γερμανίας για την έλλειψη στέγης δεν περιλαμβάνει όλες τις καταστάσεις έλλειψης στέγης, αποκλεισμού από τη στέγαση ή επισφαλούς στέγασης, όπως ορίζονται από την τυπολογία ETHOS, ως κριτήρια επιλεξιμότητας για το δικαίωμα χρήσης υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης. Για παράδειγμα, τα άτομα που ζουν σε κέντρα φιλοξενίας για επιζώντες ενδοοικογενειακής βίας ή που ζουν σε ακατάλληλη στέγαση έχουν εξαιρεθεί μέχρι στιγμής από τον νομικό ορισμό που διέπει την υποβολή εκθέσεων. Παρ' όλα αυτά, η τελευταία έκθεση αναφέρει ρητά αυτό το κενό, καθώς και την ανάγκη να διευρυνθούν οι πηγές δεδομένων και η υποβολή εκθέσεων σχετικά με αυτές τις ομάδες που είχαν προηγουμένως παραμεληθεί.

4.1.1 ΑΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΕΣ

Η έρευνα σχετικά με τα αίτια της έλλειψης στέγης στη Γερμανία δείχνει ότι οι καθυστερήσεις ενοικίου είναι ένας από τους πιο διαδεδομένους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι χάνουν τη μόνιμη κατοικία τους και πέφτουν στην έλλειψη στέγης.³ Άλλοι λόγοι, που οδηγούν ενίοτε σε καθυστερήσεις ενοικίου, είναι το διαζύγιο ή ο χωρισμός των συντρόφων και λόγοι υγείας.

Κανένας από τους δύο λόγους δεν οδηγεί αναγκαστικά στην έλλειψη στέγης, αλλά η ταυτόχρονη φτώχεια ή η επισφαλής οικονομική κατάσταση μπορεί να οδηγήσουν. Για τις γυναίκες, οι εμπειρίες διαπροσωπικής βίας στο πλαίσιο της σχέσης ή της οικογένειας αναφέρονται εντυπωσιακά συχνά ως λόγος.

Οι πιο ευάλωτες υποομάδες γυναικών, που εντοπίστηκαν στη Γερμανία, χωρίς συγκεκριμένη σειρά, είναι οι μετανάστριες (άτομα που αναζητούν άσυλο ή καταφύγιο), οι επιζώντες της εμπορίας ανθρώπων, οι γυναίκες που υφίστανται ενδοοικογενειακή βία και οι γυναίκες που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευπάθειες, όπως η ενδοοικογενειακή βία, η ΥΦΕ ή/και προβληματικά ζητήματα υγείας.

4.1.2 ΆΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Στη Γερμανία, ο ρόλος του φύλου στην έλλειψη στέγης έχει κερδίσει ιδιαίτερη προσοχή τα τελευταία χρόνια.⁴ Ωστόσο, δεν έχει ακόμη ενσωματωθεί πλήρως στις πρακτικές και τις πολιτικές παροχής υπηρεσιών και μέτρων πρόληψης της έλλειψης στέγης. Υπάρχουν σε κάποιο βαθμό εξειδικευμένες υπηρεσίες για γυναίκες, ενώ οι ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων αντιμετωπίζονται σπάνια. Αντίθετα, η εστίαση στις ειδικές ηλικιακές ανάγκες των ανηλίκων, των εφήβων και των ηλικιωμένων άνω των 50 ετών αστέγων απέκτησε κάποια δυναμική. Παρ' όλα αυτά, ανεξάρτητες οργανώσεις πρόνοιας και εθνικές ομάδες συμφερόντων για τους αστέγους φέρνουν όλο και περισσότερο στη δημόσια συζήτηση την ανάγκη για υπηρεσίες υποστήριξης με βάση το φύλο και τους λόγους και τις μορφές αστέγων με βάση το φύλο.

4.2 ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

Στη Γερμανία, η Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία διεξήγαγε τρεις έρευνες σχετικά με τους άστεγους σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με τη νομική υποχρέωση του *νόμου περί υποβολής εκθέσεων για τους άστεγους*⁵, ο οποίος ισχύει από το 2020⁶. Στις εν λόγω έρευνες καταγράφονται μόνο οι άστεγοι που φιλοξενήθηκαν (σε υπηρεσίες, χωρίς κρυφή αστέρηση, χωρίς ύπνο χωρίς στέγη). Τα αποτελέσματα είναι διαθέσιμα στο κοινό. Μέχρι στιγμής έχουν δημοσιευθεί δύο εθνικές εκθέσεις για την έλλειψη στέγης στη Γερμανία, οι οποίες συμπληρώνουν τα δεδομένα της έρευνας με πληροφορίες και αναλύσεις σχετικά με την έκταση και τη δομή της έλλειψης στέγης, συμπεριλαμβανομένων των κρυφών αστέγων και του ύπνου χωρίς στέγη: Η πρώτη το 2022⁷, η δεύτερη τον Ιανουάριο του 2025⁸. Τα δεδομένα παρουσιάζονται κυρίως με βάση το φύλο.

Μη επίσημες (με την έννοια του εθελοντισμού και όχι της κυβερνητικής έγκρισης), αλλά μακροπρόθεσμες στατιστικές για τους άστεγους παρέχονται από ΜΚΟ, με σημαντικότερη το *Σύστημα Τεκμηρίωσης για τους Αστέγους* (Dokumentationssystem zur Wohnungslosigkeit) της BAG W⁹ με στοιχεία που ξεκινούν από το 1990. Οι στατιστικές για τις μη νομοθετημένες υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας καλύπτουν δεδομένα από τις υπηρεσίες τους σε διάφορα επίπεδα, π.χ. Diakonie Sachsen για υπηρεσίες σε όλη τη Σαξονία¹⁰.

Τα δεδομένα που παρουσιάζονται στον Πίνακα 1 είναι τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα, με βάση μια έρευνα για τους άστεγους και τους φιλοξενούμενους που πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2024. Τοπικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με την έκταση των αστέγων για το ελεύθερο κρατίδιο

της Σαξονίας και την εν λόγω τοπική περιοχή, την πόλη της Λειψίας, είναι εν μέρει διαθέσιμα. Τα στοιχεία για τους φιλοξενούμενους άστεγους, που παρέχονται από την Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία, μπορούν να αναλυθούν σε χωρικά υποεπίπεδα των ομόσπονδων κρατιδίων και των διοικητικών περιφερειών/αστικών περιοχών. Το εν λόγω ομόσπονδο κρατίδιο είναι το ελεύθερο κρατίδιο της Σαξονίας και η τοπική περιοχή είναι η πόλη της Λειψίας. Τα δεδομένα είναι διαθέσιμα και για τα δύο και σε όρους που αφορούν το φύλο. Οι εφαρμοστέες μεταβλητές εκτός από το φύλο είναι η ηλικία (ηλικιακές ομάδες), η εθνικότητα (γερμανική/άλλη), ο τύπος του νοικοκυριού, το μέγεθος του νοικοκυριού, ο πάροχος υπηρεσιών (στέγασης), ο τύπος των προσφορών (στέγασης), η διάρκεια της στέγασης. Σε σύγκριση με άλλα ομόσπονδιακά κράτη, η Σαξονία έχει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά αστέγων που διαμένουν σε καταλύματα (11,1 ανά 10.000 κατοίκους), ενώ οι πόλεις του Βερολίνου (125,9) και του Αμβούργου (172,4) έχουν σημαντικά υψηλότερα ποσοστά. Μεταξύ των 14 μεγαλύτερων πόλεων της Γερμανίας, η Λειψία έχει το χαμηλότερο ποσοστό αστέγων που διαμένουν σε καταλύματα (15,24 ανά 10.000 κατοίκους), αλλά εξακολουθεί να έχει το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό μεταξύ όλων των δήμων της Σαξονίας.

Δυστυχώς, τα στοιχεία για την κρυφή έλλειψη στέγης και τον πρόχειρο ύπνο δεν είναι διαθέσιμα σε αυτές τις υποκλίμακες. Η μελέτη της GISS περιλαμβάνει τα πέντε ανατολικά ομόσπονδα κρατίδια (Μεκλεμβούργο-Χιτέρ Πομερανία, Βρανδεμβούργο, Σαξονία-Άνχαλτ, ελεύθερο κρατίδιο της Θουριγγίας, ελεύθερο κρατίδιο της Σαξονίας), εκ των οποίων το ελεύθερο κρατίδιο της Σαξονίας είναι το μεγαλύτερο πληθυσμιακά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΆΣΤΕΓΟΙ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΣΤΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΑ ΚΡΑΤΙΔΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ, ΣΤΗ ΣΑΞΟΝΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΛΕΙΨΙΑΣ ΤΟ 2024.

Κομητεία/Περιοχή/περιοχή παρέμβασης	Σύνολο	% Γυναίκες
Γερμανία (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας)	547,200	41%
Φιλοξενία αστέγων	439,500	43%
Άγριος ύπνος	47,300	21%
Κρυμμένοι άστεγοι	60,400	43%
Ανατολικά γερμανικά ομόσπονδα κρατίδια (MV, BB, SAH, SA, TH) *		
Φιλοξενία αστέγων	-	
Άγριος ύπνος	2,740	26,3%
Κρυμμένοι άστεγοι	2,689	
Σαξονία (ελεύθερο κρατίδιο της Σαξονίας) *		
Λειψία (Πόλη της Λειψίας)	4,535	31%
Φιλοξενία αστέγων	945	32%
Άγριος ύπνος + κρυφή έλλειψη στέγης**	-	28%*

* Στις μεγάλες πόλεις GKPOL 7

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία ειδικά για το φύλο που να περιλαμβάνουν ή να συνδυάζουν την IPV, την PSU και τα θέματα ψυχικής υγείας. Παρ' όλα αυτά, η τελευταία έκθεση της Εθνικής Κυβέρνησης περιέχει δεδομένα με βάση το φύλο σχετικά με τις διαφορετικές μορφές βίας που βιώνουν οι άστεγοι (που δεν φιλοξενούνται, που διαφοροποιούνται ως άστεγοι που κοιμούνται

χωρίς στέγη και κρυφοί άστεγοι), τις διαφορετικές μορφές διακρίσεων που βιώνουν, τη σωματική και ψυχική υγεία και τις αναπηρίες, καθώς και τη διαταραχή χρήσης ουσιών.¹¹

4.2.1 ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι στατιστικές για τους άστεγους στη Γερμανία θεωρούνται γενικά ακριβείς. Η έρευνα διεξάγεται ως ετήσια πλήρης απογραφή και τα στοιχεία δημοσιεύονται από την Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία, συνήθως τον Ιούλιο του ίδιου έτους, σύμφωνα με τον προαναφερθέντα νόμο. Αν και περιέχει μόνο στοιχεία για τα άτομα που φιλοξενούνται σε υπηρεσίες, τα στοιχεία για τους κρυφούς άστεγους και τους ανθρώπους που κοιμούνται σε άγριες συνθήκες συλλέγονται συνήθως δύο φορές το χρόνο μέσω τυχαίας δειγματοληψίας πολλών σταδίων σε δήμους, ιδρύματα και άστεγους. Η τελευταία συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε το 2024 και δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2025. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη μέθοδο, βλ. BMWSB 2024, σ. 16στ. Οι μέθοδοι και οι περιορισμοί συζητούνται στην προηγούμενη έκθεση μελέτης της GISS (2022).¹²

4.3 ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΤΟΠΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Γενικά, το άρθρο 1 του γερμανικού "Grundgesetz"¹³, (αντιστοιχεί στο σύνταγμα) αποτελεί τη νομική βάση για την υποχρέωση του κράτους να παρέχει στέγη για κάθε άτομο σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης και, κατά συνέπεια, οι δήμοι υποχρεούνται να παρέχουν στέγη σε άστεγους (ΕΣΔ, σ. 13)¹⁴. Δεν υπάρχουν δεσμευτικά εθνικά πρότυπα για γενικές ή ειδικές για το φύλο μορφές στέγασης. Ωστόσο, επί του παρόντος καταβάλλονται προσπάθειες για την ανάπτυξη τέτοιων προτύπων.¹⁵

Η νομοθεσία στη Γερμανία περιλαμβάνει τη χορήγηση κοινωνικών παροχών για την αντιμετώπιση ιδιαίτερων κοινωνικών δυσκολιών (SGB XII, παράγραφος 67 και εξής)¹⁶. Οι παροχές αυτές χορηγούνται σε άτομα των οποίων οι συνθήκες διαβίωσης συνδέονται με κοινωνικές δυσκολίες και τα οποία δεν είναι σε θέση να ξεπεράσουν τις δυσκολίες αυτές μόνοι τους. Οι παροχές αυτές έχουν κεντρική σημασία σε περιπτώσεις αστέγων. Περιλαμβάνουν επίσης μέτρα για τη διατήρηση και την απόκτηση στέγης. Η διάσταση του φύλου δεν εξετάζεται χωριστά στο παρόν νομικό κείμενο. Ειδικά εάν η (επικείμενη) έλλειψη στέγης συμπίπτει με άλλες ανάγκες για βοήθεια, οι κοινωνικές παροχές (SGB XII, παράγραφος 67 και επόμενες) μπορούν να θεωρηθούν ως κατευθυντήρια βοήθεια για την ανάπτυξη και την εφαρμογή περαιτέρω δικαιωμάτων.

Η Γερμανία διαθέτει πολιτικές και σχέδια δράσης για την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης σε ομοσπονδιακό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και στη Λειψία, την περιοχή παρέμβασης.

- Ομοσπονδιακό: Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit (NAP).¹⁷
- Περιφερειακή: Staatsministeriums για: Gemeinsame Empfehlungen des sächsischen Staatsministeriums für Soziales und Gesellschaftlichen Zusammenhalt.¹⁸

- Τοπικά: Fachplan Wohnungsnotfallhilfe in Leipzig 2023 bis 2026.¹⁹ Υπάρχουν διάφορες στρατηγικές σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο για την προστασία των γυναικών από την έλλειψη στέγης. Στη Λειψία, την περιοχή παρέμβασης²⁰, τα ακόλουθα προγράμματα απευθύνονται ειδικά στις γυναίκες:
 - Μέτρο 6: Δημιουργία προσφορών ιατρικής περίθαλψης σε εξωτερικούς χώρους (Leipzig Fachplan, σ. 34).
 - Μέτρο 7: αύξηση των δυνατοτήτων για γυναίκες με ΣΨΥ (Leipzig Fachplan, σ. 34).
 - Μέτρο 14: Δημιουργία κατοικιών/καταφυγίων προσβάσιμων σε γυναίκες με αναπηρία (Leipzig Fachplan, σ. 51).
 - Μέτρο 17: Βελτίωση των δυνατοτήτων φιλοξενίας γυναικών (Leipzig Fachplan, σ. 52).

Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση αναγνωρίζει τη διεπιστημονική διάσταση του προβλήματος στα εκθέσεις της για την αστεγία²¹. Η βία από συντρόφους, η χρήση ψυχοδραστικών ουσιών (PSU) και τα ψυχικά προβλήματα αναγνωρίζονται ως αίτια αστεγίας²². Ωστόσο, τα μέτρα που περιγράφονται στο εθνικό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της αστεγίας δεν αποτυπώνουν αυτή την πραγματικότητα σε σημαντικό βαθμό, καθώς η πρόληψη ή η αντιμετώπιση αυτών των αλληλένδετων ζητημάτων έχει ανατεθεί στις τοπικές αρχές και, ως εκ τούτου, δεν καθορίζεται σε εθνικό επίπεδο.

4.3.1 ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ

Στη Γερμανία δεν υπάρχουν νομικές ρυθμίσεις που να αφορούν άμεσα τη διασύνδεση μεταξύ έλλειψης στέγης και φύλου. Στην πράξη, οι γυναίκες θεωρούνται ευάλωτη ομάδα και, ως εκ τούτου, εισάγονται μέτρα ειδικά για τα δύο φύλα, όπως καταφύγια μόνο για γυναίκες. Δεν υπάρχουν ειδικά δικαιώματα στέγασης για τα δύο φύλα.

Το φύλο λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη κατά τη διαδικασία συλλογής δεδομένων. Πέραν αυτού, λαμβάνονται ορισμένα μέτρα αποκλειστικά για τις γυναίκες για να καταπολεμηθούν τα ιδιαίτερα τρωτά σημεία τους. Υποτίθεται ότι πρέπει να αντιμετωπιστούν κυρίως οι εμπειρίες βίας με βάση το φύλο. Κατά συνέπεια, οι ειδικές για το φύλο υπηρεσίες έκτακτης στεγαστικής συνδρομής, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης και της πρόληψης με γνώμονα το φύλο, θεωρούνται πολύ σημαντικές.²³

Αξιοσημείωτη εξέλιξη είναι ο νέος εθνικός νόμος που ψηφίστηκε πρόσφατα και ο οποίος παρέχει σε κάθε γυναίκα που πλήττεται από έμφυλη ή ενδοοικογενειακή βία το δικαίωμα σε συμβουλευτική και υποστήριξη από το 2032²⁴. Οι γυναίκες που είναι άστεγες ή ζουν σε επισφαλείς συνθήκες κατονομάζονται ρητά ως δικαιούχοι. Ο ίδιος νόμος κατοχυρώνει την επαρκή δημόσια χρηματοδότηση των εξειδικευμένων δομών υποστήριξης στον τομέα της έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένων των καταφυγίων γυναικών. Συμφωνήθηκε σταδιακή αύξηση της χρηματοδότησης αυτών των εξειδικευμένων δομών υποστήριξης από το 2027.

4.4 ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΡΡΟΗ

Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αναγνωρίζει τη διεπιστημονική διάσταση του προβλήματος στις εκθέσεις της σχετικά με την έλλειψη στέγης²⁵. Πολλά παραδείγματα θα μπορούσαν να αναφερθούν εδώ. Σε σχέση με τον επιδιωκόμενο τομέα παρέμβασης, αξίζει να σημειωθεί το

εξής: Η τοπική κυβέρνηση της Λειψίας ίδρυσε ένα πρόγραμμα Housing First (HF) τον Ιούλιο του 2021. Δύο ενδιάμεσες αξιολογήσεις δημοσιεύθηκαν το 2023 και το πρόγραμμα συνεχίζεται²⁶. Ξεκινώντας με 25 διαμερίσματα που παρέχονται από τη δημοτική εταιρεία κατοικιών της πόλης, το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε το 2024 να αυξήσει το πρόγραμμα σε 50 διαμερίσματα.

Η ανατεθείσα κοινωνική οργάνωση "Das Boot gGmbH" συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές, άλλους παρόχους βοήθειας για καταλύματα έκτακτης ανάγκης και κοινοτικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας στη Λειψία. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε άστεγους ενήλικες με πολλαπλά προβλήματα που επιθυμούν να ζήσουν σε δικά τους διαμερίσματα. Για να γίνει κάποιος δεκτός, πρέπει να υποβληθεί αίτηση στο γραφείο κοινωνικής πρόνοιας της Λειψίας. Δεν είναι απαραίτητο να επικοινωνήσετε με ειδικό ή να υποβληθείτε εκ των προτέρων σε ιατρική εξέταση. Ομοίως, η αποχή ή η προθυμία για θεραπεία δεν αποτελούν προϋπόθεση για την αποδοχή.²⁷

Τα θεσμικά όργανα αναγνωρίζουν ότι τα άτομα που βιώνουν την έλλειψη στέγης έχουν σημαντικά υψηλότερα ποσοστά ψυχιατρικών διαταραχών. Δεδομένου ότι οι γυναίκες που πλήττονται από τη στέγαση και την έλλειψη στέγης έχουν συχνά βιώσει ή εξακολουθούν να βιώνουν βία, μπορεί να υποθεθεί ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός μη θεραπευμένων καταστάσεων ψυχικής υγείας που σχετίζονται με το τραύμα, καθώς και ο κίνδυνος επανατραυματισμού λόγω περαιτέρω εμπειριών βίας. Σε αυτό το πλαίσιο, η κακή γενική υγεία μπορεί να είναι τόσο αιτία όσο και συνέπεια της έλλειψης στέγης²⁸. Ως μέτρα μείωσης της βλάβης, η στέγαση και η πρόληψη μπορούν να επιτευχθούν με τη δημιουργία κοινωνικής στέγασης και τη βοήθεια στη διαμεσολάβηση²⁹. Όπως και με την Πρώτη Στέγαση, οι προσεγγίσεις μείωσης της βλάβης είναι διαδεδομένες σε όλη τη Γερμανία. Όσον αφορά την περιοχή παρέμβασης, π.χ. ένα κινητό δωμάτιο κατανάλωσης πρόκειται να εφαρμοστεί από την πόλη της Λειψίας το 2025.

4.5 ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Η γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση θεωρεί ότι πρέπει να συμβάλει σημαντικά στην αντιμετώπιση της επισφάλειας στέγασης και της έλλειψης στέγης. Ως εκ τούτου, στην τελευταία συμφωνία συνασπισμού της, σε ευθυγράμμιση με τις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επαναβεβαίωσε τον στόχο της για τερματισμό της στεγαστικής επισφάλειας και της έλλειψης στέγης στη Γερμανία έως το 2030. Για τον σκοπό αυτό, το ομοσπονδιακό υπουργικό συμβούλιο ενέκρινε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά των Αστέγων (NAP W) στις 24 Απριλίου 2024. Μετά τις εκλογές του 2025, η νέα κυβέρνηση συμφώνησε σε συνεχή εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

Το NAP W χρησιμεύει για πρώτη φορά ως εθνικό πλαίσιο δράσης, το οποίο αντικατοπτρίζει τις συλλογικές προσπάθειες όλων των επιπέδων για την αντιμετώπιση της στέγασης και της έλλειψης στέγης στη Γερμανία. Προσδιορίζει τις συνθήκες και τις προκλήσεις του πλαισίου και θεσπίζει ένα αποδεκτό και συντονισμένο πλαίσιο δράσης για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς μέσω των ουσιαστικών κατευθυντήριων γραμμών και των διαδικαστικών αρχών του. Η εφαρμογή των μέτρων εναπόκειται στα ομόσπονδα κρατίδια και τους δήμους³⁰.

Οι μη νομοθετημένες οργανώσεις κοινωνικής πρόνοιας και οι ενώσεις τους είναι οι σημαντικότεροι πάροχοι υπηρεσιών με πολλαπλές υπηρεσίες υποστήριξης για τους άστεγους. Οι Γερμανοί εμπειρογνώμονες που σχολίασαν την παρούσα έκθεση στο πλαίσιο μιας ομάδας εστίασης INTERACT τόνισαν σε μεγάλο βαθμό αυτό το γεγονός. Σύμφωνα με την Ένωση Γερμανικών Οργανώσεων Κοινωνικής Πρόνοιας (BAGFW)³¹, η συνύπαρξη δημόσιων και ανεξάρτητων οργανώσεων κοινωνικής πρόνοιας στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είναι μοναδική στον κόσμο. Λειτουργούν σε στενή συνεργασία με δημόσιους φορείς κοινωνικής πρόνοιας.

4.5.1 ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

ια το γερμανικό πλαίσιο, οι ακόλουθοι εθνικοί ενδιαφερόμενοι φορείς έχουν εντοπιστεί ως σχετικοί για το έργο INTERACT, όπως παρουσιάζονται στον πίνακα 2 σε αλφαβητική σειρά. Πρόκειται για έναν μη εξαντλητικό κατάλογο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Όνομα	Λεπτομέρειες
Arbeiterwohlfahrt (AWO)	Ως ομοσπονδιακός οργανισμός, η AWO δεσμεύεται για την κοινωνική δικαιοσύνη και ευαισθητοποιεί σχετικά με διάφορες πτυχές και αιτίες της φτώχειας. Ως οργάνωση υπεράσπισης, η AWO επισημαίνει τις ελλείψεις στην πολιτική στέγασης και κοινωνική πολιτική. Στους τοπικούς συλλόγους, η AWO παρέχει επείγουσα στεγαστική βοήθεια μέσω διαφόρων υπηρεσιών συμβουλευτικής για την αντιμετώπιση οξείας και επικείμενης αστεγίας. Μη κρατικός οργανισμός κοινωνικής πρόνοιας. Ανθρωπιστική ή θρησκευτική ΜΚΟ.
Blaues Kreuz Deutschland e.V.	Ως ομοσπονδιακός σύλλογος, το Blue Cross προσφέρει συμβουλευτική για την εξάρτηση, καθώς και παραπομπές σε ομάδες αυτοβοήθειας, επιλογές θεραπείας, βοήθεια στη στέγαση και ενημέρωση για την πρόληψη της εξάρτησης. Αυτή η βοήθεια απευθύνεται επίσης σε άστεγους. ΜΚΟ.
Bundesarbeitsgemeinschaft Wohnungslosenhilfe e.V. (BAG W)	Η BAG W είναι μια πανγερμανική οργάνωση για την πολιτική υποστήριξη και εκπροσώπηση των συμφερόντων των αστέγων. Ενημερώνει τακτικά την ομοσπονδιακή κυβέρνηση για προβλήματα και δυνατότητες βελτίωσης. Επιπλέον, η BAG W ασχολείται με σχεδόν όλα τα θέματα και τις ομάδες ανθρώπων που πλήττονται ή κινδυνεύουν από τη φτώχεια και την αστεγία — συμπεριλαμβανομένης ρητά της κατάστασης των γυναικών. ΜΚΟ.
Bundesverband Frauenberatungsstellen & Frauennotrufe - Frauen gegen Gewalt e.V. (BFF)	Η BFF είναι η ομοσπονδιακή ένωση γυναικείων συμβουλευτικών κέντρων και γυναικείων γραμμών έκτακτης ανάγκης στη Γερμανία. Συγκεντρώνει πάνω από 210 γραμμές και κέντρα συμβουλευτικής για γυναίκες. Η BFF αποτελεί τη συντριπτική πλειονότητα των υπηρεσιών συμβουλευτικής και υποστήριξης για γυναίκες θύματα βίας στη Γερμανία. ΜΚΟ.

Caritas Deutschland	Η Ομοσπονδιακή Ένωση της Caritas δρα ως οργανισμός υπεράσπισης και προωθεί διάφορα κοινωνικά ζητήματα δικαιοσύνης. Η Caritas προσφέρει βοήθεια και συμβουλές για σχεδόν όλες τις κοινωνικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης — από βοήθεια εξάρτησης, πρόληψη αυτοκτονίας και συμβουλευτική καριέρας έως συμβουλευτική ζεύγους και φροντίδα παιδιών. Στον τομέα της βοήθειας για αστέγους, η Caritas παρέχει υποστήριξη μέσω διαμεσολάβησης και άμεσης βοήθειας. Μη κρατικός οργανισμός κοινωνικής πρόνοιας. Ανθρωπιστική ή θρησκευτική ΜΚΟ.
Der Paritätische (Gesamtverband)	Ο Der Paritätische είναι ένας σύλλογος πρόνοιας που αποτελείται από ανεξάρτητους φορείς πρόνοιας, ιδρύματα και ομάδες που ασχολούνται με κοινωνική εργασία είτε για άλλους είτε ως αυτοβοήθεια. Ο Der Paritätische δρα ως οργανισμός υπεράσπισης για αστέγους ή ανθρώπους που πλήττονται από στεγαστικές ανάγκες. Μη κρατικός οργανισμός κοινωνικής πρόνοιας. Ανθρωπιστική ή θρησκευτική ΜΚΟ.
Deutsches Institut für Menschenrechte (DIMR)	Το DIMR είναι ένα ανεξάρτητο ίδρυμα για συμβουλευτική πολιτικής, εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα, πληροφόρηση και τεκμηρίωση, εφαρμοσμένη έρευνα σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς. Έχει ανατεθεί από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Γερμανίας να εκπονήσει εκθέσεις σχετικά με τις Συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εμπορία ανθρώπων, τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία. Για το σκοπό αυτό, το Ινστιτούτο έχει συστήσει όργανα παρακολούθησης και αναφοράς. ΜΚΟ / κρατικά χρηματοδοτούμενο.
Deutsches Rotes Kreuz (DRK)	Σε ολόκληρη τη Γερμανία, ο Γερμανικός Ερυθρός Σταυρός (DRK) προσφέρει σε άστεγους μια σειρά από υπηρεσίες με χαμηλό φραγμό, όπως έκτακτη/νυχτερινή στέγαση, ημερήσια κέντρα, κέντρα συμβουλευτικής και υποστήριξης, ξενώνες και υποστηριζόμενη διαβίωση, πρώτες βοήθειες και, εάν απαιτείται, ιατρική φροντίδα και υποστήριξη όπως θερμαινόμενοι χώροι και λεωφορεία για το κρύο. Μη κρατικός οργανισμός κοινωνικής πρόνοιας. Ανθρωπιστική ή θρησκευτική ΜΚΟ.
Diakonie Deutschland	Η Diakonie προσφέρει προσωπική υποστήριξη, συμβουλευτική, βοήθεια στην εύρεση και εξασφάλιση κατοικίας, καθώς και υποστήριξη στην εύρεση εργασίας και ευκαιριών κατάρτισης. Στις υπηρεσίες περιλαμβάνονται επίσης λεωφορεία θέρμανσης και ομάδες κοινωνικής εργασίας στον δρόμο που παρέχουν υποστήριξη κατ' οίκον. Μη κρατικός οργανισμός κοινωνικής πρόνοιας. Ανθρωπιστική ή θρησκευτική ΜΚΟ.
Frauenhauskoordinierung e.V. (FHK)	Η FHK δεσμεύεται για την προστασία των γυναικών από τη βία και παρέχει πληροφορίες σχετικά με κινδύνους που σχετίζονται με την ομάδα. Ως ένωση γυναικείων ξενώνων στη Γερμανία, καταγράφει τις ανάγκες των μελών της και τις προωθεί στους αρμόδιους φορείς για την επίλυση προβλημάτων και τη βελτίωση της βοήθειας προς τα θύματα βίας. ΜΚΟ.
Heilsarmee	Ο Στρατός της Σωτηρίας προσφέρει υποστήριξη και συμβουλευτική στις εγκαταστάσεις του και παρέχει έκτακτη στέγαση και χώρους συνάντησης για άστεγους. Άτομα σε οξεία ανάγκη υποστηρίζονται τοπικά με οχήματα έκτακτης ανάγκης, χώρους συνάντησης και, σε ορισμένες κοινότητες, έκτακτα κρεβάτια. Θρησκευτική ΜΚΟ.
Hilfetelefon Gewalt gegen Frauen	Η τηλεφωνική γραμμή έκτακτης ανάγκης προσφέρει συμβουλευτική και υποστήριξη για γυναίκες που βιώνουν βία και παρέχει πληροφορίες για τις διάφορες μορφές βίας που μπορεί να υποστούν, όπως ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική επίθεση και βιασμό, παρενόχληση, εμπορία ανθρώπων και βία σε σχέση με την πορνεία.

Malteser	Η Τάξη της Μάλτας συμβάλλει στην κάλυψη των υπαρκτικών αναγκών των αστέγων σε εθνικό επίπεδο με διάφορες υπηρεσίες, όπως κέντρα συμβουλευτικής, παροχή τροφής, λεωφορεία θέρμανσης και καταστήματα ρούχων. Επιπλέον, οργανώνει υπηρεσίες ως κοινωνικούς χώρους συνάντησης. Ανθρωπιστική ή θρησκευτική ΜΚΟ.
Selbstvertretung wohnungsloser Menschen e.V.	Ως αυτοεκπροσώπηση αστέγων, τα μέλη του συλλόγου δεσμεύονται για μια ανοιχτή κοινωνία όπου οι άνθρωποι προστατεύονται από την αστεγία, τη φτώχεια, την εκμετάλλευση, τη διάκριση και τη στιγματοποίηση. Υπάρχει γυναικεία ομάδα εντός της οργάνωσης. ΜΚΟ (μέρος της Diakonie Γερμανίας).
Weißer Ring e. V.	Ο Weißer Ring προσφέρει υποστήριξη σε άτομα που έχουν υποστεί βία. Η υποστήριξη περιλαμβάνει προσωπική συμβουλευτική, συνοδεία σε ραντεβού με την αστυνομία, την εισαγγελία και τα δικαστήρια, νομική προστασία και οικονομική βοήθεια σε επείγουσες καταστάσεις που σχετίζονται με εμπειρίες βίας. Επιπλέον, προσφέρεται βοήθεια με τη μετακόμιση και τη διαμόρφωση σπιτιού — μια σημαντική υπηρεσία στο πλαίσιο της πρόληψης της αστεγίας. ΜΚΟ.

4.5.2 ΤΟΠΙΚΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Γερμανία έχει εντοπίσει τον ακόλουθο κατάλογο ενδιαφερόμενων φορέων στη Λειψία, την περιοχή παρέμβασης, ο οποίος παρουσιάζεται στον πίνακα 3 σε αλφαβητική σειρά. Ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ iNTERACT ΣΤΗ ΛΕΙΨΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ.

Περιοχή Εφαρμογής	Λεπτομέρειες
Saxony	
LAG Gewaltfreies Zuhause Sachsen e.V.	Η Landesarbeitsgemeinschaft (LAG) Gewaltfreies Zuhause Sachsen e.V. είναι ένας επαγγελματικός σύνδεσμος όλων των γυναικών και παιδικών καταφυγίων, καθώς και των κέντρων συμβουλευτικής (κέντρα παρέμβασης και συντονισμού) κατά της ενδοοικογενειακής βίας και της παρενόχλησης (stalking) στη Σαξονία. Ο σύνδεσμος συγκεντρώνει την τεχνογνωσία όλων των μελών. Τα μέλη συνεργάζονται για τη βελτίωση του δικτύου υποστήριξης και των συνθηκών εργασίας στον τομέα. Στόχος είναι η ενίσχυση και διεύρυνση της φροντίδας που παρέχεται σε άτομα που έχουν υποστεί βία στη Σαξονία. ΜΚΟ.
Saxony	
Liga der Freien Wohlfahrtspflege in Sachsen	Σύνδεσμος μη κρατικών οργανισμών κοινωνικής πρόνοιας. Η ομοσπονδία αποτελεί ένωση των κορυφαίων οργανισμών ανεξάρτητων υπηρεσιών πρόνοιας στο Ελεύθερο Κρατίδιο της Σαξονίας. Σε αυτούς περιλαμβάνονται ο Κρατικός Σύνδεσμος Πρόνοιας των Εργαζομένων στη Σαξονία (AWO), ο Σύλλογος Caritas για την Επισκοπή της Δρέσδης-Μάισεν, ο Σύλλογος Caritas για την Επισκοπή του Γκέρλιτς, το Diakonisches Werk Sachsen, ο Κρατικός Σύνδεσμος του Γερμανικού Ερυθρού Σταυρού στη Σαξονία, ο Paritätische Wohlfahrtsverband Sachsen και ο Κρατικός Σύνδεσμος των Εβραϊκών Κοινοτήτων στη Σαξονία. Οι αντίστοιχοι σύνδεσμοι χαρακτηρίζονται από διαφορετικά ιδεολογικά και θρησκευτικά κίνητρα ή στόχους. Με τις δομές και τις

	υπηρεσίες τους, οι οργανισμοί πρόνοιας συμβάλλουν σημαντικά στη διαμόρφωση του κοινωνικού τοπίου της Σαξονίας. Οι υπηρεσίες τους καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα — από βασικές κοινωνικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος έως την ενδυνάμωση των ανθρώπων να βοηθήσουν τον εαυτό τους και την ενίσχυση της συμμετοχής και της αυτοδιάθεσης. Οι σύνδεσμοι θεωρούν επίσης ότι εκπροσωπούν τα συμφέροντα των μειονεκτούντων ομάδων. Στόχος του έργου τους είναι η δημιουργία μιας κοινωνίας στην οποία όλοι οι άνθρωποι μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα. Πέρα από τις ειδικές αρμοδιότητες της κοινωνικής και εκπαιδευτικής εργασίας, οι οργανισμοί πρόνοιας διαδραματίζουν σημαντικό διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ κοινωνίας, πολιτικής και διοίκησης. Εντοπίζουν κοινωνικές ανισότητες και εστιάζουν στον διάλογο, ώστε να επιτυγχάνονται από κοινού λύσεις για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. ΜΚΟ.
SZL Suchtzentrum gGmbH	Το Κέντρο Απεξάρτησης λειτουργεί ένα σύνολο υπηρεσιών υποστήριξης που σχετίζονται με τις εξαρτήσεις σε διάφορους δήμους της Σαξονίας. Εκτός από τη μακροχρόνια εξωνοσοκομειακή συμβουλευτική για θέματα εξάρτησης, υπάρχουν και ειδικά στεγαστικά προγράμματα που προσφέρουν έναν συνδυασμό διαμονής και φροντίδας. Κρατικά χρηματοδοτούμενη πρωτοβουλία.
Leipzig	
Advent-Wohlfahrtswerk e. V.: Übernachtungshaus für wohnungslose Frauen	Το νυχτερινό καταφύγιο για άστεγες γυναίκες είναι ένας χώρος έκτακτης φιλοξενίας για άγαμες, ενήλικες γυναίκες που αντιμετωπίζουν οξεία, ακούσια έλλειψη στέγης. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες στοχεύουν στην κάλυψη βασικών αναγκών (τροφή, ένδυση, είδη προσωπικής υγιεινής). Περιλαμβάνουν επίσης κοινωνική συμβουλευτική, δηλαδή υποστήριξη για την εξασφάλιση οικονομικών πόρων διαβίωσης, τη διεκπεραίωση υποθέσεων με τις αρμόδιες αρχές και τις διαδικασίες εγγραφής, την ανεύρεση στέγης κ.ά. Περιλαμβάνεται παραπομπή σε εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως κοινωνική ψυχιατρική υπηρεσία, συμβουλευτική για χρέη, παρέμβαση σε κρίσεις, βασική ιατρική φροντίδα μία φορά την εβδομάδα ή όποτε χρειάζεται, καθώς και δυνατότητα συμβουλευτικής για θέματα εξάρτησης σε συνεργασία με την Alternative I (κατ' οίκον επισκέψεις κατόπιν συνεννόησης). Παρέχεται επίσης δυνατότητα ψυχοκοινωνικής συμβουλευτικής σε συνεργασία με την Κοινωνική Ψυχιατρική Υπηρεσία Νοτιοανατολικής Περιοχής. Μη κρατικός οργανισμός κοινωνικής πρόνοιας, θρησκευτική οργάνωση. ΜΚΟ.
AG Recht auf Wohnen in Leipzig	Η Ομάδα Εργασίας για το Δικαίωμα στη Στέγαση στη Λειψία είναι μια εθελοντική ένωση εργαζομένων από κοινωνικούς οργανισμούς και υπηρεσίες, τη δημοτική διοίκηση και εκπροσώπους των δημοτικών παρατάξεων Die Linke, Bündnis 90/Die Grünen και SPD. Μαζί, δεσμεύονται να στηρίζουν όσους έχουν ανάγκη και όσους αναζητούν βοήθεια. Από το 2018, διοργανώνουν ετησίως την πανεθνική καμπάνια «Ημέρα των Αστέγων» σε δημόσιους χώρους της Λειψίας. Εκπροσώπηση συμφερόντων, ομάδα εργασίας – χωρίς νομική μορφή.

Alternative I and Alternative III, Zentrum für Drogenhilfe am Klinikum St. Georg	Με τις δομές Alternative I και Alternative III, το Κέντρο Βοήθειας για Χρήστες Ναρκωτικών προσφέρει στέγαση σε άστεγους που κάνουν χρήση ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένης διανυκτέρευσης, ιατρικής φροντίδας σε επείγουσες περιπτώσεις, υπηρεσιών χαμηλού κατωφλίου με βάση την προσέγγιση μείωσης της βλάβης, καθώς και γενικής συμβουλευτικής. Δημόσιος φορέας.
Ambulant Betreutes Wohnen	Το Ambulant Betreutes Wohnen (εξωνοσοκομειακή υποστηριζόμενη διαβίωση) είναι μια κοινωνικοπαιδαγωγική υπηρεσία του προγράμματος επείγουσας στεγαστικής βοήθειας, όπου οι ωφελούμενοι υποστηρίζονται στο ίδιο τους το σπίτι. Μη κρατικός οργανισμός κοινωνικής πρόνοιας, θρησκευτική οργάνωση, ΜΚΟ.
CABL - Clearingstelle und Anonymer Behandlungsschein Leipzig e.V.	Το κέντρο διασύνδεσης CABL παρέχει ιατρική φροντίδα σε άτομα χωρίς σταθερή κατοικία κοντά στον τόπο διαμονής τους, π.χ. μέσω δωρεάν ιατρικών εξετάσεων και κινητών υπηρεσιών. ΜΚΟ.
Caritasverband Leipzig e.V.:	Ο Σύλλογος Caritas Λειψίας προσφέρει στήριξη σε ανθρώπους που βρίσκονται σε διάφορες κοινωνικές ανάγκες — σε άστεγους ή άτομα που κινδυνεύουν με απώλεια στέγης, σε υπερχρεωμένους, ανέργους, δράστες αδικημάτων, πρώην κρατούμενους, άτομα με ψυχικές ή σωματικές αναπηρίες, ανθρώπους με χαμηλό εισόδημα και άτομα που επηρεάστηκαν από τις συνέπειες της δικτατορίας.
Caritasverband Leipzig e.V.: Ökumenische Bahnhofsmision Leipzig	Η Αποστολή του Σταθμού παρέχει διαμεσολάβηση και αρχική συμβουλευτική σε καταστάσεις υπαρξιακής κρίσης, όπως έλλειψη στέγης, εξάρτηση, φτώχεια, απελπισία και αυτοκτονικές τάσεις. Μη κρατικός οργανισμός κοινωνικής πρόνοιας, θρησκευτική οργάνωση, ΜΚΟ.
Das Boot gGmbH : Eigene Wohnung	Το κοινό έργο του Γραφείου Κοινωνικής Πρόνοιας του Δήμου Λειψίας και της Das Boot gGmbH για την πιλοτική εφαρμογή της προσέγγισης Housing First στη Λειψία προσφέρει σε άστεγους, των οποίων η πρόσβαση σε στέγη είναι ιδιαίτερα περιορισμένη, το δικό τους διαμέρισμα με συμβόλαιο μίσθωσης και κοινωνική υποστήριξη, χωρίς προϋποθέσεις. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνουν: υπηρεσίες επικοινωνίας και επαφής, εξατομικευμένη υποστήριξη και εκπαίδευση σε δεξιότητες καθημερινής ζωής, συνοδεία σε δημόσιες υπηρεσίες και αρχές, παρέμβαση και υποστήριξη σε κρίσεις, καθώς και διαμεσολάβηση κατόπιν αιτήματος. ΜΚΟ.
Das Boot gGmbH: Notunterbringung	Με εντατική κοινωνικοπαιδαγωγική συμβουλευτική και υποστήριξη, ο οργανισμός βοηθά άστεγους με ψυχικές ασθένειες να ξεπεράσουν την έλλειψη στέγης και να λάβουν μακροχρόνια ψυχιατρική φροντίδα μέσω του προγράμματος «Notunterbringung». Το καταφύγιο έκτακτης ανάγκης για άστεγους με ψυχική ασθένεια είναι ένα πρόγραμμα μεταβατικής βοήθειας και η παραμονή περιορίζεται σε τρεις μήνες. ΜΚΟ.
Diakonisches Werk Innere Mission Leipzig e.V.: Homeless help centre "Leipziger Oase"	Η Leipziger Oase είναι ένα ημερήσιο κέντρο για άστεγους, όπου παρέχονται πρωινό, μεσημεριανό, ντους, υπηρεσία πλυντηρίου, κοινωνική συμβουλευτική, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, κατάσταση ρούχων, κοινωνική εργασία στον δρόμο κ.ά. Η Diakonie προσφέρει επίσης κέντρα συμβουλευτικής, υποστηριζόμενη διαβίωση, κοινωνική εργασία στον δρόμο και ημερήσια κέντρα. Μη κρατικός οργανισμός κοινωνικής πρόνοιας, θρησκευτική οργάνωση, ΜΚΟ.

Frauen für Frauen e.V. Leipzig	Οι υπηρεσίες του συλλόγου περιλαμβάνουν τον συντονισμό και την παραπομπή σε ξενώνες κακοποιημένων γυναικών, εξωνοσοκομειακή συμβουλευτική σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας και παρενόχλησης, καθώς και ένα εξειδικευμένο και συμβουλευτικό κέντρο για τη σεξουαλική βία. Διενεργεί επίσης εκπαιδευτικές και προληπτικές δράσεις. Ο σύλλογος προσφέρει ακόμη τηλεφωνική γραμμή έκτακτης ανάγκης 24 ωρών για θύματα σεξουαλικής βίας. Επιπλέον, λειτουργεί το προληπτικό έργο «Εξειδικευμένο και Συντονιστικό Κέντρο για την Εκπαίδευση με Ανάλυση του Φύλου (FuKs)». ΜΚΟ.
Gesundheitsamt der Stadt Leipzig – Psychatriekoordination	Ο συντονισμός ψυχιατρικής είναι υπεύθυνος για όλους τους τομείς της ψυχιατρικής φροντίδας, τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη στον τομέα της φροντίδας των ψυχικά ασθενών, καθώς και για την οργάνωση και τη διαχείριση των ψυχοκοινωνικών ομάδων εργασίας στη Λειψία. Δημόσιος φορέας.
Gesundheitsamt der Stadt Leipzig – Suchtbeauftragte	Το Τμήμα Υγείας του Δήμου Λειψίας – Υπεύθυνος για τις Εξαρτήσεις είναι αρμόδιο για διάφορες υπηρεσίες, όπως η κοινωνική εργασία στον δρόμο και τα ημερήσια κέντρα, που παρέχονται σε άτομα σε υπαρξιακές κρίσεις τα οποία δεν μπορούν να αλλάξουν την κατανάλωσή τους στην παρούσα κατάσταση. Στόχος είναι η στήριξη των ατόμων ώστε να ξεπεράσουν τις κρίσεις τους με όσο το δυνατόν μικρότερη ψυχολογική, σωματική ή κοινωνική βλάβη. Δημόσιος φορέας.
Leipziger Erwerbslosenzentrum e.V.	Ο οργανισμός προσφέρει βοήθεια για αυτοβοήθεια σε ανέργους, ιδίως σε μακροχρόνια ανέργους, συνδυάζοντας κίνητρα και υποστήριξη για ένταξη στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή. Παρέχει επίσης συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ενοικιαστές. ΜΚΟ.
Leipziger Wohnungs- und Baugesellschaft mbH (LWB)	Μαζί με τον Δήμο Λειψίας, η δημοτική εταιρεία κατοικιών LWB συμμετέχει σε σειρά έργων με στόχο τη μακροπρόθεσμη μείωση της στεγαστικής κρίσης και συνεργάζεται, για παράδειγμα, με την Das Boot gGmbH στο έργο HF «Eigene Wohnung». Δημόσιος φορέας.
Soziale Wohnhilfen der Stadt Leipzig,	Ο τομέας αρμοδιοτήτων του Γραφείου Κοινωνικής Πρόνοιας περιλαμβάνει την οικονομική βοήθεια σε περιπτώσεις στεγαστικής ανάγκης, την προσωπική βοήθεια σε περίπτωση υφιστάμενης ή επικείμενης έλλειψης στέγης, την παροχή έκτακτης στέγας σε άστεγους, την υποστήριξη σε περίπτωση επικείμενης διακοπής παροχής ενέργειας, τη βοήθεια στην ανεύρεση κατοικίας και την έκδοση πιστοποιητικών δικαιώματος στέγας. Το γραφείο είναι επίσης υπεύθυνο για την εποπτεία του κόστους στέγας και την εφαρμογή του Νόμου για την Καταγραφή της Αστεγίας. Δημόσιος φορέας.
Suchtzentrum Leipzig e.V.: Haus Eythstraße	Το έργο «Haus Eythstraße» είναι ένα από τα ελάχιστα έργα στη Γερμανία που απευθύνονται σε χρήστες ουσιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο, οι οποίοι χρειάζονται ιδιαίτερα στενή υποστήριξη λόγω της ζωής τους και των συνθηκών τους. ΜΚΟ.

Suchtzentrum Leipzig e.V.: SAFE	Η κοινωνική εργασία στον δρόμο για ενήλικες στο πλαίσιο του προγράμματος SAFE αφορά άτομα που βρίσκονται σε δύσκολες καταστάσεις ζωής, αντιμετωπίζουν προβλήματα με ψυχοδραστικές ουσίες (PSU) ή είναι άστεγα, χωρίς σταθερή κατοικία ή σε κίνδυνο απώλειας στέγης. Στόχοι του προγράμματος είναι η παροχή ενημέρωσης και συμβουλευτικής για τις διαθέσιμες δομές υποστήριξης, η παραπομπή και η υποστήριξη σε δημόσιες υπηρεσίες, αρχές και άλλους φορείς, καθώς και η παρέμβαση σε περιπτώσεις οξείας κρίσης. ΜΚΟ.
Suchtzentrum Leipzig e.V.: Sozialtherapeutische Wohnstätte	Η κοινωνικοθεραπευτική δομή φιλοξενίας απευθύνεται σε νεαρούς ενήλικες ηλικίας 18–35 ετών που δεν μπορούν πλέον να οργανώσουν μόνοι τους την καθημερινή τους ζωή λόγω χρήσης ουσιών και των συνακόλουθων σωματικών, ψυχικών και κοινωνικών περιορισμών. Το πρόγραμμα παρέχει υποστήριξη για την απόκτηση δεξιοτήτων, την εκμάθηση καθημερινής ρουτίνας, την αύξηση της ικανότητας απασχόλησης και τη στήριξη για αποχή και επανένταξη στην κοινωνία. ΜΚΟ.

4.6 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Στη Γερμανία, οι υπηρεσίες σπάνια απευθύνονται αποκλειστικά σε γυναίκες, αλλά συχνότερα σε άτομα που πλήττονται από την έλλειψη στέγης γενικά. Σε αυτές περιλαμβάνονται προγράμματα PSU, υγειονομική περίθαλψη και υπηρεσίες προσέγγισης. Τα καταφύγια που απευθύνονται αποκλειστικά σε γυναίκες, είτε λόγω IPV είτε λόγω έλλειψης στέγης, λειτουργούν συχνά στο μέγιστο της χωρητικότητάς τους.

Οι υπηρεσίες οργανώνονται και χρηματοδοτούνται σε τοπικό επίπεδο. Η Λειψία προσφέρει υπηρεσίες σε όλες τις κατηγορίες σε κάποιο βαθμό. Στόχος είναι να αυξηθεί η χρηματοδότηση και οι δυνατότητες για τις περισσότερες από αυτές, ιδίως για τις δομές φιλοξενίας³².

Πληροφορίες για εμβληματικά έργα ή αξιόλογες προσφορές είναι διαθέσιμες σε διάφορες μορφές. Για παράδειγμα, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά των Αστέγων περιέχει μια περίληψη που παρέχει μια εικόνα των εξελίξεων στα ομόσπονδα κρατίδια. Αυτό δείχνει, για παράδειγμα

- Αμβούργο
Τα καταλύματα δημοσίου δικαίου διαφοροποιούνται όλο και περισσότερο ώστε να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους και απαιτήσεις. Ειδικές μορφές στέγασης και χώροι είναι διαθέσιμοι για νεαρούς ενήλικες, άτομα που χρήζουν φροντίδας, ηλικιωμένα άτομα, ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και ευάλωτες γυναίκες με εμπειρίες βίας. Επιπλέον, καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες για την ανάπτυξη μιας απλής και διακρατικής έννοιας φροντίδας για άστεγα άτομα με ψυχικές ασθένειες³³.
- Schleswig-Holstein
Από το 2018, το πρόγραμμα "Frauen Wohnen" παρέχει γρήγορη και απλή υποστήριξη σε γυναίκες με παιδιά (καθώς και σε ανύπαντρες γυναίκες) για την εξεύρεση κατάλληλης και οικονομικά προσιτής στέγης. Αυτό περιλαμβάνει γυναίκες που δεν χρειάζονται πλέον οξεία προστασία σε καταφύγιο γυναικών, καθώς και άλλες γυναίκες που πλήττονται ή

απειλούνται από βία, όπου μια αλλαγή της κατάστασης διαβίωσης θα μπορούσε να βελτιώσει τις συνολικές συνθήκες διαβίωσής τους. Για τις γυναίκες που δεν έχουν ακόμη στεγαστεί σε καταφύγιο γυναικών, η ένταξη στο έργο προϋποθέτει ότι ένα από τα συμβουλευτικά κέντρα που χρηματοδοτούνται μέσω του FAG γνωστοποιεί την ανάγκη για υποστήριξη στα περιφερειακά κέντρα υπηρεσιών. Αυτό επιτρέπει την παροχή άμεσης βοήθειας στις ενδιαφερόμενες. Πέρα από την εξεύρεση στέγης, πολλές γυναίκες παλεύουν με το κόστος της μετακόμισης, της ανακαίνισης ή των νέων επίπλων. Σε αυτό το σημείο το πρόγραμμα "Frauen_Wohnen" προσφέρει στοχευμένη υποστήριξη. Οι γυναίκες (και τα παιδιά τους) λαμβάνουν συμβουλευτική, καθοδήγηση και υποστήριξη για την παρακολούθηση της στέγασής³⁴.

- Σαξονία
Οι γυναίκες θα πρέπει να ενημερώνονται τακτικά για τα ειδικά προγράμματα κοινωνικής βοήθειας για έγκυες γυναίκες και νέες οικογένειες, ιδίως για τις υπηρεσίες υποστήριξης που παρέχει το ίδρυμα "Βοήθεια για οικογένειες, μητέρες και παιδιά", καθώς και για τις παροχές βάσει του ομοσπονδιακού νόμου για το γονικό επίδομα και τη γονική άδεια και του κρατικού νόμου για το γονικό επίδομα³⁵.
- Λειψία
Επέκταση των καταφυγίων έκτακτης ανάγκης και των καταλυμάτων για γυναίκες με εξάρτηση από τα ναρκωτικά. Εμπόδια στις υπηρεσίες και διατάξεις

Περαιτέρω και πιο λεπτομερή παραδείγματα εμβληματικών έργων και πρωτοβουλιών μπορούν να προσδιοριστούν με βάση την πρακτική της κοινωνικής εργασίας. Μπορούν να βρεθούν διάφορες αξιοσημείωτες προσφορές με διατομεακές προσεγγίσεις ή εστίαση σε σύνθετα τρωτά σημεία, για παράδειγμα

- Κατοικία για πρώην άστεγες, ηλικιωμένες γυναίκες του Ευαγγελικού Φιλανθρωπικού Έργου της Diakonie Μονάχου και Άνω Βαυαρίας³⁶.
Η οργάνωση ενοικιάζει διαμερίσματα με ξεχωριστή σύμβαση ενοικίασης σε πρώην άστεγες, ηλικιωμένες γυναίκες των οποίων οι συνθήκες διαβίωσης χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες δυσκολίες. Προσφέρονται συμβουλές χαμηλού κατωφλίου.
- Ragazza e. V. Αμβούργο³⁷
Η οργάνωση προσφέρει ένα χαμηλού κατωφλίου σημείο επαφής και επικοινωνίας και βοήθειας για γυναίκες που κάνουν χρήση ναρκωτικών και εργάζονται στον τομέα της πορνείας. Οι γυναίκες μπορούν να χρησιμοποιούν ένα δωμάτιο υγείας και κατανάλωσης.
- Housing First für Frauen des Sozialdienstes der katholischen Frauen in Berlin³⁸
Το πρόγραμμα υποστηρίζει άστεγες γυναίκες και μητέρες με τα παιδιά τους στην εξεύρεση δικής τους στέγης και στην απόκτηση μισθωτηρίου συμβολαίου το συντομότερο δυνατό. Περιλαμβάνει επίσης υπηρεσία συμβουλευτικής.

4.6.1 ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στην εθνική στρατηγική ή το εθνικό σχέδιο της Γερμανίας δεν αναφέρονται εμπόδια στις υπηρεσίες και τις διατάξεις. Αναφέρεται, ωστόσο, ότι οι γυναίκες, συχνότερα από τους άνδρες, ζουν σε συνθήκες κρυφής έλλειψης στέγης. Αυτό πιθανώς οφείλεται στις ειδικές για το φύλο ευπάθειες στη (σεξουαλική) βία που αντιμετωπίζουν οι άστεγες γυναίκες. Ως εκ τούτου, τα καταφύγια μεικτών φύλων μπορεί να είναι προβληματικά για τις γυναίκες, οι οποίες μπορεί να φοβούνται ότι θα βιώσουν βία από άνδρες. Έτσι, η έλλειψη αρκετών καταφυγίων που να είναι αποκλειστικά για γυναίκες δημιουργεί ένα εμπόδιο³⁹.

4.6.2 ΚΕΝΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Με την τελευταία αξιολόγησή της για τη Γερμανία, η GREVIO εντόπισε αρκετά κενά στις υπηρεσίες σε σχέση με την εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (CETS αριθ. 210, "η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης") το 2022. Τα κενά αυτά αφορούν⁴⁰:

- Οι άστεγες γυναίκες συχνά δεν βρίσκουν επαρκή υποστήριξη στο σημερινό σύστημα παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών για τα θύματα βίας, ώστε να καλύψουν τις μοναδικές τους ανάγκες. Αυτό συνδέεται με τη γενική έλλειψη εξειδικευμένων υπηρεσιών που απευθύνονται στα θύματα.
- Οι άστεγες γυναίκες, μαζί με άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως οι μετανάστριες, οι γυναίκες με αναπηρία και οι γυναίκες με προβλήματα εξάρτησης, αντιμετωπίζουν διατομεακές διακρίσεις. Αυτό σημαίνει ότι βιώνουν πολλαπλά μειονεκτήματα και συχνά παραβλέπονται από τις συνήθεις υπηρεσίες. Η διατομεακότητα των ευάλωτων σημείων συνήθως δεν αντιμετωπίζεται σωστά από τον σχεδιασμό της παροχής υπηρεσιών.
- Η GREVIO προτρέπει τη Γερμανία να αναπτύξει πολιτικές και υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς που να ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες των άστεγων γυναικών. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι τα καταφύγια και οι υπηρεσίες υποστήριξης είναι προσβάσιμα και εξοπλισμένα για να αντιμετωπίζουν τις πολυπλοκότητες της έλλειψης στέγης και της βίας.

Στις αρχές του 2025, συμφωνήθηκε ένας εθνικός νόμος που ανταποκρίνεται στα κενά στην πρόληψη και την παροχή υπηρεσιών για τα θύματα βίας λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένων ρητά των άστεγων γυναικών. Ο λεγόμενος "Gewalthilfe-Gesetz" (νόμος για την παροχή βοήθειας σε βίαια εγκλήματα)⁴¹ εγγυάται στις γυναίκες το δικαίωμα συμβουλευτικής και υποστήριξης όταν πλήττονται από έμφυλη ή ενδοοικογενειακή βία, αρχής γενομένης από το 2032. Εγγυάται επίσης επαρκή χρηματοδότηση (από πόρους της ομοσπονδιακής κυβέρνησης και των κρατιδίων) για τις υπηρεσίες αυτές. Ο νόμος αυτός αναμένεται να έχει σημαντικό αντίκτυπο στο σύστημα υποστήριξης, καθώς και βελτιώσεις για τις άστεγες γυναίκες που πλήττονται από τη βία.

Η Γερμανία δεν εντόπισε άλλα κενά σε υπηρεσίες και διατάξεις. Ωστόσο, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι πολλά μέτρα έχουν ανεπαρκή χρηματοδότηση και, ως εκ τούτου, δεν θα

μπορέσουν να επιτύχουν τους στόχους που έχουν τεθεί μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα. Οι δυνατότητες και η χρηματοδότηση πρέπει να αυξηθούν⁴².

4.6.3 ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Για ορισμένες περιοχές της Γερμανίας, όπως το Βρανδεμβούργο και η Έσση, ορίζονται πρότυπα, καθώς τα καταφύγια και οι χώροι στέγασης πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες αρχιτεκτονικές και πρότυπα ασφάλειας. Υπάρχουν επίσης κανονισμοί που λαμβάνουν υπόψη ότι οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες έχουν διαφορετικές ανάγκες και ότι τα προγράμματα πρέπει να ανταποκρίνονται σε αυτές τις απαιτήσεις⁴³. Για τη Σαξονία, που αποτελεί και την περιοχή παρέμβασης του έργου INTERACT, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι τα καταφύγια ανάγκης πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις για ανθρώπινη στέγαση και να προσφέρουν χώρο για βασικές ανάγκες διαβίωσης, αποφεύγοντας παράλληλα κινδύνους για την υγεία. Οι χώροι διαμονής πρέπει επίσης να διαθέτουν ξεχωριστές εγκαταστάσεις υγιεινής για γυναίκες και άνδρες, καθώς και κοινόχρηστες κουζίνες⁴⁴. Σύμφωνα με τους κανονισμούς, τα κατοικίδια δεν έχουν δικαίωμα διαμονής, αλλά τα μεμονωμένα περιστατικά (ιδιαίτερα όταν πρόκειται για σκύλους) πρέπει να αντιμετωπίζονται με γενναιοδωρία. Οι εγκαταστάσεις ανάγκης μπορεί να περιλαμβάνουν αυτοσχέδια καταφύγια, όπως καταφύγια αστέγων, δημοτικές εγκαταστάσεις ή ξενώνες και ξενοδοχεία. Η δημοτική στέγαση αποτελεί δημόσια εγκατάσταση στον δήμο. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κώδικα Δήμων της Σαξονίας, ο δήμος μπορεί να ρυθμίζει τη χρήση των εγκαταστάσεων με κανονισμό. Ο κανονισμός αυτός μπορεί επίσης να περιλαμβάνει την επιβολή τελών σύμφωνα με το Νόμο περί Δημοτικών Τελών της Σαξονίας.

4.7 ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ INTERACT ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Η Γερμανία διαθέτει ένα ιστορικά εξελιγμένο, ιδιαίτερα διαφοροποιημένο σύστημα κοινωνικής υποστήριξης για τους άστεγους. Εκτός από την υποχρέωση του κράτους να φιλοξενεί άτομα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, δηλαδή άστεγους, μέσω του κανονιστικού δικαίου, το κοινωνικό δίκαιο αντιμετωπίζει τα ποικίλα προβλήματα και τις ανάγκες υποστήριξης των αστέγων.

Δεν υπάρχουν νομικές διατάξεις που να αναφέρονται ρητά στο φύλο και την έλλειψη στέγης, αλλά υπάρχουν αλληλένδετες διατάξεις του κοινωνικού δικαίου σχετικά με την έλλειψη στέγης (SGB XII, § 67 και εξής, άρθρο 1 GG) και σχετικά με την προστασία από τη βία (νόμος για την προστασία από τη βία, νόμος για την προστασία από τη βία).

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά των Αστέγων (2024), η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υπογράμμισε τη δέσμευσή της για την καταπολέμηση των αστέγων με ένα σχέδιο δράσης, δρομολογώντας έτσι τις μελλοντικές εξελίξεις. Περιλαμβάνεται μια διάσταση ειδικά για το φύλο.

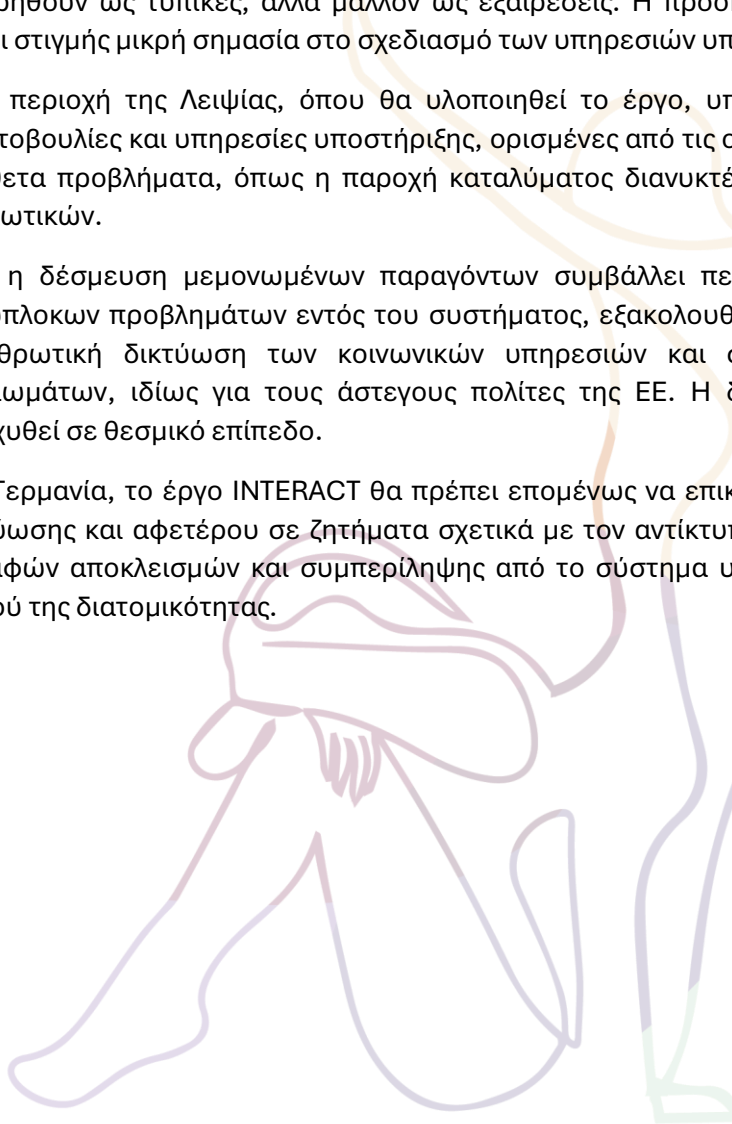
Παρ' όλα αυτά, ο αριθμός των αστέγων αυξάνεται, σύμφωνα με τις εθνικές στατιστικές, οι οποίες περιλαμβάνουν επίσης στοιχεία για τους κρυφούς άστεγους και τον πρόχειρο ύπνο, διαφοροποιημένα κατά φύλο και άλλες κατηγορίες.

Σημαντικές προσεγγίσεις στην υποστήριξη της έλλειψης στέγης είναι η Πρώτη Στέγαση και ο περιορισμός του τραύματος. Η πρακτική του συστήματος υποστήριξης παρουσιάζει διαφοροποιημένες προσφορές που απευθύνονται επίσης στις γυναίκες (εν μέρει ρητά, εν μέρει στο πλαίσιο της ομάδας-στόχου των αστέγων). Επιπλέον, υπάρχουν προσφορές που ανταποκρίνονται σε σύνθετες ευπάθειες και προβληματικές καταστάσεις και στις οποίες εκπροσωπούνται ολοκληρωμένες προσεγγίσεις. Ωστόσο, οι τελευταίες δεν πρέπει να θεωρηθούν ως τυπικές, αλλά μάλλον ως εξαιρέσεις. Η προοπτική της διατομεακότητας έχει μέχρι στιγμής μικρή σημασία στο σχεδιασμό των υπηρεσιών υποστήριξης.

Στην περιοχή της Λειψίας, όπου θα υλοποιηθεί το έργο, υπάρχουν διάφορες οργανώσεις, πρωτοβουλίες και υπηρεσίες υποστήριξης, ορισμένες από τις οποίες είναι προσαρμοσμένες σε σύνθετα προβλήματα, όπως η παροχή καταλύματος διανυκτέρευσης για γυναίκες ή χρήστες ναρκωτικών.

Ενώ η δέσμευση μεμονωμένων παραγόντων συμβάλλει περιστασιακά στην αντιμετώπιση πολύπλοκων προβλημάτων εντός του συστήματος, εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις στη διαρθρωτική δικτύωση των κοινωνικών υπηρεσιών και στη διασύνδεση των νομικών δικαιωμάτων, ιδίως για τους άστεγους πολίτες της ΕΕ. Η δικτύωση πρέπει επομένως να ενισχυθεί σε θεσμικό επίπεδο.

Στη Γερμανία, το έργο INTERACT θα πρέπει επομένως να επικεντρωθεί αφενός στους φορείς δικτύωσης και αφετέρου σε ζητήματα σχετικά με τον αντίκτυπο της διαφοροποίησης και των συναφών αποκλεισμών και συμπερίληψης από το σύστημα υποστήριξης, με τη βοήθεια του φακού της διατομικότητας.

5. ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα, με πληθυσμό περίπου 10,4 εκατομμύρια κατοίκους την 1η Ιανουαρίου 2023⁴⁵, είναι κράτος μέλος της ΕΕ. Οι εταίροι του INTERACT στην Ελλάδα είναι η KRITI – RoC και ο Δήμος Παλαιού Φαλήρου – MPF. Το παρόν κεφάλαιο παρέχει μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης των αστέγων στην Ελλάδα.

5.1 ΆΣΤΕΓΟΙ

Η Ελλάδα ακολουθεί το πλαίσιο ETHOS (Ευρωπαϊκή Τυπολογία Αστέγων και Στεγαστικού Αποκλεισμού) για τον ορισμό και την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης. Ο νομικός ορισμός θεσπίζεται με τον νόμο 29, Ν. 4052/2012, ο οποίος αναγνωρίζει τα άστεγα άτομα ως ευάλωτη κοινωνική ομάδα που δικαιούται κοινωνική προστασία:

Γενικά, οι άστεγοι αναγνωρίζονται ως ευάλωτη ομάδα που δικαιούται κοινωνική προστασία. Ως άστεγοι ορίζονται όλοι όσοι διαμένουν νόμιμα στη χώρα και δεν έχουν ή δεν είναι ασφαλές να έχουν πρόσβαση σε επαρκή στέγαση - είτε είναι ιδιόκτητη, είτε ενοικιαζόμενη, είτε παρέχεται - η οποία πληροί τις απαραίτητες τεχνικές προδιαγραφές και είναι εξοπλισμένη με βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων του νερού και του ηλεκτρικού ρεύματος. Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει κυρίως όσους ζουν στους δρόμους, σε καταφύγια, όσους φιλοξενούνται προσωρινά λόγω ανάγκης σε ιδρύματα ή άλλες δομές και όσους ζουν σε ακατάλληλες κατοικίες⁴⁶.

5.1.1 ΆΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΕΣ

Η Αστεγία στην Ελλάδα αυξάνεται δραματικά λόγω νομικών και κοινωνικών παρεμβάσεων που δεν μπορούν να ενισχθούν, καθιστώντας τα δικαιώματα των αστέγων αναποτελεσματικά⁴⁷. Διάφοροι οικονομικοί και νομικοί παράγοντες έχουν επιδεινώσει την ανασφάλεια στέγασης. Η μη προσιτή στέγαση παραμένει μείζον ζήτημα, με το 60,25% των Ελλήνων ιδιοκτητών σπιτιού να αγωνίζονται να θερμάνουν τα σπίτια τους⁴⁸. Η αύξηση των φόρων ακίνητης περιουσίας έχει οδηγήσει σε αύξηση των αποποιήσεων κληρονομιών, αφήνοντας πολλά ακίνητα στα αζήτητα ή εγκαταλελειμμένα. Επιπλέον, η εισαγωγή ηλεκτρονικών πλειστηριασμών ακινήτων⁴⁹ και η λήξη της προστασίας της κύριας κατοικίας έχουν αυξήσει τις ανησυχίες για ένα νέο κύμα εξώσεων, επιδεινώνοντας περαιτέρω την κρίση των αστέγων. Ταυτόχρονα, τα μέτρα λιτότητας και οι περικοπές στον προϋπολογισμό έχουν μειώσει σημαντικά την ικανότητα των κοινωνικών υπηρεσιών, ακόμη και όταν η ζήτηση συνεχίζει να αυξάνεται.

Υπάρχει μια ραγδαία αύξηση των κρυφών αστέγων, η οποία οφείλεται σε οικονομικές, κοινωνικές και στεγαστικές κρίσεις. Αυτή η εμπειρική εκτίμηση προέρχεται από μια έρευνα του 2018 για τους αστέγους, που διεξήχθη από το Πανεπιστήμιο Πάντειο⁵⁰. Η αύξηση των ποσοστών ανεργίας και η μείωση των εισοδημάτων έχουν καταστήσει τη στέγαση απρόσιτη για πολλούς, ενώ τα μέτρα λιτότητας και οι περικοπές στον προϋπολογισμό έχουν μειώσει την ικανότητα παροχής υπηρεσιών, παρά την αυξανόμενη ζήτηση⁵¹. Η πρόσφατη στεγαστική κρίση έχει επιδεινώσει την κατάσταση, επηρεάζοντας ιδιαίτερα τις γυναίκες.

Άλλοι παράγοντες που συμβάλλουν στην αύξηση των αστέγων είναι η φτώχεια, η κατάχρηση ουσιών, η ψυχική υγεία και η βία. Για τις γυναίκες στην Ελλάδα, η έλλειψη στέγης συνδέεται συχνά με ευπάθειες που σχετίζονται με το φύλο. Η ενδοοικογενειακή βία είναι μία από τις κύριες αιτίες, αναγκάζοντας πολλές γυναίκες να εγκαταλείψουν μη ασφαλείς καταστάσεις διαβίωσης χωρίς επαρκή υποστήριξη ή επιλογές στέγασης. Η οικονομική ανασφάλεια είναι ένας άλλος σημαντικός παράγοντας, καθώς οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να βιώνουν χαμηλότερους μισθούς, ασταθή απασχόληση και οικονομική εξάρτηση, γεγονός που καθιστά δύσκολο να αντέξουν οικονομικά τη στέγαση. Η μονογονεϊκή μητρότητα αυξάνει περαιτέρω τον κίνδυνο, καθώς πολλές γυναίκες αγωνίζονται να παρέχουν στα παιδιά τους χωρίς επαρκή οικονομική ή κοινωνική στήριξη. Επιπλέον, η κατάχρηση ουσιών και τα προβλήματα ψυχικής υγείας μπορούν να συμβάλουν στην έλλειψη στέγης, που συχνά επιδεινώνεται από την περιορισμένη πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων, μαζί με την ανεπαρκή κοινωνική προστασία, καθιστά πολλές γυναίκες ιδιαίτερα ευάλωτες στην έλλειψη στέγης στην Ελλάδα.

Μεταξύ των πιο ευάλωτων υποομάδων αστέγων γυναικών στην Ελλάδα είναι οι μετανάστριες, τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, οι ανύπαντρες μητέρες, οι επιζώντες της βίας μεταξύ συντρόφων, τα άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών, τα άτομα με σοβαρές προκλήσεις ψυχικής υγείας, οι ηλικιωμένες γυναίκες με ελάχιστο εισόδημα και όσες αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευπάθειες. Η διασταύρωση των οικονομικών δυσχερειών, του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεπαρκούς κοινωνικής προστασίας συνεχίζει να οδηγεί στην έλλειψη στέγης στην Ελλάδα, επηρεάζοντας δυσανάλογα τους πιο περιθωριοποιημένους πληθυσμούς.

5.1.2 ΆΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Παρά τις ενδείξεις ότι το φύλο επηρεάζει σημαντικά τις αιτίες της έλλειψης στέγης και τα είδη της απαιτούμενης υποστήριξης, η εθνική νομοθεσία της Ελλάδας είναι ουδέτερη ως προς το φύλο. Η έλλειψη ευαισθησίας ως προς το φύλο παραβλέπει τις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι άστεγες γυναίκες. Έτσι, οι ελληνικοί νόμοι δεν προβλέπουν συγκεκριμένα προστατευτικά μέτρα ή παρεμβάσεις για τις άστεγες γυναίκες.

Ο νόμος 29, L. 4052/2012 ορίζει την αστεγία και αναγνωρίζει τα άστεγα άτομα ως μειονεκτούσα ομάδα που δικαιούται κοινωνική προστασία, αλλά δεν περιλαμβάνει τη διάσταση του φύλου. Επομένως, δεν αναγνωρίζει την ενδοοικογενειακή βία ως σημαντική αιτία της αστεγίας μεταξύ των γυναικών ούτε περιλαμβάνει διατάξεις για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας που αναζητούν επείγουσα βοήθεια για στέγαση.

Οι γενικές υπηρεσίες αντιμετώπισης της έλλειψης στέγης (όπως τα καταφύγια έκτακτης ανάγκης και η μεταβατική στέγαση) δεν είναι ειδικά σχεδιασμένες για να καλύπτουν τις ανάγκες των γυναικών, ιδίως εκείνων που έχουν παιδιά ή εκείνων που διαφεύγουν από κακοποίηση. Οι υπάρχουσες δομές αστέγων λειτουργούν υπό την εποπτεία των δήμων, με υπηρεσίες διαθέσιμες μόνο σε μεγάλες πόλεις όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη, περιορίζοντας περαιτέρω την πρόσβαση των ευάλωτων γυναικών στις αγροτικές περιοχές. Η απουσία εξειδικευμένων

μακροπρόθεσμων στεγαστικών λύσεων για τις γυναίκες αυξάνει τον κίνδυνο παρατεταμένης έλλειψης στέγης ή αναγκαστικής επιστροφής σε μη ασφαλείς καταστάσεις διαβίωσης.

Οι γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης συχνά χρειάζονται εξειδικευμένη υποστήριξη, όπως φροντίδα με βάση το τραύμα, υπηρεσίες φροντίδας παιδιών, νομική βοήθεια και επαγγελματική κατάρτιση, αλλά οι υπηρεσίες αυτές δεν ενσωματώνονται συστηματικά στην πολιτική για την έλλειψη στέγης.

5.2 ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

Τα δεδομένα για τους άστεγους στην Ελλάδα παραμένουν αποσπασματικά και σε μεγάλο βαθμό απρόσιτα, χωρίς να υπάρχουν δημόσια διαθέσιμα ενημερωμένα στατιστικά στοιχεία για το σύνολο του πληθυσμού των αστέγων. Η μόνη σχετική πλατφόρμα -www.astegoi.gov.gr/referral- λειτουργεί από τη Γενική Γραμματεία Δημογραφίας και Στεγαστικής Πολιτικής του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, η οποία συλλέγει στοιχεία για τον αριθμό των αστέγων που ζουν σε δημόσιες δομές. Η πλατφόρμα αυτή συλλέγει επίσης πληροφορίες σχετικά με το φύλο. Ωστόσο, η πλατφόρμα αυτή είναι προσβάσιμη μόνο από τους Συντονιστές των Δομών Αστέγων και τα δεδομένα της περιορίζονται σε άτομα που στεγάζονται σε δημόσιες δομές, εξαιρώντας όσους βιώνουν κρυφή αστέρια, όπως εκείνους που ζουν σε άτυπα καταφύγια, σε υπερπλήρεις κατοικίες ή μένουν προσωρινά με την οικογένεια και τους φίλους τους. Η πιο πρόσφατη εθνική εκτίμηση (2023) κατέγραψε 1.387 άστεγους στην Ελλάδα, εκ των οποίων οι 305 (22%) ήταν γυναίκες. Η κατανομή των δεδομένων δείχνει: - Η κατανομή των δεδομένων δείχνει: - Η κατανομή των δεδομένων δείχνει

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΆΣΤΕΓΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ, ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ INTERACT.

	Σύνολο	Γυναίκες	% γυναίκες
Ελλάδα το 2023*	1387	305	22%
ΗΘΟΣ 1: Ζώντας σκληρά	-	-	-
ΗΘΟΣ 2: Σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης**	440	-	-
ΗΘΟΣ 3: Σε καταλύματα για αστέγους***	947	-	-
ΗΘΟΣ 4: Στα θεσμικά όργανα	-	-	-
ΗΘΟΣ 5: Σε μη συμβατικές κατοικίες	-	-	-
ΗΘΟΣ 6: Παραμονή με την οικογένεια/φίλους	-	-	-
Η Κρήτη το 2024	-	43	-

Σημείωση: Η γενική εκτίμηση περιλαμβάνει συνδυασμό του ψηφιακού μητρώου και του προγράμματος στέγασης και εργασίας.

* Τα στοιχεία αναφέρονται στην κατανομή κατά φύλο, όπως καταγράφεται από το ψηφιακό μητρώο.

** Τα δεδομένα αφορούν άτομα που διαμένουν επί του παρόντος σε νυχτερινά καταφύγια, μεταξύ των οποίων δύο ανήλικοι, όπως καταγράφονται από το ψηφιακό μητρώο.

*** Τα δεδομένα αφορούν 704 άτομα που ζουν σε μεταβατική στέγαση μέσω του προγράμματος Στέγαση και Εργασία για τους Αστέγους και 243 άτομα που ζουν σε ξενώνες αστέγων, μεταξύ των οποίων τέσσερις ανήλικοι, όπως καταγράφονται από το ψηφιακό μητρώο.

Πρόσθετα στοιχεία από τις υπηρεσίες που εδρεύουν στην Αθήνα δείχνουν ότι από το 2021 έχουν εντοπιστεί 850 μοναδικοί άστεγοι, με πάνω από το 20% να είναι γυναίκες, σύμφωνα με τα προγράμματα Street Work. Παλαιότερη έρευνα του Street Work (Πάντειο Πανεπιστήμιο) που κάλυπτε την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τον Πειραιά, το Ηράκλειο, τα Ιωάννινα και τα Τρίκαλα βρήκε

317 άτομα που ζουν στο δρόμο, αν και η υποεκτίμηση είναι πιθανό να οφείλεται στον εθελοντικό χαρακτήρα της έρευνας. Εντός αυτής της ομάδας, πάνω από το 10% ταυτοποιήθηκαν ως γυναίκες, ενώ το 23% ταυτοποιήθηκαν ως μη δυαδικοί. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων ήταν μεταξύ 40 και 49 ετών. Αξίζει να σημειωθεί ότι για περισσότερο από το 50% από αυτούς, αυτή δεν ήταν η πρώτη τους εμπειρία έλλειψης στέγης.⁵²

Σε εθνικό επίπεδο, τα δεδομένα για τους άστεγους συλλέγονται μέσω του Ψηφιακού Μητρώου Δομών Αστέγων. Το σύστημα αυτό καταγράφει πληροφορίες σχετικά με τα άτομα που βιώνουν την έλλειψη στέγης και χρησιμοποιούν νυχτερινά καταφύγια και ξενώνες. Το μητρώο έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει τον συντονισμό μεταξύ των υπηρεσιών υποστήριξης αστέγων, να συλλέγει δεδομένα σε χρονική στιγμή και ροή σχετικά με τον αριθμό και το προφίλ των αστέγων και να παρακολουθεί το είδος και την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχουν αυτές οι δομές. Εν κατακλείδι, τα δημογραφικά στοιχεία και χαρακτηριστικά περιλαμβάνονται σε αυτό το ψηφιακό μητρώο.

Πέρα από το εθνικό μητρώο, οι ειδικές υπηρεσίες αστέγων παρέχουν πληροφορίες για τους προστατευόμενους πληθυσμούς⁵³:

- Ξενώνας Γυναικών (Καταφύγιο Γυναικών)⁵⁴: Φιλοξένησε 11 γυναίκες και 12 παιδιά το 2024.
- Πολυδύναμο Κέντρο Αστέγων (Πολυδύναμο Κέντρο Αστέγων) 55: 122 νέες εισαγωγές από τις αρχές του 2024.
- Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας Αστέγων Χρηστών Ψυχοδραστικών Ουσιών (Transitional Shelter for Homeless Individuals Using Psychoactive Substances) 56: 221 άτομα που θα στεγαστούν το 2024 (188 άνδρες, 33 γυναίκες).
- Ξενώνας ΕΣΤΙΑ (καταφύγιο ΕΣΤΙΑ) 57: 27 ηλικιωμένοι κάτοικοι (δεν υπάρχει κατανομή κατά φύλο).
- Υπνωτήριο Αστέγων ΟΚΑΝΑ (Νυχτερινό Καταφύγιο ΟΚΑΝΑ) 58: 978 μοναδικά άτομα από τον Ιούνιο του 2022, με 25% γυναίκες.
- Κέντρο Ημέρας Αστέγων Δήμου Ιλίου με δυνατότητα Βραχείας Φιλοξενίας (Κέντρο Ημέρας Αστέγων, Δήμος Ιλίου, με βραχυχρόνια διαμονή) 59: 258 μοναδικά άτομα, 24% γυναίκες.
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης - ΕΚΚΑ): Συνολικά 55 γυναίκες έλαβαν βοήθεια, εκ των οποίων οι 27 φιλοξενήθηκαν σε ξενώνα που λειτουργεί το ΕΚΚΑ60 στην Αθήνα. Ανάμεσά τους οι εξής: Η γυναίκα που έζησε σε ένα από τα πιο πολλά κέντρα φιλοξενίας, η γυναίκα που έζησε σε ένα από τα πιο πολλά κέντρα φιλοξενίας: 2 φιλοξενήθηκαν λόγω έλλειψης στέγης, 1 ήταν συνοδός ασθενούς και 24 ήταν θύματα βίας και πολλαπλών διακρίσεων. Συνολικά 48 γυναίκες (28) και τα παιδιά τους (20) φιλοξενήθηκαν σε δομές του ΕΚΚΑ στη Θεσσαλονίκη.

Στοιχεία σχετικά με το ποσοστό των άστεγων γυναικών που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευπάθειες, όπως IPV, PSU και προβλήματα ψυχικής υγείας, είναι συνήθως διαθέσιμα μέσω μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας⁶¹. Τα νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες στους αστέγους διασυνδέονται ηλεκτρονικά και υποβάλλουν και διαχειρίζονται αιτήσεις στέγασης. Παρά τη λειτουργία της πλατφόρμας, δεν απαιτείται από όλους τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες να ανεβάζουν τα δεδομένα τους, με αποτέλεσμα να υπάρχουν κενά και ξεπερασμένες πληροφορίες. Η διαθεσιμότητα κλινών συμβατών με το προφίλ των αιτούντων στέγαση παρακολουθείται ηλεκτρονικά. Ειδικότερα, η πλατφόρμα δίνει τη δυνατότητα:

- Καταγραφή του αριθμού των αιτήσεων στέγασης και ταχύτερη εξυπηρέτηση μέσω ηλεκτρονικών παραπομπών.
- Εξαγωγή δεδομένων σχετικά με το προφίλ των ατόμων που υποβάλλουν αίτηση για στέγαση και εξυπηρετούνται από δομές αστέγων.

Δεν υπάρχουν πλήρη στοιχεία σχετικά με το ποσό που δαπανάται ρητά ανά άτομο στην Ελλάδα για μέτρα καταπολέμησης της έλλειψης στέγης. Κάποιες ενδείξεις μπορούν να βρεθούν σε στοιχεία που ελήφθησαν από το αρμόδιο υπουργείο μετά την επικοινωνία μας μαζί τους, αλλά δεν έχουν επαληθευτεί. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, ο εκτιμώμενος αριθμός των ατόμων που ζουν στο όριο της φτώχειας στην Ελλάδα το 2023, γεγονός που τους καθιστά ευάλωτους στην έλλειψη στέγης, ήταν 6.300. Σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ13/οικ./33475/1935/15.6.2018, η οποία έχει τροποποιηθεί τουλάχιστον τρεις φορές με τελευταία τροποποίηση την 97046/06/.11.2023, τα άτομα αυτά δικαιούνται Ελάχιστο Εισόδημα 54 ευρώ το μήνα, με επιπλέον 100 ευρώ για κάθε παιδί. Η διάταξη αυτή περιγράφει τους όρους και τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης.

5.2.1 ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τα στατιστικά στοιχεία από την Ελλάδα είναι ελλιπή. Συνολικά, τα μέτρα και οι εκτιμήσεις που ακολουθούν το ETHOS δείχνουν μια σημαντική αύξηση του αριθμού των ατόμων που βρίσκονται σε δομές φιλοξενίας αστέγων, τόσο Ελλήνων όσο και μεταναστών. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ότι αντανάκλα τις αυξημένες ανάγκες που εκφράζονται από έναν κρυφό πληθυσμό αστέγων, στον οποίο το σύστημα περίθαλψης ανταποκρίνεται με μερικό και κατακερματισμένο τρόπο.

Οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορες δημοτικές περιοχές της Ελλάδας, ιδίως σε μεγάλες πόλεις, αποκάλυψαν ότι οι υπάρχουσες μέθοδοι είναι συχνά ανεπαρκείς λόγω διαρθρωτικών περιορισμών. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η αδυναμία εκτίμησης της βραχυπρόθεσμης ή εποχιακής έλλειψης αστέγων και η έλλειψη αξιόπιστης εκτίμησης των ατόμων που κοιμούνται σε κενά κτίρια ή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους.⁶²

Επιπλέον, ένα σημαντικό ποσοστό των ατόμων που βιώνουν την έλλειψη στέγης δεν διαμένουν σε ιδιωτικά νοικοκυριά, συλλογικές κατοικίες ή σε οποιοδήποτε κτίριο. Ως αποτέλεσμα, συχνά αποκλείονται από τις θεσμικές έρευνες, οι οποίες συνήθως βασίζονται σε καταγεγραμμένα δεδομένα που συλλέγονται από νοσοκομεία, ξενώνες, κέντρα φροντίδας, φυλακές, καταφύγια και καταυλισμούς.

Η εξέταση ορισμένων υποκείμενων παραγόντων που συμβάλλουν στην ανισότητα του τρόπου μέτρησης και αντίληψης της έλλειψης στέγης είναι ζωτικής σημασίας. Τα στοιχεία της ελληνικής κυβέρνησης δεν καταγράφουν ένα μεγάλο μέρος των ανθρώπων που βρίσκονται σε μια λιγότερο ορατή μορφή του φαινομένου σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η κρυφή έλλειψη στέγης αναφέρεται σε άτομα που ζουν σε ακατάλληλη και ανασφαλή στέγαση, αδυνατώντας να πληρώσουν το ενοίκιο ή τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Η αορατότητα στους δρόμους καθιστά αυτή τη μορφή φτώχειας ιδιαίτερα επικίνδυνη, κρατώντας την εκτός της δημόσιας συνείδησης και απουσιάζοντας από τον πολιτικό διάλογο.

Ταυτόχρονα, δεν υπάρχει μια ολοκληρωμένη καταγραφή των τρεχουσών προσπαθειών αντιμετώπισης της αστεγίας στην Ελλάδα. Παραμένει ασαφές αν τα άτομα που εντοπίζονται μέσω της κοινωνικής εργασίας στο δρόμο είναι τα ίδια με εκείνα που φιλοξενούνται στις δομές των δήμων ή αν πρόκειται για εντελώς διαφορετικές ομάδες. Αυτή η έλλειψη σαφήνειας πιθανώς οφείλεται στην ανεπαρκή επικοινωνία μεταξύ των συστημάτων και στην απουσία ενός τυποποιημένου συστήματος κωδικοποίησης ωφελουμένων για την καταγραφή και παρακολούθηση μοναδικών ατόμων που λαμβάνουν υπηρεσίες από τα διάφορα προγράμματα του δήμου. Επιπλέον, η έννοια των «μοναδικών ατόμων» φαίνεται να μην γίνεται επαρκώς κατανοητή ή να εφαρμόζεται σωστά μέσα σε αυτές τις υπηρεσίες. Κατά συνέπεια, σημαντικός αριθμός αστέγων ενδέχεται να λαμβάνει πολλαπλές παρεμβάσεις, ενώ άλλη μία εξίσου μεγάλη ομάδα μπορεί να παραμένει ανενημέρωτη για τις διαθέσιμες υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, τα καταγεγραμμένα δεδομένα για τις παρεμβάσεις στην αστεγία ενδέχεται να είναι ανακριβή ή ελλιπή, καθώς δεν υπάρχει αποτελεσματικός τρόπος να διακριθούν και να παρακολουθηθούν μοναδικοί ωφελούμενοι — εκτός από τις περιπτώσεις που καταγράφονται μέσω των πρωτοβουλιών κοινωνικής εργασίας στο δρόμο.

5.3 ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Στην Ελλάδα υπάρχουν μόνο δομές αστέγων, αλλά ο αριθμός τους είναι ανεπαρκής. Οι δήμοι είναι αρμόδιοι, ωστόσο τα χρηματοδοτικά εργαλεία καθορίζονται από το αρμόδιο υπουργείο, με ελάχιστη έως καθόλου συμμετοχή των δήμων στον σχεδιασμό ή στην επιλεξιμότητα για χρηματοδότηση.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Αστερήσης 2023-2027 παρουσιάστηκε πρόσφατα από την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο σχέδιο που διαρθρώνεται σε επτά πυλώνες. Περιλαμβάνει δράσεις συνολικού προϋπολογισμού 72 εκατομμυρίων ευρώ για την επόμενη πενταετία, οι οποίες εκτιμάται ότι θα βοηθήσουν 5.700 νοικοκυριά και θα αξιοποιηθούν από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας. Το Σχέδιο προδιαγράφει παρεμβάσεις που αφενός ανοίγουν την πρόσβαση σε κατάλληλη και αξιοπρεπή στέγαση για τους ευάλωτους συμπολίτες μας, αφετέρου στοχεύουν στην πρόληψη της έλλειψης στέγης. Μακροπρόθεσμος στόχος είναι η μόνιμη αντιμετώπιση των στεγαστικών προβλημάτων όλων των Ελλήνων, αξιοποιώντας εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης). Η

Ελλάδα δεν έχει παραδείγματα τοπικών πολιτικών που να καταπολεμούν ειδικά την έλλειψη στέγης, αλλά υπάρχουν ορισμένα προγράμματα.

Το πρόγραμμα "Στέγαση και εργασία για τους άστεγους" αποτελεί μια πρόσθετη πολιτική στο πλαίσιο της ευρύτερης εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης. Απευθύνεται σε άτομα και οικογένειες που βιώνουν την έλλειψη στέγης. Το πρόγραμμα είναι ένα από τα πιο σημαντικά προγράμματα για τους άστεγους. Το πρόγραμμα παρέχει επιδότηση ενοικίου για 24 μήνες, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, πρόσβαση σε συμπληρωματικές κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες, καθώς και βοήθεια για την ενεργοποίηση της απασχόλησης, την κατάρτιση και την ένταξη στην αγορά εργασίας.

Επίσης, το πιλοτικό "Πρόγραμμα Κοινωνικής Στέγασης" θα εφαρμοστεί στους Δήμους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Στόχος του είναι η πρόληψη και η αντιμετώπιση του αποκλεισμού από τη στέγαση ευάλωτων ομάδων που απειλούνται ή αντιμετωπίζουν την έλλειψη στέγης, με τη χρήση μέρους του ιδιωτικού και δημόσιου στεγαστικού αποθέματος που δεν χρησιμοποιείται. Προβλέπεται η επέκτασή του και σε άλλους μεγάλους δήμους της χώρας μέσω της ένταξής του στο νέο ΕΣΠΑ 2021-2027.

Η Ελλάδα δεν έχει θεσπίσει νομικά πλαίσια που να προστατεύουν τις γυναίκες από την έλλειψη στέγης.

5.3.1 Το ΦΥΛΟ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ

Το φύλο δεν παίζει ρόλο στη νομοθεσία στην Ελλάδα και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου δεν είναι ούτε υποχρεωτική ούτε συνήθης πρακτική. Υπάρχουν μόνο κάποιες Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις για ορισμένες εγκαταστάσεις που προβλέπουν διαφορετικούς χώρους για άνδρες και γυναίκες και παραδείγματα διατάξεων για τις ανύπαντρες μητέρες που έχουν προτεραιότητα σε πολλαπλές κοινωνικές υπηρεσίες.

5.4 ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΑ

Η Πρώτη Στέγαση, η φροντίδα με βάση το ψυχικό τραύμα και ο περιορισμός του τραύματος συγκαταλέγονται μεταξύ των θεωριών και πλαισίων που βασίζονται σε στοιχεία και έχουν μεγάλη επιρροή στον τομέα της έλλειψης στέγης.

Η Ελλάδα δεν διαθέτει παραδείγματα υφιστάμενων δομών υποστήριξης ή εμβληματικών έργων, επηρεασμένων από τις θεωρίες της Πρώτης Στέγασης, που να απευθύνονται ρητά σε άστεγες γυναίκες.

Η Ελλάδα έχει ξεκινήσει διάφορα προγράμματα εμπνευσμένα από το μοντέλο Housing First (HF), με στόχο την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης μέσω άμεσων λύσεων στέγασης σε συνδυασμό με υποστηρικτικές υπηρεσίες. Ωστόσο, τα ολοκληρωμένα, ειδικά για κάθε φύλο προγράμματα HF, ιδίως εκείνα που απευθύνονται ρητά σε άστεγες γυναίκες, παραμένουν περιορισμένα.

- Πρόγραμμα Στέγασης και Επανένταξης 63
Το πρόγραμμα αυτό σηματοδότησε την πρώτη προσπάθεια της Ελλάδας να εφαρμόσει

παρεμβάσεις με επίκεντρο τη στέγαση. Παρείχε επιδοτήσεις ενοικίου και υπηρεσίες υποστήριξης σε άστεγους και άστεγες οικογένειες, με στόχο να διευκολύνει την κοινωνική τους επανένταξη. Αν και ενσωμάτωνε στοιχεία της προσέγγισης HF, δεν ήταν πλήρως σύμφωνο με όλες τις αρχές του HF.

- Πρόγραμμα Στέγασης και Εργασίας για Άστεγους⁶⁴
Με βάση την προηγούμενη πρωτοβουλία, το πρόγραμμα αυτό προσφέρει διετή μεταβατική υποστηριζόμενη στέγαση, επιδοτήσεις ενοικίου, κοινωνική υποστήριξη και υπηρεσίες επανένταξης στην απασχόληση σε περίπου 800 άστεγους (600 νοικοκυριά). Αντιπροσωπεύει μια πιο δομημένη προσπάθεια ενσωμάτωσης λύσεων στέγασης και απασχόλησης για τον άστεγο πληθυσμό.
- Υποστήριξη για άστεγες γυναίκες⁶⁵
Αν και υπάρχουν καταφύγια και υπηρεσίες διαθέσιμα και για άστεγες γυναίκες στην Ελλάδα, όπως αυτά που λειτουργεί το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), αυτά δεν χαρακτηρίζονται ρητά ως προγράμματα HF και δεν παρέχουν τις εγκαταστάσεις τους αποκλειστικά σε γυναίκες ή άστεγους. Αυτά τα καταφύγια παρέχουν έκτακτη στέγαση και υποστήριξη σε γυναίκες που έχουν υποστεί βία ή βρίσκονται σε κρίσιμη κοινωνική ανάγκη.

Στην Ελλάδα εφαρμόζονται προσεγγίσεις με βάση το τραύμα για την αντιμετώπιση πολλαπλών ευπαθειών. Χρησιμοποιούνται από ένα μεγάλο ποσοστό επαγγελματιών που εργάζονται σε εγκαταστάσεις που βοηθούν άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών. Ένα μεγάλο ποσοστό των φορέων που εκπροσωπούν την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών στην Κρήτη, συμπεριλαμβανομένων επτά δήμων, 1 Κέντρου Χρόνιων Παθήσεων, 2 Συμβουλευτικών Κέντρων Γυναικών, 3 Κέντρων Κοινότητας, 1 Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας-Περιφέρειας Κρήτης, 1 Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών δηλώνουν ότι έχουν ενσωματώσει πρακτικές θεραπείας που σχετίζονται με το τραύμα στη φροντίδα τους. Άλλα παραδείγματα είναι το Βραχυχρόνιο Καταφύγιο Γυναικών Θυμάτων Βίας και Πολλαπλών Διακρίσεων Short και το Πρόγραμμα Δημιουργικότητας και Φροντίδας Βρεφών-Νηπίων.

Στο Καταφύγιο Βραχυχρόνιας Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Βίας και Πολλαπλών Διακρίσεων λειτουργεί Κοινωνική Υπηρεσία που παρέχει υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης στις γυναίκες και τα παιδιά τους από έμπειρους και εκπαιδευμένους, μέσω συνεχών εκπαιδεύσεων και πιστοποιημένων σεμιναρίων, επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους. Χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία της θεραπείας με βάση το τραύμα, την επιστημονική προσέγγιση και τα εργαλεία του κάθε κλάδου (κοινωνικό ιστορικό, ατομικές και ομαδικές συνεδρίες, παρακολούθηση μετά το κλείσιμο της υπόθεσης) και παρέχοντας τις απαραίτητες εξειδικευμένες και ατομικές υπηρεσίες στο πλαίσιο της ενδυνάμωσης, της εργασιακής συμβουλευτικής και της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης των γυναικών και των παιδιών τους. Η Κοινωνική Υπηρεσία στοχεύει στη βελτίωση της αυτοβελτίωσης, της προσωπικής ανάπτυξης και της επανένταξης των γυναικών στον κοινωνικό ιστό και στην αγορά εργασίας μέσω της καλύτερης εκδοχής του ρόλου και της θέσης τους. Στόχος είναι η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας

και εμπιστοσύνης, ώστε να βοηθηθεί η κινητοποίηση των γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι συμβουλευτική που επικεντρώνεται στην αποδοχή βοήθειας για να συνειδητοποιήσει και να ιεραρχήσει τις ανάγκες και τα προβλήματά της, ενθαρρύνοντάς την να επιτύχει τον αυτοσεβασμό, την αυτοεκτίμηση και την ψυχοοικονομική-οικονομική ανεξαρτησία. Σύνδεση με Υπηρεσίες της κοινότητας, φορείς του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, Μη Κυβερνητικές και Εθελοντικές Οργανώσεις, Διεθνείς Οργανώσεις και Συλλόγους που ασχολούνται με τα προβλήματα αυτά και ανταποκρίνονται στις ανάγκες των γυναικών και των παιδιών τους. Ένταξη των παιδιών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Διαμεσολάβηση και παραπομπή με στόχο τη νομική συμβουλευτική, την ενημέρωση και τη δωρεάν νομική εκπροσώπηση, καθώς και την παρακολούθηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και επανένταξης και συνεδριών συμβουλευτικής για την εργασία. Η συνεργασία με τις υπηρεσίες παρέχει διερμηνεία ώστε η επικοινωνία να γίνεται στη μητρική γλώσσα των γυναικών και συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με τις συνήθειες και τα έθιμα της χώρας καταγωγής τους. Συντάσσει εξατομικευμένο σχέδιο δράσης και παρακολουθεί την εφαρμογή και την πρόοδό του και συνοδεύει στις Υπηρεσίες όταν κρίνεται απαραίτητο. Ψυχολογική υποστήριξη και βραχυπρόθεσμη ψυχοθεραπεία με έμφαση στις γυναίκες: Επεξεργασία του αισθήματος ενοχής και αύξηση της προσωπικής τους ασφάλειας, διαχείριση του ψυχολογικού τραύματος, λόγω της βίας και όλων των τραυματικών γεγονότων που έχει βιώσει και τέλος, αύξηση του αισθήματος ενδυνάμωσης, αυτοεκτίμησης και ελέγχου. Παρόλο που το Καταφύγιο είναι ένα προστατευόμενο κατάλυμα για γυναίκες, είναι επίσης ανοιχτό στη συνεργασία με τις τοπικές υπηρεσίες του Δήμου και της Νομαρχίας. Στενή συνεργασία έχει επίσης αναπτυχθεί με τις τοπικές αστυνομικές υπηρεσίες, τον Εισαγγελέα Ανηλίκων (ιδίως σε θέματα που αφορούν την επιμέλεια ανηλίκων και τη γονική μέριμνα), τις μονάδες υγειονομικής περίθαλψης, το Τμήμα Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων της Γενικής Διεύθυνσης Αστυνομίας Αττικής, τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) και οποιονδήποτε άλλο αρμόδιο φορέα ή οργανισμό.

Το Πρόγραμμα Δημιουργικότητας και Φροντίδας Βρεφών-Νηπίων απευθύνεται στα παιδιά των γυναικών που βρίσκονται στο καταφύγιο και έχει διευρυνμένο ωράριο εργασίας με έμπειρους επαγγελματίες στη φροντίδα των παιδιών. Παρέχει: Ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες ανάλογα με τις αναπτυξιακές ανάγκες των βρεφών και νηπίων του καταφυγίου, Υποστήριξη και ενίσχυση του γονεϊκού ρόλου των μητέρων, Προετοιμασία για την ομαλή ένταξη των νηπίων σε μονάδες προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, Συνεργασία με Εθελοντικές Οργανώσεις για ψυχαγωγικά/εκπαιδευτικά προγράμματα, Ενίσχυση σε θέματα παιδιατρικής φροντίδας και διατροφής των βρεφών και νηπίων και τέλος, Σύνδεση με Μονάδες Πρωτοβάθμιας Παιδιατρικής Φροντίδας.

Παρόλο που το Καταφύγιο αποτελεί προστατευόμενο κατάλυμα για γυναίκες, είναι επίσης ανοιχτό στη συνεργασία με τις τοπικές υπηρεσίες του Δήμου και της Νομαρχίας. Στενή συνεργασία υπάρχει και με τα τοπικά Αστυνομικά Τμήματα, την Εισαγγελία Ανηλίκων, ειδικά σε θέματα επιμέλειας ανηλίκων, γονικής μέριμνας, τις Μονάδες Υγείας, το Τμήμα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής για περιπτώσεις γυναικών

θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), καθώς και κάθε άλλη κατάλληλη για την περίπτωση Υπηρεσία.

5.5 ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Στην Ελλάδα, η πολιτική για τους άστεγους διαχειρίζεται από τις εθνικές και τοπικές δημόσιες αρχές. Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογενειακών Υποθέσεων εποπτεύει την κοινωνική πολιτική και το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), το οποίο συντονίζει τις κοινωνικές υπηρεσίες. Το Πρόγραμμα Ελάχιστου Εισοδήματος, που τέθηκε σε εφαρμογή τον Φεβρουάριο του 2017, παρέχει στους δικαιούχους μηνιαία πληρωμή περίπου 200 ευρώ και πρόσβαση στο Εθνικό Πρόγραμμα Σίτισης (ΤΕΒΑ).

Οι τοπικές αρχές, στο πλαίσιο μιας νέας δομής διακυβέρνησης, έχουν καταστεί «λειτουργικές μονάδες» πολλών κοινωνικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της ρύθμισης του δημόσιου χώρου, της στήριξης των αστέγων και των οικονομικά μειονεκτούντων ατόμων, του προσδιορισμού των δικαιούχων στέγασης κ.λπ. Οι δήμοι, σε συνεργασία με την κυβέρνηση και τις ΜΚΟ, έχουν ενσωματώσει τις υπηρεσίες για τους άστεγους στα σχέδιά τους και έχουν δημιουργήσει Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας και Νυχτερινά Καταφύγια.

Η πρόσβαση στις υπηρεσίες αστέγων προστατεύεται και διευκολύνεται ειδικά με διατάξεις όπως ο ειδικός Αριθμός Φορολογικού Μητρώου, ο Αριθμός Κοινωνικής Ασφάλισης ή η αποδοχή πιστοποιητικού αστέγου από το Κέντρο Ημέρας ή άλλες δημόσιες Κοινωνικές Υπηρεσίες. Σε τοπικό επίπεδο, σύμφωνα με μια νέα δομή διακυβέρνησης, οι τοπικές αρχές έχουν αρχίσει να αποτελούν τις "λειτουργικές μονάδες" πολλών κοινωνικών υπηρεσιών (ρύθμιση του δημόσιου χώρου, υποστήριξη αστέγων και οικονομικά ευάλωτων ατόμων, προσδιορισμός των δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής κ.λπ.)

Οι δήμοι, σε συνεργασία με τις ΜΚΟ, έχουν ενσωματώσει στα σχέδιά τους υπηρεσίες για τους άστεγους και έχουν δημιουργήσει Κέντρα Ημέρας και Νυχτερινά Καταφύγια.

5.5.1 ΕΘΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Η Ελλάδα έχει εντοπίσει τα πεδία εθνικών και τοπικών ενδιαφερόμενων φορέων για το έργο INTERACT. Αυτά αναφέρονται στον πίνακα 5, με αλφαβητική σειρά. Πρόκειται για μία μη εξαντλητική λίστα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Πεδίο	Υπηρεσίες
Community Centres	Δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες που λειτουργούν από τους δήμους
Gynaecological Clinics	Δημόσιες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης που λειτουργούν από τους δήμους
Health Care Services	Δημόσιες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης
Legal Institutions and lawyers	Δημόσιες και ιδιωτικές νομικές υπηρεσίες
Municipality Directorate of Social Services	Δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες
Night Centres	Καταφύγια νυχτερινής διαμονής που λειτουργούν από δημόσιους φορείς και ΜΚΟ

Non-Governmental Organizations	Κοινωνική, ψυχολογική και νομική υποστήριξη
Open Day Centres for the Homeless	Κέντρα ημέρας που λειτουργούν από δημόσιους φορείς και ΜΚΟ
Police Forces	Δημόσιες υπηρεσίες επιβολής του νόμου
Transitional Hospitality Hostels	Ξενώνες που λειτουργούν από δημόσιους φορείς και ΜΚΟ
Women's Counselling Support Centres	Δημόσια κέντρα που λειτουργούν από τους δήμους και προσφέρουν κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη
Women's Hospitality Hostel of the Municipalities	Δημόσιοι ξενώνες που λειτουργούν από τους δήμους και προσφέρουν κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη

5.5.2 ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η Ελλάδα έχει θεσπίσει διάφορα νομοθετικά πλαίσια και πολιτικές με στόχο την αντιμετώπιση των αστέγων και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Με τις Υπουργικές Αποφάσεις 92490/04-10-2013 & 9889/13-08-2020 (Β' 3390) θεσπίστηκε το "Πρόγραμμα ιατρικού ελέγχου, ψυχοκοινωνικής διάγνωσης, υποστήριξης και παραπομπής υπηκόων τρίτων χωρών χωρίς χαρτιά σε δομές πρώτης υποδοχής", το οποίο διασφαλίζει την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και παραπομπής για τους μετανάστες χωρίς χαρτιά κατά την άφιξή τους. Επιπλέον, ο νόμος 4254/2014 ορίζει τη δομή των υπηρεσιών στέγασης αστέγων, κάνοντας διάκριση μεταξύ εγκαταστάσεων που αντιμετωπίζουν άμεσες και επείγουσες ανάγκες, όπως καταφύγια και καταλύματα έκτακτης ανάγκης, και εκείνων που παρέχουν πιο μακροπρόθεσμες λύσεις στέγασης, συμπεριλαμβανομένης της μεταβατικής και υποστηριζόμενης στέγασης. Ο νόμος αυτός προωθεί επίσης τις τοπικές συμπράξεις μεταξύ δήμων, περιφερειακών αρχών, δημόσιων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και πιστοποιημένων ΜΚΟ (σύμφωνα με το νόμο 2646/1998) για την ενίσχυση της παροχής υπηρεσιών για άστεγους. Επιπλέον, ο νόμος 4445/2016 (ΦΕΚ 236 Α') θέσπισε τον Εθνικό Μηχανισμό Παρακολούθησης, Συντονισμού και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, ο οποίος αποτελεί το θεμέλιο της Εθνικής Στρατηγικής της Ελλάδας για την Κοινωνική Ένταξη και τη Μείωση της Φτώχειας. Η στρατηγική αυτή αποσκοπεί στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, στην ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και στη βελτίωση των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών πολιτικών. Συλλογικά, αυτά τα νομοθετικά μέτρα επιδιώκουν να ενισχύσουν την κοινωνική προστασία, να βελτιώσουν τις υπηρεσίες για τους άστεγους πληθυσμούς και να διευκολύνουν την ένταξη των ευάλωτων ομάδων στην κοινωνία.

Η υφιστάμενη νομοθεσία φαίνεται να υποστηρίζει τη συνεργασία μεταξύ των Δομών Αστέγων και άλλων δομών, όπως τα καταφύγια κακοποιημένων γυναικών. Ωστόσο, οι διαφορές στους κανονισμούς λειτουργίας μεταξύ αυτών των δομών δημιουργούν εμπόδια στην αποτελεσματική συνεργασία και επικοινωνία. Ως αποτέλεσμα, αντί να παρέχει λύσεις για τους επαγγελματίες, η νομοθεσία συχνά επιβάλλει περιορισμούς που περιορίζουν την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται ευέλικτα σε πολύπλοκες περιπτώσεις.

Ένα σημαντικό πρόβλημα στο τρέχον πλαίσιο υποστήριξης των αστέγων είναι ο αποκλεισμός γυναικών που αντιμετωπίζουν σύνθετα προβλήματα, όπως τραύματα, PSU ή ψυχικές διαταραχές, από την πρόσβαση σε ορισμένες υπηρεσίες στέγασης. Αυτά τα κριτήρια

αποκλεισμού εμποδίζουν ορισμένες από τις πιο ευάλωτες γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν παιδιά, να λάβουν την άμεση υποστήριξη και προστασία που χρειάζονται επείγοντως. Ως αποτέλεσμα, πολλές από αυτές δεν έχουν καμία ασφαλή εναλλακτική λύση και τελικά αναγκάζονται να ζουν στους δρόμους, εκθέτοντας τον εαυτό τους σε περαιτέρω θυματοποίηση, εκμετάλλευση και επιδείνωση της υγείας τους. Σε απάντηση σε αυτές τις πολύπλευρες ευπάθειες, ορισμένα καταφύγια έχουν αρχίσει να υιοθετούν μια διεπιστημονική προσέγγιση. Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι το Κοινωνικό Καταφύγιο Καρέας, το οποίο έχει δημιουργήσει δίκτυα συνεργασίας με μια σειρά επαγγελματιών και υπηρεσιών. Αυτά περιλαμβάνουν ψυχολόγους, ψυχιάτρους, παρόχους υγειονομικής περίθαλψης, κοινωνικούς λειτουργούς, οικονομικούς συμβούλους και νομικές οντότητες, όπως εισαγγελικές και αστυνομικές αρχές. Αυτό το ολοκληρωμένο μοντέλο φροντίδας στοχεύει στην παροχή μιας πιο ολιστικής και ενημερωμένης για τα τραύματα ανταπόκρισης, αναγνωρίζοντας τη διασυνδεδεμένη φύση της έλλειψης στέγης, της έμφυλης βίας, της ψυχικής υγείας και της κοινωνικοοικονομικής αστάθειας.

Το Καταφύγιο Έκτακτης Ανάγκης αποτελεί παράδειγμα διεπιστημονικής συνεργασίας στην Ελλάδα, αλλά η λειτουργία του έχει ανασταλεί από τον Μάρτιο του 2020. Φιλοξενούσε γυναίκες που είχαν υποστεί οποιαδήποτε μορφή βίας (σωματική, ψυχολογική) ανεξαρτήτως ηλικίας, εθνικότητας, θρησκείας. Φιλοξένησε επίσης γυναίκες θύματα εμπορίας ανθρώπων, άστεγες ή γυναίκες που βρίσκονται σε κρίσιμη κοινωνική ανάγκη, ανύπαντρες ή μητέρες με παιδιά. Ωστόσο, τα αιτήματα επείγουσας στέγασης αντιμετωπίζονται πλέον από τον Ξενώνα Αττικής, ο οποίος λειτουργεί με τις ίδιες προδιαγραφές. Οι προσπάθειες διασύνδεσης και διαμεσολάβησης επικεντρώνονται στη συνεργασία με υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των φιλοξενούμενων και των παιδιών τους. Σε αυτές περιλαμβάνονται νοσοκομεία, δημοτικά ιατρεία, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, η Υπηρεσία Ασύλου, η Εισαγγελία, αστυνομικά τμήματα και ΜΚΟ που παρέχουν καταλύματα, εκμάθηση γλωσσών, νομική βοήθεια, δραστηριότητες και διερμηνεία. Επιπλέον, οι συνεργασίες επεκτείνονται σε κοινωνικές υπηρεσίες, συμβουλευτικά κέντρα και ξενώνες στο πλαίσιο του δικτύου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Το καταφύγιο της Αττικής εξυπηρετεί τις αιτήσεις εισδοχής. Η είσοδος μπορεί να γίνει 24 ώρες το 24ωρο, με περιορισμένες απαιτήσεις. Η λειτουργία του Καταφυγίου υποστηρίζεται από το Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης Αμπελοκήπων και στελεχώνεται από Κοινωνικούς Λειτουργούς, Ψυχολόγους και Κοινωνικούς Φροντιστές. Η παραμονή στο Καταφύγιο Έκτακτης Ανάγκης προσφέρει ασφαλή διαμονή και προστασία για σύντομο χρονικό διάστημα μέχρι να εξεταστούν οι εναλλακτικές λύσεις και να βρεθεί η κατάλληλότερη λύση, με την ενεργό συμμετοχή των γυναικών. Κύριος στόχος είναι η προστασία τους, η ανακούφιση και η αποτροπή περαιτέρω ζημιών για τις ίδιες και τα παιδιά τους. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου γίνονται όλες οι κατάλληλες ιατρικές εξετάσεις, ώστε να μπορούν να συμβιώνουν με ασφάλεια με άλλα άτομα. Παραπέμπονται σε πιο μακροπρόθεσμο καταφύγιο του NCSS ή σε καταφύγιο για διαφορετικό φορέα, εφόσον κριθεί απαραίτητο. Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο καταφύγιο, εκτός από την ασφαλή διαμονή, καλύπτονται όλες οι βασικές ανάγκες των γυναικών και των παιδιών

τους και συνήθως συνοδεύονται από τις ιατρικές τους εξετάσεις. Οι φιλοξενούμενες γυναίκες συνεργάζονται με έναν κοινωνικό λειτουργό και έναν ψυχολόγο της υπηρεσίας, με στόχο την ενδυνάμωση, την ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους και την εξέταση όλων των εναλλακτικών λύσεων.

5.6 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δομές υποστήριξης της έλλειψης στέγης

Το κανονιστικό πλαίσιο για τις υπηρεσίες αστέγων περιγράφεται στην κοινή υπουργική απόφαση αριθ. D23/οικ.19061-1457, η οποία ορίζει ελάχιστα πρότυπα για τις αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις που λειτουργούν υπό τις δημοτικές αρχές. Οι εγκαταστάσεις αυτές περιλαμβάνουν:

- Ανοικτά Κέντρα Ημέρας
Παροχή βασικών υπηρεσιών, όπως εγκαταστάσεις υγιεινής, τρόφιμα, κοινωνική υποστήριξη και συμβουλευτική.
- Κοιτώνες αστέγων
Προσφέρει επείγουσα διανυκτέρευση.
- Ξενώνες μεταβατικής στέγασης - Υποστήριξη ατόμων στην πορεία τους προς τη σταθερή στέγαση.
- Υποστηριζόμενη στέγαση
Υποστήριξη ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων ατόμων με προβλήματα υγείας ή αναπηρίες, για τη διατήρηση μακροπρόθεσμης σταθερής στέγασης.

Κέντρα Προστατευμένης Στέγασης λειτουργούν σε αρκετούς δήμους, ενώ αδειοδοτημένες Δομές Αστέγων υπάρχουν επί του παρόντος μόνο στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

Επιπλέον, η Πλατφόρμα Δικαιούχων για τις Δομές Αστέγων, που υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Στεγαστικής Πολιτικής, επιτρέπει τη φιλοξενία ατόμων χωρίς άδεια παραμονής ή με εκκρεμή αίτηση ασύλου, δεδομένου του σημαντικού αριθμού αστέγων μεταναστών στη χώρα μας. Η πλατφόρμα αυτή είναι διαθέσιμη για φορείς πρώτης γραμμής του Δημόσιου Τομέα και μόνο. Ο Πίνακας 6 δίνει μια επισκόπηση των τομέων υπηρεσιών για την έλλειψη στέγης στην Ελλάδα, χωρίς συγκεκριμένη σειρά. Πρόκειται για έναν μη εξαντλητικό κατάλογο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΣΤΕΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Υπηρεσία	Περιγραφή
Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για άστεγους Άστεγοι	Μη οικιστικές εγκαταστάσεις που καλύπτουν τις βασικές καθημερινές ανάγκες. Αστικά κέντρα, κυρίως στην Αττική. Διαμονή μικρής διάρκειας, προσωπική φροντίδα, συμπεριλαμβανομένων εγκαταστάσεων υγιεινής, παροχή ρουχισμού και ελαφρών γευμάτων
Ξενώνες μεταβατικής διαμονής Άστεγοι	Προσωρινή διαμονή για έως και έξι μήνες. Αστικές περιοχές, κυρίως στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Υπηρεσίες προσωπικής φροντίδας, πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής, παροχή καθημερινών γευμάτων και ολοκληρωμένη ψυχοκοινωνική υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων συμβουλευτικής και κοινωνικής ένταξης
Ξενώνες για γυναίκες θύματα βίας Γυναίκες θύματα βίας και/ή πολλαπλών διακρίσεων	Προσωρινή διαμονή για έως και τρεις μήνες. Διάφορες τοποθεσίες. Βασική ιατρική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένων πρώτων βοηθειών και επείγουσας θεραπείας, διανομή βασικών προμηθειών, όπως τρόφιμα, ρούχα και προϊόντα υγιεινής, και κοινωνική συμβουλευτική για τη σύνδεση των ατόμων με υπηρεσίες μακροπρόθεσμης υποστήριξης
Κινητές μονάδες/ομάδες προσέγγισης Άτομα που ζουν σε άθλιες συνθήκες	Υπηρεσίες έκτακτης βοήθειας. Βασική ιατρική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένων πρώτων βοηθειών και επείγουσας θεραπείας, διανομή βασικών προμηθειών όπως τρόφιμα, ρούχα και προϊόντα υγιεινής, καθώς και κοινωνική συμβουλευτική για τη σύνδεση των ατόμων με υπηρεσίες μακροπρόθεσμης υποστήριξης
Καταφύγιο Ρέντης Άτομα ή οικογένειες με επείγοντα προβλήματα στέγασης	Υποδοχή, προσωρινή στέγαση και βοήθεια. Βασικές ανάγκες όπως τρόφιμα, νερό και προϊόντα υγιεινής, πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες και κοινωνική υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης περιπτώσεων και της παραπομπής σε πιο μόνιμες λύσεις στέγασης
Κοινωνικό καταφύγιο Καρέας Άτομα ή οικογένειες που στερούνται οικονομικών και κοινωνικών πόρων	Εγκατάσταση μεταβατικής διαμονής. Ψυχοκοινωνική υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένης της ατομικής και ομαδικής συμβουλευτικής, της βοήθειας για βασικές ανάγκες όπως τρόφιμα, ρούχα και προϊόντα υγιεινής, και της πρόσβασης σε εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προγράμματα για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της αυτάρκειας

5.6.1 ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η έρευνα που διεξήχθη στην Ελλάδα από το Πάντειο Πανεπιστήμιο⁶⁶ διαπιστώνει ότι οι γυναίκες-θύματα αντιμετωπίζουν εμπόδια λόγω του θεσμικού ρατσισμού, των μεταναστευτικών νόμων, της κουλτούρας και της θρησκείας, του κοινωνικού στίγματος και των θεμάτων πολιτισμικής επάρκειας. Τα εμπόδια αυτά, από μια σειρά επίσημων και ανεπίσημων πόρων, υπηρεσιών και άλλων μηχανισμών υποστήριξης, επιτείνουν τα αισθήματα φόβου, απειλής, απομόνωσης και αδυναμίας. Τα εμπόδια αυτά χρησιμοποιούνται επίσης περαιτέρω ως όπλο από τους δράστες για να επεκτείνουν το καθεστώς τρόμου και ελέγχου τους. Ως αποτέλεσμα, οι γυναίκες βρίσκονταν σε διπλή παγίδα - παραμένοντας σε μια κακοποιητική σχέση ή αντιμετωπίζοντας περαιτέρω απειλές και συνέπειες αν επιχειρούσαν να φύγουν.

5.6.2 ΚΕΝΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Όπως υπογραμμίζεται στην προηγούμενη ανάλυση, οι τρέχουσες υπηρεσίες υποστήριξης για τους άστεγους στην Ελλάδα επικεντρώνονται κυρίως στη διαχείριση της έλλειψης στέγης και του στεγαστικού αποκλεισμού, ενώ λιγότερες παρεμβάσεις αποσκοπούν στην πρόληψη ή τον τερματισμό της έλλειψης στέγης και του στεγαστικού αποκλεισμού. Με άλλα λόγια, οι παρεμβάσεις φαίνεται να βασίζονται σε μια μονοδιάστατη προσέγγιση, αντιμετωπίζοντας κυρίως τις πιο ακραίες και ορατές συνέπειες της έλλειψης στέγης 67, αντί να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που εστιάζει στην πρόληψη και προσφέρει βιώσιμες λύσεις για την έξοδο από την έλλειψη στέγης. Αυτό είναι εμφανές στις πρωταρχικές υπηρεσίες υποστήριξης που είναι διαθέσιμες στα άστεγα άτομα στην Ελλάδα, οι οποίες είναι η επείγουσα/προσωρινή στέγαση και η υποστήριξη που δεν επικεντρώνεται στη στέγαση. Για την αντιμετώπιση αυτών των κενών απαιτείται μια μεθοδολογία που θα βασίζεται περισσότερο στην προσέγγιση, καθώς οι τρέχουσες δομές παραμένουν στατικές. Η ισχύουσα νομοθεσία στην Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει επαρκώς την ανάγκη για καταφύγια έκτακτης ανάγκης ή τη συχνή έλλειψη κατάλληλων καταλυμάτων, όπως καταφύγια για συγκεκριμένο φύλο ή χώροι που δέχονται οικογένειες, άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών ή μετανάστες χωρίς έγγραφα. Ως αποτέλεσμα, πολλά άτομα — ιδίως γυναίκες και περιθωριοποιημένες ομάδες — δεν έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες όταν τις χρειάζονται επείγοντως. Εκτός από την επέκταση της χωρητικότητας και της διαθεσιμότητας των καταλυμάτων έκτακτης ανάγκης, είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η ποιότητα της παροχής υπηρεσιών. Το προσωπικό που εργάζεται σε καταφύγια και υπηρεσίες προσέγγισης πρέπει να εκπαιδεύεται σε θέματα πολιτισμικής ευαισθησίας, αντιρατσιστικών πρακτικών και φροντίδας με γνώμονα το τραύμα. Χωρίς τέτοια εκπαίδευση, ακόμη και οι υπάρχουσες υπηρεσίες μπορεί να καταστούν απρόσιτες λόγω διακρίσεων, παρερμηνείας συμπεριφορών που σχετίζονται με τραύματα ή αδυναμίας παροχής ασφαλών και φιλόξενων περιβαλλόντων για διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες.

Επιπλέον, η νομοθεσία δεν λαμβάνει υπόψη τις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης ή απουσίας καταλύματος. Ως αποτέλεσμα, πολλά άτομα, ιδίως γυναίκες, δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες όταν χρειάζεται. Για να αντιμετωπιστούν τα κενά σε επείγουσα και επείγουσα διαμονή, απαιτείται καλύτερη κατάρτιση του προσωπικού σε θέματα φυλής και τραύματος.

Επιπλέον, η πολιτική για τους άστεγους στην Ελλάδα παραμένει κατακερματισμένη, με τις αρμοδιότητες να κατανέμονται σε πολλά υπουργεία χωρίς ενιαίο στρατηγικό πλαίσιο συντονισμού. Την κύρια ευθύνη για τα μέτρα πολιτικής και τις δράσεις που αφορούν την έλλειψη στέγης και τον στεγαστικό αποκλεισμό έχει το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η ευθύνη για συγκεκριμένες δράσεις πολιτικής και ορισμένες υπηρεσίες ανήκει σε άλλα υπουργεία, ιδίως: το Υπουργείο Εσωτερικών (ξενώνες για γυναίκες θύματα βίας ή/και πολλαπλών διακρίσεων), το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ξενώνες για πρώην κρατούμενους), το Υπουργείο Υγείας (κοινωνικά ιδρύματα φιλοξενίας ψυχικά ασθενών), το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (κέντρα/γραφεία ενημέρωσης και υποστήριξης δανειοληπτών) και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής (πρόγραμμα που απευθύνεται σε πρόσφατους πρόσφυγες και μετανάστες). Αυτό, με τη σειρά

του, συνεπάγεται ότι η πολιτική δράση σχετικά με τη στέγαση - και ιδίως με την έλλειψη στέγης και τον αποκλεισμό από τη στέγαση - εξακολουθεί να είναι κατακερματισμένη και οι αρμοδιότητες κατανέμονται μεταξύ πολλών υπουργείων. Η έλλειψη καθιερωμένων δεσμών μεταξύ αυτών των υπουργείων περιπλέκει περαιτέρω τον συντονισμό και οδηγεί σε αναποτελεσματικότητα των υπηρεσιών, καθιστώντας δύσκολη την εφαρμογή συνεκτικών και αποτελεσματικών παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης.

Πέρα από τον κατακερματισμό της πολιτικής, η ελληνική αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης παραμένει σε μεγάλο βαθμό αντιδραστική, εστιάζοντας σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης και όχι σε μακροπρόθεσμες λύσεις. Η απουσία ολοκληρωμένων πολιτικών για την Πρώτη Στέγαση, οι οποίες δίνουν προτεραιότητα στην άμεση και σταθερή στέγαση, επιδεινώνει τη στεγαστική ανασφάλεια. Επιπλέον, υπάρχει σημαντική έλλειψη πρωτοβουλιών κοινωνικής στέγασης και προγραμμάτων έγκαιρης παρέμβασης για πληθυσμούς υψηλού κινδύνου, όπως οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, επιζώντες ενδοοικογενειακής βίας και πρόσφατα άνεργα άτομα. Οι γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης αντιμετωπίζουν πρόσθετα εμπόδια λόγω της έλλειψης υπηρεσιών ειδικά για τα δύο φύλα, της περιορισμένης φροντίδας με βάση το τραύμα και της ανεπαρκούς υποστήριξης φιλικής προς τα παιδιά, ιδίως για τις άστεγες μητέρες.

Μια άλλη σημαντική πρόκληση είναι η απουσία νομικά κατοχυρωμένων μηχανισμών αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης για άτομα που ξαφνικά μένουν άστεγα λόγω έξωσης, ενδοοικογενειακής βίας ή οικονομικής κρίσης. Πολλές υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης έχουν ήδη εξαντλήσει τη χωρητικότητά τους, γεγονός που οδηγεί σε μεγάλες περιόδους αναμονής, ιδίως για τις γυναίκες. Η έλλειψη εθνικού πλαισίου αντιμετώπισης κρίσεων εμποδίζει περαιτέρω την πρόσβαση σε άμεση βοήθεια.

5.6.3 ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η Ελλάδα δεν έχει επίσημες απαιτήσεις παροχής υπηρεσιών - οι μόνες απαιτήσεις αφορούν ξεχωριστά υπνοδωμάτια ή δωμάτια. Εάν παρέχουν χρηματοδότηση, οι δήμοι εκδίδουν τις σχετικές άδειες και εποπτεύουν τη λειτουργία, μαζί με το Υπουργείο και την Περιφέρεια.

5.7 ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ INTERACT ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η έκθεση INTERACT Status Quo Report για την Ελλάδα παρέχει μια ολοκληρωμένη ανάλυση της έλλειψης στέγης, των αιτιών της και του νομικού και πολιτικού τοπίου, αναδεικνύοντας τις προκλήσεις και τα κενά στην αντιμετώπιση της χώρας. Το 2023, το συνολικό εκτιμώμενο ποσοστό αστέγων στην Ελλάδα θα είναι 0,13 ανά 1.000 κατοίκους, σύμφωνα με το Ψηφιακό Μητρώο Δεδομένων Δομών Αστέγων και Στέγασης και Εργασίας για Αστέγους. Η Ελλάδα ακολουθεί το πλαίσιο ETHOS για τον ορισμό της έλλειψης στέγης, με νομική αναγνώριση βάσει του νόμου 29, Ν. 4052/2012, ο οποίος κατατάσσει τα άστεγα άτομα ως ευάλωτη κοινωνική ομάδα που δικαιούται κοινωνική προστασία. Παρά την αναγνώριση αυτή, υπάρχουν σημαντικά νομικά και διαρθρωτικά κενά στην παροχή υπηρεσιών, ιδίως όσον αφορά τις προσεγγίσεις που λαμβάνουν υπόψη το φύλο και τις μακροπρόθεσμες λύσεις στέγασης.

Η έκθεση υπογραμμίζει ότι οι άστεγοι στην Ελλάδα αυξάνονται, λόγω της οικονομικής αστάθειας, της μη προσιτής στέγασης και της αδυναμίας επιβολής των κοινωνικών δικαιωμάτων. Η αύξηση των φόρων ακίνητης περιουσίας, οι αποποιήσεις κληρονομιών και η εισαγωγή ηλεκτρονικών πλειστηριασμών ακινήτων έχουν επιδεινώσει την κρίση, ενώ τα μέτρα λιτότητας και οι περικοπές στον προϋπολογισμό έχουν αποδυναμώσει περαιτέρω τις κοινωνικές υπηρεσίες. Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν ειδικά τρωτά σημεία, καθώς η ενδοοικογενειακή βία, η οικονομική ανασφάλεια και η μονογονεϊκή μητρότητα τις ωθούν συχνά στην έλλειψη στέγης χωρίς επαρκείς δομές υποστήριξης. Η κρυφή έλλειψη στέγης αποτελεί επίσης αυξανόμενη ανησυχία, καθώς πολλά άτομα, ιδίως γυναίκες, μένουν σε ανασφαλή ή προσωρινά καταλύματα χωρίς να αναγνωρίζονται επίσημα στις στατιστικές για την έλλειψη στέγης.

Το ελληνικό σύστημα υποστήριξης των αστέγων παραμένει κατακερματισμένο, με τις αρμοδιότητες να κατανέμονται μεταξύ πολλών υπουργείων, όπως το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και το Υπουργείο Υγείας. Αυτή η έλλειψη συντονισμού έχει ως αποτέλεσμα την αναποτελεσματικότητα των υπηρεσιών και τα κενά στην πρόσβαση, ιδίως όσον αφορά τη στέγαση έκτακτης ανάγκης και την υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων. Επιπλέον, η συλλογή δεδομένων παραμένει ασυνεπής, καθώς το πρωτογενές μητρώο αστέγων δεν καταγράφει την κρυφή έλλειψη στέγης και δεν συνεισφέρουν όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών στην εθνική βάση δεδομένων. Η έκθεση σημειώνει επίσης ότι η Ελλάδα δεν διαθέτει στρατηγική για την Πρώτη Στέγαση και βασίζεται κυρίως σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης και όχι σε μακροπρόθεσμες λύσεις στέγασης.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, έχουν αναδειχθεί ορισμένες βέλτιστες πρακτικές, ιδίως στα προγράμματα προσέγγισης, στις συνεργασίες με γυναικείες οργανώσεις και στη φροντίδα με βάση το τραύμα. Οι ΜΚΟ έχουν εφαρμόσει καινοτόμες προσεγγίσεις για την υποστήριξη των αστέγων. Το Immortaliting, για παράδειγμα, ασχολείται με τον ρόλο της ένδυσης στην αποκατάσταση της αξιοπρέπειας και της κοινωνικής ένταξης των αστέγων μέσω ηθικών και βιώσιμων πρωτοβουλιών για τη μόδα. Ωστόσο, οι προσπάθειες αυτές παραμένουν περιορισμένες σε κλίμακα και χρηματοδότηση και υπάρχει κρίσιμη ανάγκη να επεκταθούν τα επιτυχημένα μοντέλα σε εθνικά πλαίσια πολιτικής.

6. ΙΣΛΑΝΔΙΑ

Η Ισλανδία, με πληθυσμό περίπου 384 χιλιάδες κατοίκους την 1η Ιανουαρίου 2024⁶⁸, είναι στενός εταίρος της ΕΕ, παρότι δεν είναι κράτος μέλος. Οι εταίροι του έργου INTERACT στην Ισλανδία είναι το RIKK – Ινστιτούτο για το Φύλο, την Ισότητα και τη Διαφορετικότητα στο Πανεπιστήμιο της Ισλανδίας και η Rotin, μια ΜΚΟ που εστιάζει σε γυναίκες με πολύπλοκες ανάγκες. Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης της αστεγίας στην Ισλανδία.

6.1 ΆΣΤΕΓΟΙ

Η έννοια της αστεγίας στην Ισλανδία ορίστηκε επίσημα για πρώτη φορά το 2005, όταν ο Υπουργός Κοινωνικών Υποθέσεων συγκρότησε μια ομάδα διαβούλευσης για να συζητήσει την κατάσταση των αστέγων στην περιοχή της πρωτεύουσας της Ισλανδίας. Η ομάδα πρότεινε να οριστούν ως άστεγοι εκείνοι που δεν έχουν πρόσβαση σε παραδοσιακή κατοικία, δεν έχουν τακτική φιλοξενία και διαμένουν, όπου είναι δυνατόν, κάθε βράδυ σε καταφύγια, ξενώνες ή σε κατοικίες άλλων ανθρώπων. Στον ορισμό αυτόν συμπεριλαμβάνονται και άτομα που προέρχονται από προσωρινή στέγαση, όπως φυλακές ή κέντρα απεξάρτησης, τα οποία έχουν ιστορικό πολλαπλών προβλημάτων στέγασης και κοινωνικής φύσης και δεν έχουν εγγυημένη κατοικία ένα έως δύο μήνες πριν από την έξοδό τους από την προσωρινή στέγαση⁶⁹. Αν και αυτός ο ορισμός δεν έχει ενσωματωθεί στη νομοθεσία της Ισλανδίας, χρησιμοποιείται σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, με ή χωρίς κατηγοριοποίηση ETHOS.

Η πόλη του Ρέικιαβικ, που αποτελεί την περιοχή παρέμβασης στην Ισλανδία, εξυπηρετεί το μεγαλύτερο μέρος του αστέγου πληθυσμού της χώρας. Η πόλη ενσωματώνει το ETHOS στη χάραξη πολιτικής για την αστεγία και στις στρατηγικές διαδικασίες σχεδιασμού. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην πιο ευάλωτη ομάδα που έχει εντοπιστεί, τους αστέγους με πολύπλοκες ανάγκες υπηρεσιών. Τα άτομα αυτής της ομάδας, για διάφορους λόγους, έχουν χάσει την ικανότητα να διατηρήσουν ένα σπίτι και μόνιμη κατοικία. Συχνά αντιμετωπίζουν εθισμό, προβλήματα ψυχικής υγείας, αναπτυξιακές διαταραχές, σωματικές ασθένειες, τραύματα, κοινωνικές δυσκολίες, οικονομικά προβλήματα και/ή έλλειψη κοινωνικών δεσμών.⁷⁰

Αυτή τη στιγμή, τα τμήματα κοινωνικής πρόνοιας άλλων δήμων της ευρύτερης περιοχής της πρωτεύουσας συνεργάζονται σε πολιτικές και δράσεις για την αντιμετώπιση της αστεγίας, ιδιαίτερα όσον αφορά τους αστέγους με πολύπλοκες ανάγκες υπηρεσιών. Η προκαταρκτική έκθεση του έργου υπογραμμίζει την έλλειψη ενός ενιαίου ορισμού και συνεπούς κατανόησης της αστεγίας μεταξύ των συνεργαζόμενων δήμων⁷¹. Επισημαίνει τη σημασία των μέτρων που προωθούν τον συντονισμό σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο και την πρόσβαση σε συγκρίσιμα δεδομένα για την προετοιμασία, υλοποίηση και αξιολόγηση της τοπικής και εθνικής πολιτικής στον τομέα της αστεγίας.

Το καλοκαίρι του 2024, το Alþingi ενέκρινε μια νέα πολιτική και σχέδιο δράσης, «Húsnæðisstefna fyrir árin 2024–2038 ásamt fimm ára aðgerðaáætlun fyrir árin 2024–2028», αριθ. 21/154 [Εθνική Πολιτική Στέγασης και Σχέδιο Δράσης]. Η Δράση 3.13, «Στέγαση για Άστεγους», περιλαμβάνει αναλύσεις του αριθμού των αστέγων και των στεγαστικών τους αναγκών βάσει των κατηγοριών

ETHOS. Αυτό υποδηλώνει ότι η ισλανδική κυβέρνηση στοχεύει στην υιοθέτηση ενός ομοιόμορφου ορισμού και κατηγοριοποίησης της αστεγίας βασισμένου στο ETHOS.

6.1.1 ΆΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΕΣ

Σύμφωνα με τους επαγγελματίες που ερωτήθηκαν κατά τη διαδικασία συλλογής δεδομένων στην Ισλανδία, οι κύριοι λόγοι για την έλλειψη στέγης μεταξύ των γυναικών στην Ισλανδία είναι η PSU και τα προβλήματα ψυχικής υγείας. Πολλές γυναίκες βιώνουν την έλλειψη στέγης λόγω ενός μακρού τραυματικού ιστορικού παραμέλησης και βίας, που συχνά συνδυάζεται με αναπτυξιακές διαταραχές και χρήση ουσιών. Η βία από τον σύντροφο, η φτώχεια και η μονόγονεϊκή μητρότητα είναι επίσης σημαντικοί παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτό. Τα ευρήματα μιας πρόσφατης ισλανδικής μεταπτυχιακής διατριβής συνάδουν με αυτό το συμπέρασμα, υποδεικνύοντας ότι οι περισσότερες άστεγες γυναίκες στην Ισλανδία έχουν ιστορικό σύνθετου τραύματος και βίας και πάσχουν από κακή υγεία. Η ανατροφή τους συχνά χαρακτηρίζεται από σοβαρή παραμέληση και κοινωνική αδιαφορία για την κατάστασή τους. Οι γυναίκες που συμμετείχαν στη συνέντευξη έχουν συχνά υποστεί σεξουαλική βία και πολλές από αυτές αντιμετωπίζουν προβλήματα χρήσης ουσιών, ψυχικής υγείας και σωματικής υγείας, με αποτέλεσμα την αποξένωση από τις οικογένειές τους⁷². Κατά συνέπεια, οι πιο ευάλωτες ομάδες άστεγων γυναικών στην Ισλανδία είναι εκείνες που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευπάθειες και εκείνες με αναπτυξιακά προβλήματα και αναπηρίες.

6.1.2 ΆΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Οι ευαίσθητες ως προς το φύλο προσεγγίσεις στην πολιτική, την παροχή υπηρεσιών και τα προληπτικά μέτρα δεν έχουν ακόμη ευρέως εφαρμοστεί στον τομέα της αστεγίας στην Ισλανδία. Πρόσφατα, ωστόσο, υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον για τον αντίκτυπο του φύλου στην αντιμετώπιση της αστεγίας, ιδιαίτερα σε υπηρεσίες όπως τα κέντρα ημερήσιας φροντίδας, τα κέντρα ημιαυτόνομης διαβίωσης και η θεραπεία της κατανάλωσης ουσιών για γυναίκες. Παρά αυτήν την πρόοδο, παραμένει έλλειψη στρατηγικών και απαιτήσεων από τις αρχές για την ενσωμάτωση της οριζόντιας διάστασης του φύλου, της φροντίδας που λαμβάνει υπόψη τα τραύματα και της προσέγγισης μείωσης της βλάβης στις υπηρεσίες που χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση.

Η πόλη του Ρέικιαβικ έχει πολιτική για την αστεγία, με τίτλο *Stefna í málefnum heimilislausra með miklar og flóknar þjónustufarir* [Πολιτική για τους άστεγους με πολύπλοκες ανάγκες υπηρεσιών]⁷³. Η πολιτική αυτή έχει ευαισθησία ως προς το φύλο, αναγνωρίζει την ιστορική δομική ανισότητα στις υπηρεσίες για αστέγους και τονίζει την ανάγκη για ευαισθησία φύλου στην ανάπτυξη πολιτικών και υπηρεσιών. Επισημαίνεται η επείγουσα ανάγκη ύπαρξης στεγαστικών πόρων ειδικά για γυναίκες, καθώς και η σημασία της ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες και πόρους για όλα τα φύλα. Ένα επικαιροποιημένο σχέδιο δράσης από τον Ιανουάριο του 2025 εστιάζει επίσης σε περισσότερες υπηρεσίες και παροχές αποκλειστικά για γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων 6 θέσεων σε 24ωρη υπηρεσία διαμονής, 12 θέσεων σε ειδική προσωρινή στέγαση, καθώς και στην ανάλυση αναγκών για νέο καταφύγιο έκτακτης ανάγκης για

γυναίκες. Οι γυναίκες αναμένεται επίσης να χρησιμοποιούν τους προγραμματισμένους μη-φυλετικούς πόρους⁷⁴.

6.2 ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

Η Στατιστική Υπηρεσία της Ισλανδίας συλλέγει και δημοσιεύει δεδομένα για άτομα με καταχωρημένους αριθμούς ταυτότητας, αλλά δεν συγκεντρώνει πληροφορίες για εκείνους που δεν διαθέτουν, όπως για παράδειγμα αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες.

Στατιστικά στοιχεία για την έλλειψη στέγης ανά φύλο για το σύνολο της Ισλανδίας, την περιοχή της πρωτεύουσας (Ρέικιαβικ και 7 ακόμη δήμοι), καθώς και για έξι άλλες περιφερειακές ενότητες είναι επίσης διαθέσιμα στην απογραφή του 2021. Δεδομένα σχετικά με την έλλειψη στέγης στην Ισλανδία και την Περιοχή της Πρωτεύουσας παρουσιάζονται στον πίνακα 7.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 . ΆΣΤΕΓΟΙ ΣΤΗΝ ΙΣΛΑΝΔΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ ΤΟ 2021, ΑΝΑ ΦΥΛΟ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΆΣΤΕΓΟΙ ΣΤΗΝ ΙΣΛΑΝΔΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ ΤΟ 2021, ΑΝΑ ΦΥΛΟ.

Χώρα/Περιοχή Εφαρμογής	Σύνολο	% Γυναίκες
Ισλανδία	1,272	41%
Από αυτά, πρωτογενής αστεγία*	194	28%
Από αυτά, δευτερογενής αστεγία**	1078	43%
Η πρωτεύουσα περιοχή	940	39%
Από αυτά, πρωτογενής αστεγία	177	28%
Από αυτά, δευτερογενής αστεγία	763	42%

Στην Ισλανδία, τα εθνικά δεδομένα ETHOS σχετικά με την έλλειψη στέγης δεν είναι προσβάσιμα. Σύμφωνα με τα ευρήματα της ομάδας εστίασης WP1, υπάρχουν λίγες ενδείξεις ότι προετοιμάζεται ένα συντονισμένο σχέδιο συλλογής δεδομένων σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο. Ωστόσο, υπάρχει μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση της ανάγκης και της χρήσης μιας τέτοιας συλλογής δεδομένων.

Η πόλη του Ρέικιαβικ είναι μακράν ο μεγαλύτερος δήμος στην πρωτεύουσα της Ισλανδίας. Τα πιο πρόσφατα στοιχεία για τον συνολικό πληθυσμό των αστέγων στην πόλη χρονολογούνται από το 2001, όταν υπήρχαν 301 άστεγοι, εκ των οποίων το 40% είχε σύνθετες ανάγκες παροχής υπηρεσιών (βλ. πίνακα 8). Περαιτέρω ανάλυση των στοιχείων δείχνει ότι μεταξύ των γυναικών το ποσοστό αυτό ήταν υψηλότερο, 48%, σε σύγκριση με τους άνδρες, 36%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΆΣΤΕΓΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΡΕΙΚΙΑΒΙΚ, ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΙΣΛΑΝΔΙΑ, ΤΟ 2021, ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ.

Κατηγορίες*	Σύνολο	% Γυναίκες
EL1: Άνθρωποι που ζουν σε άστεγους χώρους	8	50%
EL2: Άτομα σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης	93	30%
EL3: Άτομα που ζουν σε καταλύματα για αστέγους	121	21%
EL3: Γυναίκες σε καταφύγιο γυναικών/υπό απειλή βίας	3	100%

EL3: Άτομα σε κατοικίες με μακροχρόνια υποστηριζόμενη διαβίωση	42	38%
EL4: Άτομα που πρόκειται να αποφυλακιστούν από ιδρύματα	12	25%
E5-6: Άτομα που ζουν σε επισφαλή καταλύματα	22	32%
Σύνολο	301	41%
Από αυτούς με σύνθετες και υψηλές ανάγκες εξυπηρέτησης	120	35%

* Το EL αναφέρεται στις επιχειρησιακές κατηγορίες ETHOS Light.

Μόνο τα τοπικά δεδομένα είναι εφαρμόσιμα κατά μεταβλητές υποβάθρου εκτός του φύλου, τις περισσότερες φορές την ηλικία και την εθνικότητα. Σύμφωνα με στοιχεία του 2021, το 89% των αστέγων στο Ρέικιαβικ ήταν ισλανδικής εθνικότητας. Ορισμένες άλλες μεταβλητές ιστορικού μπορεί να είναι διαθέσιμες στο σύστημα, αλλά δεν συλλέγονται συστηματικά, δεν αναλύονται και δεν δημοσιεύονται τακτικά.

6.2.1 ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής για τους άστεγους προέρχονται από την απογραφή του 2021, η οποία δημοσιεύεται κάθε 10 χρόνια⁷⁵. Τα δεδομένα αυτά είναι αξιόπιστα ως προς το πεδίο εφαρμογής τους. Παρόλα αυτά, δεν αντικατοπτρίζουν με αξιοπιστία το εθνικό ή περιφερειακό εύρος των αστέγων της Ισλανδίας, όπως ορίζεται από το ETHOS, παρά μόνο τον αριθμό των ατόμων με καταγεγραμμένο ισλανδικό αριθμό ταυτότητας και άγνωστη μόνιμη ή προσωρινή διεύθυνση. Εξαιρούνται τα άτομα στα οποία δεν έχει εκδοθεί ισλανδικός αριθμός ταυτότητας, π.χ. ορισμένοι αλλοδαποί κρατούμενοι, μετανάστες και αιτούντες άσυλο. Η πρόσβαση στα δεδομένα αυτής της ομάδας παρέχεται από άλλους δημόσιους φορείς, όπως οι Διευθύνσεις Εργασίας ή/και Μετανάστευσης. Τα δεδομένα για τους άστεγους αυτής της ομάδας δεν είναι εύκολα προσβάσιμα.

Τα τοπικά δεδομένα από το Ρέικιαβικ αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια την ομάδα αστέγων που εξυπηρετείται από το Τμήμα Πρόνοιας της πόλης του Ρέικιαβικ. Ωστόσο, αναγνωρίζεται ότι η έλλειψη στέγης των γυναικών είναι πιο κρυφή από την έλλειψη στέγης των ανδρών και συνεπώς είναι λιγότερο πιθανό να εξυπηρετούνται από την πόλη από τους άνδρες.

Η ομάδα εστίασης του Πακέτου Εργασίας 1 συμφώνησε ότι απαιτείται εθνική πολιτική για τους άστεγους, ώστε να διασφαλιστεί η αξιόπιστη συλλογή δεδομένων στην Ισλανδία. Η πολιτική θα πρέπει να ορίζει σαφώς την έλλειψη στέγης σύμφωνα με το σύστημα ταξινόμησης ETHOS. Ένας ευρύς ορισμός, που κατά προτίμηση θα περιλαμβάνει όλες τις επιχειρησιακές κατηγορίες ETHOS, θα έδινε τις καλύτερες πιθανότητες για μια ολιστική χαρτογράφηση χρήσιμη σε όλους τους τομείς πολιτικής που σχετίζονται με την έλλειψη στέγης. Κατά προτίμηση, η εν λόγω εθνική πολιτική θα πρέπει επίσης να προσδιορίζει τους ρόλους των τοπικών αρχών, των κυβερνητικών οργανισμών και άλλων φορέων στη συστηματική συλλογή και ταξινόμηση των δεδομένων. Η προσέγγιση των κυβερνητικών εντολών για τις υπηρεσίες και τις διατάξεις για τους άστεγους θα βοηθούσε επίσης τον εθνικό συντονισμό και την παρακολούθηση στον τομέα αυτό.

Εξετάστηκαν επίσης θέματα προστασίας δεδομένων. Η έγκριση από την ΑΠΔΠΧ είναι απαραίτητη για τη συλλογή, επεξεργασία, παρουσίαση και ανταλλαγή ευαίσθητων προσωπικών

δεδομένων χωρίς εμπόδια. Επισημάνθηκε επίσης η ανάγκη για καλύτερη πρόσβαση σε μη προσωπικά αναγνωρίσιμα δεδομένα σε πραγματικό χρόνο. Σημειώθηκε ότι η Ισλανδία δεν διαθέτει μια ολοκληρωμένη βάση δεδομένων για τους διαθέσιμους πόρους, τις ιδεολογίες των υπηρεσιών και τις ομάδες-στόχους. Ως καλά παραδείγματα αναφέρθηκαν ξένα μοντέλα με διαδικτυακές πύλες που παρέχουν τέτοιες πληροφορίες, διαδικασίες υποβολής αιτήσεων και πολύτιμα στατιστικά στοιχεία για τις διαθέσιμες θέσεις και τις λίστες αναμονής.

6.3 ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΤΟΠΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το άρθρο 76 παράγραφος 1 του *ισλανδικού Συντάγματος*, αρ. 33/1944, προβλέπει την παροχή βοήθειας σε όσους έχουν ανάγκη, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης⁷⁶. Η Ισλανδία έχει επίσης επικυρώσει το *Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα*, η παράγραφος 11 του οποίου καλύπτει το δικαίωμα στη στέγαση⁽³⁾. Η Ισλανδία έχει επίσης επικυρώσει τη λεγόμενη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, τη *Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας*, της οποίας το άρθρο 20 καλύπτει μέτρα όπως "... νομική και ψυχολογική συμβουλευτική, οικονομική βοήθεια, στέγαση, εκπαίδευση, κατάρτιση και βοήθεια στην εξεύρεση εργασίας". Το άρθρο 22 καλύπτει επιπλέον την παροχή "...βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης σε κάθε θύμα που έχει υποστεί οποιαδήποτε από τις πράξεις βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης".⁷⁷

Το άρθρο 14 του *νόμου για τη στέγαση αρ. 44/1998* περιγράφει τα κύρια καθήκοντα των δήμων σε θέματα στέγασης, τα οποία περιλαμβάνουν την αντιμετώπιση των στεγαστικών αναγκών των ατόμων εντός του δήμου και την ανάληψη πρωτοβουλίας για την εξασφάλιση στέγης για όσους χρειάζονται βοήθεια. Τροποποιήσεις του νόμου από το 2018 όξυναν τον ρόλο και τις υποχρεώσεις των δήμων όσον αφορά τον εντοπισμό των αναγκών σε κατοικίες στον δήμο. Προβλέπει πλέον ότι οι δήμοι οφείλουν να καταρτίζουν στεγαστικό σχέδιο με βάση αναλύσεις των αναγκών σε οικιστική στέγαση και να αξιολογούν τις στεγαστικές ανάγκες μεμονωμένων ομάδων.⁷⁸

Το 2024, το Althingi, το Κοινοβούλιο της Ισλανδίας, *ενέκρινε ψήφισμα για την πολιτική στέγασης για την περίοδο 2024-2038 με σχέδιο δράσης για την περίοδο 2024-2028*⁷⁹. Το άρθρο 3.13 ασχολείται με την έλλειψη στέγης, εστιάζοντας στη συλλογή δεδομένων και την ανάλυση των στεγαστικών αναγκών για τις διάφορες ομάδες ατόμων, όπως ορίζονται από το ETHOS. Επιπλέον, με βάση τη φιλοσοφία της Πρώτης Στέγασης, θα διαμορφωθεί ένα σχέδιο δράσης σε συνεργασία με τους δήμους για την επίλυση των στεγαστικών αναγκών, δίνοντας έμφαση στους άστεγους με υψηλές και σύνθετες ανάγκες υπηρεσιών. Η ανάπτυξη αυτών των στεγαστικών πόρων θα υποστηριχθεί με χρηματοδότηση από τη δημόσια στέγαση.⁸⁰

Ο νόμος για τις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων αριθ. 40/1991 αναθέτει στους δήμους να στηρίζουν τους άστεγους και άλλους που έχουν ανάγκη. Σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 1, οι δήμοι παρέχουν στους κατοίκους υπηρεσίες και βοήθεια βάσει του νόμου και διασφαλίζουν ότι μπορούν να συντηρούν τον εαυτό τους και τις οικογένειές τους. Το άρθρο 12 παράγραφος 2

ορίζει ότι η βοήθεια και οι υπηρεσίες πρέπει να συμβάλλουν εξίσου στην αντιμετώπιση των προβλημάτων και να αποτρέπουν τα άτομα και τις οικογένειες από το να βρεθούν σε κατάσταση αδυναμίας να διαχειριστούν οι ίδιοι τις υποθέσεις τους. Το κεφάλαιο 12 του νόμου ασχολείται με θέματα στέγασης και επιβάλλει στους δήμους υποχρεώσεις να βοηθούν τους κατοίκους τους όταν δεν μπορούν να λύσουν οι ίδιοι τα στεγαστικά προβλήματα. Επιπλέον, το κεφάλαιο 15 του νόμου εξετάζει την ευθύνη των δήμων να βοηθούν άτομα με προβλήματα εξάρτησης, όπως φαίνεται στα άρθρα 50 και 51.⁸¹

Συνεπώς, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υπάρχει σαφής νομική βάση για την υποχρέωση να προσφέρονται στους άστεγους στεγαστικές λύσεις και μια ολιστική προσέγγιση της βοήθειας για την επίλυση των προβλημάτων τους.

Από τον Ιανουάριο του 2025, η Ισλανδία έχει θεσπίσει περιορισμένα νομοθετικά μέτρα προστασίας για την πρόληψη της έλλειψης στέγης των γυναικών. Ένα παράδειγμα είναι ο νόμος Log um nalgunarbann og brottvisun af heimili nr. 85/2011⁸² [Νόμος περί περιοριστικών μέτρων και απομάκρυνσης από την κατοικία], ο οποίος επιτρέπει στα δικαστήρια να απομακρύνουν τον δράστη ενδοοικογενειακής βίας από την κοινή κατοικία, ανεξάρτητα από τη μίσθωση ή την ιδιοκτησία. Ωστόσο, ο νόμος δεν προσδιορίζει τη διάρκεια της περιόδου απομάκρυνσης. Τα θύματα ή τα άτομα του στενού τους περιβάλλοντος μπορούν να ζητήσουν την παρέμβαση της αστυνομίας για περιοριστικά μέτρα ή απομάκρυνση από την οικία, ενώ η αστυνομία μπορεί επίσης να ενεργήσει ανεξάρτητα, εάν το κρίνει απαραίτητο. Επιπλέον, ο νόμος Log um logheimili og adsetur nr. 80/2018 [Νόμος περί νόμιμης κατοικίας και διαμονής] επιτρέπει την απόκρυψη της νόμιμης κατοικίας με άδεια της αστυνομίας, αλλά μόνο η διεύθυνση της κατοικίας αποκρύπτεται, όχι ο δήμος διαμονής⁸³.

Δεν εντοπίστηκαν περιπτώσεις στην ισλανδική νομοθεσία σχετικά με νομικές υποχρεώσεις ή νομικά καθήκοντα για την παροχή προστασίας σε άτομα, όπως θύματα ενδοοικογενειακής βίας και βίας μεταξύ συντρόφων. Τέτοιες προστασίες θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν βοήθεια για μετεγκατάσταση, πρόσβαση σε καταφύγια έκτακτης ανάγκης, άδειες για πρόωρη καταγγελία μίσθωσης, άδεια από την εργασία για αναζήτηση στέγης, αστικές αποζημιώσεις κατά των ιδιοκτητών, τη δυνατότητα διαχωρισμού της μίσθωσης για τον αποκλεισμό του δράστη ή το καθήκον να βοηθηθεί η προσέγγιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τον τερματισμό της έλλειψης στέγης.

Η Ισλανδία έχει ένα σύστημα επιδόματος στέγασης που δεν εφαρμόζεται ειδικά στις γυναίκες⁸⁴. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι γυναίκες, και συγκεκριμένα οι ανύπαντρες γυναίκες, ανήκουν στις χαμηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες, έχουν λάβει περίπου τα 2/3 των πληρωμών.⁸⁵

Η ισλανδική κυβέρνηση δεν έχει διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη εθνική πολιτική για θέματα αστέγων. Η χάραξη μιας τέτοιας πολιτικής θα απαιτήσει πιθανότατα την αναθεώρηση των σχετικών νόμων, όπως φάνηκε με τις πρόσφατες προσπάθειες για την εφαρμογή του *νόμου για την ενσωμάτωση των υπηρεσιών για την ευημερία των παιδιών, αριθ. 88/2021*¹⁸. Οι βασικοί τομείς προς αναθεώρηση περιλαμβάνουν τις δημοτικές κοινωνικές υπηρεσίες, την καταγραφή της νόμιμης κατοικίας και τον νόμο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Ο Δήμος του Ρέικιαβικ είναι ο μόνος δήμος στην Ισλανδία που έχει εγκρίνει και εφαρμόσει μια τέτοια πολιτική και σχέδιο δράσης. Έχει τίτλο *Πολιτική για θέματα αστέγων ατόμων με υψηλές και σύνθετες ανάγκες εξυπηρέτησης 2019-2025*. Επικαιροποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2025, αλλά δεν έχει ακόμη εγκριθεί και δημοσιευθεί επίσημα. Αυτή η πολιτική και το σχέδιο δράσης βασίζονται στους νόμους που αναφέρονται παραπάνω, στην αρχή της μη διάκρισης του Συντάγματος και στην πολιτική ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Δήμου του Ρέικιαβικ. Σύμφωνα με την πολιτική αυτή, το Ρέικιαβικ πρέπει να διασφαλίσει ότι τα άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας και κοινωνικά ζητήματα έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες ισότιμα και χωρίς αποκλεισμούς μαζί με τους άλλους κατοίκους. Η πολιτική χρησιμοποιεί το ETHOS για σκοπούς ορισμού και τονίζει την ανάγκη για συλλογική χρήση και κατανόηση της έννοιας των αστέγων. Αναλύει την υφιστάμενη κατάσταση, ορίζει τις υπηρεσίες των δήμων και των ιδρυμάτων υγείας όπως ορίζει ο νόμος και περιγράφει λεπτομερή σχέδια δράσης για την περίοδο ισχύος. Κατά τη διαμόρφωση της πολιτικής δόθηκε έμφαση στη μείωση του χρόνου αναμονής για την εξεύρεση λύσεων για τους άστεγους με εκτεταμένες και σύνθετες ανάγκες υπηρεσιών, στα μετρήσιμα αποτελέσματα, στις προσεγγίσεις και την ιδεολογία της μείωσης της βλάβης και στη στενή συνεργασία μεταξύ του κράτους, των δήμων και των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα των αστέγων.⁸⁶

6.3.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Οι εθνικοί νόμοι και τα νομικά πλαίσια στην Ισλανδία δεν αντιμετωπίζουν ειδικά το ρόλο του φύλου στην έλλειψη στέγης. Αντιμετωπίζεται κυρίως στον νόμο για την ίση κατάσταση και τα ίσα δικαιώματα ανεξαρτήτως φύλου, αριθ. 150/2020. Ο νόμος αποσκοπεί "στην πρόληψη των διακρίσεων λόγω φύλου και στην καθιέρωση και διατήρηση της ισότητας και των ίσων ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Όλοι θα πρέπει να έχουν ίσες ευκαιρίες να απολαμβάνουν την ενέργειά τους και να αναπτύσσουν τα ταλέντα τους, ανεξαρτήτως φύλου". Για την προώθηση αυτών των στόχων, ορίζεται π.χ. ότι πρέπει να δίνεται προσοχή στις προοπτικές της ισότητας και να γίνονται προσπάθειες για την ενσωμάτωση των προοπτικών του φύλου και της ισότητας στις πολιτικές και τις αποφάσεις σε όλους τους τομείς της κοινωνίας (άρθρο 1 στοιχείο α)). Αναφέρεται επίσης ότι τα στατιστικά δεδομένα πρέπει να αναλύονται κατά φύλο (άρθρο 1 στοιχείο ζ)) και ότι η έρευνα στις μελέτες για το φύλο και την ισότητα ενισχύει την έρευνα στον τομέα (άρθρο 1 στοιχείο η)).⁸⁷ Το αρμόδιο υπουργείο δημοσιεύει επίσης τακτικά εκθέσεις σχετικά με την κατάσταση της χαρτογράφησης των φύλων⁸⁸ και μια βασική έκθεση σχετικά με την κατάρτιση του προϋπολογισμού για την ισότητα των φύλων. Περιέχει ανάλυση της κατάστασης των φύλων στους περισσότερους τομείς πολιτικής που καλύπτονται από το δημοσιονομικό σχέδιο και την πρόταση προϋπολογισμού. Όλα τα υπουργεία έχουν διενεργήσει αξιολόγηση της ισότητας των φύλων στους τομείς για τους οποίους είναι αρμόδια. Δεν βρέθηκαν παραδείγματα προτάσεων κατάρτισης προϋπολογισμού που να αναφέρονται ρητά στους άστεγους.⁸⁹

Η πολιτική της πόλης του Ρέικιαβικ για τους άστεγους αντιμετωπίζει το ζήτημα του φύλου στα κεφάλαια «Οραμα και έμφαση», «Ιδέες» και «Μεθοδολογία». Στόχος της είναι η παροχή ευέλικτων, εξατομικευμένων υπηρεσιών με βάση τις διαφορετικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένου του

φύλου. Η ανάλυση του φύλου θεωρείται ζωτικής σημασίας για τον σχεδιασμό θεραπειών, τη διαμόρφωση πολιτικών και την ανάπτυξη υπηρεσιών. Η προετοιμασία περιελάμβανε βιβλιογραφική ανασκόπηση και διαβούλευση⁹⁰. Η πολιτική επισημαίνει ότι οι υπηρεσίες για τους άστεγους ιστορικά εξυπηρετούσαν περισσότερο τους άνδρες παρά τις γυναίκες και τονίζει την ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι ειδικές ανάγκες κάθε φύλου. Το επικαιροποιημένο σχέδιο δράσης παρέχει λεπτομερείς προδιαγραφές για τη δημιουργία πόρων τόσο για γυναίκες όσο και για άνδρες. Περιγράφει την αύξηση των υπηρεσιών για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων έξι θέσεων σε μια 24ωρη υπηρεσία στέγασης, δώδεκα θέσεων σε ειδικές προσωρινές κατοικίες και μια ανάλυση των αναγκών για ένα νέο καταφύγιο έκτακτης ανάγκης. Επιπλέον, περίπου σαράντα τρεις μονάδες πόρων που δεν διακρίνονται ως προς το φύλο αναμένεται να χρησιμοποιηθούν από γυναίκες. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι από το 2019, ο αριθμός των μονάδων για άστεγους με σύνθετες ανάγκες υπηρεσιών έχει ήδη αυξηθεί κατά ογδόντα έξι, εκ των οποίων τριάντα οκτώ διατέθηκαν για γυναίκες.⁹¹

6.4 ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΑ

Πρόσφατα εγκρίθηκε στην Ισλανδία μια εθνική πολιτική στέγασης, η οποία απαιτεί την εκπόνηση ενός σχεδίου δράσης για τη στέγαση των αστέγων σε συνεργασία με τους δήμους. Με βάση το ιδεολόγημα "Πρώτα η στέγαση", το σχέδιο αυτό θα επικεντρωθεί σε άτομα με υψηλές και σύνθετες ανάγκες υπηρεσιών.

Από το 2019, η πόλη του Ρέικιαβικ έχει υιοθετήσει την προσέγγιση "Πρώτα η στέγαση" για την πολιτική της για τους άστεγους. Κατά συνέπεια, ο αριθμός των διαθέσιμων θέσεων για άστεγους με υψηλές και σύνθετες ανάγκες παροχής υπηρεσιών αυξήθηκε κατά 86, με 38 θέσεις να διατίθενται ρητά για γυναίκες. Σύμφωνα με το νέο σχέδιο δράσης για την περίοδο 2024-2027, η πόλη σχεδιάζει να διαθέσει 106 λύσεις στέγασης σε άστεγα άτομα. Η ειδική ομάδα εργασίας που είναι υπεύθυνη για την αναθεώρηση του σχεδίου τόνισε την ανάγκη για στεγαστικές λύσεις, ιδίως για τις γυναίκες που αντιμετωπίζουν πολλαπλά προβλήματα. Μεταξύ των σχεδιαζόμενων μέτρων περιλαμβάνονται έξι οικιστικοί πόροι 24/7 αφιερωμένοι σε γυναίκες, οι οποίοι θα δημιουργηθούν έως το 2026.⁹²

Η πόλη του Ρέικιαβικ έχει επίσης προσαρμόσει την παροχή φροντίδας με επίγνωση τραύματος (trauma-informed care) και την προσέγγιση μείωσης βλάβης (harm reduction) στην πολιτική και τις υπηρεσίες της για την αστεγία. Η σημασία της προσέγγισης μείωσης βλάβης στις κοινωνικές υπηρεσίες της πόλης, που εξυπηρετούν περιθωριοποιημένα άτομα, τονίζεται επίσης στην πολιτική. Στην ομάδα-στόχο αυτών των αστέγων περιλαμβάνονται όσοι βιώνουν ενδοοικογενειακή βία (IPV), προβλήματα χρήσης ουσιών (PSU) και/ή ψυχικές διαταραχές. Όπως αναφέρθηκε, η πόλη ακολουθεί την αρχή της «Στέγασης Πρώτα» (Housing First), η οποία περιλαμβάνει και τη μείωση βλάβης. Η προσέγγιση αυτή εστιάζει στην παροχή σταθερής στέγης χωρίς προϋποθέσεις, όπως η αποχή από ουσίες, και στη συνέχεια στην προσφορά υποστηρικτικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της χρήσης ουσιών και άλλων προβλημάτων. Αυτή η προσέγγιση περιγράφεται σε πολιτικά έγγραφα και σχέδια δράσης,

συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης σε θέματα πολιτισμικής ευαισθησίας και φροντίδας με επίγνωση τραύματος⁹³.

Οι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών μεταξύ της πόλης του Ρέικιαβικ και των μη κυβερνητικών οργανώσεων περιλαμβάνουν προδιαγραφές ποιότητας. Για παράδειγμα, οι προδιαγραφές που συνοδεύουν τη σύμβαση με την οργάνωση Rotin για τη λειτουργία του καταφύγιου αστέγων γυναικών Konukot, περιλαμβάνουν ρήτρα για υπηρεσίες με επίγνωση τραύματος και μείωση βλάβης. Η ρήτρα αυτή υποχρεώνει τον πάροχο υπηρεσιών να λαμβάνει υπόψη τις ευρείες επιπτώσεις του τραύματος, να κατανοεί τις πιθανές οδούς ανάρρωσης, να αναγνωρίζει σημεία και συμπτώματα τραύματος, να ενσωματώνει αυτή τη γνώση στις πολιτικές, τις διαδικασίες εργασίας και τις πρακτικές, και να εργάζεται προς την αποφυγή ενεργοποίησης ξανά του τραύματος.

Η οργάνωση που λειτουργεί το Konukot έχει ενσωματώσει προσεγγίσεις ευαισθητοποιημένες στο φύλο και το τραύμα στις μεθόδους εργασίας και στη «ήπια διδασκαλία» της. Αυτό έχει οδηγήσει σε μείωση των βίαιων περιστατικών, των παρεμβάσεων ασθενοφόρων και αστυνομίας στο καταφύγιο, των απορρίψεων εισόδου και των αποβολών, οι οποίες πλέον είναι σχεδόν ανύπαρκτες⁹⁴.

Τον Ιανουάριο του 2025, το Υπουργείο Υγείας της Ισλανδίας δημοσίευσε την Τελική Έκθεση της Ομάδας Εργασίας για τις Πολιτικές και Δράσεις Μείωσης Βλάβης. Η έκθεση σηματοδοτεί την έναρξη της προετοιμασίας για την πρώτη εθνική πολιτική μείωσης βλάβης της Ισλανδίας. Η έκθεση εστιάζει σε αναλύσεις της παρούσας κατάστασης, ορισμούς, όραμα και πολιτική για τη μείωση βλάβης, καθώς και στις ενέργειες που απαιτούνται για την υλοποίηση⁹⁵.

6.5 ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Η ισλανδική κυβέρνηση αντιμετωπίζει την έλλειψη στέγης μέσω της χάραξης πολιτικής, της χρηματοδότησης και της άμεσης παρέμβασης. Για να αυξήσει τη διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών κατοικιών, η κυβέρνηση έχει εφαρμόσει μια ολοκληρωμένη στρατηγική στέγασης. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει την κατασκευή νέων κατοικιών, την επιδότηση οικογενειών με χαμηλό εισόδημα και την παροχή κινήτρων σε ιδιώτες κατασκευαστές για την κατασκευή προσιτών κατοικιών.⁹⁶

Οι τοπικοί δήμοι προσφέρουν κοινωνικές υπηρεσίες που περιλαμβάνουν μεταβατική στέγαση και προγράμματα υποστήριξης για άτομα και οικογένειες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα έλλειψης στέγης. Ορισμένοι λειτουργούν καταφύγια έκτακτης ανάγκης. Οι υπηρεσίες αυτές έχουν σχεδιαστεί για να παρέχουν τόσο βραχυπρόθεσμες όσο και μακροπρόθεσμες λύσεις.

Η κυβέρνηση και οι δήμοι συνεργάζονται με μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) για να επεκτείνουν την εμβέλεια και την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων για τους άστεγους. Συχνά παρέχεται χρηματοδότηση και πόροι σε αυτές τις οργανώσεις για την ενίσχυση της ικανότητάς τους να εξυπηρετούν τον άστεγο πληθυσμό. Η συμμετοχή των ΜΚΟ και της κοινότητας, γενικά, είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των αστέγων στην Ισλανδία. Διάφορες πρωτοβουλίες από τη βάση έχουν αναδυθεί για την υποστήριξη όσων έχουν ανάγκη,

καλύπτοντας συχνά τα κενά που αφήνουν οι επίσημοι θεσμοί. Συχνά περιλαμβάνουν τον εθελοντισμό, την ευαισθητοποίηση και την πίεση για αλλαγές στην τοπική και εθνική πολιτική.

6.5.1 ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Ο εθνικός κατάλογος της Ισλανδίας περιλαμβάνει 65 αναγνωρισμένους ενδιαφερόμενους φορείς, τόσο εσωτερικούς όσο και εξωτερικούς. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ενδιαφερόμενοι φορείς από τον τομέα της στέγασης, των ΥΚΩ και της έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένης της IPV. Οι ενδιαφερόμενοι που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως "κρίσιμοι" για το INTERACT βρίσκονται στην κορυφή του καταλόγου, ακολουθούμενοι από τους "υψηλούς" στον τομέα της πολιτικής και τους "ναί" για την επιρροή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΗΝ ΙΣΛΑΝΔΙΑ.

Όνομα	Λεπτομέρειες
Afstada	Ένωση Κρατουμένων
Almenningur	Γενικό κοινό
Althingi	Ισλανδικό Κοινοβούλιο
Barna- og fjolskyldustofa	Εθνικός Οργανισμός για Παιδιά και Οικογένειες
Batahus - Bati	Εξατομικευμένοι πόροι αποκατάστασης μετά την αποφυλάκιση
Domsmalaraðuneyti	Υπουργείο Δικαιοσύνης
Embætti landlæknis	Διεύθυνση Υγείας
Fangelsismalastofnun	Διοίκηση Φυλακών και Επιτήρησης
Felag adstandenda fólks með fíknivanda	Ενώσεις συγγενών ατόμων με προβλήματα χρήσης ουσιών (PSU)
Felag islenskra heimilislækna	Ισλανδική Ένωση Οικογενειακών Ιατρών
Felag islenskra hjukrunarfraedinga)	Ισλανδική Ένωση Νοσηλευτών
Felags- og vinnumarkaðsráðuneyti)	Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών και Αγοράς Εργασίας
Felagsradgjafafelag Islands)	Ισλανδική Ένωση Κοινωνικών Λειτουργιών
Fjölmiðlar og samfelagsmiðlar	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και Κοινωνικά Δίκτυα
Fjolskyldur heimilisláusra kvenna	Οικογένειες αστέγων γυναικών
Gaeda- og eftirlitsstofnun velferdarmála (GVE)	Αρχή Ποιότητας και Εποπτείας της Πρόνοιας
Gedhjalp	Ένωση Ψυχικής Υγείας
Gedverndarfelag Islands	Ισλανδική Ένωση Ψυχικής Υγείας
Heilbrigðisráðuneyti	Υπουργείο Υγείας
Heilsugaeslan	Κέντρα Υγείας
Heimilisláusar konur	Άστεγες γυναίκες
Heraðslæknir Reykjavíkur	Ιατρός Περιφέρειας Ρέικιαβικ
Heraðssaksoknari)	Εισαγγελέας Περιφέρειας
Hjálparstarf kirkjunnar	Εκκλησιαστική Υπηρεσία Ανακούφισης
Hugaráfl	Βασική Οργάνωση Ατόμων με Ψυχικές Προκλήσεις στην Ισλανδία
Ibúasamtök	Ένωση Κατοίκων
Innviðaráðuneyti	Υπουργείο Εσωτερικών

Islenska logreglan	Ισλανδική Αστυνομία
Islenskri haskolar	Ισλανδικά Πανεπιστήμια
Klubburrinn Geysir	Κοινωνική Ενσωμάτωση – Clubhouse International Club
Kvennaathvarfid	Καταφύγιο Γυναικών
Lyfjafraedingafelag Islands	Ισλανδική Ένωση Φαρμακευτικών
Laeknafelag Islands	Ισλανδική Ιατρική Ένωση
Laeknafelag Reykjavikur	Ιατρική Ένωση Ρέικιαβικ
Landspítali haskolasjúkrahús (LSH)	Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Landspítali
Landssamband slokkvulids- og sjukraflutningamanna (Logmannafelag Islands)	Εθνική Ένωση Πυροσβεστών και Διασωστών
Lyfjaframleidslyfyrirtaeki	Φαρμακευτικές Εταιρείες
Lyfjastofnun	Φαρμακευτική Αρχή
Lyfsalar	Άδειες Φαρμακείων
Mannrettindastofnun Islands	Ίδρυμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Ισλανδίας
Matthildur	Οργάνωση μείωσης βλάβης (harm reduction)
Neydarlinan 112	Υπηρεσίες Έκτακτης Ανάγκης
Neydarskyli	Καταφύγια Έκτακτης Ανάγκης
Orykjabandalag Islands (OBI)	Ένωση Δικαιωμάτων OBI
Stjornalaflokkar	Πολιτικά Κόμματα
Rannsóknarstofa í lyfja- og eiturefnafræðum	Εργαστήριο Φαρμακολογίας και Τοξικολογίας / Πανεπιστήμιο Ισλανδίας
Raudi krossinn	Ερυθρός Σταυρός Ισλανδίας
Ríkissaksoknari	Διευθυντής Δημόσιας Καταδίωξης
Rotin	Ένωση για Γυναίκες, Τραύμα και Προβλήματα Χρήσης Ουσιών
SAA	Ένωση Ατόμων Ενδιαφερόμενων για Πρόληψη Χρήσης Ουσιών
Samband íslenska sveitarfélaga	Ισλανδική Ένωση Τοπικών Αρχών
Samband íslenskra sveitarfélaga	Εθνικές ενώσεις δήμων
Samhjalp	Θρησκευτική μη κερδοσκοπική οργάνωση – Κέντρα ημέρας, θεραπεία PSU
Sjúkratryggingar Islands	Ισλανδική Ασφάλιση Υγείας
Skyli	Καταφύγια
Tholendamidstöðvar	Κέντρα για θύματα βίας με βάση το φύλο (GBV)
Throuarnmidstöð íslenskrar heilsugaeslu	Ισλανδικό Κέντρο Ανάπτυξης Υγειονομικής Περίθαλψης
Umbodsmadur Althingis	Επίτροπος του Κοινοβουλίου (Althingi Ombudsman)
Utlendingastofnun	Διαδοκτικό Πρόγραμμα Μετανάστευσης
Varlega ehf.	Έλεγχοι και αναλύσεις φαρμάκων
Velferdarsvið sveitarfélaga	Τμήματα Κοινωνικής Πρόνοιας Δήμων
Víðmót	Οργάνωση για Ανθρώπινη Πολιτική για τα Ναρκωτικά
Vinnuálastofnun	Διεύθυνση Εργασίας

6.5.2 ΤΟΠΙΚΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Ο ισλανδικός κατάλογος των ενδιαφερομένων μερών για το Ρέικιαβικ, την περιοχή παρέμβασης, έχει καταγράψει τα παρακάτω ενδιαφερόμενα μέρη με αλφαβητική σειρά. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ενδιαφερόμενοι από τους εμπλεκόμενους τομείς της στέγασης, των ΥΚΩ και της έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένης της IPV.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΟ ΡΕΙΚΙΑΒΙΚ, ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΙΣΛΑΝΔΙΑ.

Όνομα	Λεπτομέρειες
Afstada - Prisoners association	Βοήθεια, υποστήριξη και συμβουλευτική για κρατούμενους
Bati/Batahus	Μεταβατικά καταλύματα και πόροι υποστήριξης για γυναίκες που έχουν φυλακιστεί και χρειάζονται βοήθεια για να επανενταχθούν ενεργά στην κοινωνία
Bjarkarhlid	Κέντρο Δικαιοσύνης Οικογένειας που προσφέρει συμβουλευτική, υποστήριξη και βοήθεια από συμβούλους, αστυνομία, δικηγόρους και ΜΚΟ για θύματα βίας κατά των γυναικών (GBV) και εμπορίας ανθρώπων
Fangelsismálastofnun	Η Διοίκηση Φυλακών και Κοινωνικής Επανάταξης. Επιβλέπει την εκτέλεση ποινών και άλλα έργα σύμφωνα με νόμους και κανονισμούς, παρέχοντας ειδικές υπηρεσίες στις φυλακές όπως ορίζεται από το νόμο
Gedheilsuteymi	Διεπιστημονικές ομάδες επαγγελματιών υγείας που εργάζονται σε ανατεθειμένες υποθέσεις
Heilsugaeslan á höfuðborgarsvæðinu	Γενικές Υγειονομικές Υπηρεσίες της ευρύτερης μητροπολιτικής περιοχής
Heradslaeknir Reykjavíkur	Υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης δημόσιου τομέα, π.χ. σε περιπτώσεις στέρησης αυτονομίας και αστυνομικά ζητήματα
Konukot	Καταφύγιο έκτακτης ανάγκης για γυναίκες, που λειτουργεί από το Rotin. Ανοιχτό 22:00-10:00
Logreglan a hofuðborgarsvaedinu	Η Μητροπολιτική Αστυνομία. Διασφαλίζει τη δημόσια ασφάλεια, περιορίζει το έγκλημα, υποστηρίζει τους πολίτες και τις αρχές, και διατηρεί τη δημόσια τάξη
LSH/Bradalegudeild ged- og fiknisjukdoma	Εθνικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο / Τμήμα εξειδικευμένο σε άτομα με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας (ΜΗ) και χρήση ψυχοδραστικών ουσιών (PSU)
LSH/Felagsradgjafi á neyðarmottoku Fossvogi	Κοινωνική Λειτουργός Πανεπιστημίου στο Τμήμα Έκτακτης Υποδοχής Fossvogur. Υποστήριξη και βοήθεια για θύματα GBV
LSH/Gongudeild ged- og fiknisjukdoma)	Εθνικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο / Εξωτερικό ιατρείο για ψυχικές διαταραχές και εθισμό. Εξειδίκευση σε ημερήσιες υπηρεσίες για άτομα με σοβαρά ΜΗ και PSU προβλήματα
LSH/Gongudeild lyflaekninga A3	Εθνικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο / Εξωτερικό ιατρείο Ιατρικής Α3. Συνεντεύξεις και παρακολούθηση με επαγγελματίες υγείας για πνευμονικές, αλλεργικές και λοιμώδεις νόσους, καθώς και τακτικούς ελέγχους και θεραπείες
LSH/Laufeyjarteymi	Εθνικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο / Εξωτερικό ιατρείο για ψυχικές διαταραχές και εθισμό. Εξυπηρέτηση επί τόπου για άτομα με σοβαρά ΜΗ προβλήματα και μακροχρόνια ιστορία PSU
LSH/Neydarmottaka fyrir tholendur kynferdisofbeldis	Εθνικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο / Τμήμα Έκτακτης Υποδοχής για θύματα σεξουαλικής βίας
LSH/Smitsjukdomar og almenn lyflaeknadeild A7	Εθνικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο / Τμήμα Λοιμωδών Νοσημάτων και Γενικής Ιατρικής. Ανάλυση, θεραπεία και νοσηλεία ασθενών με λοιμώξεις, συμπεριλαμβανομένου του HIV

Lyfjafraedingafelag Islands)	Ισλανδική Φαρμακευτική Ένωση. Προωθεί την υγεία και τη σωστή χρήση φαρμάκων, ενισχύει τις γνώσεις της φαρμακευτικής και των φαρμακοποιών, και διασφαλίζει την επαγγελματικότητα σχετικά με τα φάρμακα. Έχει προωθήσει εργασίες συντήρησης και μείωσης βλάβης
Matthildur/Reykur	Διαχειρίζεται ασφαλείς χώρους για χρήστες οπιοειδών
Fru Ragnheidur	Ερυθρός Σταυρός – Κινητή υπηρεσία μείωσης βλάβης που προσφέρει ασφαλείς χώρους χρήσης, πρόσβαση σε νέες βελόνες, σύριγγες, κουτιά για βελόνες, προφυλακτικά και υγειονομικές υπηρεσίες
Raudi korssinn/Ylja	Πόρος μείωσης βλάβης του Ερυθρού Σταυρού όπου άτομα με PSU μπορούν να χρησιμοποιούν ουσίες σε ασφαλές περιβάλλον υπό επίβλεψη επαγγελματία υγείας ή εθελοντή
Reykjavikurborg/Hringbraut 121	Τμήματα Πρόνοιας του Δήμου Ρέικιαβικ – 24ωρη υποστηριζόμενη στέγαση για γυναίκες με πολύπλοκες ανάγκες
Reykjavikurborg/Hringbraut 79	Τμήματα Πρόνοιας του Δήμου Ρέικιαβικ – Υποστηριζόμενη 24ωρη στέγαση για γυναίκες με πολύπλοκες ανάγκες
Reykjavikurborg/Njalsgata	Τμήματα Πρόνοιας του Δήμου Ρέικιαβικ – Μεταβατικά καταλύματα για γυναίκες μετά από θεραπεία PSU
Reykjavikurborg/Sambætt heimabjónusta	Τμήματα Πρόνοιας του Δήμου Ρέικιαβικ – Ατομική υποστήριξη στο σπίτι και φροντίδα για άτομα με ασθένειες και μειωμένες ικανότητες
Reykjavikurborg/smáhýsi	Τμήματα Πρόνοιας του Δήμου Ρέικιαβικ – Tiny Houses: 24ωρη στέγαση για άτομα με PSU και/ή ΜΗ προβλήματα με υποστήριξη από την ομάδα VoR
Reykjavikurborg/Uthlutunarteymi malaflokks heimilislausra með miklar og floknar thjonustutharfir	Τμήματα Πρόνοιας του Δήμου Ρέικιαβικ – Ομάδα κατανομής για άστεγους με πολύπλοκες ανάγκες
Reykjavikurborg/VoR teymi	Ομάδα VoR – Ομάδα υποστήριξης και συμβουλευτικής στο πεδίο που παρέχει εξατομικευμένη βοήθεια σε άστεγους με PSU και ΜΗ προβλήματα
Kvennamedferd Vik - SAA	Κέντρο αποκατάστασης με θεραπεία με φαρμακευτική υποστήριξη για γυναίκες
Samhjalp	Θρησκευτική μη κερδοσκοπική οργάνωση που προσφέρει ανοιχτό σπίτι και δωρεάν γεύματα κατά τη διάρκεια της ημέρας
Skjolid	Θρησκευτική μη κερδοσκοπική οργάνωση με ανοιχτό σπίτι και δωρεάν γεύματα για γυναίκες κατά τη διάρκεια της ημέρας
Stigamot	Κέντρο για θύματα σεξουαλικής βίας που προσφέρει υποστήριξη και συμβουλευτική
Prounarmidstoð íslenskrar heilsugaeslu	Ισλανδικό Κέντρο Ανάπτυξης Υγείας. Ηγείται της επαγγελματικής ανάπτυξης στον τομέα της υγείας σε εθνικό επίπεδο. Εργάζεται στον συντονισμό διαδικασιών και συνεργασία μεταξύ επαγγελματιών, καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας
Varlega ehf.	Εξετάσεις και ανάλυση ναρκωτικών
Velferdarsvid Reykjavikurborgar	Όλες οι κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου Ρέικιαβικ

6.5.3 ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η Ισλανδία δεν διαθέτει συγκεκριμένες πολιτικές σε εθνικό και τοπικό επίπεδο που να υποστηρίζουν τη διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ των φορέων. Πρόσφατες εκθέσεις από τα υπουργεία υγείας, κοινωνικών υπηρεσιών, δικαιοσύνης, τους δήμους, ΜΚΟ και το GREVIO, τονίζουν τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ του κράτους, των δήμων και των ΜΚΟ. Υπάρχει ανάγκη για συντονισμένη διαμόρφωση πολιτικής που να επιβάλει την ανταλλαγή πληροφοριών

μεταξύ των ιδρυμάτων, καθώς και κατευθυντήριες γραμμές και πρωτόκολλα για αυτή τη συνεργασία.

Η επιτροπή που ανέλαβε την προετοιμασία της πολιτικής του Δήμου Ρέικιαβικ τόνισε τη σημασία των επαγγελματικών, ολοκληρωμένων και βασισμένων σε αποδείξεις υπηρεσιών για τους άστεγους. Η πρότασή τους έγινε ομόφωνα αποδεκτή, συνοδευόμενη από επεξηγηματική δήλωση που υπογράμμιζε την ενσωμάτωση θεμάτων όπως η ενδοοικογενειακή βία (IPV), η προβληματική χρήση ουσιών (PSU) και τα ζητήματα ψυχικής υγείας (MH) στην πολιτική για την αστέγεια της πόλης. Επιπλέον, τόνιζε την ανάγκη για διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ των ιδρυμάτων.

Τα ευρήματα από την ομάδα εστίασης WP1 της Ισλανδίας δείχνουν ότι η διεπιστημονική εργασία στο Ρέικιαβικ ωφελείται από τον σαφή ορισμό των ομάδων στόχων. Οι επαγγελματίες είναι ικανοποιημένοι με τη συνεργασία, την επικοινωνία και τη διαχείριση του προσωπικού πεδίου. Ωστόσο, η επικοινωνία βασίζεται ακόμη σε ατομικές σχέσεις και όχι σε επίσημα δίκτυα. Η εμπειρία που αποκτήθηκε στο πλαίσιο του INTERACT θα βοηθήσει στη συστηματοποίηση της διεπιστημονικής συνεργασίας και θα προωθήσει αλλαγές στη νομοθεσία και τους καθοδηγητικούς κανόνες.

Παρόλα αυτά, δεν υπάρχουν στοιχεία στην Ισλανδία για επίσημη και συστηματική διαβούλευση, συνεργασία ή ολοκλήρωση υπηρεσιών μεταξύ ιδρυμάτων, φορέων ή οργανώσεων που να απευθύνονται ειδικά στο πρόβλημα της αστέγειας. Οι παράγοντες που ευνοούν ή παρεμποδίζουν τη διεπιστημονική συνεργασία στον τομέα της αστέγειας δεν έχουν συστηματικά ταυτοποιηθεί στην Ισλανδία. Ωστόσο, τέτοιοι παράγοντες έχουν τεκμηριωθεί σε έρευνες και αξιολογήσεις πόρων και έργων που αφορούν τη βία κατά των γυναικών (GBV), συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας (IPV). Σημαντικά έργα περιλαμβάνουν το Saman gegn ofbeldi [Μαζί κατά της βίας] και τα ισλανδικά κέντρα επιζώντων. Το Μαζί κατά της βίας, που ξεκίνησε από την πόλη του Ρέικιαβικ, την Αστυνομία της μητροπολιτικής περιοχής, το Καταφύγιο Γυναικών και την Πρωτοβάθμια Υγειονομική Περίθαλψη της μητροπολιτικής περιοχής το 2015, έχει ως στόχο την ασφάλεια των κατοίκων στα σπίτια τους, την παροχή καλύτερων υπηρεσιών σε θύματα και δράστες και τη βελτίωση της κατάστασης των παιδιών που ζουν με ενδοοικογενειακή βία. Αυτή η πρωτοβουλία παραμένει ενεργή. Όλα τα τέσσερα ισλανδικά κέντρα επιζώντων, μέλη της EFJCA,⁹⁷ συνεργάζονται με τοπικούς δήμους, αστυνομικές υπηρεσίες, ΜΚΟ και υγειονομικά κέντρα/νοσοκομεία. Βασικοί παράγοντες που διευκολύνουν την έναρξη και τη συνεχή συμμετοχή σε αυτά τα έργα είναι το ισχυρό πνεύμα συνεργασίας μεταξύ όλων των εταίρων, οι θετικές στάσεις από τους συμμετέχοντες και το προσωπικό τους, οι αυστηρές διαδικασίες παρακολούθησης και τα θετικά αποτελέσματα των έργων.

Κύρια εμπόδια στη διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ τομέων είναι η έλλειψη σαφών οδηγιών για την ευθύνη παροχής υπηρεσιών προς τους άστεγους, η αδειοδότηση για καταγραφή και ανταλλαγή πληροφοριών, η συστηματική διαβούλευση, η δικτύωση, καθώς και τα επίσημα κριτήρια ποιότητας και ο έλεγχος ποιότητας.

Επιπλέον, οι ΜΚΟ παρέχουν σημαντικό μέρος των υπηρεσιών προς τους άστεγους στην Ισλανδία. Οι παράγοντες που διευκολύνουν ή παρεμποδίζουν τη συνεργασία μεταξύ ΜΚΟ δεν έχουν χαρτογραφηθεί στη χώρα. Οι πόροι χρηματοδότησης για τέτοιες πρωτοβουλίες είναι αβέβαιοι και περιορισμένοι, και η κατανομή τους θα μπορούσε να θεωρηθεί ανταγωνιστική. Αυτή η κατάσταση, σε συνδυασμό με διαφορετικές ιδεολογίες, μπορεί να προκαλέσει δισταγμό στη συνεργασία με άλλες ΜΚΟ που παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες.

6.6 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ

Στην Ισλανδία, οι κύριοι τύποι υπηρεσιών που διατίθενται για τους άστεγους είναι οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, οι βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες εγκαταστάσεις στέγασης, ο περιορισμός του τραύματος, οι υπηρεσίες PSU, οι υπηρεσίες IPV και οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης. Συγκεντρώνονται κυρίως στο Ρέικιαβικ. Ορισμένες από αυτές είναι διαθέσιμες αποκλειστικά για άστεγες γυναίκες. Ο Πίνακας 11 παρέχει μια επισκόπηση των διαθέσιμων υπηρεσιών και αν είναι διαθέσιμες για όλα τα φύλα ή μόνο για γυναίκες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΑΣΤΕΓΟΥΣ ΣΤΟ ΡΕΙΚΙΑΒΙΚ ΤΗΣ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ.

Όνομα	Λεπτομέρειες
Μόνο Γυναίκες	
Batahus	Μισο-κατοικία και υποστήριξη για γυναίκες που έχουν ολοκληρώσει την ποινή τους. ΜΚΟ.
Hringbraut 121	24ωρη υποστηριζόμενη κατοικία για γυναίκες με πολύπλοκες ανάγκες υπηρεσιών. Δημόσιο.
Hringbraut 79	24ωρη υποστηριζόμενη κατοικία για γυναίκες με πολύπλοκες ανάγκες υπηρεσιών. Δημόσιο.
Kvennamedferd - Vik	Κέντρο αποκατάστασης με φαρμακευτική υποβοηθούμενη θεραπεία. ΜΚΟ.
Njalsgata	Μισο-κατοικία και υποστήριξη για γυναίκες μετά από θεραπεία εξάρτησης. Δημόσιο.
Skjolid	Κέντρο ημερήσιας φροντίδας μόνο για γυναίκες, με γεύματα, εγκαταστάσεις υγιεινής κ.ά. Θρησκευτική μη κερδοσκοπική οργάνωση.
Thufan	Μισο-κατοικία για γυναίκες που έχουν ολοκληρώσει θεραπεία εξάρτησης. ΜΚΟ.
Konukot	Επείγουσα καταφύγιο για γυναίκες, παροχή υγιεινής, τροφής και υποστήριξης. Ανοιχτό 22-10. ΜΚΟ.
Kvennaathvarfið	Επείγουσα καταφύγιο για γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας και τα παιδιά τους. Ανοιχτό 24/7. ΜΚΟ.
Όλα τα φύλα	
Bjarkarhlíð	Κέντρο για θύματα βίας. ΜΚΟ.
Hladgerdarkot	Κέντρο αποκατάστασης. Θρησκευτική μη κερδοσκοπική οργάνωση.
Krisuvík	Κέντρο μακροχρόνιας αποκατάστασης (πάνω από 6 μήνες). ΜΚΟ.
Laufeyjarteymi	Ομάδα εξωτερικής βοήθειας για άτομα με σοβαρά ψυχικά προβλήματα και προβληματική χρήση ουσιών. Δημόσιο.
Matthildur/Matthildarteymi/Reykur	Υπηρεσίες μείωσης βλάβης. ΜΚΟ.
Fru Ragnheidur	Υπηρεσίες μείωσης βλάβης. ΜΚΟ.
Samhjalp	Καταφύγιο ημέρας, παροχή τροφής. Θρησκευτική μη κερδοσκοπική οργάνωση.

Siígamot	Υποστήριξη και συμβουλευτική επιτόπου για θύματα βίας κατά των γυναικών. ΜΚΟ.
Smahysi	Κατοικίες σε μικρά σπίτια (Tiny houses). Δημόσιο.
Landspítali háskolasjúkrahús, A3	Εξωτερικό ιατρείο για λοιμώδη νοσήματα και υπηρεσίες μείωσης βλάβης. Δημόσιο.
VoR teymi	Επιτόπου συμβουλευτική για άστεγους με προβληματική χρήση ουσιών και ψυχικά προβλήματα. Δημόσιο.
Ylja	Υπηρεσία μείωσης βλάβης για χρήστες ναρκωτικών. ΜΚΟ.

6.6.1 ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Εμπόδια στις υπηρεσίες και διατάξεις Τα εμπόδια στις υπηρεσίες για τις γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης δεν έχουν χαρτογραφηθεί συστηματικά στην Ισλανδία. Παρ' όλα αυτά, πρόκειται για ένα γνωστό πρόβλημα.

- Τα νομικά εμπόδια είναι ότι η Ισλανδία δεν έχει καταστήσει τον περιορισμό του τραύματος εθνική στρατηγική. Επιπλέον, η Ισλανδία εξακολουθεί να "ποινικοποιεί την κατοχή ναρκωτικών για προσωπική χρήση, γεγονός που μπορεί να εμποδίσει τα άτομα που κάνουν χρήση ναρκωτικών να έχουν πρόσβαση σε προγράμματα μείωσης της βλάβης και σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης", όπως επισημαίνει η Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων (CESCR).⁹⁸
- Υπάρχουν υλικοτεχνικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι άστεγοι. Για παράδειγμα, πολλοί άστεγοι αναζητούν διαφορετικές υπηρεσίες που απέχουν πολύ μεταξύ τους. Η θεραπεία με φαρμακευτική αγωγή (MAT) βρίσκεται στα περίχωρα του Ρέικιαβικ, πράγμα που σημαίνει μακρύ ταξίδι με λεωφορείο. Η ψηφιοποίηση του συστήματος πληρωμής των λεωφορείων έχει ενισχύσει αυτό το εμπόδιο.
- Οι ώρες λειτουργίας είναι ένα άλλο εμπόδιο. Οι περισσότερες υπηρεσίες, εκτός από τα καταφύγια και τις 24ωρες υπηρεσίες, είναι ανοιχτές κατά τη διάρκεια της ημέρας τις εργάσιμες ημέρες, καθιστώντας τις άστεγες γυναίκες ευάλωτες τα Σαββατοκύριακα.
- Η κατοικία αποτελεί επίσης εμπόδιο στην πρόσβαση σε υπηρεσίες που δεν είναι διαθέσιμες στο δήμο κατοικίας ή/και ο δήμος κατοικίας δεν είναι πρόθυμος να πληρώσει για υπηρεσίες που παρέχονται σε άλλους δήμους. Οι σαφείς διατάξεις για τις ελάχιστες υπηρεσίες, η αύξηση της προσφοράς υπηρεσιών και η συνεργασία, ιδίως μεταξύ των δήμων της περιοχής της πρωτεύουσας, θα μπορούσαν να μειώσουν τα εμπόδια αυτά.
- Οι υπηρεσίες για άστεγους συχνά επιβάλλουν αυστηρούς κανόνες συμπεριφοράς, κάτι που μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολο για γυναίκες με ιστορικό τραύματος και σύνθετη διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD). Το πρόβλημα αυτό είναι συνηθισμένο τόσο στις γενικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης όσο και στις εξειδικευμένες υπηρεσίες για άστεγους και δεν ευθυγραμμίζεται με τις αρχές της φροντίδας που βασίζεται στην κατανόηση του τραύματος. Η εφαρμογή ποιοτικών προτύπων για τις υπηρεσίες αστέγων

θα μπορούσε να βοηθήσει στην αντιμετώπιση αυτού του κενού και στη βελτίωση της φροντίδας. 99

- Η ενεργή χρήση ουσιών (PSU) περιορίζει την πρόσβαση σε πολλές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του Καταφυγίου Γυναικών και των μονάδων υγειονομικής περίθαλψης. Για παράδειγμα, η επίσημη διάγνωση αποτελεί προαπαιτούμενο για την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Για να λάβει κάποιος διάγνωση, δεν πρέπει να είναι ενεργός χρήστης ουσιών. Ως αποτέλεσμα, πολλές γυναίκες με χρήση ουσιών δεν λαμβάνουν επαρκή και εξατομικευμένη φροντίδα ψυχικής υγείας. Επιπλέον, δεν υπάρχουν υπηρεσίες εξειδικευμένες ή προσαρμοσμένες για άτομα με χρήση ουσιών και αναπτυξιακές διαταραχές.
- Γενικά, οι άστεγες γυναίκες έχουν πολύ περιορισμένη εμπιστοσύνη στις υπηρεσίες υγείας. Η ισλανδική έρευνα έχει επίσης δείξει ότι τα μέρη όπου οι άστεγες γυναίκες αισθάνονται πιο προκατειλημμένες και περιθωριοποιημένες όταν εισέρχονται σε υπηρεσίες υγείας. Επίσης, οι επιζώντες μπορεί να αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια που τις εμποδίζουν να εγκαταλείψουν τη βίαιη σχέση, π.χ. οικονομικές δυσκολίες και δυσκολίες στην εξεύρεση εναλλακτικής στέγασης. Επιπλέον, ο φόβος της Διεύθυνσης Μετανάστευσης αποτελεί επίσης γνωστό εμπόδιο για τις γυναίκες ξένης υπηκοότητας που ζουν με Ισλανδούς συντρόφους, λόγω έλλειψης γνώσης των δικαιωμάτων τους¹⁰⁰.
- Τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας (EOB) μπορεί να αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια που τα εμποδίζουν να εγκαταλείψουν τη βίαιη σχέση, όπως οικονομικές δυσκολίες και δυσκολίες στην εξεύρεση εναλλακτικής κατοικίας. Επιπλέον, ο φόβος απέναντι στη Διεύθυνση Μετανάστευσης αποτελεί επίσης γνωστό εμπόδιο για γυναίκες ξένης υπηκοότητας που ζουν με Ισλανδούς συντρόφους, λόγω έλλειψης γνώσης των δικαιωμάτων τους.
- Σύμφωνα με την έκθεση του Thomas Kattau από το 2024 σχετικά με τις υπηρεσίες πρόληψης και θεραπείας της χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών (PSU) στην Ισλανδία, η έλλειψη στέγης στις γυναίκες είναι συχνά λιγότερο ορατή σε σύγκριση με τους άνδρες. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο ότι οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να βιώσουν έμφυλη βία (GBV), ακόμα και στον ίδιο τους τον χώρο κατοικίας. Ως εκ τούτου, οι μικτές δομές και καταφύγια ενδέχεται να δημιουργούν προκλήσεις για τις γυναίκες λόγω ανησυχιών για πιθανή βία από άνδρες. Η απουσία χώρων αποκλειστικά για γυναίκες μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα προσβασιμότητας. Επιπλέον, υπάρχει αναγνωρισμένο στίγμα που συνδέεται με την είσοδο σε γυναικεία καταφύγια¹⁰¹.
- Με την πρόοδο της τεχνολογίας, υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για ηλεκτρονικές εφαρμογές για πόρους, στέγαση, στεγαστικά επιδόματα και άλλες υπηρεσίες που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο άστεγος πληθυσμός. Ωστόσο, η πρόσβαση σε αυτές τις εφαρμογές απαιτεί εξοπλισμό και εργαλεία που δεν είναι πάντα διαθέσιμα στα άτομα που βιώνουν την έλλειψη στέγης. Η κατάσταση αυτή περιπλέκει τη ζωή τους και δημιουργεί εμπόδια

στην πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Κατά συνέπεια, η τεχνολογική πρόοδος έχει αναγνωριστεί ως εμπόδιο για τους άστεγους λόγω της έλλειψης ευελιξίας και εξαιρέσεων για την ομάδα αυτή.

- Η έλλειψη κατανόησης της σχέσης μεταξύ των σύνθετων μετατραυματικών διαταραχών, της έλλειψης στέγης των γυναικών και των συμπεριφορικών τάσεων που σχετίζονται με άτομα που έχουν ζήσει με τραύμα, βία και περιθωριοποίηση για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους, αυξάνει επίσης τα εμπόδια στις υπηρεσίες καθώς και την έλλειψη κατάρτισης του προσωπικού με βάση το τραύμα. Υπάρχει ακόμη δουλειά για την εξατομίκευση των υπηρεσιών και την εξεύρεση της κατάλληλης στέγασης/υπηρεσιών σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε χρήστη των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των queer ατόμων, των ατόμων με αναπηρία, των ατόμων που δεν μιλούν τη μητρική τους γλώσσα, των ατόμων με μειωμένη νοημοσύνη και των εργαζομένων στο σεξ.

6.6.2 ΚΕΝΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Μεταξύ των κενών που εντοπίστηκαν στις υπηρεσίες για τις άστεγες γυναίκες είναι:

- Πόροι με υψηλό επίπεδο ασφάλειας
- Πόροι όπως το Καταφύγιο Γυναικών για γυναίκες με PSU
- Πόροι για μητέρες και μέλλουσες μητέρες
- Πόροι για νέους 18-25
- Υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες χαμηλού κατωφλίου
- Εξειδικευμένη υγειονομική περίθαλψη
- Υπηρεσίες υγείας στο πλαίσιο των πόρων
- Εξειδικευμένος οίκος ευγηρίας
- Ψυχιατρική ομάδα για άτομα/γυναίκες με ενεργό PSU
- Υπηρεσίες μείωσης της βλάβης κατά φύλο και περισσότεροι πόροι για τις άστεγες γυναίκες με PSU
- Κλινική μεθαδόνης για όλα τα φύλα
- Πόροι δραστηριοτήτων - Αποκατάσταση στην κοινωνία και πάλι
- Θεραπεία τραύματος

Είναι σημαντικό να καθοριστεί η ευθύνη για την πρόσβαση και τη χρηματοδότηση αυτών των προγραμμάτων και άλλων παρόμοιων πόρων και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε αυτά.

6.6.3 ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Οι πάροχοι υπηρεσιών για τους άστεγους στην Ισλανδία πρέπει να εξασφαλίσουν άδεια από τις αρμόδιες αρχές, όπως η Διεύθυνση Υγείας, η Επιθεώρηση Δημόσιας Υγείας, η Αρχή Ποιότητας και Εποπτείας της Κοινωνικής Πρόνοιας και/ή οι υπουργοί. Ωστόσο, οι προϋποθέσεις για την έκδοση αδειών λειτουργίας των κέντρων επανένταξης απαιτούν σαφέστερους ορισμούς. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που αναπτύσσουν νέες υπηρεσίες συχνά αντιμετωπίζουν προκλήσεις όταν αναζητούν πληροφορίες σχετικά με τις απαιτήσεις εγγραφής

και τις άδειες λειτουργίας, λόγω της έλλειψης προσδιορισμένων, καθορισμένων και ταξινομημένων υπηρεσιών από τις αρχές.

Επί του παρόντος, η Ισλανδία δεν έχει θεσπίσει εθνικά πρότυπα ποιότητας ή επιδόσεων ή δείκτες για τις υπηρεσίες που παρέχονται σε άστεγους γενικά, ούτε σε άστεγες γυναίκες ειδικά. Οι εθνικές και τοπικές πολιτικές προσφέρουν μόνο γενικές κατευθυντήριες γραμμές που δίνουν έμφαση στη φροντίδα με γνώμονα το τραύμα, στις στρατηγικές μείωσης της βλάβης και στο σεβασμό των δικαιωμάτων αυτοδιάθεσης των αποδεκτών. Ενώ συγκεκριμένες απαιτήσεις ποιότητας μπορεί να περιλαμβάνονται σε μεμονωμένες συμβάσεις χρηματοδότησης, ο επίσημος έλεγχος ποιότητας συνήθως συνίσταται σε εκθέσεις κατάστασης που υποβάλλονται στους χρηματοδότες.

Ο νεοσύστατος θεσμός, GEV-Η Αρχή Ποιότητας και Εποπτείας της Πρόνοιας-αναμένεται να αναπτύξει πρότυπα ποιότητας για τις υπηρεσίες πρόνοιας, να εκδίδει άδειες λειτουργίας, να διασφαλίζει τη συμμόρφωση, να διενεργεί ποιοτικό έλεγχο, να δέχεται καταγγελίες και να συλλέγει δεδομένα. Ωστόσο, από τον Ιανουάριο του 2025, η GEV δεν έχει ακόμη εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές ποιότητας για τις υπηρεσίες πρόνοιας, εκτός από εκείνες που σχετίζονται με τις υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας για άτομα με αναπηρία

Ο Δήμος του Ρέικιαβικ, ο Εισαγγελέας της πόλης, ο Κοινοβουλευτικός Διαμεσολαβητής και η Αρχή Ποιότητας και Επιθεώρησης της Πρόνοιας (GEV) παρακολουθούν ενεργά την ποιότητα των υπηρεσιών. Η πόλη ενθαρρύνει τους πολίτες να αναφέρουν ζητήματα μέσω επίσημων διαύλων, ώστε να διασφαλίζεται επίσημη ανταπόκριση και να δημιουργούνται δημόσια δεδομένα για την προώθηση αλλαγών και τη βελτίωση των υπηρεσιών¹⁰².

Στην πραγματικότητα, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι τα ευρήματα του Thomas αντικατοπτρίζουν γενικά την κατάσταση όσον αφορά τις επίσημες απαιτήσεις ποιότητας και ελέγχου ποιότητας για τις υπηρεσίες που απευθύνονται στους άστεγους στην Ισλανδία.

6.7 ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΙΣΛΑΝΔΙΑ

Στην Ισλανδία, η πρόσβαση σε ολοκληρωμένα δεδομένα για τους άστεγους είναι περιορισμένη. Διαφορετικά μέρη συλλέγουν δεδομένα χρησιμοποιώντας διάφορες μεθόδους για διαφορετικούς σκοπούς, με αποτέλεσμα να προκύπτουν αποσπασματικές και ελάχιστα συγκρίσιμες πληροφορίες. Αυτό εμποδίζει τη σαφή κατανόηση του εύρους και της φύσης του ζητήματος. Ωστόσο, οι άστεγοι αποτελούν πράγματι πρόβλημα στην Ισλανδία. Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν περίπου 3,3 άστεγους ανά 1.000 κατοίκους, με το 40% περίπου να είναι γυναίκες. Ο αριθμός μπορεί να είναι υψηλότερος λόγω της κρυφής έλλειψης στέγης, ιδίως μεταξύ των γυναικών.

Η έλλειψη στέγης δεν έχει οριστεί επίσημα σε εθνικό επίπεδο στην Ισλανδία, για παράδειγμα στη νομοθεσία. Ωστόσο, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι ορισμοί που βασίζονται στο ETHOS γίνονται όλο και πιο συνηθισμένοι, και παραδείγματα αυτών υπάρχουν στα έγγραφα πολιτικής της πόλης του

Ρέικιαβικ και στον πρόσφατα ψηφισμένο νόμο περί στέγασης. Στην Ισλανδία, δεν υπάρχει παράδοση ορισμού ορισμένων ομάδων που προσδιορίζονται από το ETHOS ως άστεγοι. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι πρόσφυγες, τα άτομα που αποφυλακίζονται από ιδρύματα, τα άτομα που κινδυνεύουν με έξωση και τα άτομα που ζουν προσωρινά με φίλους ή συγγενείς. Οι γυναίκες συχνά πλήττονται περισσότερο, κυρίως λόγω ενδοοικογενειακής βίας. Ενώ το ETHOS δεν στοχεύει στην τυποποίηση των ευρωπαϊκών ορισμών για την έλλειψη στέγης, η Ισλανδία πρέπει να διευκρινίσει ποιες κατηγορίες εμπίπτουν στους εθνικούς ορισμούς, εάν επιδιώκεται η εναρμόνιση.

Στην Ισλανδία, υπάρχει σαφής νομική βάση για την υποχρέωση του δημόσιου τομέα να διασφαλίζει την πρόσβαση των αστέγων σε στεγαστικές λύσεις ανάλογα με τις ανάγκες τους και να παρέχει ολοκληρωμένη βοήθεια με στόχο την επίλυση των προβλημάτων τους. Ωστόσο, η νομική προστασία για τις γυναίκες που αντιμετωπίζουν έλλειψη στέγης είναι περιορισμένη και, στις περισσότερες περιπτώσεις, σχετίζεται με τη βία μεταξύ συντρόφων (ΒΕΣ), ιδίως την ενδοοικογενειακή βία.

Στην Ισλανδία, υπάρχει κατανόηση της διατομεακότητας της έλλειψης στέγης και της ανάγκης για διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ θεσμικών οργάνων και διοικητικών επιπέδων. Δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί παρά τις εκκλήσεις για μια εθνική πολιτική που να υποστηρίζει μια τέτοια συνεργασία. Η πρόσφατη νομοθεσία υπογραμμίζει ότι οι αναγκαίες τροποποιήσεις σε συναφείς τομείς πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαμόρφωση πολιτικών για την έλλειψη στέγης για την αποτελεσματική εφαρμογή τους. Τα εμπόδια στη συνεργασία περιλαμβάνουν ασαφείς κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ευθύνη των υπηρεσιών, την εξουσιοδότηση για την ανταλλαγή πληροφοριών, τη συστηματική διαβούλευση και τα επίσημα κριτήρια και τον έλεγχο της ποιότητας.

Η ισλανδική κυβέρνηση αντιμετωπίζει την έλλειψη στέγης μέσω πολιτικής, χρηματοδότησης και παρέμβασης. Οι δήμοι παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες, οικονομική στήριξη και λύσεις στέγασης για τους άστεγους. Συνεργάζονται με ΜΚΟ, συχνά χρηματοδοτώντας τις για να ενισχύσουν τις δυνατότητες παροχής υπηρεσιών τους. Παρά τους διαθέσιμους πόρους, υπάρχει ανάγκη για πιο εστιασμένη χρηματοδότηση και σαφείς αρμοδιότητες για τις υπηρεσίες και τη χρηματοδότηση. Επίσης, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα πρότυπα ποιότητας για τις υπηρεσίες αστέγων. Μια εθνική πύλη με ολοκληρωμένες πληροφορίες, ενημερώσεις σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τη χρήση των υπηρεσιών και τις λίστες αναμονής, καθώς και εφαρμογές θα μπορούσε να βελτιώσει τη διαφάνεια, τη γνώση και την αποδοτικότητα των πόρων.

Η εθνική εστίαση του INTERACT στην Ισλανδία θα πρέπει να είναι η ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης εθνικής πολιτικής για τους άστεγους. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να τονίζει την πολύπλοκη φύση του ζητήματος και την ανάγκη διεπιστημονικής συνεργασίας. Θα πρέπει να περιλαμβάνει έναν ευρύ, εναρμονισμένο ορισμό της έλλειψης στέγης που να καλύπτει διάφορες κατηγορίες και να λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές ανάγκες των φύλων και των επιμέρους ομάδων. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να βοηθήσει στη χαρτογράφηση και την ανάλυση της έκτασης και της φύσης του προβλήματος και να συμβάλει στη συστηματική συλλογή δεδομένων,

στην ιεράρχηση των έργων, στον συντονισμό των δράσεων και στη μέτρηση των αποτελεσμάτων. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής, πρέπει επίσης να επανεξεταστούν οι σχετικοί νόμοι για να προωθηθεί η πρακτική συνεργασία σε θέματα αστέγων και να εξασφαλιστεί αυξημένη νομική προστασία για τις γυναίκες.

Ο Δήμος του Ρέικιαβικ, η περιοχή εφαρμογής του INTERACT, είναι ο μόνος δήμος στην Ισλανδία που έχει θεσπίσει πολιτική για θέματα αστέγων. Η πολιτική αυτή απευθύνεται ρητά στην ομάδα-στόχο του INTERACT, δηλαδή σε άστεγους με σύνθετες και πολύπλευρες ανάγκες. Είναι ασφαλές να πούμε ότι η πόλη είναι πρωτοπόρος στον τομέα αυτό και η πολιτική εξελίσσεται συνεχώς. Από την αρχή, βασίστηκε στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αστέγων, στην ιδεολογία "Πρώτα η στέγαση" και σε μια προσέγγιση με βάση την πληροφόρηση για το τραύμα και τον περιορισμό του τραύματος. Συνεχίζεται εκτεταμένη συνεργασία με διάφορους παρόχους υπηρεσιών στο πλαίσιο του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και μεταξύ των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα. Η πόλη έχει δημιουργήσει ένα ισχυρό δίκτυο συνεργασίας εντός της πόλης και με παρόχους υπηρεσιών εντός του συστήματος υγείας και με ΜΚΟ που εργάζονται στον τομέα. Υπάρχει γενική ικανοποίηση από τη συνεργασία, η οποία βασίζεται σε αποτελεσματικές προσωπικές σχέσεις. Ωστόσο, από την άποψη της βιωσιμότητας, θα ήταν ωφέλιμο να συστηματοποιηθεί η συνεργασία. Η ισλανδική ομάδα INTERACT παρατήρησε ένα γενικό ενδιαφέρον για το έργο μεταξύ των καθορισμένων περιφερειακών φορέων, έλαβε θετική ανταπόκριση στα αιτήματα συμμετοχής και δεν συνάντησε αξιοσημείωτη αντίσταση.

Υπάρχουν ισχυρά θεμέλια για την εφαρμογή του INTERACT στο Ρέικιαβικ σε περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, οι βελτιώσεις είναι δυνατές και η περιφερειακή εστίαση του INTERACT θα πρέπει να επικεντρωθεί στη διεύρυνση και ενίσχυση του δικτύου, στη συστηματοποίηση της συνεργασίας και στη διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των υποθέσεων. Μέτρα που αποσκοπούν στην εμπλοκή του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, άλλων δημόσιων φορέων και ΜΚΟ σε υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της ομάδας στόχου και στην πρόσκληση της συμμετοχής τους θα μπορούσαν να διευρύνουν και να ενισχύσουν το δίκτυο και να ενθαρρύνουν τη διαθεσιμότητα των απαραίτητων υπηρεσιών και πόρων. Ένα καλά προσαρμοσμένο μοντέλο με ευρεία συναίνεση μεταξύ των εταίρων και με έμφαση στη διαχείριση των περιπτώσεων και τη στοχευμένη παρακολούθηση μπορεί να συμβάλει στη συστηματικότερη διαβούλευση.

7. ΙΤΑΛΙΑ

Η Ιταλία, με πληθυσμό περίπου 59 εκατομμύρια τον Ιανουάριο του 2024, είναι κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁰³. Οι ιταλικοί εταίροι του προγράμματος INTERACT περιλαμβάνουν την Associazione Mondodonna Onlus, την Azienda Pubblica di Servizi alla Persona Città di Bologna και την Cooperativa Sociale Società Dolce. Αυτές οι οργανώσεις συνεργάζονται με την υποστήριξη της ANCI (Εθνική Ένωση Ιταλικών Δήμων), της Περιφέρειας Emilia-Romagna, της Μετροπολιτικής Πόλης της Μπολόνια, του Δήμου Μπολόνια και της τοπικής υγειονομικής αρχής, Azienda USL di Bologna. Αυτό το κεφάλαιο παρέχει μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης της έλλειψης στέγης στην Ιταλία.

7.1 ΆΣΤΕΓΟΙ

Στην Ιταλία, αν και δεν υπάρχει νομικός ορισμός της έλλειψης στέγης, γίνεται αναφορά στον ορισμό του ETHOS. Ωστόσο, η ιταλική νομοθεσία αντιμετωπίζει την έλλειψη στέγης μέσω κανονισμών και εγγράφων που σχετίζονται με τις κοινωνικές υπηρεσίες, την παροχή βοήθειας και τα δικαιώματα των ευάλωτων ατόμων.

Ο νόμος 328/2000 (νόμος-πλαίσιο για την εφαρμογή του ολοκληρωμένου συστήματος κοινωνικών υπηρεσιών και παρεμβάσεων) καθορίζει το πλαίσιο για την κοινωνική ένταξη των ατόμων με δυσκολίες. Παρόλα αυτά, δεν παρέχει συγκεκριμένο ορισμό του "άστεγου".

Η απογραφή πληθυσμού, ISTAT, παρέχει στοιχεία για την έλλειψη στέγης, αλλά ο ορισμός συνδέεται κυρίως με την πλασματική κατοικία και την έλλειψη σταθερής κατοικίας. Σε έγγραφο του fio.PSD, ο ορισμός του άστεγου συνδέεται με την κατάσταση της κατοικίας, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την έλλειψη σταθερής και ασφαλούς κατοικίας. Σύμφωνα με την fio.PSD, η κατάσταση της έλλειψης στέγης δεν αφορά μόνο όσους ζουν στο δρόμο, αλλά και όσους βρίσκονται σε προσωρινές δομές, όπως καταφύγια, υποστήριξη έκτακτης ανάγκης, ή όσους βρίσκονται σε συνεχή κινητικότητα χωρίς σταθερό σημείο διαμονής. Ο ορισμός ETHOS, που θεωρείται ένας από τους πιο ακριβείς όσον αφορά την κατάσταση των αστεγών, αναπτύχθηκε στην Ιταλία μέσω της συνεργασίας της fio.PSD και της FEANTSA - *Fédération Européenne d'Associations Nationales Travaillant avec les Sans-Abri*.

Στο πλαίσιο των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και των παρεμβάσεων κοινωνικής προστασίας, ο άστεγος προσδιορίζεται συχνά ως κάποιος που έχει χάσει την κατοικία του, ζει σε επισφαλείς συνθήκες ή δεν μπορεί να έχει πρόσβαση σε μόνιμη στέγαση.

Γενικά, οι κοινωνικές υπηρεσίες αναφέρονται στον άστεγο ως κάποιον που δεν έχει σταθερή κατοικία και δεν μπορεί να έχει πρόσβαση σε κατάλληλη στέγαση, είτε προσωρινά είτε επίμονα.

Επιπλέον, σε τοπικό επίπεδο στην Ιταλία, τα ιδρύματα και οι υπηρεσίες που καταπολεμούν την έλλειψη στέγης μοιράζονται την ταξινόμηση ETHOS και τις "Κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση της σοβαρής περιθωριοποίησης των ενηλίκων στην Ιταλία", που αναπτύχθηκαν το 2015 από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών.

7.1.2 ΆΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΕΣ

Η εμπειρία δείχνει ότι οι συγκεκριμένες συνθήκες συνδιαμορφώνουν η μία την άλλη. Εκτός από τις υποομάδες που έχουν ήδη αναφερθεί, η επισφαλής οικογενειακή κατάσταση -τόσο από πλευράς εισοδήματος όσο και από πλευράς δυσλειτουργίας των σχέσεων- και η απουσία εξωτερικών δικτύων εκτός της οικογένειας θέτουν αναμφίβολα τα άτομα σε κατάσταση μεγαλύτερης ευαλωτότητας.

Σύμφωνα με μια έκθεση που βασίζεται σε συνεντεύξεις με άτομα που βιώνουν την αστεγία, σχεδόν όλες οι γυναίκες που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις είχαν υποστεί ή υφίσταντο βία. Ορισμένες είχαν υποστεί βία από τους συντρόφους τους, γεγονός που, εκτός από το ότι επηρέασε σοβαρά τη σωματική και ψυχική τους υγεία, τις οδήγησε επίσης να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτές οι γυναίκες αποτελούν τυπικά παραδείγματα κρυφής αστεγίας, καθώς μένουν σε φίλους ή συγγενείς και ζητούν βοήθεια από υπηρεσίες μόνο σποραδικά και ασυνεπώς. Σε άλλες περιπτώσεις, οι γυναίκες που συμμετείχαν στη συνέντευξη είχαν υποστεί ή υφίσταντο βία στις καθημερινές τους συναναστροφές στο δρόμο ή στο πλαίσιο των υπηρεσιών. Πολλές ιστορίες ζωής αποκαλύπτουν επίσης ότι οι συγκρούσεις στις οικογενειακές σχέσεις είναι ένας επαναλαμβανόμενος παράγοντας που ωθεί τα άτομα σε σοβαρή περιθωριοποίηση. Οι συγκρούσεις μεταξύ γονέων και παιδιών ή μεταξύ συντρόφων συχνά οδηγούν στη διάλυση βασικών σχέσεων και, κατά συνέπεια, στην εγκατάλειψη του σπιτιού από τις γυναίκες. Η οικογενειακή αστάθεια, η οποία μπορεί να προέρχεται τόσο από την ένταξη σε μια τάξη χαμηλού εισοδήματος όσο και από δυσλειτουργικά περιβάλλοντα, είναι ένα κοινό υπόβαθρο για πολλές γυναίκες¹⁰⁴. Γενικά, είναι δύσκολο να κάνει κανείς ένα κοινωνικό άλμα στην Ιταλία, ειδικά μετά την κρίση του 2008. Όσον αφορά τα ζητήματα PSU ή MH, είναι δύσκολο να πούμε αν αυτά είναι αιτίες ή συνέπειες. Σύμφωνα με τη Lucia Fiorillo από το fio.PSD, που έδωσε συνέντευξη στο «Il Post» το 2024, οι γυναίκες γενικά περνούν πολύ πιο εκτεταμένες περιόδους στεγαστικής δυσχέρειας από τους άνδρες πριν καταλήξουν στους δρόμους και αναζητήσουν υπηρεσίες για σοβαρή περιθωριοποίηση. Αρχικά καταφεύγουν σε άτυπα καταλύματα, όπως διαμονή σε γνωστούς, σε τροχόσπιτα ή σε κάμπινγκ. Μόνο αφού εξαντλήσουν όλες αυτές τις δυνατότητες, στρέφονται προς τις υπηρεσίες, έχοντας συχνά αναπτύξει προβλήματα ψυχικής υγείας ή εθισμούς¹⁰⁵.

7.1.2 ΆΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Δεν υπάρχουν νόμοι ή πρακτικές σε εθνικό επίπεδο που να καθορίζουν με σαφήνεια το ρόλο του φύλου στην έλλειψη στέγης. Ωστόσο, σε τοπικό επίπεδο έχουν προκύψει έργα που εξετάζουν αυτή την προοπτική, κυρίως μέσω της συνεργασίας μεταξύ της MondoDonna, της ASP Città di Bologna και της Cooperativa Sociale Società Dolce. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των άστεγων γυναικών που έχουν επιβιώσει από έμφυλη βία με PSU και προβληματικά ζητήματα υγείας. Το πιλοτικό πρόγραμμα στη Μπολόνια ξεκίνησε το 2021.

7.2 ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

Τα στοιχεία για τους άστεγους στην Ιταλία και τη Μπολόνια δεν αναφέρονται τακτικά. Η τελευταία ειδική έκθεση για τους άστεγους, που πραγματοποιήθηκε από την ISTAT σε συνεργασία με το fio.PSD, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών και την Caritas Italiana, χρονολογείται από το 2015.¹⁰⁶

Τα στοιχεία που παρέχονται από την ISTAT (2021) αναλύονται κατά φύλο, ηλικιακές ομάδες, ιταλικό και αλλοδαπό πληθυσμό και δήμο συλλογής. Από την άλλη πλευρά, τα στοιχεία της Caritas (2024) χωρίζονται κατά ηλικία, ιταλικό και αλλοδαπό πληθυσμό και την περιοχή όπου παρασχέθηκε η υπηρεσία.

Στην Ιταλία δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το ποσοστό των άστεγων γυναικών που αντιμετωπίζουν πολλαπλά ευάλωτα σημεία, όπως η ΒΚΠ, η ΣΚΠ και τα ζητήματα ψυχικής υγείας. Όσον αφορά το ποσοστό των άστεγων γυναικών, μπορούμε να δηλώσουμε ότι ιστορικά, το 20-25% του άστεγου πληθυσμού στην Ιταλία και στη Μπολόνια είναι γυναίκες. Με βάση την εμπειρία όσων εργάζονται στον τομέα, σχεδόν όλες οι άστεγες γυναίκες έχουν υποστεί βία λόγω φύλου.

Στο πλαίσιο της τοπικής στρατηγικής κατά της βίας κατά των γυναικών (GBV) για την αντιμετώπιση σοβαρής κοινωνικής απομόνωσης ενηλίκων, οι υπηρεσίες καταφυγίου (που περιγράφονται παρακάτω), η ASP Città di Bologna, σε συνεργασία με την Cooperativa Sociale Società Dolce και την MondoDonna, έχουν αναπτύξει ένα σύστημα συλλογής δεδομένων σχετικά με γυναίκες που επιβίωσαν ή έχουν επιβιώσει από GBV και έχουν προσφύγει σε υπηρεσίες για άστεγους, όπως δομές υποδοχής, κοινοτικά εργαστήρια και κινητές μονάδες δρόμου. Η ASP Città di Bologna συγκέντρωσε τα εξής δεδομένα που δείχνουν αύξηση στη χρήση αυτών των υπηρεσιών: Το 2022 καταγράφηκαν περίπου 4.340 επαφές με άτομα που χρησιμοποίησαν τις Υπηρεσίες Υποστήριξης για Σοβαρή Κοινωνική Απομόνωση Ενηλίκων, ενώ ο αριθμός αυτός αυξήθηκε το 2023 σε συνολικά 4.730 επαφές (αύξηση περίπου 9%). Αυτή η τάση φαίνεται να συνεχίζεται, με ήδη 2.475 επαφές να έχουν καταγραφεί στο πρώτο εξάμηνο του 2024.

7.1.2 ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τα δεδομένα είναι ελλιπή και βασίζονται σε παραμέτρους που δεν καταγράφουν την ποικιλομορφία των καταστάσεων των αστεγών (άτομα χωρίς άδεια διαμονής, η τυπική κινητικότητα των αστεγών, το φύλο και η δυσκολία στην απόκτηση άδειας διαμονής). Ακόμη και όταν γίνεται διασταύρωση των δεδομένων, δεν προκύπτει ακριβής χαρτογράφηση, αλλά μάλλον μια κατακερματισμένη και μερικές φορές αντιφατική (για παράδειγμα, ο ορισμός του ETHOS συχνά παραβλέπεται). Επιπλέον, οι θεσμικοί φορείς συχνά δεν διαθέτουν ακριβή εικόνα και βασίζονται κυρίως σε οργανώσεις του τριτογενούς τομέα για τη συλλογή δεδομένων και την επιτόπια έρευνα.

Όπως προαναφέρθηκε, στο ιταλικό πλαίσιο, οι πιο σχετικοί φορείς για την έρευνα και την ανάλυση δεδομένων σχετικά με την αστεγία είναι το ISTAT και το fio.PSD. Ωστόσο, απαιτείται διευκρίνιση σχετικά με τα δεδομένα που συλλέγονται σε εθνικό επίπεδο.

Πρώτον, τα διαθέσιμα δεδομένα αναφέρονται στην περίοδο 2021-2022 και, προς το παρόν, δεν υπάρχουν πιο πρόσφατα δεδομένα. Δεύτερον, οι μέθοδοι συλλογής δεδομένων βασίζονται σε πολύ διαφορετικές παραμέτρους. Στην περίπτωση των δεδομένων του ISTAT (2021), τα δεδομένα εξαγονται με βάση τον αριθμό των ατόμων που είναι εγγεγραμμένα στο ληξιαρχείο ως κάτοικοι δρόμων που δεν υπάρχουν στην πραγματικότητα, οι λεγόμενες «πλασματικές κατοικίες»¹⁰⁷.

Οι πλασματικές κατοικίες δεν είναι ομοιόμορφα κατανομημένες σε ολόκληρη την εθνική επικράτεια και δεν αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια την ποικιλομορφία των ατόμων που βιώνουν την αστεγία στην Ιταλία, καθώς υποδηλώνουν συνεχή παρουσία στην επικράτεια ή κατοχή άδειας διαμονής. Όπως επισημαίνει και η fio.PSD, αυτή η μέθοδος συλλογής δεδομένων αποκλείει πολλά άτομα που είναι, στην πραγματικότητα, άστεγα. Σύμφωνα με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις οργανώσεις-εταίρους της fio.PSD, μόνο το ένα τέταρτο των ατόμων με τα οποία ήρθαν σε επαφή έχουν πλασματική κατοικία.¹⁰⁸

Η άλλη έκθεση, που εκπονήθηκε από το fio.PSD και περιέχει πιο πρόσφατα στοιχεία από το 2022, συγκεντρώνει πληροφορίες από 146 εταίρους του δικτύου του που εργάζονται άμεσα με άτομα στο πεδίο. Όσον αφορά την κατανομή των αστεγών σε ολόκληρη τη χώρα, η έκθεση δείχνει μια άνιση κατάσταση ανάλογα με την περιοχή. Σύμφωνα με την fio.PSD, ορισμένες αστικές περιοχές, όπως το Μιλάνο και η Μπολόνια, φαίνονται πιο ελκυστικές: και οι δύο πόλεις βρίσκονται στο βόρειο τμήμα της χώρας και στις πλουσιότερες περιοχές της, ενώ διαθέτουν και τη μεγαλύτερη συγκέντρωση υπηρεσιών¹⁰⁹.

Οι δήμοι με τον υψηλότερο αριθμό καταγεγραμμένων ατόμων είναι η Ρώμη (23,1%), το Μιλάνο (9%), η Νάπολη (7%), το Τορίνο (4,6%), η Φότζια (3,7%) και η Γένοβα (3%). Η πλειονότητα των γυναικών με πλασματική κατοικία βρίσκεται στην περιοχή της Νάπολης¹¹⁰.

Όσον αφορά την παρουσία γυναικών που ζουν στους δρόμους, η fio.PSD αναφέρει ότι περισσότερο από το 25% των γυναικών που συνάντησαν οι υπηρεσίες και οι οργανώσεις του δικτύου της ανέφεραν, επίσημα ή ανεπίσημα, εμπειρίες έμφυλης βίας. Από την προαναφερθείσα έκθεση του 2023 προκύπτει ότι όλες οι γυναίκες που ερωτήθηκαν είχαν υποστεί ή υφίσταντο έμφυλη βία¹¹¹.

Μία από τις πιο σημαντικές εθνικές εκθέσεις είναι η ετήσια έκθεση της fio.PSD σχετικά με τη θνησιμότητα των ατόμων που ζουν στους δρόμους. Η έκθεση του 2024 δείχνει ότι 434 άτομα πέθαναν στους δρόμους της Ιταλίας. Αν και το 91% ήταν άνδρες, η έκθεση υπογραμμίζει για άλλη μια φορά την αόρατη διάσταση του φύλου, η οποία συχνά παρουσιάζει «εσωτερικές» ιδιαιτερότητες που δεν αποτυπώνονται άμεσα στη θνησιμότητα σε δημόσιους χώρους¹¹².

Σε τοπικό επίπεδο, μπορούν να αναφερθούν τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από την έρευνα ISTAT του 2021. Σύμφωνα με το ISTAT, το 2021, στην έρευνα αυτή υπήρχαν 1.156 άστεγοι στην επαρχία της Μπολόνια, 826 άνδρες (71,5%) και 330 γυναίκες (28,5%)¹¹³. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη ορισμένα κρίσιμα ζητήματα στη συλλογή δεδομένων, όπως ήδη επισημάναμε σε εθνικό επίπεδο.

7.3 ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στην Ιταλία το δικαίωμα στέγασης δεν αντιμετωπίζεται ως αυτόνομο συνταγματικό δικαίωμα, αλλά στο ευρύτερο πλαίσιο άλλων ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων. Αντίθετα, το δικαίωμα στη στέγαση εξελίχθηκε μέσω της νομολογίας, με το Συνταγματικό Δικαστήριο να αρχίζει να ασχολείται με αυτό στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Οι αποφάσεις αυτές δεν δημιουργούν ένα απόλυτο, εκτελεστό δικαίωμα στη στέγαση, αλλά αντίθετα αναγνωρίζουν το σπίτι ως πρωταρχικό αγαθό για τα άτομα. Πιο συγκεκριμένα, με την απόφαση 252/1983 η Ιταλία αναγνώρισε τη στέγαση ως βασικό αγαθό, απαραίτητο για τα άτομα- με τις αποφάσεις 49/1987, 217/1988 και 404/1988 αναγνώρισαν την ιδέα της στέγασης ως απαραβίαστη, τονίζοντας την υποχρέωση της κοινότητας να αποτρέψει την έλλειψη στέγης. Αυτό κατέστησε τη στέγαση ζωτικό ζήτημα που συνδέεται με άλλα δικαιώματα. Αυτό το πλαίσιο δείχνει ότι στην Ιταλία η στέγαση δεν θεωρείται ως απόλυτο δικαίωμα αλλά ως σημαντικό στοιχείο για τη διασφάλιση άλλων δικαιωμάτων, όπως η υγεία, η ισότητα και οι οικογενειακές σχέσεις. Σε αυτή τη βάση, η προσέγγιση των δικαιωμάτων στέγασης είναι αρκετά διαφορετική σε κάθε ιταλική περιφέρεια. Στην περιφέρεια Emilia Romagna, ειδικότερα, ο Δήμος της Μπολόνια προωθεί πρακτικές και σχέδια συν-στέγασης.

Σε εθνικό επίπεδο στην Ιταλία, δεν υπάρχουν εθνικές στρατηγικές για την άμεση καταπολέμηση της έλλειψης στέγης, αλλά μπορούν να αναφερθούν οι ακόλουθες πολιτικές:

- *Κατευθυντήριες γραμμές για την καταπολέμηση της σοβαρής περιθωριοποίησης των ενηλίκων (2015)*
Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές, που εκδίδονται από το Υπουργείο, τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και το fio.PSD, παρέχουν κατευθύνσεις προς τα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης για τη διασφάλιση δομημένων και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για τα άστεγα άτομα και τα άτομα με ειδικές ευπάθειες. Προωθούν την υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού μοντέλου για την παρέμβαση των κοινωνικών υπηρεσιών, προσανατολισμένου σε καινοτόμες προσεγγίσεις, όπως το Housing First και το Housing Led.
- Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (PNRR)
Η αποστολή αυτή περιλαμβάνει μέτρα για την καταπολέμηση της σοβαρής περιθωριοποίησης των ενηλίκων, ιδίως στο πλαίσιο της αποστολής 5, "Ένταξη και κοινωνική συνοχή". Οι πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνουν προσωρινή στέγαση και προγράμματα "Housing First", κέντρα παροχής υπηρεσιών για την καταπολέμηση της φτώχειας και "stazioni di posta" (κόμβοι παροχής κοινωνικών και υγειονομικών υπηρεσιών που παρέχουν τρόφιμα, διανομή αλληλογραφίας για όσους έχουν πλασματικές κατοικίες, πολιτιστική διαμεσολάβηση κ.λπ.)
- Το Εθνικό Ταμείο Φτώχειας
Η ιταλική κυβέρνηση δημιούργησε αυτό το ταμείο για τη χρηματοδότηση μέτρων για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Πρόκειται για ένα

διαρθρωτικό μέσο του κρατικού προϋπολογισμού, το οποίο διαχειρίζεται μέσω συγκεκριμένων κοινωνικών πολιτικών.

- Το Εθνικό Σχέδιο για τη Φτώχεια 2021-2027
Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών το διαχειρίζεται και καθορίζει δράσεις προτεραιότητας για την καταπολέμηση της φτώχειας. Στοχεύει στη θέσπιση βασικών επιπέδων υπηρεσιών που θα είναι εγγυημένα σε όλη την εθνική επικράτεια σε προοδευτική βάση.

Ο τυπικός κατακερματισμός που χαρακτηρίζει τη Χώρα επανεμφανίζεται, όπου τα διάφορα εθνικά σχέδια συχνά δεν είναι ενσωματωμένα μεταξύ τους και είναι ευάλωτα σε πολιτικές αλλαγές από χρόνο σε χρόνο.

Στο δήμο της Μπολόνια, οι πολιτικές ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές των εθνικών και ευρωπαϊκών σχεδίων που αναφέρθηκαν παραπάνω. Επιπλέον, σε εδαφικό επίπεδο, τα ακόλουθα μέτρα είναι ιδιαίτερα σημαντικά:

- Συν-σχεδιασμός υπηρεσιών (2024, ASP Città di Bologna)
Το ASP Città di Bologna, με τοπικές οργανώσεις του Τρίτου Τομέα, συμπεριλαμβανομένων συνεταιρισμών και ενώσεων, έχει ξεκινήσει μια διαδικασία συν-σχεδιασμού για τη διαχείριση υπηρεσιών που αποσκοπούν στην καταπολέμηση της σοβαρής περιθωριοποίησης των ενηλίκων και στην παροχή υπηρεσιών στέγης. Έχουν διατεθεί πόροι για να διασφαλιστεί η λειτουργία βασικών υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων:
 - Υπηρεσίες προσέγγισης
 - Υπηρεσίες καταφυγίου έκτακτης ανάγκης
 - Σχέδια συναγερμού για το κλίμα
 - Προσωρινή κοινή στέγαση
 - Προσωρινή διαμονή σε διαμερίσματα
 - Παρεμβάσεις στήριξης για τις κοινότητες Ρομ, Σίντι και Καμινάντι
- Υπηρεσία κοινωνικής παρέμβασης έκτακτης ανάγκης
Υπό τη διαχείριση της Coopeativa Sociale Società Dolce, αυτή η υπηρεσία 24/7 πραγματοποιεί επείγουσες κοινωνικές παρεμβάσεις, διαδραματίζοντας καθοριστικό ρόλο στην καταπολέμηση της σοβαρής περιθωριοποίησης των ενηλίκων και στην προστασία των γυναικών θυμάτων βίας.
- Εγγραφή πλασματικής κατοικίας
Ο Δήμος της Μπολόνια εφάρμοσε εθνικούς κανονισμούς που επιτρέπουν σε άστεγους να αποκτήσουν πλαστή διεύθυνση κατοικίας. Αυτό τους επιτρέπει να αποκτήσουν επίσημο καθεστώς διαμονής και να έχουν πρόσβαση σε όλα τα σχετικά δικαιώματα και υπηρεσίες.

- Δωρεάν εισιτήρια δημόσιων μεταφορών
Μια εταιρική σχέση μεταξύ του Δήμου της Μπολόνια και της τοπικής εταιρείας μεταφορών (Tper) παρέχει δωρεάν πάσο δημόσιας συγκοινωνίας σε άτομα που βιώνουν σοβαρή περιθωριοποίηση. Η πρωτοβουλία αυτή διευκολύνει την πρόσβαση σε προγράμματα απασχόλησης και ευκαιρίες κοινωνικής ένταξης.
- Πρόσβαση σε γενικούς ιατρούς για άστεγα άτομα
Στην περιφέρεια Emilia-Romagna, ψηφίστηκε ο περιφερειακός νόμος αριθ. 10 (29 Ιουλίου 2021) για να διασφαλιστεί ότι τα άστεγα άτομα, ακόμη και χωρίς επίσημη κατοικία, μπορούν να έχουν πρόσβαση σε γενικό γιατρό, με χρηματοδότηση από περιφερειακούς πόρους.

Από το 2021, η MondoDonna Onlus (μέσω του κέντρου της κατά της βίας λόγω φύλου CHIAMA chiAMA) συμμετέχει σε έργα που στοχεύουν ρητά στην προστασία των άστεγων γυναικών που έχουν επιβιώσει από τη ΒΚΠ σε συνεργασία με την Coorreativa Sociale Società Dolce και την ASP Città di Bologna. Η κύρια πρόκληση είναι να δημιουργηθεί ένας ασφαλής χώρος ως καταφύγιο γυναικών εντός των καταφυγίων αστέγων, παρέχοντας ασφαλείς συνθήκες, υποστηρικτικούς χώρους για τις γυναίκες, ιδίως εκείνες που έχουν βιώσει ΒΚΠ συχνά σε συνδυασμό με προβλήματα χρήσης ουσιών ή ευπάθεια στην ψυχική υγεία. Επιπλέον, ιστορικά, οι υπηρεσίες αστέγων επικεντρώνονταν σε ανδρικούς πληθυσμούς, οι οποίοι αποτελούν την πλειονότητα (80%) των χρηστών και το υπάρχον σύστημα καταπολέμησης της έμφυλης βίας ήταν περισσότερο προσανατολισμένο στην υποστήριξη γυναικών που δεν βίωναν ακραίες στερήσεις ή έλλειψη στέγης.

Προκειμένου να καλυφθούν αυτά τα κενά, η ομάδα εργασίας ξεκίνησε μια διαδικασία σχεδιασμού, πειραματισμού και ανάπτυξης μιας καινοτόμου μεθοδολογίας. Αυτό περιελάμβανε τη δημιουργία μιας εργαλειοθήκης επιχειρησιακών εργαλείων και ολοκληρωμένων, διεπιστημονικών θεωρητικών παραδειγμάτων (που επικεντρώνονται κυρίως στη βία λόγω φύλου, την κοινωνική στήριξη περιθωριοποιημένων ατόμων και την υγειονομική περίθαλψη) ως τις ακόλουθες διαθέσιμες υπηρεσίες για την υποστήριξη άστεγων γυναικών που έχουν επιβιώσει από ΒΚΠ:

ΠΙΝΑΚΑΣ 12. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΟΒΑΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΟΚΛΕΙΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ..

Service	Details
Consultations for Shelter/Services Teams	Η ομάδα των εμπειρογνομόνων που είναι διαθέσιμη για δευτεροβάθμιες συμβουλευτικές συνεδρίες περιλαμβάνει τον συντονιστή του κέντρου κατά της βίας κατά των γυναικών (anti-GBV) και έναν ψυχοθεραπευτή με εμπειρία στην αντιμετώπιση υποθέσεων που παραπέμπονται στο κέντρο CVA κατά της βίας κατά των γυναικών. Αυτές οι συμβουλές βοηθούν το προσωπικό των καταφυγίων και άλλων υπηρεσιών να υποστηρίξει τις γυναίκες πιο αποτελεσματικά. Ομάδα στόχος: Προσωπικό από καταφύγια και άλλες υπηρεσίες.

Identification and Training of Aerials	Οι «Aerials» είναι μέλη του προσωπικού που εργάζονται σε καταφύγια/υπηρεσίες για άστεγους. Υποβάλλονται σε ειδική εκπαίδευση που προωθεί η MondoDonna και αναπτύσσεται σε συνεργασία με τους εταίρους του έργου. Στις υπηρεσίες για άστεγες γυναίκες, ο ρόλος των Aerials είναι κρίσιμος για τη βελτίωση της ικανότητάς τους να αναγνωρίζουν τη βία, να υποστηρίξουν την εσωτερική ομάδα στην παρατήρηση και τον εντοπισμό επικίνδυνων καταστάσεων και να καθοδηγούν τις αλληλεπιδράσεις με τους ωφελούμενους, ιδιαίτερα στα αρχικά στάδια. Ομάδα στόχος: Προσωπικό από καταφύγια και άλλες υπηρεσίες.
Integrated Interventions	Η υπηρεσία αυτή παρέχει ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για άστεγες γυναίκες που βιώνουν βία λόγω φύλου (GBV) και βρίσκονται σε ιδιαίτερα επικίνδυνες καταστάσεις. Διάφορες ομάδες αξιολογούν τη δυνατότητα φιλοξενίας γυναικών σε προστατευμένα σπίτια για επιζώσες βίας ή τη δημιουργία ενός ασφαλέστερου περιβάλλοντος μέσα στα υπάρχοντα καταφύγια όπου οι γυναίκες διαμένουν αυτή τη στιγμή. Τα καταφύγια μπορούν να ενεργοποιήσουν αυτές τις παρεμβάσεις όταν μια γυναίκα παραπέμπεται ή φιλοξενείται στις αστικές υπηρεσίες στέγασης. Ομάδα στόχος: Άστεγες γυναίκες σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνουν ή έχουν βιώσει βία λόγω φύλου.
Sportello Mobile	Κινητά γραφεία. Τα καταφύγια ή οι κοινωνικές υπηρεσίες μπορούν να ενεργοποιήσουν αυτήν την υπηρεσία. Κατόπιν αιτήματος, ένας χειριστής κατά της βίας λόγω φύλου από την MondoDonna επισκέπτεται το σημείο όπου διαμένουν γυναίκες που βιώνουν ή έχουν βιώσει βία. Ο στόχος είναι η παροχή πληροφοριών και καθοδήγησης καθώς και η προσφορά μιας αρχικής εξατομικευμένης συνέντευξης εφόσον η γυναίκα το επιθυμεί. Αυτή η υπηρεσία βοηθά τις γυναίκες να συνδεθούν με την υποστήριξη που χρειάζονται και να πάρουν ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με την πρόσβαση στο κέντρο κατά της βίας κατά των γυναικών MondoDonna (CAV) και την έναρξη μιας πορείας απελευθέρωσης από τη βία. Σκοπός: Παροχή πληροφοριών, καθοδήγησης, αρχική συνέντευξη. Ομάδα στόχος: Γυναίκες.
Workshop Groups	Αυτά τα εργαστήρια έχουν σχεδιαστεί για να ενδυναμώσουν τις συμμετέχουσες μέσω δομημένων δραστηριοτήτων που εστιάζουν όχι μόνο στην προφορική επικοινωνία αλλά και στην αυτογνωσία και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης με το προσωπικό του κέντρου κατά της βίας κατά των γυναικών. Αυτοί οι χώροι δίνουν τη δυνατότητα στις γυναίκες να αξιοποιήσουν τους πόρους τους και να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους στις σχέσεις με τους επαγγελματίες. Σκοπός: Ενδυνάμωση των συμμετεχουσών, ενίσχυση της αυτοπεποίθησης. Ομάδα στόχος: Γυναίκες.

Οι υπηρεσίες αυτές έχουν σχεδιαστεί για να προσφέρουν ολοκληρωμένη, ευαίσθητη ως προς το φύλο υποστήριξη στις γυναίκες, βοηθώντας τις να μεταβούν από μια κατάσταση ακραίας ευαλωτότητας σε μια πιο σταθερή και ασφαλή κατάσταση. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση διασφαλίζει ότι οι γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης και τη βία λόγω φύλου λαμβάνουν τη φροντίδα, την προστασία και την ενδυνάμωση που χρειάζονται για να ανακτήσουν την αξιοπρέπεια και την ανεξαρτησία τους.

7.3.1 ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ

Ο "Codice Rosso" (Κόκκινος Κώδικας) είναι ένας ιταλικός νόμος που θεσπίστηκε το 2019 για την ενίσχυση της προστασίας των θυμάτων ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας. Επιταχύνει τις νομικές διαδικασίες, επιβάλλει την άμεση δράση της αστυνομίας και της δικαιοσύνης και εισάγει νέα εγκλήματα, όπως η μη συναινετική διανομή προσωπικών εικόνων και ο αναγκαστικός γάμος.

Η ιταλική νομοθεσία σχετικά με την κατάσταση των αστέγων επικεντρώνεται στις πολιτικές κοινωνικής ένταξης, τη βοήθεια και την υποστήριξη, αλλά σε γενικές γραμμές. Ο νόμος 328/2000 (νόμος-πλαίσιο για την εφαρμογή του ολοκληρωμένου συστήματος παρεμβάσεων και κοινωνικών υπηρεσιών) θεσπίζει την αρχή της κοινωνικής ένταξης, αλλά δεν αντιμετωπίζει ρητά τις ανάγκες των γυναικών.

Σε εθνικό επίπεδο στην Ιταλία, οι κατευθυντήριες γραμμές του Υπουργείου περιλαμβάνουν ειδικές ενότητες με συστάσεις σχετικά με παρεμβάσεις για τις άστεγες γυναίκες και τα άτομα που βιώνουν την έλλειψη στέγης και αντιμετωπίζουν διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.

Οι εθνικές κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν, μεταξύ άλλων μέτρων, τη δημιουργία υπηρεσιών αποκλειστικά για γυναίκες, ώστε να προσφέρεται προστατευμένο περιβάλλον, καθώς και μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της περίθαλψης που περιλαμβάνει τη θεραπεία των εξαρτήσεων, των ευπαθειών της ψυχικής υγείας και του τραύματος. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά δεν εφαρμόζονται πάντοτε στην πράξη.

7.4 ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στην Ιταλία υπάρχουν δομές υποστήριξης και σημαντικά έργα που απευθύνονται ειδικά στις ανάγκες των γυναικών χωρίς στέγη, αν και αυτές οι προσπάθειες είναι κάπως κατακερματισμένες. Σύμφωνα με δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου που στάλθηκε στους Ιταλούς εταίρους του INTERACT, ορισμένες περιοχές και πόλεις υιοθετούν πιο ολοκληρωμένες και ευαίσθητες στο φύλο λύσεις, συμπεριλαμβανομένης της προσέγγισης "Housing First" (HF), με ιδιαίτερη έμφαση στις γυναίκες. Για παράδειγμα:

Ρώμη

Το πρόγραμμα HF στη Ρώμη έχει ξεκινήσει τη δοκιμή λύσεων στέγασης για άστεγους, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, με έμφαση στην προτεραιότητα της βιωσιμότητας της στέγασης και της ψυχικής υγείας. Το πρόγραμμα, που ονομάζεται Casa Sabotino, εστιάζει στις γυναίκες και παρέχει υποστήριξη σε γυναίκες που βρίσκονται σε πιο μειονεκτική θέση, όπως εκείνες που έχουν επιβιώσει ή έχουν επιβιώσει από έμφυλη βία ή έχουν προβλήματα ψυχικής υγείας.

Τορίνο

Στο Τορίνο, αναπτύσσεται μια προσέγγιση HF που λαμβάνει υπόψη τις ειδικές ανάγκες των γυναικών. Αυτή η προσέγγιση εξασφαλίζει ότι οι άστεγες γυναίκες λαμβάνουν εξατομικευμένη υποστήριξη προσαρμοσμένη στις συγκεκριμένες ανάγκες τους, συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας, της επανένταξης στην αγορά εργασίας και

των μέτρων προστασίας. Δοκιμάζουν επίσης ένα καταφύγιο για άστεγες γυναίκες που έχουν υποστεί έμφυλη βία, με την παρουσία προσωπικού υγειονομικής περίθαλψης. Επίσης στο Τορίνο, οι παρακάτω οργανώσεις Alma Terra και Orienta Donna δραστηριοποιούνται και υποστηρίζουν τις άστεγες γυναίκες μέσω μιας προσέγγισης «πλήρους φάσματος μείωσης της βλάβης».

Όπως φαίνεται στην έκθεση fio.PSD για τα δέκα χρόνια της HF στην Ιταλία (2014-2024), έχουν ξεκινήσει συνολικά 75 προγράμματα HF, με ισχυρή παρουσία στη Βορειοανατολική (42%), Βορειοδυτική (32%), Νότια (15%) και Κεντρική Ιταλία (11%). Οι μεσαίου μεγέθους πόλεις διαδραματίζουν ηγετικό ρόλο στην εφαρμογή του HF, φιλοξενώντας το 47% των προγραμμάτων. Ένα στα τρία προγράμματα αναπτύσσεται στις επτά μητροπολιτικές πόλεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν 22 έργα HF (29%). Το υπόλοιπο 24% βρίσκεται σε μικρές πόλεις.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2020-2021, η πανδημία επιβράδυνε προσωρινά την έναρξη νέων πρωτοβουλιών, αλλά από το 2022 παρατηρείται σημαντική ανάκαμψη. Στην πραγματικότητα, το 19% των προγραμμάτων HF ξεκίνησε κατά την περίοδο 2023-2024.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας, συνολικά 1.763 άτομα έλαβαν υποστήριξη μέσω προγραμμάτων HF: το 65,1% ήταν άνδρες, το 354,6% γυναίκες και το 0,3% ταυτοποιήθηκε ως LGBTQIA+. Σύμφωνα με την έκθεση, αν και οι γυναίκες δεν είναι οι κύριες αποδέκτες των προγραμμάτων HF, συγκαταλέγονται μεταξύ των ομάδων για τις οποίες το HF αποδεικνύεται πιο αποτελεσματικό.¹¹⁴

Οι πολιτικές για την καταπολέμηση της σοβαρής περιθωριοποίησης και την προστασία των αστεγών έχουν ενσωματωθεί στις υπηρεσίες υποστήριξης του Δήμου της Μπολόνια, με ιδιαίτερη έμφαση στην κοινωνική ένταξη και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται σύμφωνα με τις υπουργικές κατευθυντήριες γραμμές και τα κριτήρια ETHOS, τα οποία χρησιμεύουν ως πρότυπο για τον ορισμό της αστεγίας και καθοδηγούν την ανάπτυξη κατάλληλων παρεμβάσεων.

Σε αυτό το πλαίσιο, η υπηρεσία προσέγγισης και το σύστημα υπηρεσιών ASP Città di Bologna εμπνέονται από τις αρχές της μείωσης της βλάβης, οι οποίες στοχεύουν στην άμβλυνση των συνεπειών της ακραίας περιθωριοποίησης μέσω συγκεκριμένων και προσβάσιμων στρατηγικών υποστήριξης. Τα μέτρα που προωθούνται από τις τοπικές αρχές, όπως η δυνατότητα των αστεγών να αποκτήσουν μια εικονική διεύθυνση κατοικίας, το δικαίωμα σε βασική ιατρική περίθαλψη και η διευκόλυνση της πρόσβασης στα μέσα μαζικής μεταφοράς, βασίζονται στην αρχή της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εξασφαλίζοντας κρίσιμα εργαλεία για παρεμβάσεις κοινωνικής ένταξης.

Στην Ιταλία, η προσέγγιση της φροντίδας με βάση το τραύμα δεν έχει ακόμη ενσωματωθεί στα μεθοδολογικά πλαίσια που χρησιμοποιούνται από το δίκτυο κατά της βίας με βάση το φύλο ούτε από τις υπηρεσίες που ασχολούνται με την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης. Σε τοπικό επίπεδο, η MondoDonna Onlus εργάζεται με άστεγες γυναίκες με βάση την προοπτική της πληροφόρησης για το τραύμα από το 2021. Η εργασία για τη δημιουργία ενός δικτύου υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αντιμετώπισης του τραύματος, η δημιουργία κοινών

διαδικασιών και μεθοδολογιών και η κατάρτιση όλων των επαγγελματιών αυτού του δικτύου αποτελούν μέρος αυτής της προσπάθειας.

Σε εθνικό επίπεδο, στο πλαίσιο των "Κατευθυντήριων γραμμών για την αντιμετώπιση της σοβαρής περιθωριοποίησης των ενηλίκων στην Ιταλία", υπάρχουν συγκεκριμένες πρακτικές που πρέπει να ακολουθούνται κατά την εργασία με άστεγα άτομα με ΣΨΥ και προβλήματα ψυχικής υγείας.

Η MondoDonna ηγήθηκε ενός σημαντικού ευρωπαϊκού έργου, του "CARE4TRAUMA", το οποίο επέτρεψε την ευρεία κατάρτιση και τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για την εφαρμογή μιας προσέγγισης φροντίδας με βάση το τραύμα. Επιπλέον, δύο από τις εκπαιδευτικές συνεδρίες πραγματοποιήθηκαν σε εθνικό επίπεδο, παρέχοντας έτσι κατάρτιση σε δημόσιες και ιδιωτικές κοινωνικές οργανώσεις που εργάζονται για την πρόληψη της βίας με εστίαση στο τραύμα. Το έργο συνέβαλε στην επιρροή του δικτύου υπηρεσιών και σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στην αναγνώριση του τραύματος και των επιπτώσεών του στην ατομική λειτουργία.

Όπως προέκυψε σε ειδική ομάδα εστίασης που οργανώθηκε από την ιταλική σύμπραξη στο πλαίσιο του έργου Interact, σε ορισμένα κέντρα θεραπείας και υποστήριξης υπάρχουν ειδικές πρωτοβουλίες για τις γυναίκες, όπως ξεχωριστοί χώροι ή προγράμματα ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης που απευθύνονται σε ανάγκες που σχετίζονται με το φύλο (π.χ. μητέρες και γυναίκες θύματα βίας). Σε ορισμένες ιταλικές περιφέρειες, υπάρχουν στοχευμένα προγράμματα για την υποστήριξη των γυναικών που κάνουν κατάχρηση ουσιών μέσω μιας προσέγγισης μείωσης της βλάβης, όπως το έργο Orienta Donna στο Τορίνο, μια υπηρεσία drop-in μόνο για γυναίκες. Επίσης, στο Τορίνο, η Alma Terra διαχειρίζεται μια υπηρεσία εστίασης και ένα κέντρο θεραπείας μόνο για γυναίκες. Άλλες ιταλικές περιφέρειες έχουν ενεργοποιήσει ειδικές υπηρεσίες για γυναίκες που κάνουν κατάχρηση ουσιών και είναι έγκυες ή έχουν μικρά παιδιά. Τα προγράμματα αυτά παρέχουν ολοκληρωμένη υποστήριξη (υγειονομική, ψυχολογική και κοινωνική) για να αποτραπεί η αρνητική επίδραση του εθισμού στην υγεία τόσο της μητέρας όσο και του παιδιού.

Η Ιταλία το 2017 συμπεριέλαβε τον περιορισμό του τραύματος στα Βασικά Επίπεδα Φροντίδας (LEA), αλλά δεν υπάρχουν ειδικά μέτρα για τις γυναίκες. Ωστόσο, υπάρχει ένα μείζον κρίσιμο ζήτημα: οι τομείς παρέμβασης δεν έχουν καθοριστεί και δεν έχει εφαρμοστεί καμία κυβερνητική ή υπουργική πράξη που να διασφαλίζει την εκτέλεσή τους. Μόνο οι περιφέρειες που ήταν ήδη υποδειγματικές από την άποψη αυτή έχουν σημειώσει κάποια πρόοδο, αφήνοντας έτσι αναλλοίωτο το άνισο τοπίο που τα Βασικά Επίπεδα Βοήθειας (LEA) θα έπρεπε να διορθώσουν. Ορισμένες πρακτικές, όπως ο έλεγχος των ναρκωτικών - ζωτικής σημασίας για την πρόληψη και την παρακολούθηση της χρήσης ουσιών - έχουν ανατεθεί σε μικρές συνεταιριστικές ή συνεταιριστικές οργανώσεις. Ομοίως, τα Βασικά Επίπεδα Παροχής (ΒΕΠ) που θεσπίστηκαν με τον νόμο 328/2000 δεν έχουν ποτέ καθοριστεί, με αποτέλεσμα το εθνικό έδαφος να παραμένει βαθιά άνισο.

7.5 ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Το τοπικό θεσμικό σύστημα για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης βασίζεται στη συνεργασία μεταξύ του τρίτου τομέα, της δημόσιας διοίκησης και των ιδιωτικών φορέων. Ο Δήμος της Μπολόνια αναθέτει στην ASP Città di Bologna τη διαχείριση των υπηρεσιών για την καταπολέμηση της φτώχειας και της σοβαρής περιθωριοποίησης, η καταπολέμηση της έλλειψης στέγης στην επικράτεια οργανώνεται σήμερα στις ακόλουθες υπηρεσίες: υπηρεσίες προσέγγισης, κοινοτικό εργαστήριο, υποδοχή έκτακτης ανάγκης, σχέδιο κλιματικού συναγερμού, προσωρινή κοινή στέγαση, παρεμβάσεις υποστήριξης των κοινοτήτων Rome, Sinti, Caminanti Housing και κοινωνικές παρεμβάσεις έκτακτης ανάγκης (βλ. περισσότερες πληροφορίες στο κεφάλαιο Υπηρεσίες). Επιπλέον, η ASP Città di Bologna δημιούργησε μια λειτουργία προσωπικού στο πλαίσιο της διεύθυνσης "Κοινωνική συνοχή" αφιερωμένη στην ισότητα των φύλων και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Σε στενή συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση και την Ενιαία Επιτροπή Εγγυήσεων, η λειτουργία αυτή επανεξέτασε τις δραστηριότητες, τα έργα και τα δίκτυα στα οποία συμμετέχει η ASP Città di Bologna σε αυτόν τον τομέα και δρομολόγησε πρόσθετες πρωτοβουλίες με διατομεακή προοπτική Εθνικοί και τοπικοί ενδιαφερόμενοι. Η Ιταλία προσδιόρισε τους ακόλουθους τομείς για τους εθνικούς και τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς INTERACT.

7.5.1 ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ.

Η Ιταλία έχει εντοπίσει τους ακόλουθους τομείς για τους εθνικούς ενδιαφερόμενους του INTERACT, όπως παρουσιάζονται στον πίνακα 13 με αλφαβητική σειρά. Πρόκειται για μια μη εξαντλητική λίστα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΠΟΛΟΝΙΑ.

Όνομα	Λεπτομέρειες
Avvocati di Strada	Νομική υποστήριξη για άστεγους. ΜΚΟ.
Coop Lotta	Υλοποίηση κοινωνικών και υγειονομικών προγραμμάτων για την αντιμετώπιση της σοβαρής κοινωνικής περιθωριοποίησης ενηλίκων. ΜΚΟ.
fio.PSD	Προγράμματα υποστήριξης και ενδυνάμωσης για άστεγους (Housing First, νομική προστασία). Δραστηριότητες έρευνας και προώθησης για τη σοβαρή κοινωνική περιθωριοποίηση ενηλίκων. ΜΚΟ.
I Tetti Colorati	Υλοποίηση κοινωνικών και υγειονομικών προγραμμάτων για την αντιμετώπιση της σοβαρής κοινωνικής περιθωριοποίησης ενηλίκων. ΜΚΟ.
Isola di Arran	Υποστήριξη για άστεγους και ολιστική μείωση βλάβης (Full Spectrum Harm Reduction). ΜΚΟ.
Liberas	Κέντρο κατά της έμφυλης βίας. ΜΚΟ.
Naples' Municipality	Κοινωνικές υπηρεσίες. Δημόσιο.
On the Road	Υλοποίηση κοινωνικών και υγειονομικών προγραμμάτων για την αντιμετώπιση της σοβαρής κοινωνικής περιθωριοποίησης ενηλίκων. ΜΚΟ.

Rumori Sinistri	Σχεδιασμός και διαχείριση παρεμβάσεων για τη μείωση της φτώχειας, νέων μοντέλων πρόνοιας και κοινωνικής συνοχής. ΜΚΟ.
Turin's Municipality	Κοινωνικές υπηρεσίες και κέντρο κατά της έμφυλης βίας. Δημόσιο.
Verona's Municipality	Κοινωνικές υπηρεσίες. Δημόσιο.

7.5.2 ΤΟΠΙΚΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Η Ιταλία έχει αναγνωρίσει τους ακόλουθους τομείς για τους τοπικούς εταίρους του προγράμματος INTERACT, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 14 με αλφαβητική σειρά. Πρόκειται για μη εξαντλητική λίστα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14. ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΟ ΜΠΟΛΟΝΙΑ, ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.

Όνομα	Λεπτομέρειες
ASP Città Città di Bologna	Διαχείριση υπηρεσιών για την καταπολέμηση της φτώχειας, της σοβαρής περιθωριοποίησης και της έλλειψης στέγης στην περιοχή. Δημόσιο.
AUSL Bologna	Υπηρεσίες Υγείας. Δημόσιο.
Bologna's Municipality	Κοινωνικές Υπηρεσίες. Δημόσιο.
Casa delle Donne per non subire violenza	Κέντρο κατά της έμφυλης βίας. ΜΚΟ.
Cidas	Υπηρεσίες για ευάλωτες ομάδες. ΜΚΟ.
Città Metropolitana di Bologna	Τομέας κοινωνικής πρόνοιας. Δημόσιο.
COBO - Comune di Bologna - Dipartimento Welfare e Promozione del benessere di comunità	Τομέας κοινωνικής πρόνοιας. Δημόσιο.
Confcooperative	Προστασία και εκπροσώπηση όλων των Ιταλικών Συλλόγων (συνεταιρισμοί). Ιδιωτικό.
Consorzio Arcolaio	Υπηρεσίες για ευάλωτες ομάδες. ΜΚΟ.
fio.PSD Local	Προγράμματα υποστήριξης και ενδυνάμωσης αστεγών (HF, νομική προστασία), δραστηριότητες έρευνας και προώθησης για τη σοβαρή περιθωριοποίηση ενηλίκων. ΜΚΟ.
Legacoop	Προστασία και εκπροσώπηση όλων των Ιταλικών Συλλόγων (συνεταιρισμοί). Ιδιωτικό.
Order of Lawyers	Νομική προστασία και πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Δημόσιο/Ιδιωτικό.
Police forces	Προστασία και πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Δημόσιο.
SOS Donna	Κέντρο κατά της έμφυλης βίας. ΜΚΟ.
Trama di Terre Imola	Κέντρο κατά της έμφυλης βίας. ΜΚΟ.
UDI Bologna	Κέντρο κατά της έμφυλης βίας. ΜΚΟ.

7.5.3 ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ.

Σε τοπικό επίπεδο, ένα ολοκληρωμένο σύστημα εργασίας που περιλαμβάνει κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας και κέντρα καταπολέμησης της βίας λόγω φύλου βρίσκεται υπό κατασκευή για την προστασία των γυναικών που έχουν επιβιώσει από τη ΒΚΠ με ευπάθειες που σχετίζονται με την ψυχική υγεία, την έλλειψη στέγης ή τις ψυχιατρικές αδυναμίες.

Τα τελευταία χρόνια, υπογράφηκαν δύο σημαντικά έγγραφα για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος παρέμβασης:

- Το 2014, η *"Accordo di ambito metropolitano per la realizzazione di attività ed interventi di accoglienza, ascolto ed ospitalità per donne che hanno subito violenza"* (Συμφωνία μητροπολιτικής περιοχής για την υλοποίηση δραστηριοτήτων υποδοχής, ακρόασης και φιλοξενίας για γυναίκες που έχουν βιώσει βία): η συμφωνία αυτή υποστηρίζει την ενίσχυση και επέκταση του δικτύου και της συνεργασίας μεταξύ φορέων και ενώσεων (τοπικές αρχές, οργανωμένες σε Περιφέρειες για ίσες ευκαιρίες, υγειονομικές αρχές, κέντρα ενδοοικογενειακής βίας, δικαστικές αρχές, εκπαιδευτικό σύστημα κ.λπ.)
- Το 2020, το *"Protocollo di intesa per il miglioramento della protezione delle donne che hanno subito violenza negli spazi di intimità"* (Μνημόνιο συνεννόησης για τη βελτίωση της προστασίας των γυναικών που έχουν υποστεί βία σε οικείους χώρους): μεταξύ των στόχων του είναι η προώθηση ενός δικτύου κατά της έμφυλης βίας με όλο και πιο αποτελεσματικές, έγκαιρες και ολοκληρωμένες διαδικασίες μεταξύ των κοινωνικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων εντός του Δήμου της Μπολόνια. Το δίκτυο αυτό αποσκοπεί στον συντονισμό των διαφόρων φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της έμφυλης βίας για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Το έγγραφο αυτό έχει υπογραφεί, μεταξύ άλλων, από τον Δήμο, την τοπική υγειονομική αρχή, τα κέντρα κατά της έμφυλης βίας, τις αστυνομικές αρχές, το δικαστήριο της Μπολόνια και άλλους βασικούς θεσμικούς φορείς.

Στην Ιταλία, η διεπιστημονική συνεργασία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει ορισμένες προκλήσεις. Η έλλειψη στέγης -ιδιαίτερα όταν πλήττει τις γυναίκες- είναι ένα σύνθετο φαινόμενο που δεν έχει λάβει ακόμη το επίπεδο προσοχής που θα χρειαζόταν για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά. Σε θεσμικό επίπεδο, τόσο η ευαισθητοποίηση όσο και η κατανομή των πόρων θα μπορούσαν να ενισχυθούν. Οι υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα συχνά δεν είναι πλήρως συνδεδεμένες μεταξύ τους, γεγονός που μπορεί να καταστήσει τη συνεργασία λιγότερο αποτελεσματική. Η ευρύτερη και βαθύτερη κατανόηση της έλλειψης στέγης, ιδίως σε σχέση με τις γυναίκες, εξακολουθεί να αναπτύσσεται. Στο πλαίσιο αυτό, η υιοθέτηση μιας πιο διατομεακής προσέγγισης θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα επωφελής.

7.6 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Στην Ιταλία, οι κύριες υπηρεσίες για τους αστέγους είναι οι δομές έκτακτης ανάγκης και βραχυπρόθεσμης στέγασης, οι υπηρεσίες για άτομα με προβλήματα χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών (PSU), οι υπηρεσίες για θύματα έμφυλης βίας (IPV) και οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης.

Σε εθνικό επίπεδο, η ιταλική ομάδα έχει εντοπίσει τους εξής τύπους υπηρεσιών που είναι διαθέσιμες για αστέγες γυναίκες: κέντρα κατά της έμφυλης βίας, ένα δίκτυο οργανώσεων και

συλλόγων που εργάζονται για την προστασία και υποστήριξη αστεγών από την προσέγγιση έως την πρόσβαση σε καταφύγια, υπηρεσίες υγείας, προγράμματα και υπηρεσίες για PSU, προγράμματα και υπηρεσίες ψυχικής υγείας (ΜΗ), τόσο γενικά όσο και ειδικά σχεδιασμένα για γυναίκες.

Σε σχέση με την περιοχή της Μπολόνια, ο Πίνακας 15 παρέχει μια λίστα υπηρεσιών σχεδιασμένων να αντιμετωπίζουν τη σοβαρή περιθωριοποίηση ενηλίκων, παρουσιασμένες με λογική σειρά βάσει του τύπου υπηρεσίας. Αυτές οι υπηρεσίες αναπτύχθηκαν μέσω μιας διαδικασίας συν-σχεδιασμού μεταξύ της ASP Città di Bologna και οργανώσεων του τρίτου τομέα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΣΤΕΓΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ.

Υπηρεσίες	Περιγραφή
Υπηρεσίες κινητής υποστήριξης	Αυτή η υπηρεσία είναι οργανωμένη με μία ενιαία ομάδα για την κινητή υποστήριξη στο δρόμο, μία τηλεφωνική γραμμή βοήθειας και τη διαχείριση υπηρεσιών ντους. Πραγματοποιεί στοχευμένη παρακολούθηση των περιοχών που πλήττονται περισσότερο από τη ζημία της αστεγίας και υλοποιεί συγκεκριμένες παρεμβάσεις βάσει αναφορών. Η ομάδα στο δρόμο εφαρμόζει παρεμβάσεις μείωσης της βλάβης και συνεργάζεται στενά με τις κοινωνικές υπηρεσίες για την υποστήριξη των ατόμων που συναντούν στους δρόμους. Η τηλεφωνική γραμμή βοήθειας υποστηρίζει τις προσπάθειες κινητής υποστήριξης και είναι διαθέσιμη σε άστεγους από τις 16:00 έως τις 19:00, προσφέροντας προσανατολισμό και πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες της πόλης. Υπάρχει επίσης κανάλι άμεσης αναφοράς για τους πολίτες ώστε να ενημερώνουν για άστεγους που βρίσκονται στους δρόμους.
Κοινωνικά εργαστήρια	Αυτές οι υπηρεσίες συνεργάζονται στενά με την υπηρεσία Outreach, οργανώνοντας εργαστήρια κοντά στις περιοχές τους και προσφέροντας ευκαιρίες κοινωνικής ένταξης για τα άτομα που συναντούν στους δρόμους. Υπάρχει επίσης ένας ακόμη χώρος ανοιχτός σε άστεγους, αφιερωμένος σε χρήστες ουσιών, καθώς και εργαστήριο εργοθεραπείας με χαμηλό όριο εισόδου.
Υπηρεσία έκτακτης υποδοχής	Περιλαμβάνει εγκαταστάσεις που στοχεύουν στην άμεση ανταπόκριση στις ανάγκες ατόμων που ζουν ή επισκέπτονται την πόλη. Η πρόσβαση διαχειρίζεται από το Nucleo Accesso της ASP Città di Bologna κατά τις ώρες λειτουργίας της υπηρεσίας, όπως αναφέρεται παρακάτω. Η εισδοχή γίνεται επίσης μέσω των υπηρεσιών Κοινωνικής Έκτακτης Ανάγκης και Outreach. Συνολικά, υπάρχουν 398 διαθέσιμες θέσεις, εκ των οποίων 128 για ενήλικες και 150 για οικογένειες με ανήλικα παιδιά.

Σχέδιο έκτακτης ανάγκης λόγω κλιματικής κρίσης	Οι προσωρινές δομές στέγασης είναι διαθέσιμες για έως 15 ημέρες, με δυνατότητα ανανέωσης ανάλογα με τις ανάγκες που παρατηρούνται κατά την περίοδο υποδοχής. Τα χειμερινά καταφύγια λειτουργούν για 3 μήνες, ενώ τα καλοκαιρινά για 1 μήνα, με μία εγκατάσταση που παρέχει χώρο. Μπορούν να ενεργοποιηθούν 30 επιπλέον θέσεις ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες. Το ακριβές πρόγραμμα ανοίγματος και κλεισίματος καθορίζεται σε συνεργασία με την Πολιτική Προστασία, λαμβάνοντας υπόψη τις καιρικές συνθήκες. Από τις 398 θέσεις έκτακτης ανάγκης, 120 είναι δεσμευμένες για προειδοποιήσεις καιρικών φαινομένων.
Προσωρινή κοινή στέγαση	Η περιοχή αυτή περιλαμβάνει 269 θέσεις σε διάφορους τύπους στέγασης, διαφοροποιημένες ανάλογα με το επίπεδο εκπαιδευτικής υποστήριξης, όλες με 24ωρη υποδοχή. Η πρόσβαση γίνεται μέσω παραπομπής από κοινωνικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση των υποθέσεων. Υπάρχουν τρεις κατηγορίες: συλλογικές δομές με 24ωρη παρουσία προσωπικού, δομές στέγασης για άτομα με μέτρια έως υψηλή αυτονομία και λίγες ώρες ημερήσιας εκπαιδευτικής υποστήριξης, και το πρόγραμμα HF (Housing First), που παρέχει στέγαση σε διάσπαρτα διαμερίσματα σε όλη την πόλη, με κάποια κοινόχρηστα.
Προσωρινή στέγαση σε κατοικίες	Αυτή η περιοχή στοχεύει στην υποστήριξη ατόμων και οικογενειών να αποκτήσουν ανεξαρτησία μέσω στοχευμένης και εξατομικευμένης βοήθειας. Περιλαμβάνει 246 κατοικίες. Οι Τοπικές Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου της Μπολόνια παραπέμπουν άτομα σε αυτήν.
Παρεμβάσεις υποστήριξης Ρομά, Σίντι, Καμιάντι	Οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις υποστηρίζουν τη διαβίωση εντός των δύο καθορισμένων περιοχών στάσης στην πόλη, των μικρο-περιοχών που έχουν εξουσιοδοτηθεί από τον Δήμο Μπολόνια, καθώς και τη μεταβατική στέγαση. Η ομάδα είναι παρούσα από Δευτέρα έως Σάββατο σε αυτές τις περιοχές και πραγματοποιεί εβδομαδιαίες επισκέψεις στα σπίτια ατόμων που διαμένουν, ενώ διεξάγονται μηνιαίες συναντήσεις με τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των εμπλεκόμενων περιοχών για την παρακολούθηση εξατομικευμένων σχεδίων για οικογένειες και, όταν χρειάζεται, διοργανώνονται στοχευμένες συναντήσεις με τον υπεύθυνο διαχειριστή υποθέσεων. Από το φθινόπωρο, θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις για την υποστήριξη της σχολικής ένταξης παιδιών Ρομά, Σίντι και Καμιάντι, καθώς και θα ενταθούν οι παρεμβάσεις στο δρόμο σε περιοχές με υψηλή παρουσία οικογενειών Ρομά.
Κοινωνική έκτακτη παρέμβαση	Αυτή η υπηρεσία παρέχει κοινωνικά σημαντικές παρεμβάσεις εκτός των ωρών λειτουργίας των δημοτικών κοινωνικών υπηρεσιών, αντιμετωπίζοντας επείγουσες και έκτακτες καταστάσεις. Απευθύνεται σε οικογένειες, ανηλίκους, ασυνόδευτους ανήλικους αλλοδαπούς, άτομα με αναπηρίες, ηλικιωμένους, άστεγους ενήλικες, μετανάστες, γυναίκες που βιώνουν ή έχουν βιώσει βία, γυναίκες θύματα εμπορίας και οποιονδήποτε σε κατάσταση επείγουσας ανάγκης, που χρειάζεται άμεσες παρεμβάσεις προστασίας. Μπορεί να ενεργοποιηθεί από τις αρχές επιβολής του νόμου, νοσοκομειακές δομές στην περιοχή της μητροπολιτικής πόλης Μπολόνια και υπηρεσίες Outreach που έχουν ταυτοποιηθεί από τον Δήμο Μπολόνια.

Κοινωνική υπηρεσία χαμηλού ορίου εισόδου	Πρόκειται για υπηρεσία υποδοχής και προσανατολισμού που απευθύνεται σε άτομα που βιώνουν περιθωριοποίηση ή σοβαρό κοινωνικό αποκλεισμό, τα οποία βρίσκονται προσωρινά στην περιοχή και δεν είναι επίσημα εγγεγραμμένοι ως κάτοικοι Μπολόνια. Η υπηρεσία είναι επίσης προσβάσιμη σε άτομα που είναι εγγεγραμμένα σε πλασματική διεύθυνση δρόμου και σε όσους διαμένουν σε κέντρα υποδοχής. Η κοινωνική υπηρεσία χαμηλού ορίου εισόδου μπορεί να ενεργοποιήσει διάφορους τύπους παρεμβάσεων και μέτρων υποστήριξης, μεταξύ άλλων: - Υπηρεσίες κοινωνικού γραφείου, παρέχοντας πληροφορίες και καθοδήγηση σχετικά με το τοπικό σύστημα υποστήριξης για αστέγους. - Ατομική διαχείριση υποθέσεων, με βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα σχέδια που στοχεύουν στην έξοδο από την περιθωριοποίηση και την κοινωνική δυσχέρεια. - Επείγουσες και μη αναβαλλόμενες παρεμβάσεις, που διαχειρίζονται και σε συνεργασία με τις υγειονομικές υπηρεσίες της AUSL (Τοπική Υγειονομική Αρχή Μπολόνια). - Αξιολόγηση ατομικών καταστάσεων πριν την αποφυλάκιση και ορισμός εξατομικευμένων σχεδίων επανένταξης για κοινωνική ένταξη.
---	--

7.6.1 ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ISTAT (2021-2022) σχετικά με τη βία λόγω φύλου, υπάρχει ένας γενικός αποκλεισμός ατόμων από τις δομές φιλοξενίας που έχουν προβλήματα κατάχρησης ουσιών (81,9%), είναι άστεγοι (71,2%) ή έχουν ψυχιατρικά προβλήματα (80,7%). Τα κριτήρια αποκλεισμού είναι αλληλένδετα. Εάν μια γυναίκα αποκλείεται για ψυχιατρικά ζητήματα, συνήθως αποκλείεται και για κατάχρηση ουσιών. Υπάρχουν μόνο τέσσερα καταφύγια στην Ιταλία που δεν αποκλείουν τα ψυχιατρικά ζητήματα όταν αποκλείουν την κατάχρηση ουσιών.

- Όλα τα καταφύγια αποκλείουν τις γυναίκες που πληρούν και τα τρία κριτήρια: Valle d'Aosta και Molise (υπάρχει μόνο ένα καταφύγιο και για τις δύο), Τρεντίνο, Τοσκάνη, Ούμπρια, Φρίουλι και Σαρδηνία.
- Κατάχρηση ουσιών και ψυχιατρικά ζητήματα: Liguria, Abruzzo, Puglia.
- Στην Εμίλια Ρομάνια, μόνο 7 από τα 48 καταφύγια δεν αποκλείουν τις άστεγες γυναίκες και μόνο ένα δεν αποκλείει τις γυναίκες με κατάχρηση ουσιών και ψυχιατρικά προβλήματα.
- Το Λάτσιο έχει διαφορετικά στοιχεία από άλλες περιφέρειες (15% αποκλεισμός λόγω κατάχρησης ουσιών και ψυχιατρικών προβλημάτων, 61% εμπορία ανθρώπων και 46,2% άστεγοι).
- Η Σικελία είναι η περιοχή με το χαμηλότερο ποσοστό κριτηρίων αποκλεισμού (65%)¹¹⁵.

Στην Ιταλία, διάφοροι παράγοντες μπορούν να εμποδίσουν τις γυναίκες να αναζητήσουν βοήθεια. Τα εμπόδια αυτά συνδέονται συχνά με κοινωνικούς, ψυχολογικούς και συστημικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των γυναικών και την αντίληψη των υπηρεσιών υποστήριξης.

Οι άστεγες γυναίκες συχνά στιγματίζονται περισσότερο από τους άνδρες λόγω της κοινωνικής προκατάληψης που συνδέει την έλλειψη σταθερής στέγης με την ηθική και την ικανότητα να φροντίζουν τον εαυτό τους και τις οικογένειές τους. Η τάση για ψυχιατρική ταμπέλα στις γυναίκες (υπολογίζεται ότι τουλάχιστον το 10% των γυναικών στην Ιταλία έχουν βιώσει μια τέτοια εμπειρία) και η έντονη αόρατη αντιμετώπιση στην περίπτωση της αναπηρίας συμβάλλουν στην ευαλωτότητά τους. Ειδικά στην περίπτωση των γυναικών που κάνουν χρήση ουσιών ή των εργαζομένων στο σεξ, υπάρχει μια ισχυρή δυναμική δευτερογενούς θυματοποίησης.

Πολλές γυναίκες που είναι άστεγες έχουν πέσει θύματα ΒΚΠ και φοβούνται ότι τα καταφύγια ή τα κέντρα υποδοχής μπορεί να μην προσφέρουν ασφαλές περιβάλλον. Ο φόβος για περαιτέρω κακοποίηση ή βία από άνδρες που μπορεί να βρίσκονται στους ίδιους χώρους μπορεί να αποθαρρύνει τις γυναίκες από το να αναζητήσουν υποστήριξη. Επιπλέον, δεν πρέπει να υποτιμήσουμε τη δυσκολία, σε μια χώρα όπως η Ιταλία, όπου οι γυναικοκτονίες συμβαίνουν κάθε τρεις ημέρες, να αναγνωρίσουμε την έμφυλη βία στην ιδιαιτερότητά της.

Σε πολλά καταφύγια, η έλλειψη ξεχωριστών χώρων, ειδικής ψυχολογικής υποστήριξης για τις γυναίκες ή υπηρεσιών υποστήριξης της μητέρας μπορεί να κάνει τις γυναίκες να αισθάνονται παρεξηγημένες ή ανεπαρκείς σε περιβάλλοντα που παραδοσιακά έχουν σχεδιαστεί για άνδρες. Συχνά, στους κοιτώνες, οι γυναίκες βρίσκονται να μοιράζονται χώρους με άνδρες που τις έχουν κακοποιήσει, με αποτέλεσμα να είναι πολύ ευάλωτες και να εκβιάζονται.

Πολλές γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης μπορεί να αισθάνονται υπεύθυνες για την κατάστασή τους και, ως εκ τούτου, αυτοστιγματίζονται. Η κοινωνική πίεση που ασκείται στις γυναίκες για να εκπληρώσουν το ρόλο της μητέρας ή του κύριου φροντιστή μπορεί να τις κάνει να αισθάνονται ανεπαρκείς στην αναζήτηση βοήθειας, ιδίως αν θεωρούνται ανίκανες να αντιμετωπίσουν την κατάστασή τους.

Οι μετανάστριες ή όσες δεν έχουν άδεια παραμονής είναι ιδιαίτερα ευάλωτες λόγω των γλωσσικών εμποδίων και των δυσκολιών που σχετίζονται με το μεταναστευτικό τους καθεστώς. Η κοινωνική απομόνωση και ο φόβος μήπως καταγγελούν στις αρχές μπορεί να αποτρέψει πολλές από αυτές από το να ζητήσουν βοήθεια, ακόμη και όταν βρίσκονται σε σοβαρή δυσχέρεια.

Πολλές άστεγες γυναίκες μπορεί να μην γνωρίζουν τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης ή να μην εμπιστεύονται τα ιδρύματα που προσφέρουν βοήθεια. Η δυσπιστία προς τους θεσμούς και τις πολιτικές κοινωνικής ένταξης είναι κοινή, ιδίως σε συνθήκες ακραίας φτώχειας ή ευαλωτότητας.

Συχνά, οι γυναίκες που βρίσκονται σε καταστάσεις ακραίας ευαλωτότητας, όπως οι οικιακές βοηθοί ή οι εργαζόμενες στο σεξ, βρίσκονται σε εσωτερικούς χώρους, γεγονός που δυσχεραίνει

την πρόσβαση των υπηρεσιών σε αυτές και τη συμμετοχή τους στις υπηρεσίες, λόγω του φόβου ότι θα χάσουν τη διαβίωσή τους αν καταγγείλουν τον βίαιο σύντροφο ή το αφεντικό τους.

7.6.2 ΚΕΝΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η κύρια πρόκληση για το δίκτυο κατά της έμφυλης βίας είναι να φιλοξενήσει άστεγες γυναίκες που επιβιώνουν από τη ΒΚΒ και χρειάζονται προστασία λόγω του υψηλού κινδύνου που αντιμετωπίζουν. Τα καταφύγια γυναικών έχουν μυστικές διευθύνσεις και ακριβείς κανόνες που αποσκοπούν στη διατήρηση αυτής της μυστικότητας για να τις διατηρήσουν ασφαλείς. Επιπλέον, φιλοξενούν πολλές γυναίκες, συχνά με τα παιδιά τους, που όλες διαφεύγουν από τη βία: υπάρχουν επίσης ακριβείς κανόνες για τη διαχείριση της συγκατοίκησης (για παράδειγμα σχετικά με την αποφυγή της συζήτησης για τη βία μπροστά σε ανήλικους, τις οργανώσεις καθαρισμού, τις ώρες σιωπής κ.λπ.) Για τις άστεγες γυναίκες, οι οποίες μπορεί να έχουν επίσης προβλήματα ψυχικής υγείας ή/και ΨΥΧ, είναι γενικά δύσκολο να τηρήσουν όλους αυτούς τους κανόνες. Τέλος, οι επαγγελματίες που εργάζονται στους γυναικείους πρόσφυγες δεν έχουν τα ειδικά εργαλεία για να αντιμετωπίσουν αυτά τα ειδικά θέματα.

Μέσω της συνεργασίας μεταξύ της MondoDonna (CHIAMA chiAMA), της ASP Città Bologna και της Cooperativa Sociale Società Dolce, οι Ιταλοί εταίροι προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα προαναφερθέντα κενά με τις ακόλουθες δράσεις:

- Να εμβαθύνει τις γνώσεις μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών που εργάζονται στην περιοχή και να δημιουργήσει μια κοινή προοπτική σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης και υποστήριξης των άστεγων γυναικών που έχουν επιβιώσει από τη ΒΚΠ και ενδεχομένως με προβλήματα ψυχικής υγείας και ψυχικής υγείας.
- Συνεχής κατάρτιση
- Προσέγγιση της φροντίδας με βάση το τραύμα
- Εποπτεία των επαγγελματιών για την πρόληψη της εξουθένωσης.
- Συνέργειες μεταξύ της ομάδας καταπολέμησης της βίας με βάση το φύλο και της ομάδας σοβαρής περιθωριοποίησης ενηλίκων
- Η παρέμβαση της ομάδας καταπολέμησης της έμφυλης βίας στο έργο των άστεγων γυναικών που επέζησαν από τη ΒΚΒ και φιλοξενούνται στα καταφύγια

7.6.3 ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στην Ιταλία δεν υπάρχουν επίσημες απαιτήσεις για την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στις άστεγες γυναίκες.

7.7 ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ INTERACT ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ.

Στην Ιταλία, η κατάσταση των αστέγων δεν έχει οριστεί ρητά από τον νόμο. Ωστόσο, διάφοροι κανονισμοί και έγγραφα που σχετίζονται με τις κοινωνικές υπηρεσίες αναφέρονται στην αστέγεια, χρησιμοποιώντας τον ορισμό ETHOS. Σύμφωνα με αυτούς τους κανονισμούς, αστέγοι είναι τα άτομα που δεν έχουν σταθερή και ασφαλή στέγη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ζουν σε προσωρινές κατασκευές ή κινούνται συνεχώς χωρίς μόνιμη κατοικία. Οι ρόλοι των

φύλων δεν ορίζονται συγκεκριμένα σε εθνικές πολιτικές, αλλά τοπικές πρωτοβουλίες έχουν αναπτύξει ευαισθητά στα φύλα προγράμματα που καλύπτουν τις ειδικές ανάγκες των άστεγων γυναικών, ιδιαίτερα αυτών που υφίστανται έμφυλη βία (GBV).

Οι βασικές αιτίες της αστέγειας στην Ιταλία περιλαμβάνουν την οικονομική αστάθεια, επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις και κοινωνικό αποκλεισμό. Οι συγκεκριμένες ευπάθειες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες αφορούν την ενδοοικογενειακή βία (DV), την οικονομική ανασφάλεια, τη μονογονεϊκή οικογένεια και την τρίτη ηλικία. Οι μετανάστριες, οι γυναίκες από εθνοτικές μειονότητες και όσες αντιμετωπίζουν προβλήματα χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών (PSU) και ψυχικής υγείας (MH) θεωρούνται οι πλέον ευάλωτες ομάδες.

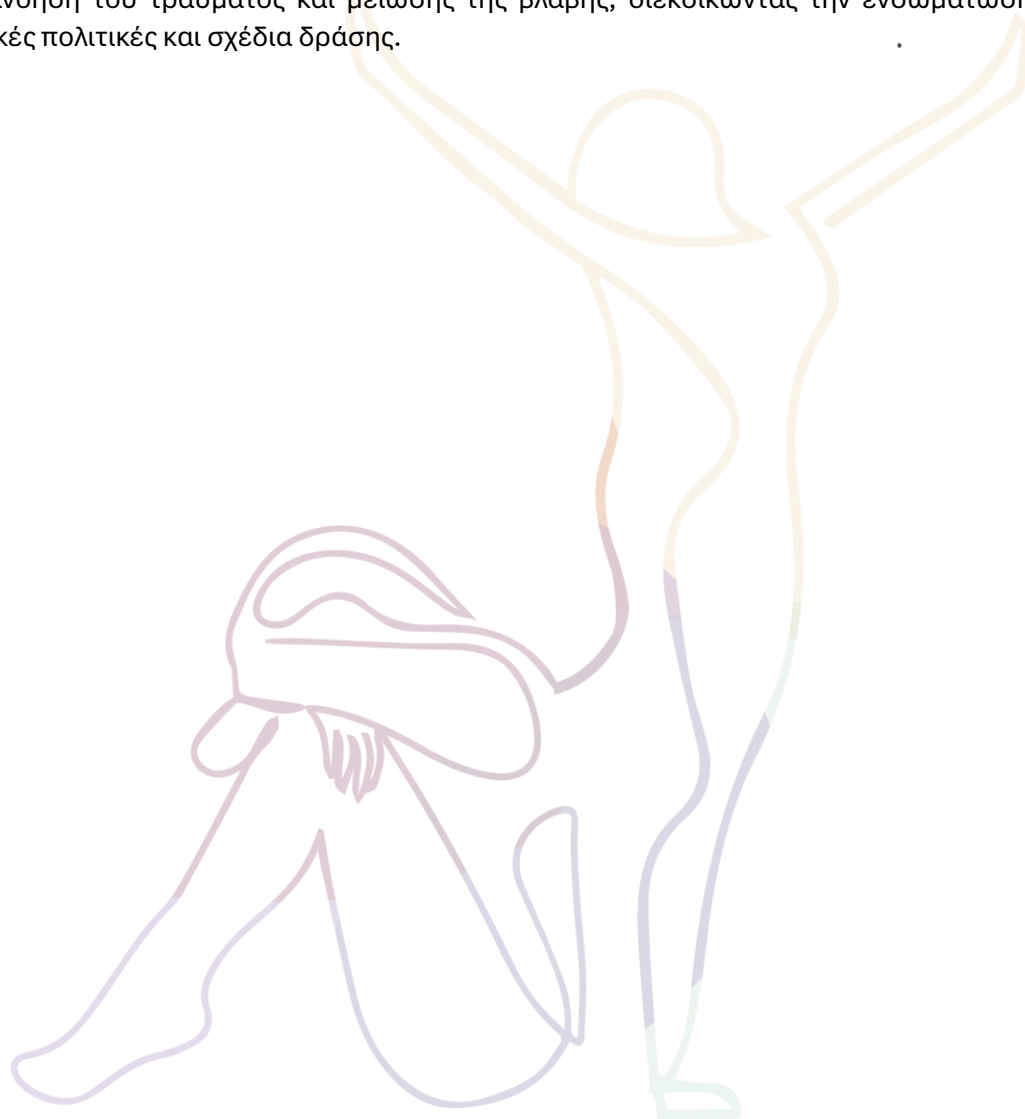
Τα δεδομένα για την αστέγεια στην Ιταλία συλλέγονται κυρίως μέσω της απογραφής πληθυσμού της ISTAT, με έμφαση στις ψευδο-διευθύνσεις και την έλλειψη σταθερής κατοικίας. Ωστόσο, αυτά τα δεδομένα είναι ελλιπή και κατακερματισμένα, καθώς δεν καλύπτουν τη διαφορετικότητα των καταστάσεων αστέγειας, όπως αυτές που αφορούν άτομα χωρίς άδεια παραμονής. Η αξιοπιστία των δεδομένων επηρεάζεται περαιτέρω από την ασυνέπεια στη συνεισφορά των παρόχων υπηρεσιών και τον αποκλεισμό της κρυφής αστέγειας.

Οι εθνικές πολιτικές της Ιταλίας για την αστέγεια περιλαμβάνουν το Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza (PNRR) [Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας], το Εθνικό Ταμείο Καταπολέμησης της Φτώχειας και το PN Inclusione e lotta alla povertà 2021-2027 [Εθνικό Σχέδιο για την Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας 2021-2027]. Αυτές οι πολιτικές στοχεύουν στην αντιμετώπιση της σοβαρής κοινωνικής περιθωριοποίησης ενηλίκων μέσω προσωρινής στέγασης και προγραμμάτων Housing First (HF). Ωστόσο, συχνά στερούνται ενσωμάτωσης ευαισθητών στην οπτική του φύλου προσεγγίσεων και μέτρων. Το δικαίωμα στη στέγαση αντιμετωπίζεται εντός του ευρύτερου πλαισίου των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων, αναγνωριζόμενο μέσα από τη νομολογία, αλλά όχι ως εγγυημένο συνταγματικό δικαίωμα.

Το κοινωνικό σύστημα υποστήριξης της Ιταλίας βασίζεται στη συνεργασία ανάμεσα στη δημόσια διοίκηση, τις οργανώσεις του τρίτου τομέα και ιδιωτικούς φορείς. Τοπικές πρωτοβουλίες, όπως αυτές στη Μπολόνια, δίνουν έμφαση στα κέντρα κατά της έμφυλης βίας (GBV). Ωστόσο, η συνεργασία αυτή συχνά δυσχεραίνεται από κατακερματισμένες υπηρεσίες και έλλειψη τυποποιημένων διαδικασιών.

Οι μη διαχωρισμένες κατά φύλο υπηρεσίες στην Ιταλία περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες κινητής υποστήριξης, τις υπηρεσίες έκτακτης στέγασης, τα κοινοτικά εργαστήρια και την προσωρινή κοινή στέγαση. Οι υπηρεσίες μόνο για γυναίκες είναι περιορισμένες, αλλά περιλαμβάνουν ευαισθητά στα φύλα προγράμματα που αναπτύσσονται σε συνεργασία με οργανώσεις όπως η MondoDonna. Αυτές οι υπηρεσίες στοχεύουν στην παροχή προστατευτικών μέτρων για άστεγες γυναίκες που είναι επιζώσες έμφυλης βίας και αντιμετωπίζουν προβλήματα PSU και MH. Διάφοροι παράγοντες μπορούν να εμποδίσουν τις γυναίκες να ζητήσουν βοήθεια στην Ιταλία. Αυτά τα εμπόδια συχνά συνδέονται με κοινωνικούς, ψυχολογικούς και συστημικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των γυναικών και την αντίληψή τους για τις υπηρεσίες υποστήριξης.

Σε τοπικό επίπεδο, η έμφαση του INTERACT πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση της διεπιστημονικής συνεργασίας ανάμεσα σε κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας, οργανώσεις του τρίτου τομέα που διαχειρίζονται καταφύγια για άστεγους και κέντρα κατά της έμφυλης βίας. Αυτή η συνεργασία θα παρέχει ολοκληρωμένη υποστήριξη, επεκτείνοντας τις υπηρεσίες και τα προγράμματα μόνο για γυναίκες ώστε να προσφέρουν προστατευτικά μέτρα για τις επιζώσες έμφυλης βίας, ενώ παράλληλα θα εφαρμόζονται ευρύτερα προσεγγίσεις Housing First, φροντίδας με βάση την κατανόηση του τραύματος και μείωσης της βλάβης, διεκδικώντας την ενσωμάτωσή τους σε εθνικές πολιτικές και σχέδια δράσης.

8. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Η Πορτογαλία, με πληθυσμό περίπου 10,6 εκατομμυρίων την 1η Ιανουαρίου 2024, είναι κράτος μέλος της ΕΕ¹¹⁶. Ο πορτογαλικός εταίρος του προγράμματος INTERACT είναι η Ares do Pinhal Associação de Recuperação de Toxicodependentes. Αυτό το κεφάλαιο παρέχει μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης της αστέγειας στην Πορτογαλία.

8.1 ΑΣΤΕΓΟΙ

Σε εθνικό επίπεδο, η πορτογαλική στρατηγική για την ένταξη των αστέγων 2017-2023 (ENIPSSA) ορίζει ευρέως την έλλειψη στέγης, καλύπτοντας όσους δεν έχουν στέγη και όσους δεν έχουν μόνιμη στέγαση. Σύμφωνα με την ENIPSSA, ως άστεγος στην Πορτογαλία ορίζεται κάποιος ο οποίος, ανεξάρτητα από την εθνικότητα, την εθνικότητα, τη θρησκεία, την ηλικία, το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή την κατάσταση της σωματικής και ψυχικής του υγείας, είναι: 1) Χωρίς στέγη, ζει σε δημόσιους χώρους, καταφύγια έκτακτης ανάγκης ή σε επισφαλείς τοποθεσίες (π.χ. δρόμους, εγκαταλελειμμένα κτίρια, οχήματα ή προσωρινά καταλύματα έκτακτης ανάγκης). 2) Άστεγος, διαμένει σε προσωρινά καταλύματα που έχουν σχεδιαστεί για το σκοπό αυτό, όπως καταφύγια ή μεταβατικές κατοικίες, με στόχο την κοινωνική επανένταξη.

Ο ορισμός αυτός ευθυγραμμίζεται με την τυπολογία ETHOS και αποσκοπεί στην αντιμετώπιση διαφορετικών μορφών στεγαστικού αποκλεισμού και περιλαμβάνει άτομα που κινδυνεύουν να μείνουν άστεγα, όπως άτομα σε καταφύγια για θύματα ενδοοικογενειακής βίας ή φυλακισμένους. Ενδέχεται να υπάρχουν μικρές διαφοροποιήσεις στον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτή ή κατηγοριοποιείται η έλλειψη στέγης σε τοπικό επίπεδο ή από τους παρόχους υπηρεσιών, αλλά το γενικό πλαίσιο παραμένει συνεπές με τον εθνικό ορισμό. Συνοπτικά, ο ορισμός της έλλειψης στέγης στην Πορτογαλία είναι γενικά συνεπής σε εθνικό επίπεδο και στις δημοτικές υπηρεσίες. Παρόλα αυτά, μικρές διαφοροποιήσεις μπορεί να εξαρτώνται από συγκεκριμένα τοπικά πλαίσια ή την εστίαση των μεμονωμένων παρόχων υπηρεσιών.

Οι επαγγελματίες (συμμετέχοντες στη ΦΓ1) θεωρούν ότι ο νομικός ορισμός της έλλειψης στέγης είναι ευρύς και περιεκτικός, αλλά ανεπαρκώς προσαρμοσμένος σε συγκεκριμένες ευπάθειες, ιδίως των γυναικών. Ενώ ορισμένοι εκτιμούν την ευελιξία του, άλλοι υποστηρίζουν ότι εστιάζει πολύ στενά στην κατάσταση στέγασσης, παραβλέποντας δομικές αιτίες όπως το τραύμα, η ενδοοικογενειακή βία και ο συστημικός αποκλεισμός. Υπάρχει η ανησυχία ότι ο ορισμός δεν ενημερώνει επαρκώς τις στρατηγικές παρέμβασης, οδηγώντας σε αποσπασματικές και γενικές απαντήσεις. Πολλοί επαγγελματίες τάσσονται υπέρ ενός πιο διατομεακού πλαισίου που ενσωματώνει τις οπτικές γωνίες της ευαισθησίας του φύλου και της πληροφόρησης σχετικά με το τραύμα, διασφαλίζοντας ότι οι πολιτικές και οι υπηρεσίες αντικατοπτρίζουν τις πολυπλοκότητες της έλλειψης στέγης πέρα από την έλλειψη στέγης.

8.1.1 ΆΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΕΣ

Με βάση την εμπειρία και τις ακαδημαϊκές μελέτες, όπως αυτή που εκπονήθηκε από τη Sónia Nobre (2021)¹¹⁷ σχετικά με τις γυναίκες και την έλλειψη στέγης στην Πορτογαλία, και πιο συγκεκριμένα στην περιοχή της Λισαβόνας, οι πιο συνηθισμένες αιτίες της έλλειψης στέγης μεταξύ των γυναικών είναι πολύπλευρες και αλληλένδετες, αντανακλώντας τόσο δομικά όσο και ατομικά τρωτά σημεία:

- Οικονομική ανασφάλεια
χαμηλά επίπεδα εισοδήματος, επισφαλής απασχόληση, μακροχρόνια ανεργία και έλλειψη οικονομικής αυτονομίας.
- Εξαίρεση από τη στέγαση
Αύξηση των ενοικίων, περιορισμένη πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγαση και μεγάλες λίστες αναμονής για κοινωνική στέγαση.
- Οικογενειακές συγκρούσεις και κατάρρευση σχέσεων
ο χωρισμός, το διαζύγιο, η χηρεία και η απώλεια συναισθηματικών σχέσεων μπορεί να αφήσουν τις γυναίκες χωρίς οικονομική ή κοινωνική στήριξη.
- Βία μεταξύ συντρόφων και ενδοοικογενειακή βία
πολλές γυναίκες μένουν άστεγες αφού ξεφύγουν από σχέσεις κακοποίησης, αλλά συχνά δεν κατατάσσονται στην κατηγορία των αστέγων, καθώς αναζητούν καταφύγιο σε καταφύγια ή άτυπα δίκτυα.
- Προβλήματα ψυχικής υγείας και χρήσης ουσιών
κατάθλιψη, σχιζοφρένεια και προβληματική χρήση ουσιών αναφέρονται μεταξύ των άστεγων γυναικών, αν και συχνά αποτελούν συνέπειες και όχι πρωταρχικές αιτίες της έλλειψης στέγης.
- Δικαστικά προβλήματα και απαλλαγή από τα ιδρύματα
η ποινικοποίηση των στρατηγικών επιβίωσης, η αποφυλάκιση από τη φυλακή, τις ψυχιατρικές μονάδες ή τα νοσοκομεία χωρίς επαρκή σχέδια επανένταξης μπορεί να οδηγήσει σε έλλειψη στέγης.
- Έλλειψη θεσμικής υποστήριξης
η περιορισμένη κρατική υποστήριξη, ιδίως για τις ανύπαντρες μητέρες, τις μετανάστριες, τις γυναίκες χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα και τις πρώην φυλακισμένες γυναίκες, αυξάνει την ευπάθειά τους στην έλλειψη στέγης.

Όλες οι υποομάδες των άστεγων γυναικών θεωρούνται οι πιο ευάλωτες στην Πορτογαλία, συμπεριλαμβανομένων των εθνοτικών μειονοτήτων, των μεταναστριών, των μεταναστών, των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, των ανύπαντρων μητέρων, των επιζώντων της εμπορίας ανθρώπων, των γυναικών που βιώνουν IPV, των γυναικών με PSU, των γυναικών με προβληματικά ζητήματα ψυχικής υγείας, των γυναικών που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευπάθειες και των πρώην

φυλακισμένων γυναικών. Αυτό επιβεβαιώθηκε από τους επαγγελματίες, οι οποίοι θεωρούν ότι η έλλειψη στέγης μεταξύ των γυναικών προκύπτει από ένα σύνθετο, αλληλένδετο σύνολο παραγόντων. Η οικονομική ανασφάλεια, η ενδοοικογενειακή και έμφυλη βία, οι προκλήσεις ψυχικής υγείας και η εξάρτηση από ουσίες αποτελούν έναν βασικό άξονα ευπαθειών. Επιπλέον, η κοινωνική απομόνωση, οι ευθύνες φροντίδας και ο κοινωνικός και εσωτερικευμένος στιγματισμός περιπλέκουν περαιτέρω τα ζητήματα αυτά.

8.1.2 ΆΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Στην Πορτογαλία, το φύλο αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως βασικός παράγοντας για την κατανόηση της έλλειψης στέγης, αλλά οι πρακτικές απαντήσεις παραμένουν περιορισμένες. Η έλλειψη στέγης των γυναικών είναι συχνά λιγότερο ορατή, καθώς συχνά καταφεύγουν σε επισφαλή στέγαση, προσωρινή διαμονή σε συγγενείς ή φίλους ή σε σχέσεις κακοποίησης για να αποφύγουν την έλλειψη στέγης στο δρόμο. Οι προσεγγίσεις που λαμβάνουν υπόψη το φύλο, όπως το Housing First για τις γυναίκες, παραμένουν σπάνιες και οι υπηρεσίες συχνά αποτυγχάνουν να αντιμετωπίσουν τις ειδικές ανάγκες των άστεγων γυναικών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με τη βία λόγω φύλου, τις ευθύνες φροντίδας και το τραύμα. Οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές διαρθρωτικές ανισότητες, συμπεριλαμβανομένου του σεξισμού, του ρατσισμού και της ομοφυλοφιλίας-τρανσφοβίας, διαμορφώνουν περαιτέρω τόσο τις οδούς που οδηγούν στην έλλειψη στέγης όσο και τις εμπειρίες των γυναικών από αυτήν, περιορίζοντας την πρόσβασή τους σε επαρκή υποστήριξη και μακροπρόθεσμες λύσεις στέγασης.

8.2 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Υπάρχουν εθνικά και τοπικά δεδομένα σχετικά με την έκταση της έλλειψης στέγης στην Πορτογαλία, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για το φύλο. Άλλες εφαρμόσιμες μεταβλητές είναι η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, ο τόπος γέννησης, η εθνικότητα, το μορφωτικό επίπεδο, η διάρκεια της έλλειψης στέγης, οι πηγές εισοδήματος και οι αιτίες που οδήγησαν στην έλλειψη στέγης. Η πιο πρόσφατη έρευνα, η *Inquérito de Caracterização das Pessoas em Situação de Sem-Abrigo* (Έρευνα χαρακτηρισμού των ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση αστέγων), διεξήχθη από το Instituto Nacional de Estatística (INE) και την ENIPSSA (Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των αστέγων)¹¹⁸, με στοιχεία που συλλέχθηκαν στις 31 Δεκεμβρίου 2023. Η έρευνα διεξήχθη με τη χρήση μιας απογραφικής προσέγγισης, όπου διάφοροι φορείς (καταφύγια, κοινωνικές υπηρεσίες και ομάδες προσέγγισης) συνεργάστηκαν για τον εντοπισμό και την καταμέτρηση των ατόμων που βιώνουν έλλειψη στέγης. Στις 31 Δεκεμβρίου 2023, 13.128 άτομα είχαν αναγνωριστεί ως άστεγοι στην Πορτογαλία, με 7.705 άτομα να στερούνται στέγης (58,7%) και 5.423 άτομα (41,3%) χωρίς σπίτι. Από τα 13.128 άτομα που βιώνουν έλλειψη στέγης, 9.433 αναγνωρίστηκαν ως άνδρες (71,9%) και 3.695 ως γυναίκες (28,1%). Ο εθνικός μέσος όρος ήταν 1,29 άστεγοι ανά 1.000 κατοίκους, με τα υψηλότερα ποσοστά στο Alentejo (3,32%), στο Algarve (2,88%) και στη μητροπολιτική περιοχή της Λισαβόνας (1,64%).

Ο Πίνακας 16 παρουσιάζει τα διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με την έλλειψη στέγης στην Πορτογαλία και στις κύριες περιφέρειες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16. ΆΣΤΕΓΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ.

Χώρα και κύριες περιφέρειες	Σύνολο	% Γυναίκες
Πορτογαλία	13,128	28%
AMLisbo	4,871	20%
Algarve	1,396	30%
Alentejo	2,397	41%
Norte	2,700	27%
Centro	1,764	35%
Açores (Νησιά)	493	-
Μαδέρα (Νησιά)	-	-

Τα δεδομένα για την ηπειρωτική Πορτογαλία αφορούν την 31η Δεκεμβρίου 2023 και συλλέγονται και δημοσιοποιούνται τακτικά από το 2018. *Τα στοιχεία για τις Αζόρες είναι από το 2022, τα οποία αναφέρονται από την Ένωση Novo Dia.

Στην Πορτογαλία δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το ποσοστό των άστεγων γυναικών που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευπάθειες, όπως IPV, PSU και προβλήματα ψυχικής υγείας, ούτε για το ποσό που δαπανάται σε εθνικό επίπεδο ανά κάτοικο για μέτρα καταπολέμησης της έλλειψης στέγης.

8.2.1 ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Παρόλο που η τελευταία έρευνα ENIPSSA αντικατοπτρίζει αξιόπιστα τα δεδομένα που συλλέγονται από ιδρύματα, οργανισμούς, τοπικές μονάδες και ομάδες προσέγγισης εντός του καθορισμένου πεδίου εφαρμογής της, οι επαγγελματίες έχουν ασκήσει αυστηρή κριτική στους περιορισμούς της. Υποστηρίζουν ότι η μεθοδολογία υποεκτιμά συστηματικά την πραγματική έκταση της έλλειψης στέγης, ιδίως μεταξύ των γυναικών. Για παράδειγμα, τα άτομα χωρίς χαρτιά -που συχνά αποφεύγουν τις επίσημες υπηρεσίες λόγω νομικών και κοινωνικών εμποδίων- συχνά παραλείπονται, με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό ορισμένων από τις πιο ευάλωτες ομάδες. Επιπλέον, οι γυναίκες που βιώνουν βία από συντρόφους και διαμένουν σε καταφύγια κατατάσσονται απλώς ως "σε κίνδυνο" και όχι ως άστεγες, μια κατηγοριοποίηση που δεν αποτυπώνει την πλήρη επισφάλεια της κατάστασής τους. Οι επαγγελματίες τονίζουν επίσης ότι η έλλειψη δεδομένων με ανάλυση κατά φύλο εμποδίζει τη διαφοροποιημένη κατανόηση της έλλειψης στέγης μεταξύ των γυναικών, αποκρύπτοντας κρίσιμες διαφορές στις εμπειρίες των εθνοτικών μειονοτήτων, των μεταναστών και άλλων περιθωριοποιημένων υποομάδων. Αυτός ο συνδυασμός ζητημάτων ταξινόμησης, μεθοδολογικών περιορισμών και ελλείψεων δεδομένων περιορίζει τελικά την αποτελεσματικότητα των απαντήσεων πολιτικής και των στοχευμένων παρεμβάσεων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της πολύπλοκης πραγματικότητας της έλλειψης στέγης μεταξύ γυναικών.

8.3 ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΤΟΠΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η Πορτογαλία δεν έχει θεσπίσει νομικά πλαίσια, όπως τα δικαιώματα στέγασης, που να προστατεύουν αποκλειστικά τις γυναίκες από την έλλειψη στέγης. Ωστόσο, αρκετοί νόμοι και πολιτικές παρέχουν έμμεση προστασία μέσω των στεγαστικών δικαιωμάτων και της υποστήριξης ευάλωτων ομάδων. Υπάρχουν επίσης νομικά πλαίσια που προστατεύουν τις

γυναίκες επιζώντες/θύματα ενδοοικογενειακής βίας και εμπορίας ανθρώπων και τις γυναίκες που βρίσκονται σε "κοινωνική κατάσταση έκτακτης ανάγκης" από την έλλειψη στέγης.

Το πορτογαλικό Σύνταγμα (άρθρο 65) εγγυάται το δικαίωμα σε επαρκή στέγαση για όλους, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών που κινδυνεύουν να μείνουν άστεγες. Ο βασικός νόμος για τη στέγαση (νόμος αριθ. 83/2019) ενισχύει αυτό το δικαίωμα δίνοντας προτεραιότητα στην πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγαση και απαγορεύοντας τις εξώσεις χωρίς τη δέουσα διαδικασία. Για τους επιζώντες της έμφυλης βίας και της εμπορίας ανθρώπων, ο νόμος αριθ. 112/2009 θεσπίζει μέτρα προστασίας, όπως καταφύγια έκτακτης ανάγκης και προγράμματα κοινωνικής στέγασης. Η Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα και τη Μη Διάκριση 2018-2030 (ENIND) και τα εθνικά σχέδια δράσης κατά της ενδοοικογενειακής βίας στοχεύουν επίσης στην εξασφάλιση σταθερής στέγασης για τις γυναίκες που επιβιώνουν από ενδοοικογενειακή βία, βία λόγω φύλου και εμπορία ανθρώπων.

Η Πορτογαλία διαθέτει εθνική στρατηγική για την ένταξη των αστέγων (ENIPSSA), η οποία εφαρμόζεται εδώ και αρκετά χρόνια και καλύπτει πολλαπλές στρατηγικές περιόδους. Η τρέχουσα έκδοση καλύπτει την περίοδο 2017-2023 και ακολουθείται από μια επικαιροποιημένη στρατηγική για την περίοδο 2025-2030. Επιπλέον, υπάρχουν προγενέστερες φάσεις, με την πρώτη στρατηγική ENIPSSA να ξεκινά το 2009. Οι στρατηγικές αυτές έχουν σχεδιαστεί για την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης μέσω μιας συντονισμένης προσέγγισης στην οποία συμμετέχουν κυβερνητικοί φορείς, κοινωνικές υπηρεσίες και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Το ENIPSSA 2017-2023 επικεντρώθηκε σε τρεις κύριους άξονες παρέμβασης: προώθηση της γνώσης σχετικά με την έλλειψη στέγης, ενίσχυση των προσπάθειών ένταξης των αστέγων και εξασφάλιση αποτελεσματικού συντονισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων. Στόχος του ήταν η μείωση της έλλειψης στέγης μέσω της πρόληψης, της έγκαιρης παρέμβασης και των ολοκληρωμένων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων της στέγασης, της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών. Τα βασικά μέτρα περιλάμβαναν το μοντέλο Housing First, τη διασφάλιση σταθερής στέγασης ως πρώτο βήμα και την κατάρτιση των επαγγελματιών που εργάζονται στον τομέα για τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών.

Το ENIPSSA 2025-2030 συνεχίζει να δίνει προτεραιότητα στην πρόληψη και την έγκαιρη παρέμβαση, αλλά δίνει μεγαλύτερη έμφαση στις μακροπρόθεσμες λύσεις στέγασης και στη βελτίωση της εμπλοκής της κοινότητας. Οι νέες προσεγγίσεις περιλαμβάνουν τη χρήση ψηφιακών εργαλείων για την παρακολούθηση και τη συλλογή δεδομένων, εστιάζοντας περισσότερο σε ευάλωτους πληθυσμούς όπως οι μετανάστες, οι πρόσφυγες και τα άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας.

Όσον αφορά τον περιφερειακό και τοπικό συντονισμό, η στρατηγική ENIPSSA βασίζεται πλέον αποκλειστικά σε τοπικές δομές - Núcleos de Planeamento e Intervenção Sem-Abrigo (NPISA) - για τον συντονισμό των παρεμβάσεων σε δημοτικό επίπεδο. Οι δομές αυτές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προσαρμογή των υπηρεσιών στις ειδικές ανάγκες των διαφόρων περιοχών και στη διασφάλιση της αποτελεσματικής προσαρμογής και εφαρμογής των εθνικών

πολιτικών σε τοπικό επίπεδο. Σε εθνικό επίπεδο, η στρατηγική υποστηρίζεται από τη διατομεακή συνεργασία μεταξύ διαφόρων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, η οποία παραμένει απαραίτητη για μια ολοκληρωμένη και ολοκληρωμένη παρέμβαση.

Η Πορτογαλία δεν διαθέτει εθνικές πολιτικές που να στοχεύουν ρητά στην έλλειψη στέγης μεταξύ των γυναικών και οι επαγγελματίες επισημαίνουν ότι αυτό αποτελεί κρίσιμο κενό στο νομικό και πολιτικό πλαίσιο. Ενώ ορισμένες τοπικές στρατηγικές ασχολούνται με την έλλειψη στέγης των γυναικών, αυτές εντάσσονται σε μεγάλο βαθμό σε ευρύτερες πρωτοβουλίες, όπως η Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των αστέγων (ENIPSSA) και ο Βασικός Νόμος για τη Στέγαση (Lei de Bases da Habitação, Νόμος αριθ. 83/2019). Αυτές οι πολιτικές δίνουν προτεραιότητα στην προσιτή στέγαση και περιλαμβάνουν διατάξεις για τις γυναίκες που αντιμετωπίζουν έλλειψη στέγης λόγω ενδοοικογενειακής βίας ή εμπορίας ανθρώπων, ιδίως μέσω του νόμου αριθ. 112/2009, ο οποίος προσφέρει καταφύγιο και στέγαση για τους επιζώντες της έμφυλης βίας. Ωστόσο, οι επαγγελματίες τονίζουν ότι τα μέτρα αυτά παραμένουν αποσπασματικά και δεν συνιστούν μια ολοκληρωμένη, ευαισθητοποιημένη ως προς το φύλο πολιτική. Ενώ ορισμένες ΜΚΟ παρέχουν στοχευμένες υπηρεσίες που εστιάζουν στην πληροφόρηση σχετικά με το τραύμα και τον περιορισμό του τραύματος, οι επαγγελματίες υποστηρίζουν ότι οι πρωτοβουλίες αυτές είναι ανεπαρκείς και στερούνται της απαραίτητης συστημικής υποστήριξης για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των πολλαπλών και αλληλένδετων ευάλωτων σημείων των άστεγων γυναικών.

Παρόλο που οι πολιτικές της Πορτογαλίας ενσωματώνουν στοιχεία της θεραπείας με βάση το τραύμα και της μείωσης της βλάβης στις υπηρεσίες για τους αστέγους, οι επαγγελματίες επισημαίνουν ότι η εφαρμογή τους παραμένει ασυνεπής και περιορισμένη. Η στρατηγική ENIPSSA προωθεί μια ολιστική προσέγγιση, αναγνωρίζοντας τις πολύπλοκες ανάγκες των ατόμων που βιώνουν την έλλειψη στέγης, ιδίως εκείνων που πάσχουν από διαταραχές χρήσης ουσιών (ΔΧΟ)¹¹⁹ και προβλήματα ψυχικής υγείας. Ωστόσο, οι επαγγελματίες σημειώνουν ότι, παρά το θεωρητικό αυτό πλαίσιο, η πραγματικότητα επί τόπου αποκαλύπτει την έλλειψη δομημένων, καλά συντονισμένων απαντήσεων, ιδίως για τις άστεγες γυναίκες. Η στρατηγική ενθαρρύνει τον συντονισμό της υγείας, των κοινωνικών υπηρεσιών και των εξειδικευμένων δικτύων υποστήριξης, ωστόσο στην πράξη οι επαγγελματίες παρατηρούν σημαντικά εμπόδια στην αποτελεσματική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένων των απομονωμένων παρεμβάσεων, της ανεπαρκούς κατάρτισης και της ανεπαρκούς χρηματοδότησης.

Επιπλέον, η Πορτογαλία δεν διαθέτει ειδικές νομικές διατάξεις που να διασφαλίζουν την ενσωμάτωση της βίας μεταξύ συντρόφων (ΒΕΣ), των ΜΣΕ και των ζητημάτων ψυχικής υγείας στις πολιτικές για τους αστέγους. Ενώ η ENIPSSA αναγνωρίζει επίσημα την αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των παραγόντων, οι επαγγελματίες επικρίνουν την απουσία ρητών κατευθυντήριων γραμμών ή επιχειρησιακών μηχανισμών για την ολοκληρωμένη αντιμετώπισή τους. Η στρατηγική παρέχει ένα ευρύ πλαίσιο που θα μπορούσε να υποστηρίξει την ανάπτυξη παρεμβάσεων για τα άτομα που πλήττονται από την IPV, αλλά δεν διαθέτει σαφείς εντολές και χρηματοδότηση για να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή τους. Ως αποτέλεσμα, οι επαγγελματίες υποστηρίζουν ότι, ενώ η Πορτογαλία διαθέτει πολιτικές που θεωρητικά

προωθούν ολοκληρωμένες απαντήσεις στην αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης, στην πράξη, οι απαντήσεις αυτές παραμένουν ασύνδετες, υποχρηματοδοτούνται και συχνά αποτυγχάνουν να αντιμετωπίσουν τις ειδικές ανάγκες των άστεγων γυναικών, ιδίως εκείνων που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευπάθειες.

8.3.1 ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ

Στην Πορτογαλία, η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου αποτελεί κοινή πρακτική στη διαδικασία σχεδιασμού πολιτικών τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Το ENIPSSA 2025-2030 αναγνωρίζει τη σημασία της αντιμετώπισης των ευάλωτων ομάδων ανά φύλο ανάμεσα στους αστέγους. Η στρατηγική δίνει έμφαση σε εξειδικευμένες παρεμβάσεις για ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες, όπως οι γυναίκες. Ωστόσο, το σχέδιο δεν προσδιορίζει με σαφήνεια τον τρόπο εφαρμογής των ζητημάτων φύλου σε διάφορους τομείς παρέμβασης.

Σε επίπεδο νομικού πλαισίου, η Πορτογαλία έχει θεσπίσει μηχανισμούς για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στη νομοθετική διαδικασία. Ο Νόμος 4/2018 επιβάλλει εκ των προτέρων αξιολογήσεις επιπτώσεων φύλου για τις προτεινόμενες νομοθεσίες και πολιτικές, εξασφαλίζοντας ότι οι παράμετροι φύλου ενσωματώνονται στην ανάπτυξη νομοθετικών πράξεων.

Σε τοπικό επίπεδο, δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία που να ρυθμίζει άμεσα το ρόλο του φύλου στην αστέγεια, ωστόσο οι διαστάσεις φύλου ενσωματώνονται σε σχετικούς νομικούς κανονισμούς. Νόμοι που ποινικοποιούν τη βία κατά των γυναικών, όπως ο Ποινικός Κώδικας και ο Νόμος 83/2015, καθώς και εθνικά σχέδια δράσης, προσφέρουν προστασία που μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη της αστέγειας μεταξύ των θυμάτων βίας με βάση το φύλο (GBV).

Η Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα και την Μη Διάκριση (ENIND 2018–2030)¹²⁰ υλοποιείται μέσω τριών συγκεκριμένων σχεδίων δράσης: το Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας Κατά των Γυναικών και της Οικογενειακής Βίας (PAVMVD)¹²¹, το Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα μεταξύ Γυναικών και Ανδρών (PAIMH)¹²², και το Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση των Διακρίσεων με Βάση τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό, την Ταυτότητα και Έκφραση Φύλου και τα Σεξουαλικά Χαρακτηριστικά (PAOIEC)¹²³. Επιπλέον, υπάρχει ξεχωριστό Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων.¹²⁴

Στους τομείς της υγείας και της μείωσης της βλάβης, το Εθνικό Σχέδιο Υγείας (PNS, 2023)¹²⁵ και τα προγράμματα μείωσης βλάβης ενσωματώνουν ευαισθητοποιημένες ως προς το φύλο προσεγγίσεις, αν και δεν συνδέουν ρητά τη διάσταση φύλου με την αστέγεια. Παρότι αυτά τα μέτρα αντιμετωπίζουν έμμεσα τους κινδύνους που σχετίζονται με το φύλο, δεν υπάρχει μια ολοκληρωμένη νομοθεσία που να αντιμετωπίζει ρητά τη διασταύρωση φύλου και αστέγειας.

8.4 ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΑ

Η Πρώτη Στέγαση, η φροντίδα με βάση το τραύμα και ο περιορισμός του τραύματος είναι μεταξύ των τεκμηριωμένων θεωριών και πλαισίων που επηρεάζουν τις στρατηγικές για την

αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης. Επιπλέον, στο ENIPSSA μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση που εδράζεται στη στέγαση -που αναφέρεται ως στρατηγική με γνώμονα τη στέγαση- χρησιμοποιείται για την ενσωμάτωση πολλαπλών μοντέλων, συμπεριλαμβανομένης της Πρώτης Στέγασης, ώστε να καλύπτονται οι ποικίλες ανάγκες των διαφόρων προφίλ του πληθυσμού και, για παράδειγμα, οι λύσεις κοινής στέγασης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως στοχευμένες παρεμβάσεις για συγκεκριμένες ομάδες, όπως η κοινότητα LGBTQI+ ή οι γυναίκες, διασφαλίζοντας ότι οι υπηρεσίες είναι προσαρμοσμένες στις ξεχωριστές ανάγκες.

8.5 ΤΟΠΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ

Το θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της αστέγειας στην Πορτογαλία οργανώνεται γύρω από αρκετούς βασικούς φορείς που συνεργάζονται σε συντονισμένη προσπάθεια. Η στρατηγική ENIPSSA υλοποιείται μέσω κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών με συγκεκριμένους ρόλους και ευθύνες.

Σε τοπικό επίπεδο, τα Κέντρα Σχεδιασμού και Παρέμβασης για τους Άστεγους (NPISA) είναι περιφερειακές μονάδες σχεδιασμού και παρέμβασης που λειτουργούν σε επίπεδο δήμου ή διαδημοτικής συνεργασίας. Συντονίζουν υπηρεσίες όπως επείγουσες δομές φιλοξενίας, προσωρινή στέγαση, υγειονομική περίθαλψη και κοινωνική υποστήριξη για αστέγους. Τα κέντρα NPISA διασφαλίζουν ότι οι παρεμβάσεις προσαρμόζονται στις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε περιοχής και ότι οι τοπικοί φορείς συνεργάζονται αποτελεσματικά. Αυτές οι μονάδες συγκεντρώνουν περιφερειακούς εταίρους, οι οποίοι συχνά συμμετέχουν εθελοντικά, ώστε να εργάζονται συλλογικά στο πλαίσιο του NPISA. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η διαχείριση αυτών των μονάδων ανήκει στους δήμους.

Επιπλέον, το Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης, μαζί με άλλες κοινωνικές υπηρεσίες και δημοτικές αρχές, παίζει σημαντικό ρόλο στην παροχή στέγασης, κοινωνικής βοήθειας και υπηρεσιών που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη. Υπάρχουν επίσης συνεργασίες με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ΜΚΟ και τοπικές πρωτοβουλίες, οι οποίες στηρίζουν άμεσα τους αστέγους, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών ψυχικής υγείας, εκπαίδευσης για εργασία και νομικής υποστήριξης.

Παρόλο που οι θεσμοί αυτοί προορίζονται να λειτουργούν ως ένα ενιαίο δίκτυο, αξιοποιώντας πόρους και συντονίζοντας παρεμβάσεις για την παροχή ολιστικής υποστήριξης στους αστέγους, στην πράξη αντιμετωπίζονται διάφορα εμπόδια και περιορισμοί που παρεμποδίζουν την αποτελεσματική συνεργασία. Το δίκτυο έχει σχεδιαστεί ώστε να καλύπτει τόσο τις άμεσες ανάγκες (όπως η στέγαση και οι επείγουσες υπηρεσίες), όσο και τις μακροπρόθεσμες λύσεις (όπως η στέγαση και η κοινωνική ένταξη), ωστόσο οι δυσκολίες στον συντονισμό και την κατανομή πόρων συχνά εμποδίζουν την πλήρη επίτευξη των στόχων του.

8.5.1 NATIONAL STAKEHOLDERS

Η Πορτογαλία έχει ταυτοποιήσει βασικούς εθνικούς φορείς INTERACT (βλ. Πίνακα 17). Η λίστα δεν είναι εξαντλητική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17. INTERACT ΕΘΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ, ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ.

Φορείς	Λεπτομέρειες
Cáritas Portuguesa	Καθολικό φιλανθρωπικό δίκτυο που προσφέρει έκτακτη στέγαση, κουζίνας, σούπας, ρούχα, συμβουλευτική και στήριξη στέγασης σε όλη τη χώρα. Μη κερδοσκοπικός κοινωνικός οργανισμός / θρησκευτικός.
CIG	Επιτροπή για την Ιθαγένεια και την Ισότητα των Φύλων. Κρατικός φορέας που ηγείται πολιτικών για την ισότητα των φύλων, δικαιώματα LGBTIA+ και πρόληψη της έμφυλης βίας (χρηματοδοτεί καταφύγια, τηλεφωνικές γραμμές, εκπαίδευση).
Comunidade Vida e Paz	Ομάδες δρόμου τη νύχτα, κέντρο χαμηλού ορίου πρόσβασης, έκτακτα καταφύγια, αποκατάσταση και επαγγελματική εκπαίδευση για άστεγους στη Λισαβόνα. ΜΚΟ
CRESCER	Κοινότητα με δράσεις μείωσης βλάβης (ανταλλαγή βελόνων, outreach, χώροι χρήσης ναρκωτικών), προγράμματα Housing First, μεσολάβηση υγείας και κοινωνική ένταξη. ΜΚΟ
Doctors of the World Portugal	Κινητές κλινικές, πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, μείωση βλάβης, outreach σε άστεγους, μετανάστες, χρήστες ναρκωτικών, εργαζόμενους στο σεξ. ΜΚΟ.
ENIPSSA National Strategy for the Integration of Homeless People	Intersectoral government strategy
Existências	Outreach μείωσης βλάβης σε νυχτερινά περιβάλλοντα, σεξουαλική υγεία και διαχείριση κινδύνων χρήσης ναρκωτικών για νέους, εργαζόμενους στο σεξ και κοινότητες LGBTQIA+. Οργάνωση – Κόμπρα.
GAT	Κοινότητα ΜΚΟ που ασχολείται με HIV, ηπατίτιδες και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Λειτουργεί κέντρα ταχείας εξέτασης, επιτηρούμενους χώρους χρήσης, κινητό outreach και υπεράσπιση δικαιωμάτων ευάλωτων ομάδων.
G.A.TO.	Πρόληψη, θεραπεία (θεραπευτική κοινότητα) και κοινωνική επανένταξη ατόμων με προβλήματα ναρκωτικών στην Αλγκάρβε. ΜΚΟ
ICAD	Δημόσιος φορέας του Υπουργείου Υγείας. Υπηρεσία Παρέμβασης για Εθιστικές Συμπεριφορές και Εξαρτήσεις πανεθνικά.
MAPS	Κίνηση Υποστήριξης Προβλημάτων Σχετικών με το AIDS – Αλγκάρβε. Πρόληψη HIV/HCV, καταφύγιο χαμηλού ορίου, κινητή μείωση βλάβης και κοινωνική υποστήριξη για χρήστες ναρκωτικών, μετανάστες και άστεγους.
MTS	Κινητό outreach, έκτακτη και μεταβατική στέγαση, ψυχοκοινωνική και υγειονομική υποστήριξη για άστεγους στα Αζόρες. Κοινωνικό κίνημα / συλλογικότητα
National Social Emergency Line - 144	24/7 δωρεάν τηλεφωνική γραμμή της Κοινωνικής Ασφάλισης που συντονίζει ομάδες outreach και άμεσες παρεμβάσεις για αστέγους, ενδοοικογενειακή βία και άλλες κοινωνικές κρίσεις. Δημόσια
Novo Dia Association (Açores)	Κινητό outreach, έκτακτη και μεταβατική στέγαση, ψυχοκοινωνική και υγειονομική υποστήριξη για άστεγους στα Αζόρες. Μη κερδοσκοπική οργάνωση
Plan I – house Arco Íris	Καταφύγιο για θύματα GBV LGBTI – Πόρτο. Προσφέρει βραχυχρόνια ασφαλή στέγαση και ολιστική υποστήριξη.
Portuguese Red Cross	Έκτακτα καταφύγια, outreach, καντίνες, ψυχοκοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες για άστεγους, ανταπόκριση σε κρίσεις πανεθνικά. Θρησκευτική ΜΚΟ
RNAVVD	Εθνικό Δίκτυο Υποστήριξης Θυμάτων Ενδοοικογενειακής Βίας, συντονισμένο από CIG, με 280+ δομές, τηλεφωνική γραμμή, καταφύγια, νομική και ψυχολογική υποστήριξη· περιλαμβάνει δομές για LGBTI+. Δημόσιο δίκτυο

8.5.2 ΤΟΠΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Η Πορτογαλία έχει εντοπίσει τους ενδιαφερόμενους φορείς του INTERACT στη Λισαβόνα, την περιοχή παρέμβασης του INTERACT στη χώρα, και αυτοί παρατίθενται στον πίνακα 18 ανά τομέα και σε αλφαβητική σειρά. Πρόκειται για έναν μη εξαντλητικό κατάλογο. Φορείς INTERACT στη Λισαβόνα και γύρω περιοχές (μη εξαντλητική λίστα):

ΠΙΝΑΚΑΣ 18. ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.

Όνομα	Λεπτομέρειες
Lisboa and nationwide	
CASA	Outreach, καθημερινά γεύματα, έκτακτο καταφύγιο για άστεγους. ΜΚΟ
Doctors of the World	Υγεία, άστεγοι, μείωση βλάβης (κινητές ομάδες για άστεγους, μετανάστες, χρήστες ναρκωτικών, εργαζόμενους στο σεξ). ΜΚΟ
ICAD	Ινστιτούτο Εθιστικών Συμπεριφορών και Εξαρτήσεων
Oblata Sisters	Υποστήριξη γυναικών θυμάτων GBV, IPV, DV και κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων καταφυγίων. ΜΚΟ
PSP	Δημόσια Αστυνομία, επιβολή νόμου, πρώτη αντίδραση σε DV/GBV, σύνδεση με υπηρεσίες αστέγων
UMAR	Συμβουλευτική και καταφύγια για DV· πρόληψη GBV και δράση. ΜΚΟ
Lisboa and Almada	
FEM	Υποστήριξη θυμάτων GBV, IPV και DV. ΜΚΟ
Lisboa e Setúbal	
GAT	Έλεγχος HIV/STI, επιτηρούμενη κατανάλωση, δράση μείωσης βλάβης. ΜΚΟ
Lisboa	
AEIPS	Μελέτη και ψυχοκοινωνική ένταξη, ψυχική υγεία, μείωση βλάβης. ΜΚΟ
Ares do Pinhal	Θεραπευτικές κοινότητες και μείωση βλάβης. ΜΚΟ
Casa QUI	Τηλεφωνική γραμμή, συμβουλευτική, ασφαλής στέγαση για ανήλικους που αντιμετωπίζουν DV/GBV ή απόρριψη λόγω SOGI. ΜΚΟ
Casa T	Καταφύγιο και κέντρο ενδυνάμωσης για τρανς άτομα, ειδικά μετανάστες. ΜΚΟ
Comunidade Vida e Paz	Ομάδες δρόμου, ημερήσιο κέντρο, καταφύγια, επαγγελματική κατάρτιση. ΜΚΟ
Confiar	Κοινωνική επανένταξη κρατούμενων/αποφυλακισμένων με εκπαίδευση, ψυχοκοινωνική υποστήριξη και αποκαταστατική δικαιοσύνη. Διαχειρίζεται μεταβατική κατοικία. ΜΚΟ
Crescer	Outreach μείωσης βλάβης, προγράμματα Housing First. ΜΚΟ
ENSP	Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, μεταπτυχιακή εκπαίδευση και έρευνα. Δημόσια
ENSP - National School of Public Health	Χώρος ασφαλείας από ομοτίμους για γυναίκες και μη δυαδικά άτομα που χρησιμοποιούν ναρκωτικά ή εργάζονται στο σεξ και έχουν επιβιώσει από βία. Συλλογικότητα
Lisbon Psychiatric Hospital Centre	Εσωτερικά και κοινοτικά ψυχιατρικά προγράμματα, αποκατάσταση. Δημόσιο
Manas Safe Space	Χώρος ασφαλείας από ομοτίμους για γυναίκες και μη δυαδικά άτομα που χρησιμοποιούν ναρκωτικά ή εργάζονται στο σεξ και έχουν επιβιώσει από βία. Συλλογικότητα

MuDHa - Women for the Right to Housing	Συνηγορία από ομότιμες για δικαιώματα στέγασης από γυναίκες με εμπειρία αστέγων. Κοινωνικό κίνημα
Municipality of Lisboa	Συντονίζει NPISA, χρηματοδοτεί καταφύγια και Housing First, διαχειρίζεται κοινωνική στέγαση. Δημόσιος/τοπικός φορέας
Opus Diversidades	Ψυχοκοινωνική υποστήριξη και έκτακτο καταφύγιο για LGBTQIA+ που αντιμετωπίζουν αποκλεισμό ή GBV. ΜΚΟ
São Francisco das Misericórdias	Ανώτερη Σχολή Νοσηλευτικής, εκπαίδευση σε νοσηλευτική, ψυχική υγεία και κοινότητα. Ιδιωτική
SOMOS	Δράση για τους άστεγους, ομότιμη ομάδα γυναικών με εμπειρία αστέγων.

8.5.3 ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Στην Πορτογαλία, διάφορα συστημικά και λειτουργικά εμπόδια εμποδίζουν μια πραγματικά ολοκληρωμένη και πολυεπιστημονική ανταπόκριση στην αστέγεια. Μια βασική πρόκληση είναι η έλλειψη σαφούς διαχωρισμού ρόλων και ευθυνών μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών, που οδηγεί σε κατακερματισμένη φροντίδα και διπλές προσπάθειες, οι οποίες τελικά υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων. Οι επαγγελματίες (WP1 FG) που εργάζονται στον τομέα αυτό επισημαίνουν ότι αυτή η ασάφεια όχι μόνο υπονομεύει τη συνεργασία, αλλά αντανακλά και βαθύτερα οργανωτικά προβλήματα. Παρατηρούν ότι η αποτελεσματική πολυεπιστημονική εργασία απαιτεί ισχυρά πλαίσια και καλά ορισμένες δομές, καθώς οι μεμονωμένες προσπάθειες δεν μπορούν να υπερβούν τους περιορισμούς που επιβάλλουν οι κατακερματισμένες χρηματοδοτήσεις και τα αυστηρά λειτουργικά μοντέλα¹²⁶.

Οι δυσκολίες επεκτείνονται και στην κοινοποίηση δεδομένων, όπου οι αβεβαιότητες σχετικά με τις άδειες και τους κανονισμούς προστασίας δεδομένων αποδυναμώνουν περαιτέρω τον συντονισμό και την ανάπτυξη ολοκληρωμένων απαντήσεων. Αυτή η πρόκληση επιδεινώνεται από τη γενική έλλειψη κατανόησης των ειδικών αναγκών των γυναικών αστέγων, ιδιαίτερα όσων έχουν βιώσει έμφυλη βία, τραύμα ή χρήση ουσιών. Πολλοί επαγγελματίες στην ομάδα εστίασης WP1 τονίζουν ότι ο τρέχων, ευρύς ορισμός της αστέγειας τείνει να κρύβει αυτές τις λεπτομέρειες, καθιστώντας δυσκολότερο τον προσαρμοσμό των υπηρεσιών ώστε να ανταποκριθούν στις σύνθετες πραγματικότητες αυτών των γυναικών. Εκφράζουν ανησυχία ότι τέτοιες γενικές κατηγοριοποιήσεις μπορεί να οδηγήσουν σε καθυστερημένη αναζήτηση βοήθειας και ανεπαρκή υποστήριξη, καθώς οι παρεμβάσεις δεν ευθυγραμμίζονται επαρκώς με την πολύπλευρη φύση των ευαλωτοτήτων.

Επιπλέον, οι επαγγελματίες επισημαίνουν ότι τα υπάρχοντα δίκτυα μεταξύ στέγασης, υγείας, κοινωνικών υπηρεσιών, ΜΚΟ και αστυνομίας είναι αδύναμα, με ασυνεπείς επικοινωνιακές ροές και διαφορετικές επιχειρησιακές κουλτούρες που συμβάλλουν σε ένα διάχυτο αίσθημα κατακερματισμού. Η σύνδεση μεταξύ υποστήριξης θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας (IPV), προγραμμάτων μείωσης βλάβης και υπηρεσιών για άστεγους είναι ιδιαίτερα εύθραυστη, κατάσταση που πολλοί ειδικοί υποστηρίζουν ότι μειώνει την πιθανή θετική επίδραση των παρεμβάσεων, ειδικά για γυναίκες που αντιμετωπίζουν πολλαπλές προκλήσεις. Υποστηρίζουν μια πιο συνεκτική προσέγγιση που γεφυρώνει αυτά τα κενά μέσω βελτιωμένου διατομεακού διαλόγου και κοινών πρωτοκόλλων¹²⁷.

Παρά αυτές τις προκλήσεις, έχουν γίνει προσπάθειες για βελτίωση του συντονισμού, όπως η στρατηγική ENIPSSA, που φέρνει κοντά βασικούς φορείς όπως το Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης, τους τοπικούς δήμους, τις ΜΚΟ και άλλα ιδρύματα. Η σταδιακή εισαγωγή του μοντέλου Housing First αντιπροσωπεύει επίσης πρόοδο προς μια ολιστική προσέγγιση που συνδυάζει τη στέγαση με συμπληρωματικές υποστηρίξεις, αν και η ασυνεπής εφαρμογή του σε όλη τη χώρα παραμένει ανησυχητική. Στον τομέα της υγείας, υπάρχει αυξανόμενη αναγνώριση της ανάγκης να αντιμετωπιστούν τα σύνθετα προφίλ υγείας των αστέγων, ωστόσο η συνεργασία μεταξύ υπηρεσιών υγείας και στέασης παραμένει ακόμη ανεπαρκώς ανεπτυγμένη.

8.6 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ

Οι κύριοι τύποι υπηρεσιών που είναι διαθέσιμοι για άστεγες γυναίκες στην Πορτογαλία είναι τα επείγοντα καταφύγια και τα κέντρα κρίσης EBB (IPV), τα οποία συντονίζονται από το Εθνικό Δίκτυο Υποστήριξης Θυμάτων Ενδοοικογενειακής Βίας (RNAVVD)¹²⁸. Το δίκτυο αυτό, το οποίο συντονίζεται από την Επιτροπή Ιθαγένειας και Ισότητας των Φύλων, συγκεντρώνει περισσότερες από 280 εξειδικευμένες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης μίας γραμμής βοήθειας 24/7, επειγόντων καταφυγίων, ασφαλών οικιών και κοινοτικών γραφείων, παρέχοντας δωρεάν ψυχολογική, νομική και κοινωνική υποστήριξη σε όλα τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας σε όλη τη χώρα, και διαχειρίζεται από οργανισμούς όπως οι APAV, UMAR, FEM και Santa Casa da Misericórdia, που παρέχουν προστασία και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Ωστόσο, μελέτες δείχνουν ότι πολλοί από αυτούς τους χώρους στερούνται ευαισθησίας φύλου και τραυματοκεντρικών προσεγγίσεων, γεγονός που τους καθιστά ανεπαρκείς για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των γυναικών, ιδιαίτερα εκείνων που αντιμετωπίζουν ζητήματα ΧΟΕ (PSU) ή ΨΥ (MH). Οι επαγγελματίες (WP1 FG) έχουν παρατηρήσει ότι αυτές οι ελλείψεις αντικατοπτρίζουν ευρύτερα ζητήματα εντός της παροχής υπηρεσιών: τα τρέχοντα μοντέλα είναι συχνά υπερβολικά γενικά και άκαμπτα για να ανταποκριθούν στις σύνθετες, διασταυρούμενες ευαλωτότητες που αντιμετωπίζουν οι άστεγες γυναίκες¹²⁹.

Τα προγράμματα Housing First, όπως το «É Uma Casa, Lisboa Housing First» της CRESCER, προσφέρουν μόνιμες λύσεις στέγασης, ωστόσο δεν είναι πλήρως προσαρμοσμένα στις πραγματικότητες των γυναικών, ιδίως για επιζώσες EBB που έχουν επίσης ευθύνες φροντίδας. Ομοίως, προγράμματα μείωσης βλάβης που λειτουργούν από οργανισμούς όπως οι GAT, Ares do Pinhal και MAPS παρέχουν υποστήριξη σε γυναίκες με ζητήματα ΧΟΕ, αλλά γενικά στερούνται προσέγγισης με ευαισθησία φύλου. Οι υγειονομικές και εξωτερικές υπηρεσίες, όπως αυτές που παρέχονται από τους Γιατρούς του Κόσμου, προσφέρουν αναγκαία ιατρική και ψυχολογική φροντίδα, ωστόσο η ενσωμάτωση των υπηρεσιών ΨΥ με την υποστήριξη EBB παραμένει περιορισμένη, αναδεικνύοντας περαιτέρω τον κατακερματισμένο χαρακτήρα του συνολικού συστήματος υπηρεσιών.

Παρόλο που το μοντέλο HF έχει υιοθετηθεί σε ορισμένες περιοχές, η εφαρμογή του παραμένει περιορισμένη και άνισα ενταγμένη στις τοπικές πρακτικές. Δεν υπάρχει ένα ολοκληρωμένο, τοπικά ανεπτυγμένο θεωρητικό πλαίσιο που να καθοδηγεί τις παρεμβάσεις για την έλλειψη στέγης στην Πορτογαλία· αντιθέτως, τα υφιστάμενα μοντέλα προσαρμόζονται και εφαρμόζονται

χωρίς ενιαίο θεωρητικό υπόβαθρο. Παρά αυτές τις προκλήσεις, προγράμματα HF έχουν εφαρμοστεί σε αρκετές πόλεις, συμπεριλαμβανομένων της Λισαβόνας, του Πόρτο, της Μπράγκα και της Λειρίας, με βασικούς οργανισμούς να ηγούνται της προσπάθειας.

Ένα εξέχον παράδειγμα είναι το «É Uma Casa, Lisboa Housing First», που διαχειρίζεται η CRESCER, το οποίο δίνει προτεραιότητα στην παροχή μόνιμης στέγασης σε άτομα που βιώνουν χρόνια έλλειψη στέγης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ΧΟΕ και διαταραχές ΨΥ, χωρίς να απαιτείται η αποχή ως προϋπόθεση. Στη Λειρία, η InPulsar διαχειρίζεται το Morada Certa – Leiria HF, με υποστήριξη από ιδιωτική χρηματοδότηση. Άλλοι οργανισμοί, όπως η Santa Casa da Misericórdia de Lisboa (SCML) και η NPISA Porto, έχουν εντάξει πρωτοβουλίες HF στις δημοτικές τους στρατηγικές. Πρόσθετα έργα υπάρχουν σε όλη τη χώρα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που ηγούνται οι CASA – Centro de Apoio ao Sem-Abrigo, Vitae και MAPS (Movimento de Apoio à Problemática da SIDA), που επικεντρώνονται στην εξασφάλιση σταθερής στέγασης για ιδιαίτερα μειονεκτούσες ομάδες.

Πέρα από την παροχή στέγασης, αυτά τα προγράμματα ενσωματώνουν μείωση βλάβης, υποστήριξη ΨΥ και υπηρεσίες κοινωνικής επανένταξης. Ο Ares do Pinhal διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο σε αυτό το οικοσύστημα προσφέροντας υπηρεσίες μείωσης βλάβης, προγράμματα εξωτερικής παρέμβασης και πρωτοβουλίες επιτηρούμενης κατανάλωσης. Αυτές οι υπηρεσίες απευθύνονται ιδιαίτερα σε άτομα που βιώνουν τόσο έλλειψη στέγης όσο και ζητήματα ΧΟΕ ή ΨΥ, εξασφαλίζοντας ότι λαμβάνουν εξειδικευμένη υποστήριξη που προάγει τη μακροπρόθεσμη σταθερότητα. Η ADP εργάζεται καθημερινά με γυναίκες θύματα ΕΒΦ (GBV) και που κάνουν χρήση ψυχοδραστικών ουσιών, παρέχοντας πρόσβαση σε αντισύλληψη, πρωτόκολλα με υπηρεσίες μητρότητας και γυναικολογικές συμβουλές. Σε συνεργασία με τη VITAE, η ADP προσφέρει επίσης επείγουσα στέγαση μέσω της ανταπόκρισης CAEM [Κέντρο Επείγουσας Στέγασης]. Ομοίως, η GAT (Grupo de Ativistas em Tratamentos) ακολουθεί μια κοινοτικά βασισμένη προσέγγιση παρέμβασης, δίνοντας προτεραιότητα στην αλληλοϋποστήριξη, την υγειονομική περίθαλψη και τις στρατηγικές μείωσης βλάβης, ενώ βοηθά επίσης στην πρόσβαση στη στέγαση. Το έργο της GAT είναι ιδιαίτερα σχετικό για εξαιρετικά περιθωριοποιημένους πληθυσμούς, συμπεριλαμβανομένων των χρηστών ναρκωτικών, των ατόμων που ζουν με HIV/AIDS, των γυναικών και των ατόμων LGBTQIA+, που συχνά αντιμετωπίζουν διακρίσεις και συστημικό αποκλεισμό στις παραδοσιακές υπηρεσίες για αστέγους.

Παρά την αυξανόμενη παρουσία του HF στην Πορτογαλία, σημαντικές δομικές προκλήσεις εμποδίζουν την επέκτασή του. Η κερδοσκοπία στην αγορά ακινήτων και οι αυξανόμενες τιμές ενοικίων περιορίζουν σοβαρά τη διαθεσιμότητα προσιτών μονάδων στέγασης, καθιστώντας όλο και πιο δύσκολο για τους οργανισμούς να εξασφαλίσουν μακροπρόθεσμη στέγαση για τους συμμετέχοντες στα προγράμματα. Αυτές οι οικονομικές πιέσεις απειλούν τη βιωσιμότητα και την κλιμάκωση των πρωτοβουλιών HF. Επιπλέον, οι βάσης και κοινοτικά οργανωμένες οργανώσεις, που συχνά είναι οι πιο αποτελεσματικές στην προσέγγιση των πιο περιθωριοποιημένων πληθυσμών, παλεύουν με σοβαρές ελλείψεις χρηματοδότησης. Χωρίς επαρκή οικονομική και θεσμική υποστήριξη, πολλές από αυτές τις πρωτοβουλίες στερούνται της σταθερότητας που απαιτείται για να διατηρήσουν μακροπρόθεσμα προγράμματα στέγασης και βασικές

συνοδευτικές υπηρεσίες. Αυτό υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη για ισχυρότερη δημόσια επένδυση και πολιτικά μέτρα που όχι μόνο διασφαλίζουν την προσβασιμότητα στη στέγαση, αλλά και προστατεύουν τις κοινωνικά καθοδηγούμενες πρωτοβουλίες, οι οποίες διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην προσέγγιση εκείνων που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο μακροχρόνιας έλλειψης στέγης.

Στην Πορτογαλία, οι τραυματοκεντρικές και οι προσεγγίσεις μείωσης βλάβης αναγνωρίζονται ολοένα και περισσότερο και ενσωματώνονται σε τοπικές πρακτικές, αν και η εφαρμογή τους παραμένει άνιση. Ορισμένοι οργανισμοί, ιδιαίτερα πρωτοβουλίες βάσης, έχουν υιοθετήσει αυτές τις προσεγγίσεις στο έργο τους με άστεγες γυναίκες, αναγνωρίζοντας τη διασταυρούμενη φύση της έλλειψης στέγης, του τραύματος και της χρήσης ουσιών. Για παράδειγμα, οργανισμοί όπως οι Manas Safe Space και SOMOS ενσωματώνουν την τραυματοκεντρική φροντίδα στις υπηρεσίες τους, παρέχοντας ασφαλείς, μη επικριτικούς χώρους όπου οι γυναίκες μπορούν να λάβουν υποστήριξη χωρίς την πίεση να αντιμετωπίσουν άμεσα τη χρήση ουσιών ή άλλα ζητήματα που σχετίζονται με τραύμα. Αυτοί οι οργανισμοί δίνουν έμφαση στην ενδυνάμωση, την επιλογή και την κοινωνική υποστήριξη, που αποτελούν κεντρικές αρχές της τραυματοκεντρικής, με ευαισθησία φύλου και μείωσης βλάβης προσέγγισης.

Επιπλέον, προγράμματα μείωσης βλάβης για γυναίκες που αντιμετωπίζουν ζητήματα Προβληματικής Χρήσης Ουσιών ή εργάζονται στο σεξ¹³⁰ έχουν αποκτήσει δυναμική. Αυτά τα προγράμματα επικεντρώνονται στη μείωση των αρνητικών συνεπειών αυτών των δραστηριοτήτων, αντί να ποινικοποιούν ή να στιγματίζουν τις γυναίκες. Παρέχουν ασφαλείς χώρους, υποστήριξη ψυχικής υγείας και πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη χωρίς να απαιτούν από τις γυναίκες να εγκαταλείψουν στρατηγικές επιβίωσης πριν λάβουν φροντίδα. Ωστόσο, οι επαγγελματίες (WP1 FG) επισημαίνουν ότι αυτές οι προσεγγίσεις δεν εφαρμόζονται καθολικά, και τα συστημικά εμπόδια, όπως η έλλειψη εκπαίδευσης των παρόχων υπηρεσιών, οι κατακερματισμένες υπηρεσίες και οι περιορισμένοι πόροι, συχνά αποτρέπουν την ευρύτερη υιοθέτηση. Επιπλέον, οι επαγγελματίες τονίζουν ότι τα βιοϊατρικά και ελλειμματικά μοντέλα εξακολουθούν να κυριαρχούν στις στρατηγικές παρέμβασης, οδηγώντας σε τυποποιημένες, άκαμπτες αποκρίσεις που αποτυγχάνουν να λάβουν υπόψη την πολυπλοκότητα των εμπειριών των γυναικών με τραύμα, χρήση ουσιών και έλλειψη στέγης. Υπάρχει ακόμη ανάγκη για ισχυρότερη πολιτική δέσμευση και βιώσιμους πόρους ώστε να ενσωματωθούν πλήρως οι τραυματοκεντρικές και μείωσης βλάβης πρακτικές σε όλες τις υπηρεσίες που απευθύνονται σε άστεγες γυναίκες στην Πορτογαλία.

Η Πορτογαλία δεν διαθέτει εθνικές στρατηγικές ή μέτρα ειδικά για το φύλο σχετικά με την πρόληψη της προβληματικής χρήσης ουσιών ή την υποστήριξη των χρηστών ουσιών μέσα σε ένα τραυματοκεντρικό πλαίσιο. Το ENIPSSA αναγνωρίζει τη διασταύρωση μεταξύ έλλειψης στέγης, ζητημάτων ΨΥ και Προβληματικής Χρήσης Ουσιών, αλλά του λείπουν ρητές προβλέψεις για την ενσωμάτωση υποστηρικτικών υπηρεσιών για EBB, Προβληματική Χρήση Ουσιών και ΨΥ στο πλαίσιο των πολιτικών για την έλλειψη στέγης. Ενώ το ENIPSSA παρέχει ένα ευρύ πλαίσιο που θα μπορούσε να υποστηρίξει την ανάπτυξη ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για άτομα που επηρεάζονται από EBB, οι επαγγελματίες σημειώνουν ότι στην πράξη ο συντονισμός μεταξύ

τομέων παραμένει αδύναμος, και οι υπηρεσίες αυτές συχνά λειτουργούν απομονωμένα. Ως αποτέλεσμα, οι γυναίκες που βιώνουν τόσο έλλειψη στέγης όσο και EBB ή Προβληματική Χρήση Ουσιών συχνά πέφτουν στα κενά των υφιστάμενων μοντέλων παρέμβασης.

Η Πορτογαλία διαθέτει ευρύτερες εθνικές στρατηγικές και προγράμματα που στοχεύουν στην υποστήριξη ατόμων με ζητήματα Προβληματικής Χρήσης Ουσιών, αλλά τα μέτρα με ευαισθησία φύλου παραμένουν περιορισμένα. Η Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά (ENSD) και το Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και Θεραπεία του Εθισμού από Ναρκωτικά (PNPDT) (Νομοθετικό Διάταγμα αριθ. 115/2017) παρέχουν το γενικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση και την πρόληψη του εθισμού. Ωστόσο, οι επαγγελματίες (WP1 FG) τονίζουν ότι αυτά τα προγράμματα δεν αντιμετωπίζουν ρητά τις ειδικές ανάγκες των γυναικών, ιδίως εκείνων που βιώνουν τόσο τραύμα όσο και χρήση ουσιών. Παρομοίως, η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αριθ. 115/2023 προωθεί μια πιο ολοκληρωμένη και συντονισμένη προσέγγιση για την υποστήριξη μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών. Ωστόσο, ο αντίκτυπός της παραμένει ασαφής, και οι επαγγελματίες υπογραμμίζουν την ανάγκη για μηχανισμούς παρακολούθησης και λογοδοσίας ώστε να διασφαλιστεί ότι οι παρεμβάσεις με ευαισθησία φύλου εφαρμόζονται αποτελεσματικά.

Αν και η τραυματοκεντρική φροντίδα και οι προσεγγίσεις με ευαισθησία φύλου αναγνωρίζονται ευρέως ως ουσιώδεις, πολύ λίγα προγράμματα είναι ρητά προσαρμοσμένα για να καλύψουν τις ανάγκες των γυναικών που αντιμετωπίζουν ζητήματα Προβληματικής Χρήσης Ουσιών και τις επιπτώσεις του τραύματος. Ορισμένες υπηρεσίες ενσωματώνουν αυτές τις ανάγκες στο πλαίσιο γενικής θεραπείας εθισμού, αλλά οι επαγγελματίες τονίζουν ότι δεν είναι πάντοτε σχεδιασμένες ειδικά για γυναίκες ή επιζώσες τραύματος. Επιπλέον, οι περισσότεροι επαγγελματίες πρώτης γραμμής που εργάζονται σε υπηρεσίες για έλλειψη στέγης και εθισμό στερούνται εξειδικευμένης εκπαίδευσης στην τραυματοκεντρική φροντίδα, κάτι που περιορίζει την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων και διαιωνίζει το στίγμα και τον αποκλεισμό.

Επιπλέον, υπάρχει σημαντικό κενό σε εξειδικευμένα καταφύγια και υπηρεσίες σχεδιασμένες να υποστηρίζουν γυναίκες που αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα Προβληματική Χρήση Ουσιών και τραύμα. Τα υφιστάμενα καταφύγια για γυναίκες θύματα EBB ή EOB συνήθως αποκλείουν όσες έχουν ζητήματα ΧΟΕ και ΨΥ, ενισχύοντας έναν κύκλο αποκλεισμού όπου οι πιο μειονεκτούσες δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υποστήριξη. Από την άλλη, τα επείγοντα καταφύγια και τα κέντρα στέγασης για άστεγους δεν είναι επαρκώς προετοιμασμένα ή εξοπλισμένα για να φιλοξενήσουν γυναίκες και άτομα LGBTQIA+, ιδιαίτερα επιζώσες EBB, σε αξιοπρεπείς συνθήκες. Για παράδειγμα, στη Μητροπολιτική Περιοχή της Λισαβόνας δεν υπάρχουν επείγοντα καταφύγια αφιερωμένα ειδικά σε γυναίκες και LGBTQIA+ άτομα, ένα σημαντικό κενό που οι επαγγελματίες (WP1 FG) έχουν εντοπίσει ως κρίσιμο εμπόδιο για την πρόσβαση και την ασφάλεια¹³¹.

Οι επαγγελματίες (WP1 FG) τονίζουν επίσης ότι οι υφιστάμενες υπηρεσίες λειτουργούν μέσα σε ένα τιμωρητικό και ηθικολογικό πλαίσιο, όπου η χρήση ουσιών αντιμετωπίζεται συχνά ως προσωπική αποτυχία αντί ως ένα σύνθετο κοινωνικό και υγειονομικό ζήτημα. Αυτό αποθαρρύνει περαιτέρω τις γυναίκες από το να ζητήσουν βοήθεια, ιδιαίτερα εκείνες που εργάζονται στο σεξ ή

που φοβούνται ότι θα χάσουν την επιμέλεια των παιδιών τους. Υπάρχει έλλειψη προσεγγίσεων μείωσης βλάβης μέσα στις κύριες υπηρεσίες για άστεγους, παρά την αποδεδειγμένη αποτελεσματικότητά τους στη μείωση των βλαβών και στην αύξηση της συμμετοχής σε μακροπρόθεσμη υποστήριξη. Επομένως, αν και έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος, τα προγράμματα με ευαισθησία φύλου και τραυματοκεντρικά για γυναίκες που βιώνουν ΧΟΕ και έλλειψη στέγης παραμένουν ανεπαρκή, ιδιαίτερα εκτός των μεγάλων πόλεων.

Πολλοί επαγγελματίες (WP1 FG) τονίζουν ότι η αποσπασματική παροχή υπηρεσιών αποτελεί μείζον εμπόδιο για την επίτευξη μιας ολιστικής ανταπόκρισης. Σημειώνουν ότι, ενώ οι κοινοτικές φεμινιστικές πρωτοβουλίες όπως οι SOMOS και Manas Safe Space διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην κάλυψη των κενών που αφήνουν οι κύριες υπηρεσίες, αυτές οι πρωτοβουλίες συχνά παλεύουν με ανεπαρκή χρηματοδότηση και έλλειψη θεσμικής αναγνώρισης. Αυτό, με τη σειρά του, περιορίζει τη δυνατότητά τους να προσφέρουν ολοκληρωμένη, αλληλοϋποστηρικτική φροντίδα που είναι ευαίσθητη στις μοναδικές εμπειρίες των άστεγων γυναικών¹³².

Επιπλέον, εκθέσεις από τη FEANTSA, ακαδημαϊκή έρευνα και εθνικές μελέτες για την έλλειψη στέγης υπογραμμίζουν τις επίμονες προκλήσεις, όπως η απουσία διαθεματικών πολιτικών, η ανεπαρκής διαθεσιμότητα καταφυγίων και η περιορισμένη πρόσβαση σε στέγαση και σε υπηρεσίες ΨΥ και ΧΟΕ που να είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες των άστεγων γυναικών¹³³.

8.6.1 ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Οι γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης στην Πορτογαλία αντιμετωπίζουν ποικίλα εμπόδια που περιορίζουν σημαντικά την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες υποστήριξης. Τα εμπόδια αυτά είναι συχνά αλληλένδετα και επιδεινώνονται από παράγοντες όπως η βία λόγω φύλου, τα ζητήματα ψυχικής υγείας, η χρήση ουσιών και οι νομικές προκλήσεις. Αυτοί οι περιορισμοί όχι μόνο εμποδίζουν την ικανότητά τους να έχουν πρόσβαση σε βασικές ανάγκες όπως η στέγαση και η υγειονομική περίθαλψη, αλλά επιτείνουν επίσης την ευαλωτότητά τους, ενισχύοντας κύκλους περιθωριοποίησης και αποκλεισμού.

Ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια είναι η έλλειψη υπηρεσιών που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των άστεγων γυναικών. Πολλά καταφύγια στην Πορτογαλία απευθύνονται μόνο σε άνδρες, ενώ υπάρχουν και κάποια μεικτά φύλα, γεγονός που δημιουργεί ανησυχίες για την ασφάλεια, ιδίως για τις γυναίκες που έχουν πέσει θύματα ενδοοικογενειακής βίας, IPV ή σεξουαλικής κακοποίησης. Οι γυναίκες αυτές συχνά αισθάνονται ανασφαλείς σε αυτούς τους χώρους, γεγονός που τις αποθαρρύνει από το να αναζητήσουν βοήθεια. Επιπλέον, τα καταφύγια που υπάρχουν συνήθως δεν είναι σχεδιασμένα για να φιλοξενούν γυναίκες με παιδιά ή γυναίκες με μεταναστευτικό υπόβαθρο, περιορίζοντας περαιτέρω τις επιλογές τους για υποστήριξη. Η απουσία φιλικών προς τα παιδιά χώρων φιλοξενίας ή πολιτισμικά ικανής φροντίδας επιδεινώνει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αυτές οι γυναίκες, καθιστώντας ακόμη πιο δύσκολη την εξεύρεση ασφαλούς και κατάλληλου καταφυγίου.

Τα νομικά εμπόδια διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στον περιορισμό της πρόσβασης στις υπηρεσίες. Οι μετανάστριες συχνά φοβούνται μήπως καταγγεληθούν στις μεταναστευτικές αρχές

και απελαθούν, γεγονός που τις απομονώνει περαιτέρω και τις εμποδίζει να έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης. Στο σημερινό πολιτικό πλαίσιο της Πορτογαλίας, αυτός ο φόβος για νομικές επιπτώσεις αυξάνεται και μπορεί να τις αποτρέψει από το να αναζητήσουν βοήθεια για θέματα ψυχικής υγείας, χρήσης ουσιών, σωματικής υγείας ή έμφυλης και σεξουαλικής βίας, τα οποία είναι συνηθισμένα μεταξύ των άστεγων γυναικών.

Η ποινικοποίηση των στρατηγικών επιβίωσης επιδεινώνει επίσης τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες. Πολλές γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης ποινικοποιούνται για συμπεριφορές που συνδέονται με την επιβίωσή τους, όπως η χρήση ουσιών ή η σεξουαλική εργασία. Αν και η σεξουαλική εργασία δεν ποινικοποιείται στην Πορτογαλία, οι γυναίκες που ασχολούνται με αυτήν εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικό στιγματισμό και παρενόχληση, γεγονός που οδηγεί στον αποκλεισμό τους από καταφύγια και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης. Αυτή η ποινικοποίηση ενισχύει τον κύκλο της ευαλωτότητας και καθιστά ακόμη πιο δύσκολο για τις γυναίκες αυτές να ξεφύγουν από την κατάστασή τους.

Τα γεωγραφικά εμπόδια αποτελούν επίσης προκλήσεις, ιδίως για όσους ζουν σε αγροτικές περιοχές ή σε περιοχές με λιγότερους πόρους. Οι υπηρεσίες συχνά συγκεντρώνονται στα αστικά κέντρα, με αποτέλεσμα οι γυναίκες στις αγροτικές περιοχές να έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε καταφύγια, υγειονομική περίθαλψη ή υπηρεσίες υποστήριξης. Αυτό το γεωγραφικό χάσμα επιδεινώνει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που ζουν σε λιγότερο προσβάσιμα μέρη και αναγκάζει πολλές να παραμένουν σε μη ασφαλείς καταστάσεις λόγω της έλλειψης κοντινών εναλλακτικών λύσεων.

Το πολιτισμικό και κοινωνικό στίγμα αποτελούν επίσης σημαντικά εμπόδια, ιδίως για τις γυναίκες που ασχολούνται με την εργασία στο σεξ ή τη χρήση ουσιών. Οι γυναίκες αυτές αντιμετωπίζουν συχνά διακρίσεις, όχι μόνο από την κοινωνία στο σύνολό της, αλλά και από τους παρόχους υπηρεσιών, οι οποίοι μπορεί να μην έχουν κατάρτιση ή ευαισθητοποίηση σχετικά με τη διατομεακότητα του φύλου, της φυλής και της τάξης στο πλαίσιο της έλλειψης στέγης. Οι διακρίσεις αυτές συχνά τις εμποδίζουν να έχουν πρόσβαση στη βοήθεια που χρειάζονται, εδραιώνοντας περαιτέρω τον αποκλεισμό τους. Επιπλέον, τα προβλήματα ψυχικής υγείας και οι αναπτυξιακές διαταραχές είναι κοινά μεταξύ των άστεγων γυναικών, πολλές από τις οποίες έχουν βιώσει παρατεταμένα τραύματα, συμπεριλαμβανομένης της βίας, της κακοποίησης και της παραμέλησης. Αυτές οι προκλήσεις ψυχικής υγείας συχνά επιδεινώνονται από τη χρήση ουσιών, η οποία χρησιμοποιείται συχνά ως μηχανισμός αντιμετώπισης του τραύματος της έλλειψης στέγης. Ωστόσο, πολλές υπηρεσίες δεν αντιμετωπίζουν επαρκώς τις ανάγκες ψυχικής υγείας των άστεγων γυναικών και υπάρχει έλλειψη φροντίδας με γνώμονα το τραύμα σε πολλά καταφύγια και υπηρεσίες υποστήριξης. Αυτή η έλλειψη κατάλληλης φροντίδας δυσχεραίνει την επούλωση και την επανένταξη των γυναικών στην κοινωνία.

Στην Πορτογαλία, ο δομικός ρατσισμός, ο σεξισμός και η ομο-λεσβο-τρανσφοβία, σε συνδυασμό με το πολιτισμικό στίγμα γύρω από τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών (ΧΟΕ) και τον διαδεδομένο λαϊκό τιμωρητισμό, δημιουργούν σημαντικά εμπόδια για τις άστεγες γυναίκες που αναζητούν υποστήριξη. Γυναίκες που κάνουν χρήση ναρκωτικών ή εμπλέκονται σε σεξουαλική εργασία

αντιμετωπίζουν έντονη ηθική καταδίκη, συχνά τους αρνούνται υπηρεσίες ή τις αντιμετωπίζουν με καχυποψία. Μετανάστριες και φυλετικοποιημένες γυναίκες, ιδιαίτερα όσες είναι χωρίς χαρτιά, συναντούν συστημικές διακρίσεις και φόβο απέλασης, γεγονός που τις αποθαρρύνει από το να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, στέγασης ή νομική βοήθεια. Οι άστεγες γυναίκες—ιδίως όσες είναι μητέρες—αντιμετωπίζουν το στίγμα του να θεωρούνται «κακές μητέρες», κάτι που ενισχύει τον αποκλεισμό τους από τις υπηρεσίες. Γυναίκες σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης κινδυνεύουν συχνά να χάσουν την επιμέλεια των παιδιών τους, ένας φόβος που μπορεί να τις αποτρέψει από το να ζητήσουν θεσμική υποστήριξη. Αυτή η τιμωρητική προσέγγιση αποτυγχάνει να αντιμετωπίσει τις δομικές αιτίες της ευαλωτότητάς τους, αντίθετα τις παρουσιάζει ως ακατάλληλες μητέρες και όχι ως άτομα που χρειάζονται στέγαση και κοινωνική βοήθεια. Η ηθική αστυνόμευση της μητρότητας, ιδιαίτερα για γυναίκες που κάνουν χρήση ουσιών ή καταφεύγουν σε στρατηγικές επιβίωσης, τις περιθωριοποιεί περαιτέρω, περιορίζοντας την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τόσο τη δική τους όσο και την ευημερία των παιδιών τους. Οι τρανς γυναίκες που βιώνουν έλλειψη στέγης αντιμετωπίζουν συστημική τρανσφοβία, αποκλεισμό από καταφύγια και εμπόδια στην πρόσβαση σε υπηρεσίες επιβεβαίωσης φύλου στην υγεία. Η ανεπαρκής εκπαίδευση του προσωπικού και η έλλειψη συμπεριληπτικών πρωτοκόλλων επιδεινώνουν τον αποκλεισμό τους. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη για διαθεματικές, τρανς-επιβεβαιωτικές υπηρεσίες που να διασφαλίζουν ασφάλεια, αξιοπρέπεια και ισότιμη πρόσβαση.

Επιπλέον, η ποινικοποίηση των στρατηγικών επιβίωσης και οι τιμωρητικές στάσεις απέναντι στη φτώχεια ενισχύουν τον αποκλεισμό, ενώ η έλλειψη ευαισθησίας φύλου, συμπερίληψης LGBTQIA+ και τραυματοκεντρικής φροντίδας αποξενώνει ακόμη περισσότερο όσους έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

Αυτά τα εμπόδια εντείνονται περαιτέρω από τις διαδοχικές οικονομικές κρίσεις, ειδικά μετά το 2008, που έχουν βαθύνει τις ανισότητες και έχουν περιορίσει σοβαρά την πρόσβαση στη στέγαση. Η κερδοσκοπία στην αγορά ακινήτων και η άνοδος των ενοικίων, τροφοδοτούμενη από τις ανεξέλεγκτες βραχυχρόνιες μισθώσεις και τον εξευγενισμό, έχουν καταστήσει τη στέγη μη προσιτή για γυναίκες με χαμηλό εισόδημα, ιδιαίτερα για εκείνες σε επισφαλείς εργασιακές συνθήκες ή σε κατάσταση έλλειψης στέγης. Παράλληλα, οι ολοένα και πιο περιοριστικές πολιτικές συνόρων και η αντι-μεταναστευτική ρητορική, που ενισχύεται από την άνοδο της ακροδεξιάς λαϊκιστικής ρητορικής στην Πορτογαλία, έχουν περιθωριοποιήσει περαιτέρω τις μετανάστριες γυναίκες. Η αυξανόμενη επιρροή της ακροδεξιάς, που είναι πλέον η τρίτη μεγαλύτερη πολιτική δύναμη στο Κοινοβούλιο, έχει νομιμοποιήσει ξενοφοβικές, ρατσιστικές και αποκλειστικές αφηγήσεις, ενισχύοντας τις κοινωνικές διαιρέσεις και περιορίζοντας την πρόσβαση σε βασικά δικαιώματα και υπηρεσίες. Ένα παράδειγμα αυτής της τάσης είναι η πρόσφατη πρόταση αλλαγής της νομοθεσίας ώστε να ενισχυθούν οι περιορισμοί στην πρόσβαση στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (SNS) για άτομα χωρίς χαρτιά, κάτι που εγείρει ερωτήματα από την άποψη των εγγυήσεων καθολικής πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη, όπως προβλέπεται από το πορτογαλικό σύνταγμα.

Επιδεινώνοντας αυτά τα ζητήματα, η τρέχουσα δεξιά κυβέρνηση συνεχίζει την προοδευτική ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών υπηρεσιών, επιταχύνοντας την αποδόμηση των κοινωνικών πολιτικών που βρίσκεται σε εξέλιξη τα τελευταία 20 χρόνια, ιδιαίτερα μετά την οικονομική κρίση του 2008. Η Πορτογαλία είχε ιστορικά ένα αδύναμο κράτος πρόνοιας και τις τελευταίες δεκαετίες έχει γνωρίσει μια σταθερή διάβρωση των κοινωνικών προστασιών, αυξάνοντας την επισφάλεια των πλέον ευάλωτων. Οι περικοπές στις δημόσιες επενδύσεις και η ανάθεση βασικών υπηρεσιών στον ιδιωτικό και στον μη κερδοσκοπικό τομέα έχουν οδηγήσει σε συρρίκνωση της παροχής πόρων, εμβαθύνοντας την κοινωνική ευαλωτότητα και τον αποκλεισμό. Αυτές οι δομικές και πολιτικές δυναμικές συμβάλλουν στην αυξανόμενη περιθωριοποίηση των άστεγων γυναικών, καθιστώντας επείγουσες τις διαθεματικές πολιτικές απαντήσεις. Αρχή φόρμας Τέλος φόρμας

8.6.2 ΚΕΝΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η Πορτογαλία εντόπισε αξιοσημείωτα κενά στην τρέχουσα παροχή υπηρεσιών για τις άστεγες γυναίκες. Αυτά περιλαμβάνουν:

- Έλλειψη καταφυγίων με ευαισθησία ως προς το φύλο
Πολλά καταφύγια είναι μικτών φύλων, γεγονός που δημιουργεί ανησυχίες για την ασφάλεια των γυναικών, ιδίως των επιζώντων βίας λόγω φύλου. Χρειάζονται επειγόντως καταφύγια μόνο για γυναίκες, ιδίως εκείνα που διαθέτουν καταλύματα φιλικά προς τα παιδιά. Επιπλέον, τα άκαμπτα κριτήρια εισδοχής συχνά αποκλείουν γυναίκες με σύνθετες ανάγκες, όπως εκείνες με διαταραχές χρήσης ουσιών, ψυχικές παθήσεις ή εμπειρίες από την εργασία στο σεξ. Η έλλειψη ευελιξίας στις πολιτικές των καταφυγίων συμβάλλει στον αποκλεισμό των γυναικών που δεν εντάσσονται στα συμβατικά μοντέλα υπηρεσιών. Επιπλέον, υπάρχει έλλειψη χώρων εξοπλισμένων για τη φιλοξενία εγκύων γυναικών ή γυναικών με ειδικές ανάγκες αναπαραγωγικής υγείας.
- Κατακερματισμένες και μη ολοκληρωμένες υπηρεσίες
Οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας, χρήσης ουσιών και στέγασης είναι συχνά ασύνδετες, χωρίς προσεγγίσεις με βάση το τραύμα που να αντιμετωπίζουν τις πολύπλοκες ανάγκες των γυναικών που αντιμετωπίζουν πολλαπλές μορφές τραύματος. Πολλές υπηρεσίες εξακολουθούν να λειτουργούν μέσα σε άκαμπτα, τυποποιημένα πλαίσια που δεν λαμβάνουν υπόψη την ποικιλομορφία των εμπειριών των γυναικών. Η ελλειμματική προσέγγιση σε πολλές παρεμβάσεις ενισχύει τον κύκλο του αποκλεισμού, καθώς οι δομές υποστήριξης αδυνατούν να προσαρμοστούν στις ιδιαίτερες ανάγκες των γυναικών που αντιμετωπίζουν την έλλειψη στέγης, τη βία λόγω φύλου και τις συστημικές διακρίσεις. Οι επαγγελματίες επισημαίνουν επίσης την έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διαφόρων τομέων, γεγονός που δυσχεραίνει την ομαλή μετάβαση των γυναικών μεταξύ των λύσεων έκτακτης ανάγκης, των μεταβατικών λύσεων και των λύσεων μόνιμης στέγασης.
- Νομικά και μεταναστευτικά εμπόδια
Παρόλο που δεν έχουν εφαρμοστεί νομικές αλλαγές, οι πρόσφατες προτάσεις για τον

περιορισμό της πρόσβασης στη δημόσια υγειονομική περίθαλψη για τους μετανάστες χωρίς χαρτιά έχουν δημιουργήσει αβεβαιότητα και φόβο. Αυτό συμβάλλει στην απροθυμία πολλών μεταναστριών να αναζητήσουν βασική υγειονομική περίθαλψη και υποστήριξη ψυχικής υγείας, επιδεινώνοντας την ευαλωτότητά τους. Οι ασυνεπείς πρακτικές μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών όσον αφορά τη βοήθεια για άτομα χωρίς χαρτιά περιπλέκουν περαιτέρω την πρόσβαση στην απαραίτητη υποστήριξη. Επιπλέον, οι επαγγελματίες επισημαίνουν ότι οι μετανάστριες γυναίκες, ιδίως εκείνες που είναι φυλετικές, βιώνουν συστημικές διακρίσεις στο πλαίσιο των υπηρεσιών υποστήριξης, περιορίζοντας περαιτέρω την ικανότητά τους να λαμβάνουν την κατάλληλη φροντίδα.

- Στιγματισμός των εργαζομένων στο σεξ
Παρά το γεγονός ότι η εργασία του σεξ δεν ποινικοποιείται, οι γυναίκες που ασχολούνται με την εργασία του σεξ εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν βαθιά ριζωμένο στίγμα, ιδίως στους τομείς των αστέγων και της κοινωνικής υποστήριξης. Πολλές υπηρεσίες λειτουργούν κάτω από ηθικοποιητικά και αποκλειστικά πλαίσια που δεν αναγνωρίζουν την εργασία του σεξ ως στρατηγική επιβίωσης, οδηγώντας στον αποκλεισμό των εργαζομένων στο σεξ από καταφύγια και άλλες μορφές βοήθειας. Επιπλέον, οι γυναίκες που κάνουν χρήση ουσιών συχνά αρνούνται την πρόσβαση σε καταφύγια ή υπηρεσίες υποστήριξης, εκτός εάν συμφωνήσουν σε αυστηρούς όρους αποχής, οι οποίοι δεν ευθυγραμμίζονται με τις προσεγγίσεις μείωσης της βλάβης.
- Γεωγραφικά κενά
Αφήνοντας αγροτικές περιοχές, όπως αυτές που εξυπηρετούνται από την Ares do Pinhal, με περιορισμένη πρόσβαση στην υποστήριξη. Οι γυναίκες σε αυτές τις περιοχές βιώνουν παρατεταμένη έλλειψη στέγης και επισφαλείς καταστάσεις στέγασης λόγω της έλλειψης καταφυγίων έκτακτης ανάγκης, υπηρεσιών ψυχικής υγείας και προγραμμάτων προσέγγισης. Οι περιορισμένες επιλογές δημόσιων μεταφορών περιορίζουν περαιτέρω την πρόσβαση στις λίγες διαθέσιμες υπηρεσίες.
- Έλλειψη χρηματοδότησης για κοινοτικές πρωτοβουλίες
Οι οργανώσεις με βάση την κοινότητα, όπως οι SOMOS, Manas Safe Space και GAT, παρέχουν φροντίδα με βάση την ευαισθησία του φύλου και την πληροφόρηση για το τραύμα, προσαρμοσμένη στην πραγματικότητα των άστεγων γυναικών, ιδίως εκείνων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα χρήσης ουσιών ή επιβιώνουν από τη βία. Ωστόσο, οι πρωτοβουλίες αυτές υποφέρουν από χρόνια υποχρηματοδότηση, γεγονός που περιορίζει την ικανότητά τους να επεκταθούν και να παρέχουν συνεχή υποστήριξη. Πολλές από αυτές τις οργανώσεις λειτουργούν με ελάχιστους πόρους, γεγονός που καθιστά αβέβαιη τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους, παρά τον κρίσιμο ρόλο τους στην κάλυψη των κενών υπηρεσιών. Οι επαγγελματίες τονίζουν ότι χωρίς επαρκείς οικονομικές επενδύσεις, οι οργανώσεις αυτές δεν είναι σε θέση να παρέχουν τη σταθερότητα και τη συνέχεια που απαιτούνται για την αποτελεσματική παρέμβαση.

- Ανεπαρκής κατάρτιση και ικανότητα στις υπηρεσίες
Πολλοί επαγγελματίες που εργάζονται με άστεγες γυναίκες στερούνται εξειδικευμένης κατάρτισης σε θέματα φροντίδας με γνώμονα το τραύμα, μείωσης της βλάβης και προσεγγίσεων με ευαισθησία στο φύλο. Αυτό οδηγεί σε παρεμβάσεις που δεν αναγνωρίζουν πλήρως την πολυπλοκότητα της έλλειψης στέγης και μπορεί να ενισχύσουν το στίγμα και τον αποκλεισμό, ιδίως για τις γυναίκες που κάνουν χρήση ουσιών, ασχολούνται με την εργασία του σεξ ή παλεύουν με καταστάσεις ψυχικής υγείας. Η απουσία δομημένων, συνεχών προγραμμάτων κατάρτισης αποδυναμώνει περαιτέρω την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών. Οι επαγγελματίες τονίζουν την ανάγκη για ευρεία εφαρμογή των ψυχολογικά ενημερωμένων περιβαλλόντων (PIE)¹³⁴ και της ψυχιατρικής του δρόμου για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των άστεγων γυναικών.
- Αορατότητα στη συλλογή δεδομένων
Συχνά δεν καταγράφονται στις επίσημες στατιστικές ορισμένες ομάδες άστεγων γυναικών, όπως εκείνες που μετακινούνται μεταξύ διαφορετικών μορφών αστέγων - μετακινούνται μεταξύ του δρόμου, προσωρινών καταφυγίων ή καταφυγίων ενδοοικογενειακής βίας. Η έλλειψη δεδομένων με ανάλυση κατά φύλο συσκοτίζει την κλίμακα και την πολυπλοκότητα της έλλειψης στέγης μεταξύ των γυναικών, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν επαρκείς πολιτικές απαντήσεις και χρηματοδοτήσεις. Επιπλέον, οι επαγγελματίες τονίζουν ότι ο ισχύων ορισμός της έλλειψης στέγης δεν καταγράφει πλήρως τις ειδικές ευπάθειες των γυναικών, ιδίως εκείνων που βρίσκονται σε καταστάσεις κρυφής έλλειψης στέγης, όπως εκείνες που μένουν σε άτυπες ή μη ασφαλείς συνθήκες στέγασης για να αποφύγουν να κοιμηθούν στους δρόμους.

Τα κενά αυτά αναδεικνύουν τα συστημικά εμπόδια που εμποδίζουν τις άστεγες γυναίκες να έχουν πρόσβαση σε συνεπή, κατάλληλη και μακροπρόθεσμη υποστήριξη. Ο κατακερματισμός των υπηρεσιών, τα κριτήρια αποκλεισμού, η ανεπαρκής χρηματοδότηση και η έλλειψη διατομεακών προσεγγίσεων συμβάλλουν σε κύκλους περιθωριοποίησης και αποκλεισμού, περιορίζοντας περαιτέρω την ικανότητα των γυναικών να εξασφαλίσουν σταθερή στέγαση, υγειονομική περίθαλψη και κοινωνική προστασία. Οι επαγγελματίες τονίζουν την επείγουσα ανάγκη για συστημικές αλλαγές ώστε να διασφαλιστεί ότι οι παρεμβάσεις για την έλλειψη στέγης αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά την πραγματικότητα των γυναικών που στοχεύουν να υποστηρίξουν.

8.6.3 ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στην Πορτογαλία, δεν υπάρχουν συγκεκριμένες επίσημες απαιτήσεις για την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στις άστεγες γυναίκες. Η εποπτεία της ποιότητας εξαρτάται κυρίως από μεμονωμένους παρόχους υπηρεσιών και όχι από έναν κεντρικό ρυθμιστικό φορέα.

8.7 ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Η έλλειψη στέγης στην Πορτογαλία ορίζεται ευρέως στο εθνικό στρατηγικό έγγραφο ENIPSSA 2017-2023, καλύπτοντας εκείνους χωρίς καταφύγιο και εκείνους χωρίς μόνιμη στέγη. Αυτός ο ορισμός στοχεύει να αντιμετωπίσει διάφορες μορφές αποκλεισμού από τη στέγαση. Ωστόσο, οι επαγγελματίες θεωρούν τον ορισμό ανεπαρκώς προσαρμοσμένο σε συγκεκριμένες ευαλωτότητες, ιδιαίτερα εκείνες των γυναικών, προτείνοντας την ανάγκη για ένα πιο διαθεματικό πλαίσιο που να ενσωματώνει προοπτικές ευαίσθητες στο φύλο και τραυματοκεντρικές.

Οι κύριες αιτίες έλλειψης στέγης μεταξύ των γυναικών στην Πορτογαλία περιλαμβάνουν την οικονομική ανασφάλεια, τον αποκλεισμό από τη στέγαση, την οικογενειακή σύγκρουση, την ενδοοικογενειακή βία, την βία από συντρόφους, την ψυχική υγεία και τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών, την αποχώρηση από ιδρύματα χωρίς επαρκή σχέδια επανένταξης και την έλλειψη θεσμικής υποστήριξης. Εθνοτικές μειονότητες, μετανάστες, άτομα LGBTQIA+, μονογονείς μητέρες, επιζώσες εμπορίας ανθρώπων, γυναίκες που βιώνουν βία από συντρόφους και εκείνες με πολλαπλές ευαλωτότητες διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο.

Η πιο πρόσφατη εθνική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2023, εντόπισε 13.128 άτομα που βιώνουν έλλειψη στέγης, 9.433 άνδρες και 3.695 γυναίκες. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε χρησιμοποιώντας μια απογραφική προσέγγιση, με συνεργασία από διάφορους φορείς. Οι επαγγελματίες επικρίνουν τη μεθοδολογία επειδή υποεκπροσωπεί την πραγματική έκταση της έλλειψης στέγης, ιδιαίτερα μεταξύ ατόμων χωρίς χαρτιά και γυναικών που βιώνουν βία από συντρόφους και διαμένουν σε καταφύγια.

Το Πορτογαλικό Σύνταγμα εγγυάται το δικαίωμα στην επαρκή στέγαση για όλους, και η Πορτογαλία διαθέτει έμμεσα προστατευτικά μέτρα μέσω των δικαιωμάτων στη στέγαση και υποστήριξης για μειονεκτούσες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων νόμων που προστατεύουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας και εμπορίας ανθρώπων. Ωστόσο, οι επαγγελματίες επισημαίνουν ότι εθνικές πολιτικές που στοχεύουν ρητά στην έλλειψη στέγης μεταξύ των γυναικών λείπουν, και τα υπάρχοντα μέτρα είναι αποσπασματικά και ανεπαρκώς ευαίσθητα στο φύλο.

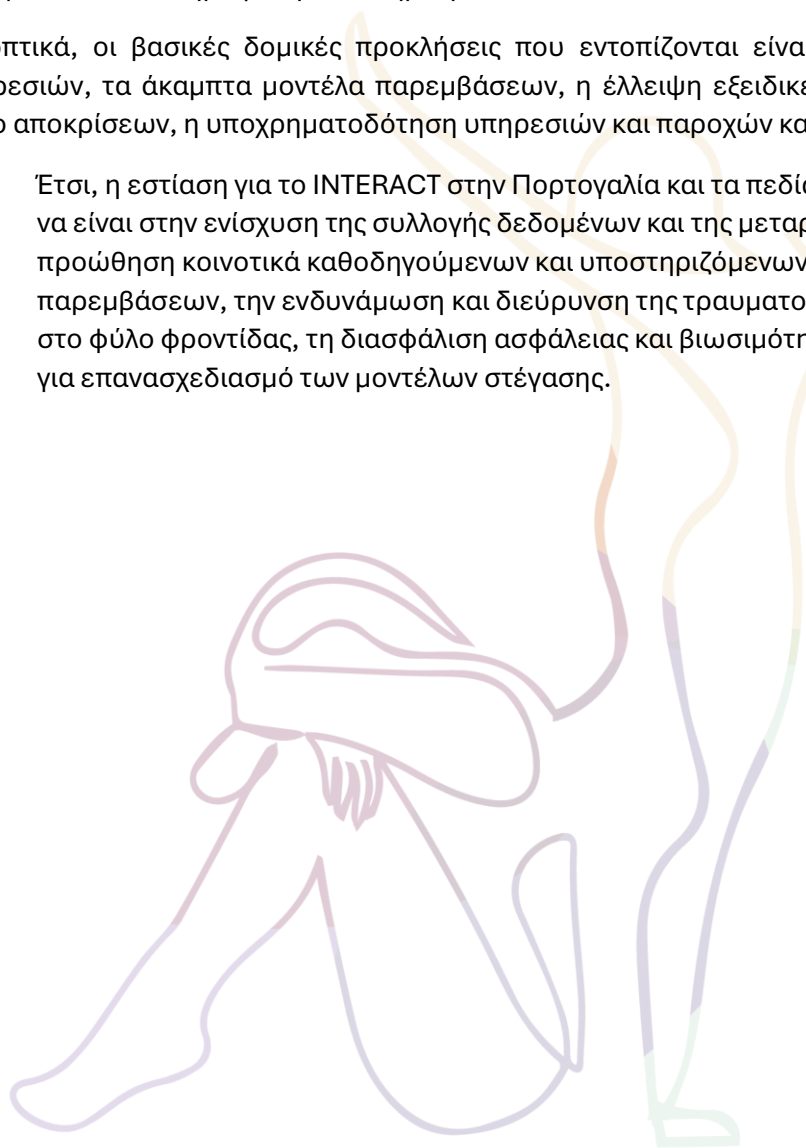
Το θεσμικό πλαίσιο περιλαμβάνει πολλαπλούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κέντρων NPISA, κοινωνικών υπηρεσιών, ΜΚΟ και δημοτικών αρχών. Η στρατηγική ENIPSSA προωθεί μια συντονισμένη προσέγγιση, ωστόσο η πρακτική συνεργασία παραμένει περιορισμένη λόγω ασαφούς καθορισμού ρόλων και ευθυνών, αδύναμων διατομεακών δικτύων και κατακερματισμένης χρηματοδότησης.

Η Πορτογαλία παρέχει καταφύγια έκτακτης ανάγκης, κέντρα κρίσης για βία από συντρόφους, και προγράμματα Housing First. Ωστόσο, πολλά καταφύγια στερούνται ευαίσθητων στο φύλο προσεγγίσεων, και οι υπηρεσίες για γυναίκες με σύνθετες ανάγκες δεν είναι επαρκώς ενσωματωμένες. Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες παίζουν κρίσιμο ρόλο αλλά αντιμετωπίζουν χρηματοδοτικές προκλήσεις και περιορισμένη θεσμική αναγνώριση.

Το Housing First, η τραυματοκεντρική φροντίδα και οι προσεγγίσεις μείωσης της βλάβης υιοθετούνται σε ορισμένες περιοχές αλλά παραμένουν άνισα ενσωματωμένες. Οργανισμοί όπως οι Manas Safe Space, SOMOS προσφέρουν ευαίσθητη στο φύλο και τραυματοκεντρική φροντίδα, ωστόσο συστημικά εμπόδια εμποδίζουν την ευρεία εφαρμογή. Οι επαγγελματίες υποστηρίζουν ισχυρότερη διεπιστημονική συνεργασία και δομικές αλλαγές ώστε να διασφαλιστεί ολοκληρωμένη υποστήριξη.

Συνοπτικά, οι βασικές δομικές προκλήσεις που εντοπίζονται είναι ο κατακερματισμός των υπηρεσιών, τα άκαμπτα μοντέλα παρεμβάσεων, η έλλειψη εξειδικευμένων, ευαίσθητων στο φύλο αποκρίσεων, η υποχρηματοδότηση υπηρεσιών και παροχών και η έλλειψη εκπαίδευσης.

- Έτσι, η εστίαση για το INTERACT στην Πορτογαλία και τα πεδία παρέμβασης θα πρέπει να είναι στην ενίσχυση της συλλογής δεδομένων και της μεταρρύθμισης πολιτικής, την προώθηση κοινοτικά καθοδηγούμενων και υποστηριζόμενων από ομότιμους παρεμβάσεων, την ενδυνάμωση και διεύρυνση της τραυματοκεντρικής και ευαίσθητης στο φύλο φροντίδας, τη διασφάλιση ασφάλειας και βιωσιμότητας και την υπεράσπιση για επανασχεδιασμό των μοντέλων στέγασης.

9. ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Η Ρουμανία, με πληθυσμό περίπου 19,1 εκατομμυρίων την 1η Ιανουαρίου 2024, είναι κράτος-μέλος της ΕΕ¹³⁵. Ο Ρουμανικός εταίρος του INTERACT είναι η Direcția de Asistență Socială și Medicală. Αυτό το κεφάλαιο παρέχει μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης της έλλειψης στέγης στη Ρουμανία.

9.1 ΑΣΤΕΓΟΙ

Το ρουμανικό νομοθετικό πλαίσιο στον τομέα της έλλειψης στέγης, *Strategia națională privind incluziunea socială a persoanelor fără adăpost pentru perioada 2022-2027 și Planul de acțiune pentru aceeași perioadă* [Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Αστεγών για την περίοδο 2022-2027 και Σχέδιο Δράσης 2022-2027] ορίζει τους αστεγούς ως άτομα ή οικογένειες που, για διάφορους κοινωνικούς, ιατρικούς, οικονομικούς, νομικούς λόγους ή λόγω καταστάσεων ανωτέρας βίας, ζουν στον δρόμο, διαμένουν προσωρινά με φίλους ή γνωστούς, αδυνατούν να αντέξουν οικονομικά ενοικιαζόμενη στέγη, κινδυνεύουν με έξωση ή βρίσκονται σε ιδρύματα ή σωφρονιστικά καταστήματα από τα οποία πρόκειται να απολυθούν μέσα σε δύο μήνες και δεν έχουν στέγη. Ο ορισμός αυτός είναι εναρμονισμένος με το *ETHOS Light*.

9.1.1 ΑΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΕΣ

Στη Ρουμανία, οι κύριες αιτίες της έλλειψης στέγης μεταξύ των γυναικών είναι η φτώχεια, η αστική υπερσυγκέντρωση και το υψηλό ποσοστό ανεργίας. Άλλες αιτίες είναι πρωτίστως η χρήση ψυχοδραστικών ουσιών, τα ζητήματα ψυχικής υγείας και η βία από συντρόφους — περισσότερο ή λιγότερο συγκαλυμμένα.

Οι πιο μειονεκτούσες υποομάδες γυναικών που εντοπίστηκαν από την ομάδα της Ρουμανίας είναι, με αλφαβητική σειρά: μετανάστριες, άτομα LGBTQIA+, μονογονείς μητέρες, επιζώσες εμπορίας ανθρώπων, γυναίκες που βιώνουν βία από συντρόφους, γυναίκες που αντιμετωπίζουν χρήση ψυχοδραστικών ουσιών, γυναίκες με ζητήματα ψυχικής υγείας και γυναίκες που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευαλωτότητες.

9.1.2 ΑΣΤΕΓΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Στη Ρουμανία, ο ρόλος του φύλου στην έλλειψη στέγης επηρεάζεται από έναν συνδυασμό κοινωνικών, πολιτισμικών και οικονομικών παραγόντων. Για να κατανοηθεί πλήρως ο ρόλος του φύλου στην έλλειψη στέγης στη Ρουμανία απαιτείται μια λεπτομερής προσέγγιση που να λαμβάνει υπόψη τόσο τις ορατές όσο και τις αόρατες μορφές έλλειψης στέγης. Πρέπει να σημειωθεί ότι, ο επικρατών λόγος υποδηλώνει πως οι άνδρες θεωρούνται πιο σωματικά ανθεκτικοί στις συνθήκες του δρόμου, ενώ οι γυναίκες θεωρούνται πιο ευρηματικές στην αντιμετώπιση και επιβίωση σε αυτές τις καταστάσεις. Η αντιμετώπιση όλων αυτών των ζητημάτων απαιτεί πολιτικές ευαίσθητες στο φύλο και βελτιωμένη πρόσβαση σε εξατομικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης.

9.2 ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ¹³⁶ για το 2022, ο εκτιμώμενος αριθμός ατόμων που βιώνουν έλλειψη στέγης στη Ρουμανία ήταν 8.436 ή 0,038% του συνολικού πληθυσμού. Η εκτίμηση βασίζεται σε στοιχεία από εκθέσεις τοπικών αρχών και περιλαμβάνει άτομα σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης, όπως ξενώνες, πανδοχεία και καταφύγια για γυναίκες.

Το Υπουργείο Εργασίας και Αλληλεγγύης δεν έχει δημοσιεύσει ακόμη επίσημα στατιστικά στοιχεία για άστεγους για το 2024. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από το υπουργείο για το έτος 2023, ο συνολικός αριθμός αστέγων που αναφέρθηκαν σε εθνικό επίπεδο εκτιμήθηκε σε 3.672 άτομα. Τα στοιχεία για τον συνολικό αριθμό αστέγων στη Ρουμανία και στις περιοχές παρέμβασης του INTERACT, Cluj, Cluj-Napoca και Suceava, που παρουσιάζονται στον πίνακα 19, προέρχονται από αυτήν την πηγή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19. ΆΣΤΕΓΟΙ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΤΗΝ ΚΟΜΗΤΕΙΑ CLUJ, ΤΗΝ ΚΛΟΥΖ-ΝΑΠΟΚΑ, ΤΗΝ ΚΟΜΗΤΕΙΑ SUCEAVA ΚΑΙ ΤΗΝ SUCEAVA ΤΟ 2023.

	Ρουμανία	Κομητεία Cluj	Cluj-Napoca	Κομητεία Suceava	Suceava
Ζώντας σκληρά	341	4	0	21	20
Διαμονή σε προσωρινή ή ακατάλληλη στέγαση, κινητές κατοικίες)	1003	6	0	4	0
Διαμονή σε κέντρα φιλοξενίας αστέγων/καταφύγια διανυκτέρευσης	2301	434	408	15	15
Διαμονή σε ιδρύματα ή φυλακές	4	1	-	-	-
Έξωση και αδυναμία να συντηρήσουν ενοικιαζόμενο κατάλυμα	50	-	-	-	-
Σύνολο	3699	445	408	40	35

Τα στοιχεία του πίνακα 20 συλλέχθηκαν για το έτος 2024 από το Κέντρο Κοινωνικής Έκτακτης Ανάγκης της Κλουζ-Ναπόκα, το νυχτερινό καταφύγιο Sfânta Vineri (Lumină Lină Association) και το Prison Fellowship Romania - Foundation με βάση τους δικαιούχους τους.¹³⁷

ΠΙΝΑΚΑΣ 20. ΆΣΤΕΓΟΙ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΛΟΥΖ-ΝΑΠΟΚΑ ΚΑΙ ΣΟΥΤΣΕΑΒΑ ΤΟ 2024.

Περιοχές παρέμβασης	Σύνολο	% Γυναίκες
Cluj-Napoca	125	60%
Το Κοινωνικό Κέντρο Έκτακτης Ανάγκης, Cluj-Napoca	76	73.7%
Prison Fellowship Romania - Ίδρυμα	49	24.40%
Suceava	74	26%
Νυχτερινό καταφύγιο "Sfânta Vineri" του "Lumină Lină" Σύλλογος	74	26.0%

Τα ρουμανικά εθνικά και τοπικά δεδομένα από τις περιοχές παρέμβασης είναι διαθέσιμα και εφαρμόσιμα ανά φύλο και ηλικία. Το Κέντρο Κοινωνικής Έκτακτης Ανάγκης, το οποίο βοηθούσε αποκλειστικά άστεγους, βρισκόταν στο δήμο Cluj-Napoca. Τα δεδομένα τους δεν περιλαμβάνουν την εθνικότητα των ωφελούμενων, απλώς και μόνο επειδή δεν βοήθησαν πρόσφυγες/μετανάστες.

Δεν υπάρχουν επίσημα ή συγκεντρωτικά στοιχεία για τον αριθμό των άστεγων γυναικών που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευπάθειες σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο στη Ρουμανία. Ωστόσο, κάθε κέντρο αστέγων διαθέτει τα δικά του στατιστικά στοιχεία για τις ωφελούμενες. Με βάση την εκτίμηση που διενήργησε το Κέντρο Κοινωνικής Έκτακτης Ανάγκης στην Κλουζ-Ναπόκα, οι περισσότερες από τις ωφελούμενες του το 2024 και οι οποίες υποστηρίζονται επί του παρόντος πάσχουν από ψυχικές ασθένειες και περίπου το 20% πάσχει από IPV εκτός από ψυχικές ασθένειες.

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Δείκτη Στεγαστικού Αποκλεισμού 2024. Ο αριθμός των ατόμων που κινδυνεύουν από στεγαστικό αποκλεισμό στη Ρουμανία αυξήθηκε το 2023 σε 32,0%. Αναφέρουν επίσης ότι ο κίνδυνος φτώχειας ή στεγαστικού αποκλεισμού ήταν υψηλότερος για τις γυναίκες από ό,τι για τους άνδρες. Ο δείκτης αναφέρεται επίσης στον αριθμό των ατόμων που ζουν σε συνθήκες κοινωνικής και υλικής στέρησης, δηλαδή αδυνατούν να καλύψουν ορισμένες δαπάνες που θεωρούνται απαραίτητες για τη διατήρηση ενός αποδεκτού βιοτικού επιπέδου, ο οποίος έχει αυξηθεί στη Ρουμανία σε 31,4% το 2023.¹³⁸

9.2.1 ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Όσον αφορά το νομικό πλαίσιο για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την έλλειψη στέγης, η Ρουμανία εφαρμόζει τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1201/2009 της Επιτροπής της 30ής Νοεμβρίου 2009 ως νομική βάση για τη συλλογή δεδομένων για την έλλειψη στέγης στην απογραφή. Επίσης, τα διοικητικά δεδομένα για τους άστεγους συλλέγονταν μέχρι πρόσφατα με βάση την ακόλουθη νομοθεσία: Legea nr. 292 din 20 decembrie 2011 a asistenței sociale [Νόμος για την Κοινωνική Αρωγή] και Legea nr. 116 din 15 martie 2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale [Νόμος για την Πρόληψη και Καταπολέμηση του Κοινωνικού Αποκλεισμού], που εγκρίθηκε με την Κυβερνητική Απόφαση αριθ. 1149/2002.¹³⁹

Στη Ρουμανία, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης συλλέγει δεδομένα με βάση εκθέσεις από παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τον Νόμο αριθ. 292/2011 [Νόμος για την Κοινωνική Αρωγή]. Οι πάροχοι αναφέρουν τον αριθμό των μοναδικών δικαιούχων χρησιμοποιώντας τα δικά τους δεδομένα. Δυστυχώς, πολλοί άστεγοι είτε δεν γίνονται δεκτοί είτε δεν χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες των κέντρων λόγω ζητημάτων χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών ή ψυχικής ασθένειας, με αποτέλεσμα να αποκλείονται από τα στατιστικά στοιχεία. Κατά συνέπεια, τα διαθέσιμα δεδομένα δεν αντανακλούν με ακρίβεια το πραγματικό εύρος της έλλειψης στέγης στη Ρουμανία ή στις περιοχές στοχευμένων παρεμβάσεων.

Συζητώντας την αξιοπιστία των δεδομένων, πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ¹⁴⁰ για το 2022, ο εκτιμώμενος αριθμός αστέγων στη Ρουμανία είναι 8.436, ή

0,038% του συνολικού πληθυσμού, πολύ υψηλότερος από τα δεδομένα των ρουμανικών αρχών. Η εκτίμηση βασίζεται σε στοιχεία από εκθέσεις τοπικών ρουμανικών αρχών και περιλαμβάνει άτομα σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης, όπως ξενώνες, πανδοχεία και καταφύγια γυναικών, σύμφωνα με το ETHOS. Μπορεί επομένως να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα διαθέσιμα δεδομένα από τις ρουμανικές αρχές δεν αντανakλούν με ακρίβεια το πραγματικό εύρος της έλλειψης στέγης στη χώρα και στις τοπικές περιοχές στοχευμένων παρεμβάσεων.

9.3 ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΤΟΠΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο Νόμος υπ' αριθ. 292/2011 για την κοινωνική αρωγή [Social Assistance Law] αναφέρεται σε διάφορες κατηγορίες μειονεκτούντων ομάδων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι άστεγοι και τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας (ΕΒ). Όσον αφορά τους άστεγους, ο νόμος αυτός αναφέρεται στον ορισμό των αστέγων, στις ευθύνες των τοπικών αρχών δημόσιας διοίκησης και στις κοινωνικές υπηρεσίες που απευθύνονται σε αυτούς. Σκοπός των κοινωνικών υπηρεσιών που απευθύνονται στους άστεγους είναι η παροχή προσωρινής στέγασης σε συνδυασμό με συμβουλευτικές υπηρεσίες και μέτρα κοινωνικής επανένταξης ή επανεισδοχής, σύμφωνα με τις εξατομικευμένες ανάγκες που έχουν εντοπιστεί. Οι τοπικές αρχές δημόσιας διοίκησης είναι υπεύθυνες για τη σύσταση, την οργάνωση και τη διαχείριση κοινωνικών υπηρεσιών για τους άστεγους. Για τα άτομα που ζουν στον δρόμο, οι τοπικές αρχές δημόσιας διοίκησης υποχρεούνται να συστήνουν, εντός της εδαφικής τους δικαιοδοσίας, κατάλληλες και προσαρμοσμένες κοινωνικές υπηρεσίες σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

Ο ίδιος νόμος αναφέρεται επίσης στην πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, καθώς αυτή αποτελεί συνιστώσα των πολιτικών προστασίας και αρωγής των οικογενειών. Οι κοινωνικές υπηρεσίες που προορίζονται για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας παρέχονται σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα, παράλληλα με άλλα νομικά μέτρα προστασίας, υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και μέτρα πρόληψης, εντοπισμού και τιμωρίας πράξεων ΕΒ, όπως προβλέπεται από ειδική νομοθεσία στον τομέα. Οι τοπικές αρχές δημόσιας διοίκησης είναι υπεύθυνες για τη σύσταση, την οργάνωση, τη διαχείριση και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών που αποσκοπούν στην πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας και της βίας κατά των γυναικών. Ο νόμος αυτός αναφέρεται επίσης στη δια-υπηρεσιακή συνεργασία ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.

Ο Νόμος υπ' αριθ. 100 της 16ης Απριλίου 2024 για την τροποποίηση και συμπλήρωση ορισμένων κανονιστικών πράξεων στον τομέα της κοινωνικής αρωγής, καθώς και για τη συμπλήρωση του Νόμου υπ' αριθ. 78/2014 σχετικά με τη ρύθμιση της εθελοντικής δραστηριότητας στη Ρουμανία και την τροποποίηση του Νόμου υπ' αριθ. 272/2004 σχετικά με την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού, αναφέρει επίσης τον ρόλο των τοπικών αρχών δημόσιας διοίκησης που ασχολούνται με άστεγους, ως υπεύθυνων για την παροχή προσωρινών υπηρεσιών στέγασης και/ή για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε κοινωνική στέγαση ή προσαρμοσμένη κοινωνική στέγαση, με σκοπό την πρόληψη και καταπολέμηση του κινδύνου έλλειψης στέγης για άτομα. Αναφέρονται επίσης στη διασφάλιση ενός ελάχιστου πακέτου κοινωνικής αρωγής και κοινωνικών υπηρεσιών που απευθύνονται στους άστεγους.

Πέραν αυτών, η Ρουμανία διαθέτει και άλλα νομικά πλαίσια προστασίας για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, ιδίως μέσω των εξής:

- Νόμος υπ' αριθ. 217/2003 για την πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας
Ο νόμος αυτός καθορίζει τις νομικές διατάξεις για την προστασία των θυμάτων ΕΒ, συμπεριλαμβανομένων περιοριστικών εντολών, πρόσβασης σε καταφύγια και της θέσπισης μέτρων προστασίας για τα θύματα. Παρέχει τη νομική βάση για την παρέμβαση της αστυνομίας σε περιπτώσεις ΕΒ και θέτει κατευθυντήριες γραμμές για την παροχή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής και νομικής υποστήριξης.
- Εθνική στρατηγική για την προώθηση ίσων ευκαιριών και ίσης μεταχείρισης μεταξύ γυναικών και ανδρών και την πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας για την περίοδο 2022-2027. Η στρατηγική αυτή στοχεύει στη βελτίωση των υπηρεσιών για τα θύματα και στην ενίσχυση της εμπλοκής του κράτους και της κοινωνίας των πολιτών στην αντιμετώπιση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Παρέχει επίσης ένα πλαίσιο για την ενίσχυση των νομικών προστασιών και υπηρεσιών για τα θύματα. Περιλαμβάνει ολοκληρωμένα μέτρα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, όπως η ίδρυση προστατευμένων οικιών, ομάδων υποστήριξης και γραφείων επαγγελματικού προσανατολισμού σε όλη τη χώρα.
- Εθνική στρατηγική για την πρόληψη και καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας «SINERGIE» 2021-2030 και το Σχέδιο Δράσης για την εφαρμογή της
Η στρατηγική αυτή αφορά κυρίως τη σεξουαλική βία σε διάφορα πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων των ενδοοικογενειακών. Αν και δεν επικεντρώνεται αποκλειστικά στην ενδοοικογενειακή βία, αναγνωρίζει ότι η σεξουαλική βία συχνά συμβαίνει μέσα σε στενές σχέσεις και οικογενειακά περιβάλλοντα. Δίνει έμφαση σε μια διεπιστημονική προσέγγιση που περιλαμβάνει την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, την επιβολή του νόμου και τις κοινωνικές υπηρεσίες, για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας. Κύρια μέτρα περιλαμβάνουν τη συνεχή εκπαίδευση επαγγελματιών, την ανάπτυξη εκπαιδευτικού περιεχομένου για όλα τα επίπεδα σχολείων και την ενίσχυση των υπηρεσιών υποστήριξης για τα θύματα.
- Ποινικός Κώδικας. Ο Ποινικός Κώδικας της Ρουμανίας περιλαμβάνει διατάξεις που ποινικοποιούν πράξεις ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής και ψυχολογικής κακοποίησης. Επίσης τιμωρεί την παραβίαση περιοριστικών εντολών, παρέχοντας έτσι αποτρεπτικό παράγοντα κατά της επαναλαμβανόμενης κακοποίησης.
- Προσωρινές περιοριστικές εντολές και εντολές προστασίας. Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία, ένα θύμα ΕΒ μπορεί να ζητήσει προσωρινή εντολή προστασίας. Η εντολή αυτή μπορεί να απαιτεί από τον δράστη να εγκαταλείψει την οικία και να παραμείνει μακριά από το θύμα, κάτι που είναι ουσιώδες για την προστασία της σωματικής του ασφάλειας.

Σε εθνικό επίπεδο, στη Ρουμανία υπάρχει μια ειδική στρατηγική με τίτλο Εθνική Στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των αστέγων για την περίοδο 2022-2027 και Σχέδιο Δράσης για την εφαρμογή της, της οποίας οι στόχοι για την περίοδο 2022-2027 είναι:

Γενικός στόχος: Αύξηση του βαθμού κοινωνικής ένταξης των αστέγων μέσω της παροχής κατάλληλης κοινωνικής προστασίας προσαρμοσμένης στις ανάγκες τους.

- Ειδικός στόχος 1: Πρόληψη της αύξησης της έλλειψης στέγης σε εθνικό επίπεδο, με βάση την αρχή «Κανείς να μην μείνει πίσω».
- Ειδικός στόχος 2: Διασφάλιση κατάλληλης, διεπιστημονικής και ολοκληρωμένης παρέμβασης για την κοινωνική ένταξη των αστέγων.
- Ειδικός στόχος 3: Πρόληψη υποτροπών μετά την παρέμβαση.
- Ειδικός στόχος 4: Βελτίωση του συντονισμού πολιτικών σε εθνικό/τοπικό επίπεδο όσον αφορά την ομάδα-στόχο των αστέγων.

Οι στόχοι αυτοί θα επιτευχθούν μέσω του Σχεδίου Δράσης που αντιστοιχεί στην Εθνική Στρατηγική, το οποίο περιλαμβάνει: κατεύθυνση δράσης, μέτρα, αποτελέσματα, δείκτες απόδοσης, προθεσμίες, αρμόδιες αρχές και οικονομικούς πόρους.

Σε τοπικό επίπεδο, η DASM έχει υλοποιήσει πρόγραμμα υποστήριξης πληρωμής κοινωνικού ενοικίου στην Κλουζ-Ναπόκα, το οποίο εγκρίθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο. Το πρόγραμμα αυτό υποστηρίζει γυναίκες που βιώνουν ΕΒ, μεταξύ άλλων κατηγοριών δικαιούχων.

Μεταξύ 2009 και 2012, ένα εθνικό πρόγραμμα διευκόλυνε τη δημιουργία κέντρων για άστεγους που λειτουργούν από ιδρύματα κοινωνικών υπηρεσιών. Αν και ορισμένα από αυτά τα κέντρα δημιουργήθηκαν από ΜΚΟ, η πλειονότητα στη Ρουμανία εποπτεύεται από τις δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Κοινωνικό Κέντρο Έκτακτης Ανάγκης (Centrul Social de Urgență) στην Κλουζ-Ναπόκα, το οποίο διαχειρίζεται η DASM.

Συνοψίζοντας, ενώ η Ρουμανία έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στη θέσπιση νομικών προστασιών για τα θύματα ΕΒ και έμφυλης βίας, αυτές οι προστασίες δεν επαρκούν πάντα για να αντιμετωπίσουν το στίγμα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες όταν ζητούν βοήθεια. Οι πολιτισμικές και κοινωνικές στάσεις, τα κενά στις υπηρεσίες υποστήριξης και η υποαναφορά εξακολουθούν να δημιουργούν σημαντικά εμπόδια στην πλήρως επαρκή νομική προστασία. Η ενίσχυση της δημόσιας ευαισθητοποίησης, η παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποστήριξης και η αποτελεσματική εφαρμογή των νομικών διατάξεων μπορούν να βοηθήσουν στην πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση του σχετικού στιγματισμού και στην καλύτερη προστασία των γυναικών.

9.3.1 Το ΦΥΛΟ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Στη Ρουμανία, δεν υπάρχουν νομικές διατάξεις που να αναφέρονται ρητά στο φύλο και την έλλειψη στέγης. Παρόλα αυτά, το φύλο αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο στους νόμους και τις πολιτικές για την έλλειψη στέγης, ιδίως σε σχέση με τις γυναίκες που διαφεύγουν από τη βία του συντρόφου τους και τις ανύπαντρες μητέρες με παιδιά. Ενώ υπάρχουν πολιτικές και

προγράμματα για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, όπως καταφύγια γυναικών, διατάξεις κοινωνικής στέγασης και προγράμματα κοινωνικής προστασίας, παραμένουν αρκετές προκλήσεις όσον αφορά τους πόρους, το συντονισμό και την ενσωμάτωση των πολιτικών. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη βελτίωση των παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης με γνώμονα το φύλο και την εξασφάλιση ενός ολοκληρωμένου, υποστηρικτικού πλαισίου για τις άστεγες γυναίκες και οικογένειες.

9.4 ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ

Μέχρι το 2019, η Ρουμανία δεν είχε καμία λειτουργική υπηρεσία HF¹⁴¹. Τα πρώτα βήματα έγιναν μέσω της συμμετοχής στο έργο ROOF, που συγχρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα URBACT του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, με στόχο την προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω καινοτόμων λύσεων στέγασης σε επίπεδο πόλης. Συμμετείχε ένα κονσόρτσιουμ 9 ευρωπαϊκών πόλεων, συμπεριλαμβανομένης της Τιμισοάρα στη Ρουμανία. Μεταξύ 2019-2022, οι πόλεις ROOF συμμετείχαν σε διακρατικές και τοπικές δραστηριότητες ανταλλαγής και μάθησης, ενώ δοκίμαζαν και σχεδίαζαν νέες προσεγγίσεις και αλλαγές νοοτροπίας. Όλες οι πόλεις-εταίροι ανέπτυξαν ολοκληρωμένα τοπικά σχέδια δράσης για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου της λειτουργικής μηδενικής ή μη δομικής αστέγιας. Η Τιμισοάρα επικεντρώθηκε στην εφαρμογή του HF στη Ρουμανία μέσω εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης¹⁴².

Το 2022, το Ρουμανικό Κοινοβούλιο ενέκρινε μια εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των αστέγων για την περίοδο 2022-2027, αλλά το σχέδιο δράσης της στρατηγικής περιλαμβάνει μόνο γενικές εργασίες και χρηματοδότηση. Αν και είναι διαθέσιμα τα πρώτα διδάγματα από πιλοτικά προγράμματα μικρής κλίμακας με ηγεσία HF που υλοποιήθηκαν από ιδιωτικούς οργανισμούς τα τελευταία χρόνια, η πρόοδος στην εφαρμογή του HF και άλλων πρωτοβουλιών στέγασης με ηγεσία είναι περιορισμένη στη χώρα.

Στη Ρουμανία, η αντιμετώπιση της αστέγιας μεταξύ ατόμων με PSU περιλαμβάνει μια λεπτή αλληλεπίδραση μεταξύ προσεγγίσεων μείωσης βλάβης και βασισμένων στην αποχή. Η ισορροπία μεταξύ των δύο προσεγγίσεων μπορεί να είναι πολύπλοκη, και οι πάροχοι υπηρεσιών λαμβάνουν διαφορετικές θέσεις. Ενώ ορισμένα κέντρα έκτακτης ανάγκης ή υπηρεσίες αστέγων στη Ρουμανία ενδέχεται να έχουν πολιτικές βασισμένες στην αποχή, άλλα μπορεί να υιοθετούν πιο ευέλικτες προσεγγίσεις, ιδιαίτερα εκείνα που ακολουθούν μοντέλα μείωσης βλάβης.

Έχουν γίνει προσπάθειες για την ενσωμάτωση θεμάτων IPV, PSU και ΜΗ στις πολιτικές για την αστέγια. Αυτές οι προσπάθειες αντιμετώπισαν προκλήσεις λόγω περιορισμένων πόρων (έλλειψη χρηματοδότησης και ικανότητας των τοπικών αρχών και ΜΚΟ να παρέχουν ολοκληρωμένη φροντίδα), διεπιστημονικού συντονισμού, στίγματος και έλλειψης ευαισθητοποίησης. Αυτές οι προκλήσεις ενσωματώνονται σταδιακά στις πολιτικές για την αστέγια, αλλά παραμένει ένα έργο σε εξέλιξη. Ενώ υπάρχουν προγράμματα και έργα που στοχεύουν στην παροχή ολιστικής φροντίδας σε άτομα σε κατάσταση αστέγιας, αυτές οι προσπάθειες πρέπει να επεκταθούν και να συντονιστούν καλύτερα για να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με σύνθετες ανάγκες υπηρεσιών

υποστηρίζονται αποτελεσματικά στην πορεία τους προς την ανάρρωση και την επανένταξη στην κοινωνία.

Επιπλέον, λόγω εκπαιδευτικών προσπαθειών ή ειδικής επαγγελματικής κατάρτισης, ορισμένοι επαγγελματίες γνωρίζουν και προσαρμόζουν τις στρατηγικές παρέμβασης σύμφωνα με προσεγγίσεις ενημερωμένες για το τραύμα και μείωσης βλάβης. Υπάρχουν επίσης ενδείξεις τοπικής ιδιαιτερότητας στις παρεμβάσεις για την αστέγια σε συγκεκριμένα πλαίσια και περιοχές, ωστόσο επαρκή δεδομένα για την υποστήριξη αυτού του ισχυρισμού δεν είναι ακόμη διαθέσιμα.

Συνοψίζοντας, η πρόοδος στην εφαρμογή του HF και άλλων πρωτοβουλιών στέγασης με ηγεσία στη Ρουμανία ήταν περιορισμένη. Ενώ η ενσωμάτωση φροντίδας ενημερωμένης για το τραύμα και μείωσης βλάβης στις υπηρεσίες αστέγων αποτελεί πεδίο εστίασης στη Ρουμανία, εξακολουθεί να αναπτύσσεται και δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί καθολικά σε όλες τις υπηρεσίες της χώρας.

9.5 ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Στη Ρουμανία, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης είναι υπεύθυνο για την καταπολέμηση των αστέγων, αναπτύσσοντας στρατηγικές, ειδική νομοθεσία και σχέδιο μέτρων, καθώς και για την παρακολούθηση μέσω της Εθνικής Υπηρεσίας Πληρωμών και Κοινωνικών Επιθεωρήσεων.

Τα ιδρύματα κοινωνικών υπηρεσιών δημιουργούν και συντονίζουν κέντρα για άστεγους σε τοπικό επίπεδο. Οι ΜΚΟ έχουν επίσης αναπτύξει και συντονίσει κέντρα για άστεγους στην περιοχή Cluj-Napoca.

9.5.1 ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Η Ρουμανία έχει εντοπίσει την ακόλουθη λίστα ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ INTERACT που απευθύνονται ειδικά σε αστέγους, παρουσιάζεται στον πίνακα 21 με αλφαβητική σειρά. Πρόκειται για μη εξαντλητική λίστα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ.

Όνομα	Λεπτομέρειες
Asociația Casa Ioana, București	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Κέντρο Casa Ioana. Ιδιωτικό.
Asociația de Asistență Socială Umanitară Creștină Ora Internațional, Harghita	Καταφύγιο για αστέγους. Ιδιωτικό.
Asociația Filantropia Ortodoxă, Alba Iulia	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Νυχτερινό Καταφύγιο. Ιδιωτικό.
Asociația Filantropică Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul, Baia Mare	Νυχτερινό καταφύγιο στο Πολυλειτουργικό Κοινωνικό Κέντρο. Ιδιωτικό.
Asociația Hid az Egen Egyesület, Odorheiu Secuiesc	Νυχτερινό Καταφύγιο Hid az Egen. Ιδιωτικό.
Asociația Lumină Lină Suceava	Κοινωνικό νυχτερινό κέντρο για κοινωνική επανένταξη αστέγων. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ιδιωτικό.
Asociația Samusocial, București	Κέντρο Ημέρας Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής για αστέγους. Ιδιωτικό.

Asociația Stea	Κέντρο Ημέρας Stea για Ενσωμάτωση / κοινωνική επανένταξη. Ιδιωτικό.
Asociația Vasiliada, Dolj	Επείγον κοινωνικό κέντρο για αστέγους. Ιδιωτικό.
Asociația Centrul de Noapte Social Crestina, Sighisoara	Νυχτερινό Καταφύγιο. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ιδιωτικό.
Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe, Covasna	Νυχτερινό καταφύγιο για αστέγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială a. Municipiului București	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Νυχτερινό Καταφύγιο. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Sector 3, București	Νυχτερινό καταφύγιο του Κοινωνικού Συγκροτήματος Υπηρεσιών για αστέγους. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Sector 2, București	Κέντρο διαμονής εντός του Κοινωνικού Συγκροτήματος Υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Sector 1, București	Κέντρο διαμονής για κοινωνική βοήθεια και επανένταξη αστέγων. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Sector 5, București	Κέντρο για ενήλικες αστέγους – νυχτερινό καταφύγιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Sector 1, București	- Κοινωνικό Συγκρότημα Υπηρεσιών Odăi - Επείγον Κέντρο για Άστεγους Odăi - Μονάδα διαμονής (Odăi Social Services Complex) Επείγον κέντρο για άτομα Odăi – μονάδα διαμονής. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Sector 5, București	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Κέντρο διαμονής για κοινωνική φροντίδα και επανένταξη αστέγων. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Brașov	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ξενώνας. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Arad	Ξενώνας στο Πολυλειτουργικό Κέντρο Κοινωνικών Υπηρεσιών. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Baia Mare	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Καταφύγιο για ενήλικες άστεγους. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Bistrița	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Κέντρο για ενήλικες άστεγους – ξενώνας. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Bistrița	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ξενώνας. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Brașov	Επείγον ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Călărași	Κέντρο έκτακτης ανάγκης για άστεγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Galați	Κέντρο έκτακτης ανάγκης για άστεγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Galați	Κέντρο κοινωνικών υπηρεσιών για άστεγους που ζουν σε υποβαθμισμένες γειτονιές. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Galați	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ξενώνας. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Oradea	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ξενώνας Borrrá. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Pitești	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ξενώνας Speranța. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Pitești	Ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Targu Mures	Επείγον κοινωνικό κέντρο για άστεγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.

Direcția de Asistență Socială Turda	Κέντρο για άστεγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială Constanța	Επείγον κοινωνικό κέντρο. Δημόσιο.
Direcția de Asistență și Protecție Socială Tulcea	Κέντρο διαμονής για άστεγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Alexandria	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Επείγον κοινωνικό κέντρο για άστεγους. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Botoșani	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ξενώνας. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Brăila	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Κέντρο διαμονής για άστεγους. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Brașov	Κέντρο ημερήσιας πληροφόρησης και συμβουλευτικής για άστεγους. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Brașov	Ημερήσιο και νυχτερινό κέντρο έκτακτης ανάγκης για ενήλικες άστεγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών.
Direcția de Asistență Socială Buzău	Νυχτερινός επείγον ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Deva	Επείγον κέντρο για μειονεκτούντες. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Giurgiu	Νυχτερινός επείγον ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Hunedoara	Κέντρο Έκτακτης Ανάγκης για Ανάκτηση και Επανένταξη C.A. Rosetti. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Iași	Ξενώνας και βοήθεια επανένταξης για άστεγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Mediaș	Ξενώνας. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Miercurea Ciuc	Ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Piatra Neamț	Επείγον κοινωνικό κέντρο Ioana. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Râmnicu Vâlcea	Ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Roman	Επείγον κοινωνικό κέντρο για ενήλικες. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Satu Mare	Κέντρο κοινωνικής έκτακτης ανάγκης (Cluj-Napoca). Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială și Medicală (DASM Cluj-Napoca)	Κέντρο προσωρινής φιλοξενίας (Cluj-Napoca). Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială și Medicală (DASM Cluj-Napoca)	Ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Sibiu	Ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Slobozia	Κέντρο διαμονής για βοήθεια και κοινωνική ενσωμάτωση/επανένταξη αστέγων Sfânta Maria. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Târgoviște	Πολυλειτουργικό Κέντρο – Ξενώνας Sfânta Maria. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Târgoviște	Κέντρο εισαγωγής έκτακτης ανάγκης για άστεγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Târgu Neamț	Το κέντρο αστέγων βρίσκεται στο Συγκρότημα Υπηρεσιών Sf. Francisc. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Timișoara	Ξενώνας. Δημόσιο.

Direcția de Asistență Socială Vaslui	Προσωρινή φιλοξενία για άτομα σε κοινωνικό κίνδυνο. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Zalău	Ημερήσιο κέντρο κοινωνικής ενσωμάτωσης αστέγων. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Zalău	Ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția de Asistență Socială Zalău	Ημερήσιο κέντρο κοινωνικής ενσωμάτωσης/επανένταξης. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială București	Ημερήσιο κέντρο φροντίδας για άστεγους. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială Constanța	Κέντρο έκτακτης υποδοχής για άστεγους Acasă. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Ilfov	Κέντρο διαμονής για βοήθεια και κοινωνική επανένταξη αστέγων. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova	Επείγον κοινωνικό κέντρο για άστεγους. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Ialomița	Ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Sector 6, București	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Κέντρο διαμονής για βοήθεια και κοινωνική επανένταξη αστέγων. Δημόσιο.
Direcția Genrală de Asistență Socială și. Protecția Copilului, Bihor.	Ξενώνας. Ιδιωτικό.
Federația Caritas a Diezelei Timișoara	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Κέντρο διαμονής για κοινωνική επανένταξη. Ιδιωτικό.
Fundația Centrul Creștin de Reintegrare. Socială Onisim, Bistrița	Επείγον κέντρο. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ιδιωτικό.
Fundația de Sprijin a Vârstnicilor, Galați	Κέντρο κοινωνικής ένταξης. Ιδιωτικό.
Fundația Prison Fellowship România	Κέντρο προσωρινής φιλοξενίας για ενήλικες άστεγους. Ιδιωτικό.
Fundația Timișoara '89	Κοινωνική στέγαση St. Paul. Ιδιωτικό.
Organizația Umanitară Concordia, București	Κέντρο διαμονής για άστεγους. Ιδιωτικό.
Organizația Umanitară Concordia, București	Δημόσιο.
Protecția Copilului, Sector 3, București	Κέντρο διαμονής για βοήθεια και κοινωνική επανένταξη αστέγων. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Primăria Municipiului Câmpina - Serviciul Public de Asistență Socială Prahova	Ξενώνας. Δημόσιο.
Primăria Municipiului Miercurea Ciuc - Direcția de Asistență Socială Harghita	Ξενώνας. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Primăria municipiului Rădăuți - Direcția de Asistență Socială, Suceava	Ξενώνας. Δημόσιο.
Primăria Municipiului Roșiori de Vede - Direcția de Asistență Socială, Teleorman	Επείγον κοινωνικό κέντρο για άστεγους. Δημόσιο.
Primăria Municipiului Târgu Jiu Direcția de Protecție Socială, Gorj	Κέντρο προσωρινής φιλοξενίας για άτομα που έχουν ανάγκη. Δημόσιο.
Primăria Municipiului Turnu Măgurele Serviciul Public de Asistență Socială, Teleorman	Κέντρο διαμονής. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Protopopiatul Roznov Neamț	Δημόσιο.
România Filiala Vrancea	Ξενώνας Bahne Focșani. Πάροχος ιατρικών υπηρεσιών. Δημόσιο.
Societatea Națională de Cruce Roșie din	Κέντρο διαμονής για κοινωνικο-επαγγελματική επανένταξη αστέγων. Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Ιδιωτικό.

Uniunea Creștină din România Cluj-Napoca (social services provider)	Πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών. Κέντρο διαμονής για κοινωνική φροντίδα και επανένταξη αστέγων. Δημόσιο.
---	---

9.5.2 ΤΟΠΙΚΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ

Σχετικά με τις τοπικές περιοχές για την μελλοντική υλοποίηση του έργου Interact, με έμφαση στους ξενώνες αστέγων και τα άλλα στοιχεία του έργου (IPM, PSU, MH), η ομάδα DASM έχει εντοπίσει τα ακόλουθα ιδρύματα/οργανισμούς, που παρουσιάζονται στον πίνακα 22 κατά αλφαβητική σειρά. Πρόκειται για μια μη εξαντλητική λίστα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 22. ΤΟΠΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ INTERACT ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Όνομα	Λεπτομέρειες
Cluj-Napoca and Cluj County	
Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Cluj ADI ZMC	Κοινωνική υποστήριξη, ψυχολογική και νομική συμβουλευτική για θύματα ενδοοικογενειακής βίας και για άτομα που ζουν σε επισφαλείς συνθήκες
Asociația Preventis	Πρόληψη, συμβουλευτική, φροντίδα και υπηρεσίες εκπαίδευσης στον τομέα της χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών (PSU)
Centrul de sănătate mintală, Spitalul Clinic Județean Cluj	Πληροφόρηση, διαχείριση περιπτώσεων, αξιολόγηση, ψυχολογική ή κοινωνική συμβουλευτική για PSU και ψυχική υγεία (MH)
Centrul pentru Prevenirea și Combaterea Violentei în Familie – Direcția de Asistență Socială și Medicală Cluj-Napoca	Το Κέντρο Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας στις Οικογένειες – DASM Cluj-Napoca. Αξιολόγηση κινδύνου, κοινωνική συμβουλευτική, οικογενειακή συμβουλευτική, ψυχολογική συμβουλευτική, νομικές συμβουλές, ψυχοθεραπεία, προγράμματα συμβουλευτικής για την συναισθηματική ισορροπία, προγράμματα ψυχολογικής συμβουλευτικής, μακροχρόνια ατομική/ομαδική συμβουλευτική για θύματα ενδοοικογενειακής βίας
Centrul Social de Urgență – DASM	Το Κοινωνικό Κέντρο Έκτακτης Ανάγκης. Προσωρινή στέγαση για άστεγους, κοινωνικές υπηρεσίες και παροχές, ψυχολογική συμβουλευτική, ιατρική βοήθεια και νομική συμβουλευτική
Directia Generala de Asistența Socială și Protecția Copilului Cluj - DGASPC Cluj	Κέντρο έκτακτης ανάγκης για ενήλικες, θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Προστασία, στέγαση, φροντίδα, συμβουλευτική, οικογενειακή υποστήριξη, ιατρική, ψυχολογική, κοινωνικο-εκπαιδευτική, νομική βοήθεια
Fundația ESTUAR	Κοινωνικές επιλογές και εναλλακτικές για ενήλικες με προβλήματα ψυχικής υγείας
Fundația Prison Fellowship Romania	Υλική υποστήριξη, προσωρινή στέγαση, ρούχα, ζεστά γεύματα, συμβουλευτική, βοήθεια στην εύρεση κατοικίας, πρόσβαση σε κρατικές κοινωνικές υπηρεσίες, οικογενειακή υποστήριξη, ψυχολογική, πνευματική και συναισθηματική υποστήριξη
Inspectoratul Județean de Poliție Cluj	Αστυνομικό Τμήμα Νομού Κλουζ. Επιβολή του νόμου
Cluj-Napoca and Cluj County	
Poliția locală	Τοπική αστυνομία, Δημαρχείο Κλουζ-Ναπόκα. Πρόληψη της αστέγιας, πρόληψη ενδοοικογενειακής βίας (IPV), πρόληψη χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών (PSU)
Programul Sf. Dimitrie Basarabov	Ανάρρωση από PSU
Spitalul Județean Cluj	Ψυχιατρική μονάδα
Spitalul Municipal Cluj-Napoca	Ψυχιατρική μονάδα

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca	Πανεπιστήμιο Babeș-Bolyai. Κέντρο έρευνας και πρόληψης για τη βία στην οικογένεια και στην κοινότητα
Suceava and Suceava County	
Adăpost de noapte "Sfânta Vineri", Asociația "Lumină Lină" Suceava	Προσωρινό κατάλυμα, ζεστά γεύματα, ιατρική βοήθεια, ψυχολογική συμβουλευτική, επαγγελματικός προσανατολισμός, πληροφορίες για κοινωνικά δικαιώματα και κοινωνικές υπηρεσίες
Directia Generala de Asistenta Sociala si Protectia Copilului Suceava	Πολυλειτουργικό Κέντρο για Θύματα Ενδοοικογενειακής Βίας (DV)
Inspectoratul Județean de Poliție Suceava	Αστυνομικό Τμήμα Νομού Σουτσεάβα
Poliția Locală Suceava	Τοπική αστυνομία. Αρμοδιότητες στην πρόληψη της αστέγιας, της ενδοοικογενειακής βίας (IPV) και της χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών (PSU)
Societatea Doamnelor Bucovinene	Κέντρο Πρόληψης και Καταπολέμησης Ενδοοικογενειακής Βίας (DV)
Spitalul Județean Suceava (The County Hospital Suceava)	Ψυχιατρική μονάδα, μονάδα επειγόντων
Universitatea din Suceava	Πανεπιστήμιο Σουτσεάβα

9.5.3 ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης, στην οποία έχει προσχωρήσει η Ρουμανία, αποτελεί ένα ζωτικό πλαίσιο που υποστηρίζει τη δια-θεσμική συνεργασία μεταξύ τομέων όπως η αστυνομία, η δικαιοσύνη, οι κοινωνικές υπηρεσίες, οι ΜΚΟ και οι υγειονομικές αρχές. Ο Νόμος 196/2016 σχετικά με το ελάχιστο εισόδημα ένταξης [Law on Minimum Inclusion Income] καθορίζει την παροχή ελάχιστου εισοδήματος και επιβάλλει την ανάπτυξη σχεδίων υπηρεσιών για άτομα σε ανάγκη, συμπεριλαμβανομένων αστέγων και γυναικών με χαμηλό εισόδημα, με πολυεπιστημονική συνεργασία μεταξύ διαφόρων τομέων όπως η στέγαση, η υγεία, οι ενώσεις και τα ιδρύματα.

Ο Νόμος 292/2011 για την κοινωνική πρόνοια, με τις τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του [Law on Social Assistance], αναφέρεται στη δια-υπηρεσιακή συνεργασία για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική παροχή κοινωνικών υπηρεσιών

Ο Νόμος 217/2003 για την πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας [Law on preventing and combating DV] ρυθμίζει τα προστατευτικά μέτρα για τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας και προβλέπει την εμπλοκή αρκετών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Περιλαμβάνει διατάγματα προστασίας από τα δικαστήρια και προωθεί τη συνεργασία μεταξύ αστυνομίας, κοινωνικών υπηρεσιών και δικαστικής εξουσίας για την προστασία των θυμάτων. Σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία (IPV), ο νόμος αυτός προσδιορίζει τη συνιστώμενη/αναγκαία διεπιστημονική συνεργασία για την ολιστική αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας.

Η Υπουργική Απόφαση 29/2019 για την έγκριση των ελάχιστων προτύπων ποιότητας για την πιστοποίηση κοινωνικών υπηρεσιών που απευθύνονται σε ηλικιωμένους, άστεγους, νέους που έχουν φύγει από το σύστημα προστασίας παιδιών και άλλες κατηγορίες ενηλίκων σε δυσκολία, καθώς και για τις υπηρεσίες που παρέχονται στην κοινότητα, τις ολοκληρωμένες υπηρεσίες και

τις κοινωνικές καντίνες, αποτελεί σημαντικό κανονιστικό μέτρο στη Ρουμανία. Καθορίζει τα ελάχιστα πρότυπα ποιότητας για την πιστοποίηση κοινωνικών υπηρεσιών που προορίζονται για διάφορες κατηγορίες ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των αστέγων. Τονίζει τη σημασία ενός ολοκληρωμένου συστήματος υποστήριξης για τους αστέγους, με συνεργασία μεταξύ πολλών υπηρεσιών και φορέων, όπως κοινωνικές υπηρεσίες, υγεία, εκπαίδευση, απασχόληση, ώστε να διασφαλιστεί μια ολιστική προσέγγιση στις ανάγκες τους.

Η Εθνική Στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των αστέγων για την περίοδο 2022-2027 και το Σχέδιο Δράσης για την εφαρμογή της στρατηγικής προωθούν τη σημασία της συνεκτικής διαθεσμικής συνεργασίας μεταξύ δημόσιων αρχών και ΜΚΟ.

Η Εθνική Στρατηγική για την προώθηση της ισότητας ευκαιριών και ίσης μεταχείρισης μεταξύ γυναικών και ανδρών και για την πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας για την περίοδο 2022-2027 παρέχει ένα πλαίσιο για συντονισμένες δράσεις μεταξύ διαφόρων δημόσιων φορέων και ΜΚΟ για την πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας. Η Εθνική Στρατηγική στον τομέα των ναρκωτικών 2022-2026 και το Σχέδιο Δράσης για την εφαρμογή της στρατηγικής τονίζουν ρητά τη δια-υπηρεσιακή συνεργασία ως θεμελιώδη αρχή και λειτουργική αναγκαιότητα.

Μια Διεπιστημονική Ομάδα Παρέμβασης για περιπτώσεις υψηλού κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας λειτουργεί από το 2012 σε τοπικό επίπεδο (Κλουζ-Ναπόκα). Η ομάδα αυτή δημιουργήθηκε με την υπογραφή πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ των βασικών κοινωνικών φορέων: DGASPC Cluj, DASM Cluj-Napoca, Αστυνομικό Τμήμα Νομού Cluj, Πανεπιστήμιο Babes-Bolyai, Νομική Σχολή Κλουζ-Ναπόκα, Κέντρο Έρευνας και Πρόληψης του φαινομένου της οικογενειακής και κοινοτικής βίας, ADI-ZMC Κλουζ Μετροπολιτική Περιοχή, εκπρόσωποι της Εισαγγελίας του Δικαστηρίου Cluj και εκπρόσωποι δύο δικηγορικών εταιρειών.

Η DASM ανέπτυξε πρωτόκολλο πολυ-φορέων στον τομέα της IPV κατά τη διάρκεια του έργου "The Other Side of The Story: Perpetrators in Change" (OSSPC), Grant Agreement No. 881684 OSSPC, REC-AG-2019/REC-RDAP-GBV-AG-2019. Ο μηχανισμός συνεργασίας υπογράφηκε μεταξύ 11 ιδρυμάτων, μεταξύ των οποίων:

- Direcția de Asistență Socială și medicală (DASM) – δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες
- Κέντρο για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Ενδοοικογενειακής Βίας – IPV
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Cluj – IPV
- Τοπική Αστυνομία – εφαρμογή του νόμου, IPV, PSU, προστασία
- Inspectoratul Județean de Poliție Cluj – εφαρμογή του νόμου
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Cluj (ADI ZMC) – IPV, κοινωνικές υπηρεσίες (κέντρο συμβουλευτικής για DV)
- St. Dimitrie Basarabov Program (AFMC) – PSU
- Asociația Caritas Eparhial Greco-Catolic – IPV, PSU, κοινωνικές υπηρεσίες
- Asociația Preventis – PSU
- Clujul Are Suflet (FRCCF) – προστασία παιδιών
- Institutul Român pentru pace (PATRIR) – μετανάστες

- Revnic Cristian și Asociații – IPV, νομικά

Ορισμένοι από αυτούς τους φορείς θα συμμετάσχουν στο έργο INTERACT σε τοπικό επίπεδο, καθώς είναι ενεργοί σε τομείς όπως η αστέγια, η IPV και η PSU. Ένα πρόβλημα όσον αφορά τη δια-θεσμική συνεργασία προκύπτει από το γεγονός ότι οι θεσμικοί ρόλοι των εμπλεκόμενων οντοτήτων στη διαχείριση της αστέγιας δεν ρυθμίζονται επαρκώς και με σαφήνεια. Σημειώνεται ότι η κατάσταση της διεπιστημονικής συνεργασίας διαφέρει σημαντικά σε τοπικό επίπεδο. Ενώ σε δήμους όπως το Κλουζ-Ναπόκα και η Τιμισοάρα, η συνεργασία είναι καλά ρυθμισμένη και λειτουργική για όλους τους φορείς, άλλες περιοχές εξακολουθούν να δημιουργούν ολοκληρωμένα δίκτυα υπηρεσιών. Τα υπάρχοντα εμπόδια στη δια-θεσμική συνεργασία και στην εφαρμογή πρωτοκόλλων συνεργασίας πρέπει να ξεπεραστούν με τη βελτίωση και ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ αυτών των φορέων. Η ανεπαρκής δια-θεσμική συνεργασία θεωρείται επίσης εμπόδιο στη διαδικασία κοινωνικο-εργασιακής επανένταξης των αστέγων. Η δημιουργία ενός συστήματος καταγραφής και παρακολούθησης των αστέγων απαιτεί επίσης συνεργασία μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών και ΜΚΟ. Συμπερασματικά, δεδομένης της πολυπλοκότητας των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι άστεγοι, η ρουμανική ομάδα θεωρεί απαραίτητη την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε όλους τους τομείς παρέμβασης του έργου INTERACT (IPV, PSU, MH), στην αντιμετώπιση της αστέγιας, οδηγώντας σε ολοκληρωμένη προσέγγιση του φαινομένου.

9.6 ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στην Ρουμανία, οι κύριοι τύποι υπηρεσιών που διατίθενται είναι καταφύγια, συμπεριλαμβανομένων νυχτερινών καταφυγίων και κέντρων διαμονής, καθώς και κέντρα κρίσης για θύματα ενδοοικογενειακής βίας (IPV). Ο Πίνακας 23 παρέχει μια επισκόπηση των κύριων μη διαχωρισμένων κατά φύλο υπηρεσιών στις περιοχές παρέμβασης του έργου INTERACT στη Ρουμανία, σε αλφαβητική σειρά. Αυτή η λίστα δεν είναι εξαντλητική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23. ΜΗ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΚΛΟΥΖ-ΝΑΠΟΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΟΥΤΣΕΑΒΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ.

Όνομα	Λεπτομέρειες
Cluj-Napoca and Cluj County	
Babes-Bolyai University, Cluj-Napoca	Κέντρο έρευνας και πρόληψης για τη βία στην οικογένεια και την κοινότητα
CPECA Cluj	Πληροφόρηση, διαχείριση υποθέσεων, αξιολόγηση, ψυχολογική ή κοινωνική συμβουλευτική
DGASPC Cluj (emergency centre for adults, victims of DV)	Προστασία, στέγαση, φροντίδα, συμβουλευτική, υποστήριξη οικογένειας, ιατρική, ψυχολογική, κοινωνικο-εκπαιδευτική, νομική βοήθεια
ESTUAR	Κοινωνικές επιλογές και εναλλακτικές για ενήλικες με προβλήματα ψυχικής υγείας
Preventis Association	Υπηρεσίες πρόληψης, συμβουλευτικής, υποστήριξης και εκπαίδευσης στον τομέα των ουσιών (PSU)

Prison Fellowship Romania Foundation	Υλική υποστήριξη, προσωρινή διαμονή, ρούχα, ζεστά γεύματα, συμβουλευτική, βοήθεια στην εύρεση στέγασης, πρόσβαση σε κρατικές κοινωνικές υπηρεσίες, υποστήριξη οικογένειας, ψυχολογική, πνευματική και συναισθηματική υποστήριξη
Programul Sf. Dimitrie Basarabov	Αποκατάσταση από PSU
The Centre for Preventing and Combating Violence in Families – DASM Cluj-Napoca	Αξιολόγηση κινδύνου, κοινωνική συμβουλευτική, οικογενειακή συμβουλευτική, ψυχολογική συμβουλευτική, νομικές συμβουλές, ψυχοθεραπεία, προγράμματα συμβουλευτικής για συναισθηματική ισορροπία, ψυχολογικά προγράμματα συμβουλευτικής, μακροχρόνια ατομικά/ομαδικά προγράμματα συμβουλευτικής
The Cluj County Police Inspectorate	Επιβολή του νόμου
The Cluj Metropolitan Area Intercommunity Development Association (ADI-ZMC)	Κοινωνική, ψυχολογική και νομική συμβουλευτική
The County Emergency Hospital Cluj	Ψυχιατρική μονάδα
The Emergency Social Centre – DASM	Προσωρινή διαμονή, κοινωνική βοήθεια, ψυχολογική συμβουλευτική, ιατρική βοήθεια και νομική συμβουλευτική
The Local Police (City Hall of Cluj-Napoca)	Πρόληψη της έλλειψης στέγης, πρόληψη ενδοοικογενειακής βίας (IPV), πρόληψη PSU
The Mental Health Centre, Cluj	Φροντίδα ψυχικής υγείας
The Municipal Hospital, Cluj-Napoca	Ψυχιατρική μονάδα
Suceava and Suceava County	
DGASPC Suceava	Πολυλειτουργικό Κέντρο για Θύματα Ενδοοικογενειακής Βίας (DV)
Night shelter” Sfânta Vineri”, ” Lumină Lină” Association - Suceava	Προσωρινή διαμονή, ζεστά γεύματα, ιατρική βοήθεια, ψυχολογική συμβουλευτική, συμβουλευτική για εργασία, πληροφόρηση σχετικά με κοινωνικά δικαιώματα και κοινωνικές υπηρεσίες
Societatea Doamnelor Bucovinene	Κέντρο Πρόληψης και Καταπολέμησης της Ενδοοικογενειακής Βίας (DV)
The County Hospital Suceava	Ψυχιατρική μονάδα, μονάδα έκτακτης ανάγκης
The Local Police	Αρμοδιότητες στην πρόληψη της έλλειψης στέγης, της ενδοοικογενειακής βίας (IPV) και της χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών (PSU)
The Suceava County Police Inspectorate	Επιβολή του νόμου
The University of Suceava	Έρευνα

Οι υπηρεσίες για άστεγες γυναίκες είναι σχετικά περιορισμένες σε σύγκριση με τις υπηρεσίες για άλλες ευάλωτες ομάδες. Ωστόσο, υπάρχουν διάφορες πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη στήριξη των γυναικών που έχουν ανάγκη. Αυτές οι υπηρεσίες επικεντρώνονται συνήθως στην παροχή στέγης, ασφαλών χώρων, υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής επανένταξης. Ο Πίνακας 24 παρέχει μια επισκόπηση των κύριων τύπων υπηρεσιών που είναι διαθέσιμες με ειδική έμφαση στις γυναίκες, κατά αλφαβητική σειρά. Πρόκειται για μη εξαντλητική λίστα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕ ΈΜΦΑΣΗ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ.

Υπηρεσίες	Περιγραφή
Day Centres	Χώροι κατά τη διάρκεια της ημέρας όπου οι γυναίκες μπορούν να έχουν πρόσβαση σε φαγητό, υπηρεσίες υγιεινής και κοινωνική υποστήριξη χωρίς να χρειάζεται να διανυκτερεύσουν.
Emergency Shelters	Προσωρινά καταφύγια για έκτακτη διαμονή, βραχυπρόθεσμη προστασία αστέγων γυναικών, ειδικά όσων διαφεύγουν από έμφυλη βία.
Healthcare Services	Κινητές κλινικές που λειτουργούν από ΜΚΟ για την παροχή ιατρικής φροντίδας σε άστεγες γυναίκες.
Hotlines	Οι γυναίκες μπορούν να επικοινωνήσουν με τηλεφωνικές γραμμές που λειτουργούν από ΜΚΟ για άμεσες συμβουλές και βοήθεια, ιδιαίτερα όσες διαφεύγουν από βία ή κακοποίηση.
Legal Support	Οι ΜΚΟ και οι κοινωνικές υπηρεσίες μπορούν να προσφέρουν δωρεάν ή επιδοτούμενες νομικές υπηρεσίες για άστεγες γυναίκες, ειδικά όσες αντιμετωπίζουν θέματα έξωσης ή οικογενειακά ζητήματα.
Mental Health Services	Ψυχολογική και ψυχιατρική υποστήριξη για γυναίκες που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας λόγω αστέγας ή παρελθόντων τραυμάτων.
National Helplines	Γραμμές βοήθειας και υποστήριξης για γυναίκες που βιώνουν βία, βοηθώντας στην πρόσβαση σε καταφύγια και στην παροχή νομικών συμβουλών.
NGO run Shelters and Projects	ΜΚΟ που παρέχουν έκτακτες και μακροπρόθεσμες λύσεις για άστεγες γυναίκες, συχνά σε συνεργασία με το κράτος και διεθνείς οργανισμούς.
Psychological Counselling	ΜΚΟ που παρέχουν συμβουλευτική για άστεγες γυναίκες, ιδιαίτερα όσες έχουν βιώσει τραύμα.
Safe Housing for Victims of Domestic Violence	Εξειδικευμένα καταφύγια για γυναίκες που διαφεύγουν από ενδοοικογενειακή βία, προσφέροντας ασφαλές περιβάλλον, ψυχολογική υποστήριξη, νομική συμβουλευτική και βοήθεια για επανένταξη στην κοινωνία.
Social Reintegration Programs	Προγράμματα που βοηθούν γυναίκες που έχουν βιώσει αστέγας να επανενταχθούν στην κοινωνία μέσω βοήθειας για εργασία, εκπαίδευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων.
Social Services and Counselling	Τοπικά γραφεία κοινωνικής πρόνοιας που προσφέρουν οικονομική βοήθεια, λύσεις στέγασης και παραπομπές σε καταφύγια.
Vocational Training	Οργανώσεις που συνεργάζονται με άλλους φορείς για να παρέχουν επαγγελματική κατάρτιση ή υπηρεσίες εύρεσης εργασίας σε γυναίκες που ήταν άστεγες.

Παρά τις διαθέσιμες υπηρεσίες για γυναίκες στη Ρουμανία, εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη ολοκληρωμένης και ευρείας υποστήριξης, ιδιαίτερα σε αγροτικές περιοχές. Υπάρχει επίσης ανάγκη για περισσότερες μακροπρόθεσμες λύσεις που να εστιάζουν στις συστημικές αιτίες της αστέγας, όπως η φτώχεια, η έλλειψη προσιτής στέγασης και το κοινωνικό στίγμα.

Συμπερασματικά, οι άστεγες γυναίκες στη Ρουμανία έχουν πρόσβαση σε διάφορες υπηρεσίες· ωστόσο, η διαθεσιμότητα και η ποιότητα αυτών των υπηρεσιών διαφέρουν σημαντικά ανά περιοχή. Γίνονται προσπάθειες για τη βελτίωσή τους, ιδιαίτερα για γυναίκες που διαφεύγουν από ενδοοικογενειακή βία ή αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας.

9.6.1 ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η Ρουμανία έχει εντοπίσει διάφορα εμπόδια που περιορίζουν την πρόσβαση των άστεγων γυναικών σε υπηρεσίες. Τα εμπόδια αυτά μπορεί να είναι νομικά, γεωγραφικά, πολιτιστικά, υλικοτεχνικά και να σχετίζονται με συγκεκριμένες ευπάθειες, όπως προβλήματα ψυχικής υγείας, αναπτυξιακές διαταραχές ή συννοσηρότητες. Ακολουθεί επισκόπηση ορισμένων από τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

Η Ρουμανία έχει εντοπίσει διάφορα εμπόδια που περιορίζουν την πρόσβαση των άστεγων γυναικών σε υπηρεσίες. Τα εμπόδια αυτά μπορεί να είναι νομικά, γεωγραφικά, πολιτιστικά, υλικοτεχνικά και να σχετίζονται με συγκεκριμένες ευπάθειες, όπως προβλήματα ψυχικής υγείας, αναπτυξιακές διαταραχές ή συννοσηρότητες. Ακολουθεί επισκόπηση ορισμένων από τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

- Νομικά εμπόδια

Ζητήματα αναγνώρισης και τεκμηρίωσης: Πολλές άστεγες γυναίκες στερούνται επίσημων εγγράφων ταυτοποίησης, όπως προσωπικές ταυτότητες, πιστοποιητικά γέννησης ή άλλα έγγραφα που απαιτούνται για την πρόσβαση σε υπηρεσίες που παρέχονται από δημόσιους φορείς, την εγγραφή για στέγαση ή την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών. Το ζήτημα αυτό είναι διαδεδομένο μεταξύ εκείνων που έχουν μείνει άστεγες για μεγάλο χρονικό διάστημα, έχουν διαφύγει από καταστάσεις κακοποίησης ή προέρχονται από περιθωριοποιημένες κοινότητες.

Πολύπλοκες νομικές διαδικασίες: Η πλοήγηση στα νομικά πλαίσια για την εξασφάλιση στέγασης, την πρόσβαση σε παροχές κοινωνικής πρόνοιας ή την αναζήτηση προστασίας από τη βία μπορεί να είναι συντριπτική. Γυναίκες με περιορισμένες νομικές γνώσεις ή πόρους μπορεί να δυσκολεύονται να πλοηγηθούν σε αυτά τα συστήματα, ιδίως όταν έχουν να κάνουν με τη γραφειοκρατία ή τις διακρίσεις.

- Γεωγραφικά εμπόδια

Περιορισμένη πρόσβαση στις αγροτικές περιοχές: Ενώ αστικές περιοχές όπως το Βουκουρέστι (η πρωτεύουσα της Ρουμανίας) ή άλλες μεγάλες πόλεις όπως η Κλουζ-Ναπόκα μπορεί να παρέχουν πιο ποικίλες υπηρεσίες, οι άστεγες γυναίκες σε αγροτικές περιοχές έχουν συχνά λιγότερους διαθέσιμους πόρους. Πολλά καταφύγια και υπηρεσίες είναι συγκεντρωμένα στις πόλεις και το ταξίδι για την πρόσβασή τους μπορεί να είναι δαπανηρό, περίπλοκο ή ακόμη και επικίνδυνο.

- Θέματα μεταφορών

Η έλλειψη αξιόπιστης και οικονομικά προσιτής μεταφοράς μπορεί να εμποδίσει τις γυναίκες να φτάσουν σε καταφύγια, υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης ή δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες. Η μετακίνηση μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο για τις γυναίκες που μπορεί να μην έχουν σταθερή πρόσβαση σε κεφάλαια ή δίκτυα υποστήριξης.

- Πολιτιστικά εμπόδια

Στίγμα και διακρίσεις: Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε διακρίσεις και περιθωριοποίηση. Οι άστεγες γυναίκες μπορεί να φοβούνται την κρίση ή την απόρριψη από τους φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών ή το κοινό, γεγονός που τις εμποδίζει να αναζητήσουν βοήθεια. Αυτό

το στίγμα μπορεί να είναι ακόμη πιο έντονο για τις γυναίκες που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες, όπως η κοινότητα των Ρομά, οι οποίες ήδη αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό.

- Πολιτιστικές νόρμες γύρω από το φύλο
Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι παραδοσιακοί ρόλοι των φύλων μπορεί να αποθαρρύνουν τις γυναίκες από το να ζητούν εξωτερική βοήθεια ή να εγκαταλείπουν επικίνδυνες καταστάσεις. Ορισμένες γυναίκες μπορεί να αισθάνονται μια καλλιτεχνική υποχρέωση να παραμείνουν σε καταστάσεις κακοποίησης ή μπορεί να μη θεωρούν την αναζήτηση θεσμικής βοήθειας ως αποδεκτή λύση. Επιπλέον, οι κοινωνικές απόψεις για την ανεξαρτησία των γυναικών μπορεί μερικές φορές να δυσχεραίνουν τη συμμετοχή των γυναικών σε υπηρεσίες που αμφισβητούν παραδοσιακούς ρόλους.
- Έλλειψη πληροφοριών
Οι άστεγες γυναίκες, ιδίως εκείνες που ζουν σε ευάλωτες συνθήκες, ενδέχεται να μην γνωρίζουν τις υπάρχουσες διαθέσιμες υπηρεσίες. Οι πληροφορίες σχετικά με τα καταφύγια, τη νομική βοήθεια ή τους πόρους υγειονομικής περίθαλψης συχνά δεν διαδίδονται αποτελεσματικά ή μπορεί να είναι απρόσιτες λόγω γλωσσικών ή αλφαβητικών εμποδίων.
- Θέματα ψυχικής υγείας
Τραύμα και PTSD: Πολλές άστεγες γυναίκες, ιδίως εκείνες που διαφεύγουν από την ενδοοικογενειακή βία ή την εμπορία ανθρώπων, έχουν διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD) και άλλα προβλήματα ψυχικής υγείας. Αυτές οι καταστάσεις μπορεί να εμποδίσουν σοβαρά την ικανότητά τους να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες, καθώς μπορεί να κατακλύζονται από συναισθήματα φόβου, δυσπιστίας και συναισθηματικής δυσφορίας.
- Στίγμα ψυχικής υγείας
Υπάρχει επίσης στίγμα γύρω από την ψυχική υγεία στη Ρουμανία, το οποίο μπορεί να εμποδίζει τις γυναίκες να αναζητήσουν βοήθεια. Οι γυναίκες που βιώνουν την έλλειψη στέγης μπορεί να διστάζουν να απευθυνθούν για ψυχολογική υποστήριξη, φοβούμενες περαιτέρω διακρίσεις ή κακομεταχείριση.
- Αναπτυξιακές διαταραχές και αναπηρίες
Μη διαγνωσμένες ή μη αντιμετωπισμένες αναπηρίες: Οι άστεγες γυναίκες με αναπτυξιακές διαταραχές ή διανοητικές αναπηρίες μπορεί να δυσκολεύονται ιδιαίτερα να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες. Ενδέχεται να υπάρχει έλλειψη εκπαίδευσης του προσωπικού σχετικά με τον τρόπο υποστήριξης των γυναικών με αυτές τις ειδικές ανάγκες, με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό τους από τις δομές φιλοξενίας ή άλλες υπηρεσίες.
- Εμπόδια επικοινωνίας
Οι γυναίκες με αναπηρία ή γνωστικές διαταραχές μπορεί να δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν τις ανάγκες τους στους παρόχους υπηρεσιών και στο κοινό. Αυτό μπορεί να τις απομονώσει περαιτέρω και να περιορίσει την ικανότητά τους να περιηγηθούν αποτελεσματικά στο σύστημα.
- Συννοσηρότητα
Κατάχρηση ουσιών και ψυχική υγεία
Πολλές άστεγες γυναίκες αντιμετωπίζουν συνυπάρχοντα προβλήματα, όπως κατάχρηση

ουσιών σε συνδυασμό με διαταραχές της ψυχικής υγείας (π.χ. κατάθλιψη, άγχος ή μετατραυματικό στρες). Αυτές οι διπλές προκλήσεις συχνά περιπλέκουν την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες, καθώς ορισμένα καταφύγια ή προγράμματα μπορεί να έχουν αυστηρές απαιτήσεις που δεν εξυπηρετούν γυναίκες με σύνθετες ανάγκες.

- Στίγμα που σχετίζεται με την υγεία
Οι γυναίκες με προβλήματα κατάχρησης ουσιών ή χρόνιες παθήσεις υγείας μπορεί να στιγματίζονται από τους παρόχους υπηρεσιών ή από την κοινωνία, γεγονός που δυσκολεύει την αναζήτηση βοήθειας. Ορισμένα καταφύγια μπορεί ακόμη και να αρνούνται να δεχτούν γυναίκες που κάνουν ενεργή χρήση ουσιών ή που έχουν μη θεραπευμένα προβλήματα υγείας.
- Φροντίδα παιδιών και οικογένεια
Ανύπαντρες μητέρες και παιδιά: Για τις άστεγες γυναίκες με παιδιά, η εύρεση καταφυγίων που δέχονται οικογένειες μπορεί να είναι δύσκολη. Ορισμένες υπηρεσίες μπορεί να προσφέρουν καταλύματα μόνο για μεμονωμένα άτομα και τα καταφύγια που δέχονται παιδιά μπορεί να έχουν περιορισμένο χώρο ή πόρους. Αυτή η έλλειψη φιλικών προς την οικογένεια επιλογών αναγκάζει πολλές γυναίκες να επιλέξουν μεταξύ του να μείνουν με τα παιδιά τους σε επικίνδυνες καταστάσεις ή να χωριστούν από αυτά για να έχουν πρόσβαση σε περίθαλψη.
- Φόβος απώλειας της επιμέλειας
Οι γυναίκες με παιδιά μπορεί επίσης να φοβούνται ότι η αναζήτηση βοήθειας θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανάληψη της κρατικής φροντίδας των παιδιών τους, ιδίως αν αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας, εθισμού ή έλλειψης στέγης
Οικονομικοί και υλικοτεχνικοί περιορισμοί
Έλλειψη οικονομικών πόρων: οι άστεγες γυναίκες μπορεί να μην έχουν πρόσβαση σε επαρκή κεφάλαια για την αγορά βασικών ειδών, όπως η μεταφορά, η τροφή ή ο ρουχισμός. Αυτή η οικονομική ανασφάλεια μπορεί να τις αποτρέψει από το να αναζητήσουν υπηρεσίες, ιδίως αν αντιλαμβάνονται ότι μπορεί να χρειαστεί να πληρώσουν για ορισμένες πτυχές της περίθαλψης, όπως νομικές υπηρεσίες και θεραπείες υγείας.
- Περιορισμένες επιλογές στέγασης
Ακόμη και όταν υπάρχουν διαθέσιμες υπηρεσίες όπως τα καταφύγια, πολλές άστεγες γυναίκες αντιμετωπίζουν μακροπρόθεσμες προκλήσεις στην εξασφάλιση μόνιμης στέγασης. Η Ρουμανία έχει έλλειψη οικονομικά προσιτών κατοικιών και οι επιλογές κοινωνικής στέγασης είναι συχνά ανεπαρκείς, ιδίως για τις γυναίκες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες ή εκείνες με ποινικό μητρώο.
- Έλλειψη ολοκληρωμένων συστημάτων υποστήριξης
Κατακερματισμένες υπηρεσίες: Συχνά υπάρχει έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διαφόρων συστημάτων υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων της υγειονομικής περίθαλψης, της νομικής βοήθειας, των κοινωνικών υπηρεσιών και των καταφυγίων. Αυτός ο κατακερματισμός δυσκολεύει τις γυναίκες να περιηγηθούν στο σύστημα και να έχουν πρόσβαση στην υποστήριξη που χρειάζονται. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να χρειαστεί να επισκεφθούν πολλές τοποθεσίες ή οργανισμούς για να λάβουν τη βοήθεια που

χρειάζονται, πράγμα που μπορεί να είναι συντριπτικό ή αδύνατο αν αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα πολλές προκλήσεις.

Συμπερασματικά, τα εμπόδια στην πρόσβαση των άστεγων γυναικών στη Ρουμανία σε υπηρεσίες είναι πολύπλευρα και συνδέονται στενά με κοινωνικούς, πολιτιστικούς, νομικούς και οικονομικούς παράγοντες. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί τη βελτίωση της διαθεσιμότητας των υπηρεσιών και την αντιμετώπιση των υποκείμενων κοινωνικών ανισοτήτων και των διαρθρωτικών ζητημάτων που συμβάλλουν στην έλλειψη στέγης μεταξύ των γυναικών. Ολοκληρωμένες προσεγγίσεις που χρειάζονται. Η ενσωμάτωση της νομικής βοήθειας, των κοινωνικών υπηρεσιών, της υποστήριξης της ψυχικής υγείας και των κοινοτικών πρωτοβουλιών είναι ζωτικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι οι άστεγες γυναίκες λαμβάνουν την απαραίτητη βοήθεια.

9.6.2 ΚΕΝΑ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Τα κενά στην τρέχουσα παροχή υπηρεσιών για τις άστεγες γυναίκες στη Ρουμανία είναι σημαντικά και κυμαίνονται από την περιορισμένη χωρητικότητα των καταλυμάτων και την έλλειψη υπηρεσιών που να λαμβάνουν υπόψη τα φύλα μέχρι την ανεπαρκή νομική βοήθεια και τα προγράμματα κοινωνικής επανένταξης. Μετά τη διαδικασία συλλογής δεδομένων (ομάδες εστίασης, ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις) που αφορούσε επαγγελματίες που εργάζονται με άστεγους και σε τομείς σχετικούς με το έργο, η ομάδα DASM εντόπισε τα ακόλουθα κενά στην τρέχουσα παροχή υπηρεσιών για άστεγες γυναίκες στη Ρουμανία:

- Έλλειψη επαρκούς χωρητικότητας καταφυγίου
- Περιορισμένες λύσεις μακροχρόνιας στέγασης
- Έλλειψη υπηρεσιών με βάση το φύλο, προσαρμοσμένες υπηρεσίες για γυναίκες, περιορισμένη εξειδικευμένη υποστήριξη για γυναίκες με σύνθετες ανάγκες
- Δεν υπάρχουν επαρκείς ασφαλείς χώροι για τις γυναίκες
- Μη επαρκείς υπηρεσίες ψυχικής υγείας και κατάχρησης ουσιών
- Έλλειψη φροντίδας με γνώμονα το τραύμα
- Ανεπαρκή προγράμματα κοινωνικής επανένταξης
- Περιορισμένη επαγγελματική κατάρτιση και στήριξη της απασχόλησης
- Ανεπαρκείς υπηρεσίες υγείας
- Ανεπαρκής νομική και δικηγορική υποστήριξη
- Ανεπαρκής συνηγορία και εκπροσώπηση
- Μειονοτικές γυναίκες και κοινότητες Ρομά
- Έλλειψη συντονισμένων δικτύων υπηρεσιών (κατακερματισμένες υπηρεσίες, ανεπαρκής συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα)
- Έλλειψη βραχυπρόθεσμων και προσανατολισμένων στην κρίση προσεγγίσεων
- Μη επαρκείς μακροπρόθεσμες λύσεις

- Ανεπαρκής προσαρμογή της νομοθεσίας λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές ανάγκες (κριτήρια επιλεξιμότητας για την εισαγωγή σε κέντρα).

Όσον αφορά την περιοχή της Κλουζ-Ναπόκα, εκτός από τις υπηρεσίες που προσφέρονται από τις τοπικές αρχές και τις ΜΚΟ, μπορούμε να παρατηρήσουμε την ανάγκη εμφάνισης, βελτίωσης ή διαφοροποίησης των πρωτοβάθμιων και εξειδικευμένων ιατρικών υπηρεσιών, καθώς και των υπηρεσιών απασχόλησης. Επιπλέον, δεδομένων των σχετικών προκλήσεων, επαναλαμβάνουμε την ανάγκη για συμπληρωματικότητα με τις υπηρεσίες που προσφέρονται σε κέντρα θεραπείας των εξαρτήσεων, κέντρα πρόληψης της ενδοοικογενειακής βίας, υπηρεσίες συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού, επαγγελματικής κατάρτισης και επανακατάρτισης, καθώς και την ανάπτυξη των υφιστάμενων υποδομών. Ταυτόχρονα, για να αποφευχθεί η περιθωριοποίηση, οι διακρίσεις και ο στιγματισμός αυτής της ευάλωτης ομάδας, η κοινωνία των πολιτών πρέπει να αυξήσει την κατανόηση, την αποδοχή και τη συμμετοχή, γεγονός που θα διευκολύνει τη διαδικασία κοινωνικής επανένταξης των αστέγων. Η ευαισθητοποίηση του πληθυσμού δημιουργεί, ταυτόχρονα, ένα περιβάλλον που ευνοεί την ανάπτυξη και προώθηση αποτελεσματικών συνεργασιών και επενδύσεων που θα οδηγήσουν σε σημαντική και διαρκή μείωση του αριθμού των αστέγων στο δήμο.

Για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα κενά στην παροχή υπηρεσιών για τις άστεγες γυναίκες στη Ρουμανία, απαιτείται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που θα περιλαμβάνει τη συνεργασία μεταξύ δημόσιων φορέων, ΜΚΟ, παρόχων υγειονομικής περίθαλψης, νομικών υπηρεσιών και της κοινότητας. Με την αύξηση της χωρητικότητας των καταλυμάτων, την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών με γνώμονα το φύλο, την προσφορά επαγγελματικής κατάρτισης και τη διασφάλιση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη, η Ρουμανία μπορεί να κάνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της υποστήριξης των άστεγων γυναικών και να τις βοηθήσει να ανακτήσουν την ανεξαρτησία και την αξιοπρέπειά τους.

- Επέκταση καταφυγίων έκτακτης ανάγκης - Αύξηση της χωρητικότητας και της διαθεσιμότητας καταφυγίων
- Μακροπρόθεσμες στεγαστικές λύσεις, Πρωτοβουλίες προσιτής στέγασης
- Ανάπτυξη υπηρεσιών με γνώμονα το φύλο - Καταφύγια με γνώμονα το φύλο
- Παροχή εξειδικευμένης υποστήριξης για γυναίκες με σύνθετες ανάγκες
- Υπηρεσίες και παροχή περισσότερων ασφαλών χώρων για τις γυναίκες που διαφεύγουν από τη βία των συντρόφων τους
- Δημιουργία και ανάπτυξη υπηρεσιών ψυχικής υγείας και εξάρτησης, ολοκληρωμένες υπηρεσίες για συννοσηρότητες που σχετίζονται με τη χρήση ουσιών
- Προσέγγιση της φροντίδας με γνώμονα το τραύμα, κατάρτιση για επαγγελματίες
- Βελτίωση των προγραμμάτων κοινωνικής επανένταξης, υποστήριξη παρακολούθησης της επανένταξης
- Επαγγελματική κατάρτιση και υποστήριξη της απασχόλησης - υπηρεσίες τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας

- Υπηρεσίες υγείας και πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, κινητές κλινικές και εξορμήσεις, παροχή εκπαίδευσης σε θέματα υγείας
- Επέκταση της νομικής υποστήριξης και συνηγορίας, αυξημένη πρόσβαση σε νομική βοήθεια
- Προάσπιση της αλλαγής πολιτικής στον τομέα
- Εφαρμογή προγραμμάτων κατά των διακρίσεων
- Συντονισμός δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών και δημιουργία ολιστικών συστημάτων υποστήριξης
- Έμφαση στην πρόληψη, στις μακροπρόθεσμες λύσεις και στις προσεγγίσεις που προσανατολίζονται στην κρίση
- Προσαρμογή της νομοθεσίας ανάλογα με τις ανάγκες (κριτήρια επιλεξιμότητας για την εισαγωγή στο κέντρο).

9.6.3 ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Ο νόμος αριθ. 116/2002 αναφέρεται στον "Νόμο για την πρόληψη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού" στη Ρουμανία, ο οποίος ασχολείται με θέματα που σχετίζονται με την έλλειψη στέγης και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Στόχος του είναι να προστατεύσει τα ευάλωτα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των αστέγων, παρέχοντας πρόσβαση σε βασικές κοινωνικές υπηρεσίες, βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης και εξασφαλίζοντας την ένταξη των περιθωριοποιημένων ατόμων στην κοινωνία. Ο νόμος δίνει έμφαση στην ανάγκη κοινωνικής στέγασης και κοινωνικής βοήθειας για τα άτομα που βιώνουν την έλλειψη στέγης ή ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Σύμφωνα με το νόμο, οι τοπικές αρχές υποχρεούνται να παρέχουν επείγουσα στέγαση ή προσωρινά καταφύγια για άτομα που δεν έχουν σπίτι. Αυτό διασφαλίζει ότι τα άτομα που είναι άστεγα έχουν ένα ασφαλές μέρος για να μείνουν, ενώ αντιμετωπίζονται οι μακροπρόθεσμες ανάγκες τους. Ο νόμος ορίζει ότι πρέπει να παρέχεται κοινωνική βοήθεια σε ευάλωτα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που βιώνουν την έλλειψη στέγης. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει οικονομική στήριξη, καθώς και μη οικονομική βοήθεια, όπως πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, τρόφιμα και άλλες απαραίτητες υπηρεσίες. Ο νόμος αριθ. 116/2002 αποσκοπεί στη μείωση της έλλειψης στέγης και του κοινωνικού αποκλεισμού στη Ρουμανία με την παροχή στέγης έκτακτης ανάγκης, την εφαρμογή προληπτικών μέτρων, την παροχή κοινωνικής βοήθειας και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ δημόσιων αρχών και ΜΚΟ για την υποστήριξη των αστέγων στην επανένταξη στην κοινωνία.

Το διάταγμα αριθ. 29/2019 είναι μια σημαντική κανονιστική πράξη στη Ρουμανία που καθορίζει τα ελάχιστα πρότυπα ποιότητας για τη διαπίστευση των κοινωνικών υπηρεσιών που προορίζονται για διάφορες κατηγορίες ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των αστέγων. Δύο από τα παραρτήματα του εν λόγω διατάγματος αναφέρονται σε κέντρα φιλοξενίας αστέγων και σε νυχτερινά καταφύγια. Τα πρότυπα αυτά είναι απαραίτητα για την εξασφάλιση ενός επαρκούς και ποιοτικού πλαισίου κοινωνικής προστασίας για τα άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Το διάταγμα ρυθμίζει τόσο τις υπηρεσίες που παρέχονται σε εξειδικευμένα ιδρύματα όσο και εκείνες που παρέχονται στην κοινότητα και μέσω ολοκληρωμένων συστημάτων. Με τη

θέσπιση σαφών και ελάχιστων προτύπων ποιότητας, το διάταγμα εξασφαλίζει αποτελεσματικότερη υποστήριξη και ασφαλέστερο περιβάλλον για τα άτομα που έχουν ανάγκη από κοινωνικές υπηρεσίες, συμβάλλοντας στην ένταξή τους στην κοινωνία και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Οι κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να παρακολουθούνται και να αξιολογούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τα πρότυπα ποιότητας και να εντοπίζονται οι πρόσθετες ανάγκες των δικαιούχων. Η διαπίστευση των υπηρεσιών γίνεται μέσω μιας συνεχούς διαδικασίας αξιολόγησης της συμμόρφωσης με τα καθορισμένα ελάχιστα πρότυπα ποιότητας.

Αν και υπάρχουν κανονισμοί και πρότυπα, η εφαρμογή τους διαφέρει σημαντικά στις διάφορες περιοχές της χώρας, ανάλογα με τους τοπικούς πόρους και τη διαχείριση των κοινωνικών υπηρεσιών. Σε πολλές περιπτώσεις, τα καταφύγια αστέγων δεν διαθέτουν επαρκή χρηματοδότηση ή εξειδικευμένο προσωπικό και οι συνθήκες διαβίωσης είναι συχνά κακές. Έτσι, παρόλο που υπάρχει ένα σχετικά σαφές νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, η εφαρμογή και η εφαρμογή αυτών των κανονισμών στην πράξη μπορεί να είναι προβληματική και οι άστεγοι συχνά αντιμετωπίζουν περιορισμένη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες.

Υπάρχουν διαπιστωμένα κενά στις προβλεπόμενες και υλοποιούμενες παροχές υπηρεσιών, με πιο αξιοσημείωτες διαφορές στις αγροτικές περιοχές σε σύγκριση με τις αστικές περιοχές της Ρουμανίας. Τα διοργανικά δίκτυα είναι ευκολότερο να δημιουργηθούν και να διατηρηθούν στις μεγάλες μητροπολιτικές περιοχές, όπου συγκεντρώνονται οι περισσότερες άστεγες γυναίκες. Τα ιδρύματα που πρέπει να συμμετέχουν είναι ιδιαίτερα διαφοροποιημένα, με διαφορετικούς ρόλους, αρμοδιότητες και οράματα. Τα κοινωνικά προβλήματα δεν μπορούν να επιλυθούν μόνο με νομοθετικές αλλαγές. Απαιτούν ακριβή εκτίμηση των αναγκών των δικαιούχων σε διαφορετικά πλαίσια.

9.7 ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ INTERACT ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Η αστέγεια στη Ρουμανία ορίζεται από τη Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Αστέγων και το αντίστοιχο σχέδιο δράσης. Περιλαμβάνει άτομα ή οικογένειες που ζουν στον δρόμο, διαμένουν προσωρινά με φίλους ή γνωστούς, δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά ενοικιαζόμενη κατοικία, διατρέχουν κίνδυνο έξωσης ή βρίσκονται σε ιδρύματα ή σωφρονιστικά καταστήματα από τα οποία θα απολυθούν εντός δύο μηνών και δεν έχουν κατοικία. Ο ορισμός αυτός ευθυγραμμίζεται με το ETHOS Light.

Η αστέγεια στη Ρουμανία οφείλεται κυρίως στη φτώχεια, τη συνωστισμένη αστική διαβίωση, την ανεργία, την κατάχρηση ψυχοδραστικών ουσιών (PSU), προβλήματα ψυχικής υγείας και τη βία εντός οικογένειας (DV). Οι πιο ευάλωτες άστεγες γυναίκες περιλαμβάνουν μετανάστριες, ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα, μονογονεϊκές μητέρες, επιζήσασες εμπορίας ανθρώπων, θύματα ενδοοικογενειακής βίας (IPV), άτομα με PSU ή προβλήματα ψυχικής υγείας και όσες αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευαλωτότητες.

Η πρόσβαση σε δεδομένα για την αστέγεια στη Ρουμανία διευκολύνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο συλλέγει δεδομένα βάσει αναφορών από παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τον Νόμο 292/2011 [Νόμος για την Κοινωνική Αρωγή]. Ωστόσο, τα επίσημα δεδομένα ενδέχεται να μην καταγράφουν πλήρως την έκταση της αστέγειας, ειδικά μεταξύ ατόμων που αποκλείονται από τις υπηρεσίες λόγω PSU ή προβλημάτων ψυχικής υγείας. Το 2022, ο ΟΟΣΑ εκτίμησε ότι ο αριθμός των αστέγων ατόμων ήταν 8.436, σημαντικά υψηλότερος από τα στοιχεία που αναφέρθηκαν από τις ρουμανικές αρχές, υποδηλώνοντας πιθανές διαφορές στην αξιοπιστία των δεδομένων.

Η Ρουμανία έχει εφαρμόσει διάφορους νόμους, εθνικές και τοπικές πολιτικές και σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση της αστέγειας, συντονιζόμενα από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Αυτά τα πλαίσια προωθούν ευαίσθητες ως προς το φύλο προσεγγίσεις, ιδιαίτερα για γυναίκες που διαφεύγουν από DV και για μονογονεϊκές μητέρες, αν και απαιτούνται πιο ολοκληρωμένες παρεμβάσεις. Το δικαίωμα στη στέγαση ως ανθρώπινο δικαίωμα αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο σε αυτές τις πολιτικές, αν και παραμένουν κενά στην εφαρμογή.

Το σύστημα κοινωνικής υποστήριξης για αστέγους στη Ρουμανία περιλαμβάνει καταφύγια, κέντρα κρίσης IPV και διάφορες πρωτοβουλίες από ΜΚΟ και τοπικές αρχές. Ωστόσο, η διεπιστημονική συνεργασία διαφέρει σημαντικά μεταξύ των περιοχών. Δήμοι όπως η Cluj-Napoca και το Timișoara εμφανίζουν καλά ρυθμισμένη συνεργασία, ενώ άλλες περιοχές δυσκολεύονται στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων δικτύων υπηρεσιών. Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών θεσμών θεωρείται κρίσιμη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της αστέγειας.

Οι μη διαχωρισμένες κατά φύλο υπηρεσίες για αστέγους στη Ρουμανία περιλαμβάνουν νυχτερινά καταφύγια, κέντρα διαμονής και κέντρα κρίσης IPV. Εξειδικευμένες υπηρεσίες για γυναίκες περιλαμβάνουν καταφύγια έκτακτης ανάγκης, ασφαλή στέγαση για θύματα DV, εθνικές τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας, κοινωνικές υπηρεσίες, ψυχολογική υποστήριξη, υπηρεσίες υγείας, προγράμματα κοινωνικής επανένταξης, επαγγελματική κατάρτιση και καταφύγια που λειτουργούν από ΜΚΟ. Παρά αυτές τις προσπάθειες, η ολοκληρωμένη υποστήριξη, ιδιαίτερα σε αγροτικές περιοχές, παραμένει περιορισμένη.

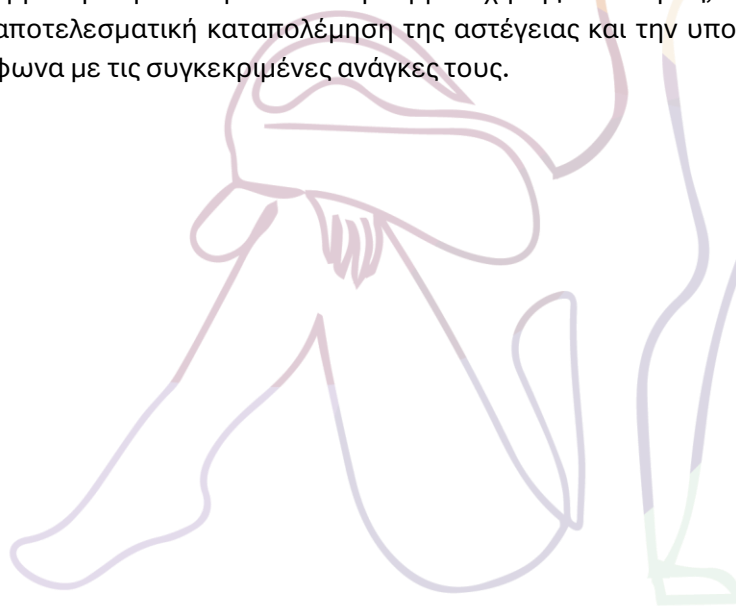
Τα εμπόδια πρόσβασης σε υπηρεσίες για άστεγες γυναίκες στη Ρουμανία είναι πολυδιάστατα και άρρηκτα συνδεδεμένα με κοινωνικούς, πολιτισμικούς, νομικούς και οικονομικούς παράγοντες. Η υπέρβαση αυτών των προκλήσεων απαιτεί βελτίωση της διαθεσιμότητας υπηρεσιών και αντιμετώπιση των υποκείμενων κοινωνικών ανισοτήτων και δομικών προβλημάτων που συμβάλλουν στην αστέγεια των γυναικών. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που ενσωματώνει νομική βοήθεια, κοινωνικές υπηρεσίες, υποστήριξη ψυχικής υγείας και κοινοτικές πρωτοβουλίες είναι κρίσιμη για να διασφαλιστεί ότι οι άστεγες γυναίκες λαμβάνουν την απαραίτητη βοήθεια.

Οι υπηρεσίες Housing First στη Ρουμανία βρίσκονται ακόμη σε ανάπτυξη, με περιορισμένη πρόοδο στην εφαρμογή αυτών των πρωτοβουλιών. Οι προσεγγίσεις φροντίδας με επίγνωση τραύματος και μείωσης βλάβης αποτελούν αναδυόμενους τομείς εστίασης, αλλά δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί καθολικά σε όλες τις υπηρεσίες. Οι εθνικοί και τοπικοί νόμοι και πολιτικές

προωθούν τη διεπιστημονική συνεργασία, αν και η κατάσταση διαφέρει ανά περιοχή. Απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για την ενίσχυση αυτών των προσεγγίσεων και της συνεργασίας στις παρεμβάσεις για την αστέγεια.

Συνοψίζοντας, η Ρουμανία αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις στην αντιμετώπιση της αστέγειας, ιδιαίτερα μεταξύ ευάλωτων γυναικών. Παρά την ύπαρξη νομοθετικών πλαισίων και πολιτικών, τα κενά στην εφαρμογή, η αξιοπιστία των δεδομένων και η διεπιστημονική συνεργασία εμποδίζουν την πρόοδο. Μια ολοκληρωμένη, ευαίσθητη ως προς το φύλο και φροντίδα με επίγνωση τραύματος προσέγγιση είναι κρίσιμη για τη βιώσιμη εφαρμογή του έργου INTERACT. Η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ φορέων και της συμμετοχής της κοινότητας θα είναι καθοριστική για την αποτελεσματική καταπολέμηση της αστέγειας και την υποστήριξη των άστεγων γυναικών στην επανεξασφάλιση της ανεξαρτησίας και της αξιοπρέπειάς τους.

Συνεπώς, η εθνική εστίαση του έργου INTERACT στη Ρουμανία θα πρέπει να επικεντρωθεί στην υποστήριξη συντονισμένης συλλογής και αναφοράς δεδομένων και σε πολιτικές ειδικές για το φύλο που αναγνωρίζουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι άστεγες γυναίκες κατά την αναζήτηση στέγης και υπηρεσιών υποστήριξης. Η ανάγκη για φροντίδα με επίγνωση τραύματος στην αντιμετώπιση των ψυχολογικών επιπτώσεων της IPV, ενός συχνά συνεισφέροντος παράγοντα στην αστέγεια, πρέπει επίσης να τονιστεί. Σε τοπικό επίπεδο, η εστίαση θα πρέπει να είναι στην προώθηση μιας ολιστικής προσέγγισης συνεργασίας μεταξύ φορέων για την παρέμβαση στην αστέγεια και στη συμμετοχή της κοινότητας, καθώς αυτό είναι καθοριστικό για την αποτελεσματική καταπολέμηση της αστέγειας και την υποστήριξη των άστεγων γυναικών σύμφωνα με τις συγκεκριμένες ανάγκες τους.

10. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Η Εθνική Έκθεση INTERACT παρέχει μια ολοκληρωμένη ανάλυση της αστέγειας σε έξι ευρωπαϊκές χώρες, εστιάζοντας στη διασταυρούμενη φύση του προβλήματος και στις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που βιώνουν αστέγεια. Κάθε χώρα INTERACT έχει επιλέξει μια περιοχή εστίασης βάσει της κατάστασης της αστέγειας και των συγκεκριμένων προκλήσεων που αντιμετωπίζει. Τα κύρια ευρήματα για κάθε χώρα μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Η Γερμανία διαθέτει ένα ισχυρό σύστημα κοινωνικής υποστήριξης και αξιόπιστες μεθόδους συλλογής δεδομένων. Ωστόσο, οι ανάγκες που αφορούν το φύλο δεν ενσωματώνονται πλήρως στις πολιτικές και τις πρακτικές. Η εστίαση για τη Γερμανία θα πρέπει να είναι στη δικτύωση των φορέων και στην αντιμετώπιση της επίδρασης της διαφοροποίησης και των εντάξεων/αποκλεισμών στο σύστημα υποστήριξης μέσω ενός πρίσματος διασταυρούμενης ανάλυσης.

Η Ελλάδα έχει κατακερματισμένη πολιτική αστέγειας και ανεπαρκείς παρεμβάσεις ευαίσθητες στο φύλο. Η έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη βελτίωση του συντονισμού, στην ενίσχυση των πολιτικών ευαίσθητων στο φύλο και στην προώθηση διεπιστημονικής συνεργασίας. Η ανάγκη για συστημική αλλαγή είναι κρίσιμη για καλύτερη υποστήριξη των περιθωριοποιημένων πληθυσμών.

Η Ισλανδία έχει σαφείς νομικές υποχρεώσεις για την παροχή λύσεων στέγασης σε άστεγους, αλλά λείπει η ολοκληρωμένη συλλογή δεδομένων και μια συνεκτική εθνική πολιτική. Η πολιτική για την αστέγεια και η πολυεπίπεδη συνεργασία είναι σε ισχύ στην επιλεγμένη περιοχή εφαρμογής, αλλά το δίκτυο είναι μάλλον ανεπίσημο παρά επίσημο. Η εστίαση θα πρέπει να είναι στην ανάπτυξη μιας ενιαίας εθνικής στρατηγικής, στον συντονισμό των δεδομένων και στην επέκταση της διεπιστημονικής συνεργασίας.

Η Ιταλία έχει κατακερματισμένη προσέγγιση στην αστέγεια, με περιορισμένες παρεμβάσεις ευαίσθητες στο φύλο. Η εστίαση θα πρέπει να είναι στην ενίσχυση της διεπιστημονικής συνεργασίας, στην επέκταση των προστατευτικών μέτρων και στην ευρύτερη ενσωμάτωση των προσεγγίσεων Housing First, φροντίδας με επίγνωση τραύματος και μείωσης βλάβης.

Η Πορτογαλία έχει αποσυνδεδεμένο σύστημα υποστήριξης, με ανεπαρκείς απαντήσεις ευαίσθητες στο φύλο και προβλήματα χρηματοδότησης. Η εστίαση θα πρέπει να είναι στη βελτίωση της συλλογής δεδομένων, στην προώθηση παρεμβάσεων υπό την ηγεσία της κοινότητας και στην ενίσχυση της φροντίδας με επίγνωση τραύματος και ευαισθησίας στο φύλο.

Η Ρουμανία αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις στην αντιμετώπιση της αστέγειας, ιδιαίτερα ανάμεσα σε γυναίκες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση. Παρά την ύπαρξη νομοθετικών πλαισίων, τα κενά στην εφαρμογή, η αξιοπιστία των δεδομένων και η διεπιστημονική συνεργασία εμποδίζουν την πρόοδο. Η εστίαση θα πρέπει να είναι στην προώθηση συντονισμένης συλλογής δεδομένων, πολιτικών ευαίσθητων στο φύλο και φροντίδας με επίγνωση τραύματος.

Αυτά τα ευρήματα αναδεικνύουν τις διαφορές στην υπάρχουσα κατάσταση στις χώρες εταίρους και την ανάγκη για συγκεκριμένη εθνική και περιφερειακή εστίαση στην εφαρμογή του έργου από κάθε εταίρο. Η ποικιλία μεταξύ των χωρών-εταίρων καθιστά τη συνεργασία ιδανικό πεδίο δοκιμής για την ανάπτυξη ενός μοντέλου παρέμβασης στην αστέγεια, αρκετά ευέλικτου ώστε να εφαρμοστεί σε πολλαπλά διαφορετικά εθνικά περιβάλλοντα.

Ωστόσο, τα ευρήματα φωτίζουν επίσης έναν κοινό παρονομαστή: την ανάγκη για καλύτερη πρόσβαση σε πόρους Housing First, πιο συστηματοποιημένη διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ υπηρεσιών και παρόχων, ολοκλήρωση υπηρεσιών, φροντίδα με επίγνωση τραύματος και μείωση βλάβης, καθώς και ευαισθησία στο φύλο για την αποτελεσματική υποστήριξη γυναικών που βιώνουν αστέγεια με σύνθετες ανάγκες υπηρεσιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΌΡΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΪΕΣ

Bento et al. 2020. Organizational Silos: A Scoping Review Informed by a Behavioral Perspective on Systems and Networks. <https://www.mdpi.com/2075-4698/10/3/56>

Bobashev, G.V., Zule, W.A., Osilla, K.C. et al. (2009). Transactional Sex among Men and Women in the South at High Risk for HIV and Other STIs. *J Urban Health* **86** (Suppl 1), 32–47. <https://doi.org/10.1007/s11524-009-9368-1>

Bolt, G. and Czirfusz, M. (2022). Precariousness and the Financialization of Housing in S. Münch and A. Siede (eds.), PusH Working Paper Series, Working Paper 2 (Version 09/2022). PusH Strategic Partnership. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/89f55067-12f5-44e6-a74d-f940d84ded71/PusH_Working_Paper_2_Precariousness_and_Financialization_end.pdf

Crenshaw, Kimberle Williams (1989) "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics." University of Chicago Legal Forum 1989:139–67, p. 149.

Dunkle, K. L., Wingood, G. M., Camp, C. M., & DiClemente, R. J. (2010). Economically motivated relationships and transactional sex among unmarried African American and white women: results from a U.S. national telephone survey. *Public health reports (Washington, D.C. : 1974)*, 125 Suppl 4(Suppl 4), 90–100. <https://doi.org/10.1177/00333549101250S413>

ETHOS Light: <https://www.feantsa.org/en/toolkit/2005/04/01/ethos-typology-on-homelessness-and-housing-exclusion>

ETHOS. <https://www.feantsa.org/en/toolkit/2005/04/01/ethos-typology-on-homelessness-and-housing-exclusion>

EUDA. (2023). Homelessness and drugs: health and social responses. https://www.euda.europa.eu/publications/mini-guides/homelessness-and-drugs-health-and-social-responses_en

EUDA. 2024. Harm reduction – the current situation in Europe (European Drug Report 2024). https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024/harm-reduction_en

FEANTSA. 2012. Social Innovation to Combat Homelessness: A Guide. https://www.feantsa.org/download/2012_06_12_social_innovation_guide_final_en-2-23571112692731955526.pdf

FEANTSA. 2015. Peer Support: A Tool for Recovery in Homelessness Services. https://www.feantsa.org/download/peer_support_policy_paper2951723577548485776.pdf

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¹ Εθνική έκθεση για τους άστεγους

² Wohnungslosenberichterstattungsgesetz (WoBerichtsG) 2020 [Homelessness Reporting Act]

³ Gesellschaft für innovative Sozialplanung und Sozialforschung e. V. (GISS) & Verian (VERIAN), *Empirische Untersuchung zum Gegenstand nach § 8 Absatz 2 und 3 WoBerichtsG* (Gesellschaft für innovative Sozialplanung und Sozialforschung e. V. & Verian, 2024), 32f, https://www.giss-ev.de/filestorage/publikationen/241023_bmwsb_bericht.pdf.

⁴ Martina Bodenmüller, „Wohnungslosigkeit von Frauen – auch ein Armutsphänomen“, in: Regina-Maria Dackweiler, Alexandra Rau, Reinhild Schäfer (Eds.), 2020, *Frauen und Armut – Feministische Perspektiven*, 361–381; Jan Finzi, „Wohnungsnot: Geschlecht als bedeutende Differenzierungskategorie“, in: Frank Sowa (Ed.), 2022, *Figurationen der Wohnungsnot. Kontinuität und Wandel sozialer Praktiken, Sinnzusammenhänge und Strukturen*, 482–501.

⁵ Statistics of homeless people accommodated“. DESTATIS Statistisches Bundesamt, accessed May 16, 2025, https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Soziales/Wohnungslosigkeit/_inhalt.html#sprg575210; data source: <https://www-genesis.destatis.de/datenbank/online/statistic/22971/details>.

⁶ Wohnungslosenberichterstattungsgesetz (WoBerichtsG) 2020 [Homelessness Reporting Act]

⁷ Bundesministerium für Arbeit und Soziales (BMAS), *Ausmaß und Struktur von Wohnungslosigkeit. Der Wohnungslosenbericht 2022 des Bundesministeriums für Arbeit und Soziales* (Bundesministerium für Arbeit und Soziales, 2022), https://www.bmas.de/SharedDocs/Downloads/DE/Soziale-Sicherung/wohnungslosenbericht-2022.pdf?__blob=publicationFile&v=4.

⁸ <https://www-genesis.destatis.de/datenbank/online/statistic/22971/details>; https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Soziales/Wohnungslosigkeit/_inhalt.html#sprg575210; https://www.bmas.de/SharedDocs/Downloads/DE/Soziale-Sicherung/wohnungslosenbericht-2022.pdf?__blob=publicationFile&v=4;

https://www.bmwsb.bund.de/SharedDocs/downloads/Webs/BMWSB/DE/veroeffentlichungen/wohnen/wohnungslosenbericht-2024.pdf?__blob=publicationFile&v=2

⁹ https://www.bagw.de/fileadmin/bagw/media/Doc/STA/STA_Statistikbericht_2022.pdf

¹⁰ Diakonisches Werk der Ev.-Luth. Landeskirche Sachsen e.V., *Wohnungsnotfallhilfe. Lebenslagenenerhebung* (Diakonisches Werk der Ev.-Luth. Landeskirche Sachsen e.V., 2024) <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.diakonie-sachsen.de/wp-content/uploads/2024/09/2024-Wohnungsnotfallhilfe-Bericht.pdf&ved=2ahUKewi8uMuzzaWNAX5RvEDHS0IN28QFnoECA4QAQ&usq=AOvVaw3gFZusSJfvSl6HmuytXfQG>.

¹¹ [BMWSB, Wohnungslosenbericht der Bundesregierung 2025, 33-50.](#)

¹² GISS & VERIAN, *Empirische Untersuchung zum Gegenstand nach § 8 Absatz 2 und 3 WoBerichtsG*; for the previous study in 2022 see Gesellschaft für innovative Sozialplanung und Sozialforschung e. V. (GISS); Kantar GmbH (KANTAR), *Empirische Untersuchung zum Gegenstand nach § 8 Absatz 2 und 3 Wohnungslosenberichterstattungsgesetz. Forschungsbericht 605, im Auftrag des Bundesministerium für Arbeit und Soziales*. (GISS; KANTAR, 2022), <https://www.publikationen-bundesregierung.de/pp-de/publikationssuche/empirische-untersuchung-zum-gegenstand-nach-8-absatz-2-und-3-wohnungslosenberichterstattungsgesetz-2129794>

¹³ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (GG) 1949 [Basic Law].

¹⁴ Bundesministerium für Wohnen, Stadtentwicklung und Bauwesen (BMWSB), *Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit 2024. Gemeinsam für ein Zuhause* (Bundesministerium für Wohnen, Stadtentwicklung und Bauwesen, 2024), 13,

<https://www.bmwsb.bund.de/SharedDocs/downloads/Webs/BMWSB/DE/veroeffentlichungen/wohnen/NAP.html>;

English version: Federal Ministry for Housing, Urban Development and Building, *National Action Plan to Tackle Homelessness. Together for a home*, (Federal Ministry for Housing, Urban Development and Building, 2024), https://www.bmwsb.bund.de/SharedDocs/downloads/Webs/BMWSB/DE/veroeffentlichungen/wohnen/NAP-english.pdf?__blob=publicationFile&v=4.

¹⁵ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (GG) 1949 [Basic Law].

¹⁶ Sections 67ff, SGB XII [Twelfth Book of the Social Code].

¹⁷ Bundesministerium für Wohnen, Stadtentwicklung und Bauwesen (BMWSB), *Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit 2024. Gemeinsam für ein Zuhause* (Bundesministerium für Wohnen, Stadtentwicklung und Bauwesen, 2024), 13,

<https://www.bmwsb.bund.de/SharedDocs/downloads/Webs/BMWSB/DE/veroeffentlichungen/wohnen/NAP.html>;

¹⁸ <https://www.revosax.sachsen.de/vorschrift/19244-Empfehlungen-zur-Vermeidung-und-Beseitigung-von-Wohnungsnotfaellen>

¹⁹ Stadt Leipzig, *Fachplan Wohnungsnotfallhilfe in Leipzig 2023 bis 2026* [City of Leipzig, Special Plan for Emergency Housing Assistance in Leipzig 2023 to 2026] (Stadt Leipzig, 2023), https://static.leipzig.de/fileadmin/mediendatenbank/leipzigde/Stadt/02.5_Dez5_Jugend_Soziales_Gesundheit_Schule/50_Sozialamt/Wohnungsnotfallhilfe_und_Notunterbringung/Fachplan-Wohnungsnotfallhilfe_nicht-barrierefrei.pdf

²⁰ Stadt Leipzig, *Fachplan Wohnungsnotfallhilfe in Leipzig 2023 bis 2026*.

²¹ BMWSB, Wohnungslosenbericht der Bundesregierung 2025, 12.

²² BMWSB, Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit 2024, 15-18.

²³ BMWSB, *Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit 2024*, 18.

²⁴ Gesetz zur Sicherung des Zugangs zu Schutz und Beratung bei geschlechtsspezifischer und häuslicher Gewalt (Gewalthilfegesetz - GewHG) 2025 [Violent Crimes Assistance Act 2025].

²⁵ BMWSB, Wohnungslosenbericht der Bundesregierung 2025, 12.

²⁶ „Modellprojekt Eigene Wohnung.“ Stadt Leipzig, accessed May 16, 2025, <https://www.leipzig.de/jugend-familie-und-soziales/soziale-hilfen/obdachlosigkeit/projekt-eigene-wohnung>.

²⁷ <https://das-boot-ggmbh.de/modellprojekt-%E2%80%99Eigene-wohnung%E2%80%99C>

²⁸ GISS & VERIAN, 2024, 39.

²⁹ BMWSB, *Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit 2024*, p.3 & p. 5.

³⁰ BMWSB, *Wohnungslosenbericht der Bundesregierung 2025*, 10.

³¹ „Freie Wohlfahrtspflege in Deutschland“, Bundesarbeitsgemeinschaft der Freien Wohlfahrtspflege, accessed May 16, 2025, <https://www.bagfw.de/ueber-uns/freie-wohlfahrtspflege-in-deutschland>.

³² Stadt Leipzig, *Fachplan Wohnungsnotfallhilfe in Leipzig 2023 bis 2026*, 34 ff.

³³ BMWSB, *Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit 2024*, 40.

³⁴ BMWSB, *Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit 2024*, 45.

³⁵ Gemeinsame Empfehlungen des Sächsischen Staatsministeriums für Soziales und Gesellschaftlichen Zusammenhalt, des Sächsischen Staatsministeriums für Regionalentwicklung und des Sächsischen Staatsministeriums des Innern zur Vermeidung und Beseitigung von Wohnungsnotfällen 2021, VII. 6.

³⁶ „Lebensplätze für Frauen.“ Diakonie Münschen und Oberbayern, Evangelisches Hilfswerk, accessed May 15, 2025, <https://hilfswerk-muenchen.de/lebensplaetze-frauen/startseite>.

³⁷ „Herzlich willkommen bei ragazza e.V.“! Ragazza Hamburg, accessed May 15, 2025, <https://ragazza-hamburg.de/de/>.

³⁸ „Housing First für Frauen.“ Sozialdienst katholischer Frauen e.V. Berlin, accessed May 15, 2025, <https://skf-berlin.de/offene-sozialarbeit/wohnungslose-frauen/housing-first-fuer-frauen/>.

³⁹ BMWSB, *Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit 2024*, 18.

⁴⁰ GREVIO, *Greivio Baseline Evaluation Report Germany*, (GREVIO, 2022) ,<https://rm.coe.int/report-on-germany-for-publication/1680a86937>; in German: Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend (BMFSFJ),

Verhütung und Bekämpfung von Gewalt gegen Frauen und häuslicher Gewalt. Erster Bericht des Expertenausschusses (GREVIO) zur Umsetzung des Übereinkommens des Europarats vom 11. Mai 2011 (Istanbul-Konvention) in Deutschland. (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend, 2022), <https://www.bmfsfj.de/resource/blob/202386/3699c9bad150e4c4ff78ef54665a85c2/grevio-evaluierungsbericht-istanbul-konvention-2022-data.pdf>, checked on 9/18/2023.

⁴¹ Gesetz zur Sicherung des Zugangs zu Schutz und Beratung bei geschlechtsspezifischer und häuslicher Gewalt (Gewalthilfegesetz - GewHG) 2025 [Violent Crimes Assistance Act 2025].

⁴² https://www.diw.de/de/diw_01.c.907889.de/nachrichten/bundeshaushalt_setzt_falsche_prioritaeten_hier_besteht_wirklich_spar-potential.html

⁴³ BMWSB, *Nationaler Aktionsplan gegen Wohnungslosigkeit 2024*, 37f.

⁴⁴ Gemeinsame Empfehlungen des Sächsischen Staatsministeriums für Soziales und Gesellschaftlichen Zusammenhalt, des Sächsischen Staatsministeriums für Regionalentwicklung und des Sächsischen Staatsministeriums des Innern zur Vermeidung und Beseitigung von Wohnungsnotfällen 2021, III. 2.

⁴⁵ EUROSTAT *Population on 1 January 2023*.

⁴⁶ Article 29, par. 1 from Law 4052/2012 (ΦΕΚ 41 Α).

⁴⁷ Theodorikakou et al., 2013.

⁴⁸ EU SILC, 2014.

⁴⁹ CMD 41756/26.5.2017, L. 4472/2017.

⁵⁰ Dimoulas, K., Arapoglou, V., Gkounis, K., Richardshon, K., Karlaganis, P. (2018). PILOT REGISTRATION OF HOMELESS PEOPLE IN THE MUNICIPALITIES OF ATHENS, THESSALONIKI, PIRAEUS, HERAKLION, IOANNINA, N. IONIA, AND TRIKALA. Panteion University.

⁵¹ NATIONAL STATISTICAL SERVICE. FAMILY BUDGET DATA – RISK OF POVERTY SILK. (2024). Available at: <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA10/2024>.

⁵² Αράπογλου, Β., Γκούνης, Κ., Ρίτσαντσον, Κ., (2018). Πιλοτική Καταγραφή Αστέγων στους Δήμους Αθηναίων, Θεσσαλονίκης, Πειραιώς, Ηρακλείου, Ιωαννίνων, Ν. Ιωνίας και Τρικκαίων

⁵³ All the information below comes from the responses of frontline professionals to the INTERACT questionnaires.

⁵⁴ <https://www.eetaa.gr/domes-gia-tin-antimetopisi-tis-vias-kata-ton-gynaikon/xenones-filoxenias-dimon/xenonas-filoxenias-dimou-irakleiou/>

⁵⁵ https://kyada-athens.gr/kentro_astegon/

⁵⁶ <https://www.cityofathens.gr/who/xenonas-metavatikis-filoxenias-ton-astegon-christon-psychodrastikon-oysion/>

⁵⁷ https://www.2dype.gov.gr/npdd_centers/ksenwnas-estia/

⁵⁸ <https://www.okana.gr/el/services/meiosi-blabis/anoihto-kentro-imeras-astegon-ypnotirio>

⁵⁹ <https://www.astegoi.gov.gr/index.php/en/gia-polites/domes-ypiresies>

⁶⁰ <https://ekka.org.gr/index.php/el/>

⁶¹ www.astegoi.gov.gr/referral

⁶² Dimoulas, K., Arapoglou, V., Gkounis, K., Richardshon, K., Karlaganis, P. (2018)

⁶³ FEANTSA, Country Fiche; Greece. (2018). Available at: <https://www.feantsa.org/download/gr-country-profile-2018609335085222190081.pdf>.

⁶⁴ Housing and work for the homeless. Ministry of Social Cohesion and Family Affairs. Available at: https://minscfa.gov.gr/en/demographic-policy/housing-policy/housing-and-work-for-the-homeless/?utm_source=chatgpt.com.

⁶⁵ Shelters of EKKΑ. Available at: https://ekka.org.gr/index.php/en/domes-ypiresies-en/ksenones-en?utm_source=chatgpt.com.

⁶⁶ Dimoulas, K., Arapoglou, V., Gkounis, K., Richardshon, K., & Karlaganis, P. (2018).

⁶⁷ Kourachanis, 2017.

⁶⁸ [Mannfjöldinn 1. janúar 2024 - Hagstofa Íslands](#)

- ⁶⁹ “Skýrsla samráðshóps um heimilislausa: Aðstæður húsnæðislausra í Reykjavík og tillögur til úrbóta.” Félagsmálaráðuneytið, https://www.stjornarradid.is/media/velferdarraduneyti-media/media/acrobat-skjol/skyrsla_heimilislausir.pdf
- ⁷⁰ “Samþykkt velferðarráðs um nýja aðgerðaáætlun með stefnu í málefnum heimilislausra með miklar og flóknar þjónustubarfir.” Reykjavíkurborg, https://reykjavik.is/sites/default/files/2025-01/1_adgerdaraetlun_med_stefnu_hmfth_-_januar_2025.pdf.
- ⁷¹ Þorbjörg H. Þórgilsdóttir, *Samstarfsverkefni í málefnum heimilislausra* (Kópavogur: SSH – Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu, March 2023).
- ⁷² Kolbrún Kolbeinsdóttir, „Eini staðurinn í samfélaginu þar sem ekki er horft niður á þig“: Reynsla kvenna af Konukoti (MA-thesis, University of Iceland, 2023). <https://skemman.is/handle/1946/43142>.
- ⁷³ “Ný stefna í málefnum heimilislausra.” Reykjavíkurborg, October 11, 2019. [stefna_i_malefnum_heimilislausra_fra_fundi_velferdarrads_5.6.19_0.pdf](https://reykjavik.is/sites/default/files/2025-01/1_adgerdaraetlun_med_stefnu_hmfth_-_januar_2025.pdf).
- ⁷⁴ Ný aðgerðaáætlun í málefnum heimilislausra samþykkt einróma í borgarstjórn.” Reykjavíkurborg. Accessed May 23, 2025. <https://reykjavik.is/frettir/2025/ny-adgerdaraetlun-i-malefnum-heimilislausra-samthykt-einroma-i-borgarstjorn>.
- ⁷⁵ “Mannfjöldinn 1. janúar 2024.” Hagstofa Íslands
- ⁷⁶ *Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands* nr. 33/1944 [Constitution of the Republic of Iceland No. 33/1944], <https://www.althingi.is/lagas/nuna/1944033.html>
- ⁷⁷ CETS 210 - Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας
- ⁷⁸ 44/1998: Lög um húsnæðismál Lög | | Alþingi
- ⁷⁹ Alþingi, Þingsályktun 2101/154: Húsnæðisstefna fyrir árin 2024–2038 ásamt fimm ára aðgerðaáætlun fyrir árin 2024–2028 [Parliamentary Resolution 2101/154: Housing Policy for 2024–2038 with a Five-Year Action Plan for 2024–2028], <https://www.althingi.is/altext/154/s/2101.html>.
- ⁸⁰ 2101/154 pál. í heild: húsnæðisstefna fyrir árin 2024--2038 ásamt fimm ára aðgerðaáætlun fyrir árin 2024--2028 | Þingtíðindi | Alþingi
- ⁸¹ 40/1991: Lög um félagsþjónustu sveitarfélaga Lög | | Alþingi
- ⁸² Lög um nálgunarbann og brottvísun af heimili nr. 85/2011 [Act on Restraining Orders and Expulsion from the Home No. 85/2011], <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2011085>.
- ⁸³ Lög um lögheimili og aðsetur 80/2018 [Act on Domicile and Residence 80/2018].
- ⁸⁴ 75/2016: Lög um húsnæðisbætur Lög | | Alþingi; 1200/2016 - Reglugerð um húsnæðisbætur.
- ⁸⁵ Kortlagning kynjasjonarmida vefur.pdf
- ⁸⁶ https://reykjavik.is/sites/default/files/stefna_i_malefnum_heimilislausra_2019-2025_10.10.pdf
- ⁸⁷ 150/2020: Lög um jafna stöðu og jafnan rétt kynjanna Lög | | Alþingi
- ⁸⁸ Kortlagning kynjasjonarmida vefur.pdf
- ⁸⁹ Kynjud_fjarlagaderd_13.3(gagnvirk).pdf
- ⁹⁰ https://reykjavik.is/sites/default/files/stefna_i_malefnum_heimilislausra_2019-2025_10.10.pdf
- ⁹¹ https://reykjavik.is/sites/default/files/stefna_i_malefnum_heimilislausra_2019-2025_10.10.pdf
- ⁹² 1_adgerdaraetlun_med_stefnu_hmfth_-_januar_2025.pdf
- ⁹³ Reykjavíkurborg, Tímabundið neyðarathvarf Skipholt 27 [Temporary Emergency Shelter at Skipholt 27], February 11, 2021.; Soffía Hjördis Ólafsdóttir, team leader for homelessness services at Reykjavíkurborg, oral communication, March 12, 2025.; Helga Lind Mar, team leader at Rótin, oral communication, March 11, 2025.
- ⁹⁴ Kristin I. Palsdóttir, Executive Director, Rotin.
- ⁹⁵ Heilbrigðisráðuneytið, *Lokaskýrsla starfshóps um stefnu og aðgerðir í skaðaminnkun* [Final Report of the Working Group on Harm Reduction Policy and Actions], January 2025, https://www.stjornarradid.is/library/04-Raduneytin/Heilbrigdisraduneytid/ymsar-skrar/Ska%C3%B0aminnkun_Lokask%C3%BDrsla_jan%C3%BAar%202025.pdf.
- ⁹⁶ 2101/154 pál. í heild: húsnæðisstefna fyrir árin 2024--2038 ásamt fimm ára aðgerðaáætlun fyrir árin 2024--2028 | Þingtíðindi | Alþingi
- ⁹⁷ European Family Justice Center Alliance. “The Alliance.” <https://www.efjca.eu/the-alliance>.

- ⁹⁸ [Πέμπτη περιοδική έκθεση της Ισλανδίας σχετικά με το Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα .pdf](#)
- ⁹⁹ Kolbrún Kolbeinsdóttir, „Eini staðurinn í samfélaginu þar sem ekki er horft niður á þig“: Reynsla kvenna af Konukoti.
- ¹⁰⁰ Kolbrún Kolbeinsdóttir, „Eini staðurinn í samfélaginu þar sem ekki er horft niður á þig“: Reynsla kvenna af Konukoti.
- ¹⁰¹ Thomas Kattau, *Review of Treatment Services for Substance Use Disorders in Iceland*, commissioned by the Ministry of Health of Iceland, October 18, 2024, <https://www.stjornarradid.is/library/04-Raduneytin/Heilbrigdisraduneytid/ymsar-skrar/Review%20of%20treatment%20services-%20T%20Kattau.pdf>.
- ¹⁰² Kattau, *Review of Treatment Services*, 2024
- ¹⁰³ EUROSTAT Population on 1 January 2023
- ¹⁰⁴ <https://www.fiopdsd.org/wp-content/uploads/2024/02/Oltre-gli-Ostacoli-1.pdf>
- ¹⁰⁵ <https://www.ilpost.it/2024/02/04/donne-senza-dimora/>
- ¹⁰⁶ https://www.istat.it/it/files/2015/12/Persone_senza_dimora.pdf
- ¹⁰⁷¹⁰⁷ http://dati-censimentipermanenti.istat.it/Index.aspx?DataSetCode=DCSS_SENZA_TETTO: <https://www.istat.it/it/files//2022/12/CENSIMENTO-E-DINAMICA-DEMOGRAFICA-2021.pdf>
- ¹⁰⁸ [DA METTERE IN NOTA elenco-vie-fittizie](#)
- ¹⁰⁹ Infografiche-fio.PSD-2022.pdf
- ¹¹⁰ Elenco delle vie fittizie, fio.PSD, 2025 [elenco-vie-fittizie](#)
- ¹¹¹ <https://www.fiopdsd.org/wp-content/uploads/2024/02/Oltre-gli-Ostacoli-1.pdf>
- ¹¹² <https://www.fiopdsd.org/la-strage-invisibile-434-morti-nel-2024/>
- ¹¹³ Senza tetto e senza fissa dimora, ISTAT, 2021 http://dati-censimentipermanenti.istat.it/Index.aspx?DataSetCode=DCSS_SENZA_TETTO: Censimento e dinamica demografica, ISTAT, 2021
- ¹¹⁴ https://www.fiopdsd.org/wp-content/uploads/2025/02/Housing-First-in-Italia_Sintesi-1.pdf
- ¹¹⁵ Protezione per le donne vittime di violenza - Anni 2021 e 2022 - Tavole sulle Case Rifugio, ISTAT, 2021-2022 <https://www.istat.it/comunicato-stampa/il-sistema-di-protezione-per-le-donne-vittime-di-violenza-anni-2021-e-2022/>
- ¹¹⁶ EUROSTAT Population on 1 January 2023
- ¹¹⁷ Nobre, Sónia Alexandra de Barros Rito Nunes. Women's Homelessness and Housing Exclusion in the Northern Lisbon Metropolitan Area: An In-depth Exploratory Study. PhD diss., Universidade NOVA de Lisboa, Faculdade de Ciências Sociais e Humanas, 2021. <https://run.unl.pt/handle/10362/123033>
- ¹¹⁸ ENIPSSA Executive Manager / Strategy Implementation, Monitoring and Evaluation Group (GIMAE), Survey on the Profile of People Experiencing Homelessness – 31 December 2023 (Lisbon: ENIPSSA, 3 October 2024), PDF, accessed 19 May 2025, <https://www.enipssa.pt/documents/10180/11876/Inqu%C3%A9rito+Caracteriza%C3%A7%C3%A3o+das+Pessoas+em+Situa%C3%A7%C3%A3o+de+Sem-Abrigo+-+31+de+dezembro+2023+-+Quadros/bc4e2eb8-31ba-4aa4-984b-dbeccaadfdf22>.
- ¹¹⁹ More information on SUD: <https://homeless.org.uk/areas-of-expertise/improving-homelessness-services/psychologically-informed/>
- ¹²⁰ Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género (CIG). Estratégia Nacional para a Igualdade e a Não Discriminação 2018–2030 — Portugal + Igual. Lisboa: CIG, 2018. <https://www.cig.gov.pt/estrategia-nacional-para-a-igualdade-e-a-nao-discriminacao-2018-2030-portugal-igual/>.
- ¹²¹ Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género (CIG). Plano de Ação para a Prevenção e o Combate à Violência Contra as Mulheres e à Violência Doméstica (PAVMVD) 2018–2021. Lisboa: CIG, 2018. <https://www.cig.gov.pt/area-portal-da-violencia/plano-de-acao-violencia-contra-mulheres-e-violencia-domestica/>.

¹²² Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género (CIG). Plano de Ação para a Igualdade entre Mulheres e Homens (PAIMH) 2018–2021. Lisboa: CIG, 2018. <https://www.cig.gov.pt/2018/09/plano-de-acao-para-a-igualdade-entre-mulheres-e-homens/>.

¹²³ Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género (CIG). Plano de Ação para o Combate à Discriminação em Razão da Orientação Sexual, Identidade e Expressão de Género e Características Sexuais (PAOIEC) 2018–2021. Lisboa: CIG, 2018. <https://www.cig.gov.pt/2018/09/plano-de-acao-para-o-combate-a-discriminacao-em-razao-da-orientacao-sexual-identidade-e-expressao-de-genero-e-caracteristicas-sexuais/>.

¹²⁴ Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género (CIG). Plano de Ação para a Prevenção e o Combate ao Tráfico de Seres Humanos 2022–2025. Lisboa: CIG, 2022. <https://www.cig.gov.pt/area-portal-da-violencia/plano-de-acao-traffic-de-seres-humanos/>.

¹²⁵ Direção-Geral da Saúde (DGS). *Plano Nacional de Saúde 2030 – Saúde Sustentável: de tod@s para tod@s (PNS 2030)*.

¹²⁶ Portugal, WP1 focus group

¹²⁷ Portugal, WP1 focus group

¹²⁸ <https://www.cig.gov.pt/area-portal-da-violencia/portal-violencia-domestica/rnavvd/enquadramento/>.

¹²⁹ Portugal, WP1 focus group

¹³⁰ The Portuguese team prefers to use the term ‘sex work’ instead of transactional sex as for them the term allows for address labour conditions, health and safety without importing moral judgements.”

¹³¹ Portugal WP1 Focus group

¹³² Portugal, WP1 focus group

¹³³ (Saaristo, 2023; Cordeiro & Oliveira, 2024; Nobre, 2021; FEANTSA, 2020; Duarte et al., 2018; Baptista, 2010; 2018)

¹³⁴ For more information: [Psychologically-informed | Homeless Link](#)

¹³⁵ EUROSTAT *Population on 1 January 2023*

¹³⁶ Source: OECD Questionnaire on Affordable Housing (QuASH), 2023; Ministry of Labour and Social Solidarity (2023), Reports from Local Authorities; Ministry of Labour and Social Solidarity (2023), Reports from social services providers.

¹³⁷ This data has been collected by each centre based on their internal procedures regarding the registration of beneficiaries.

¹³⁸ https://www.feantsa.org/public/user/Activities/events/2024/9th_overview/EN_Chap/3.pdf

¹³⁹ https://webfs.oecd.org/Els-com/Affordable_Housing_Database/Country%20notes/Homelessness-ROU.pdf

¹⁴⁰ Source: OECD Questionnaire on Affordable Housing (QuASH), 2023; Ministry of Labour and Social Solidarity (2023), Reports from Local Authorities; Ministry of Labour and Social Solidarity (2023), Reports from social services providers.

¹⁴¹ <https://housingfirsteurope.eu/publication/publication-2019-housing-first-in-europe-an-overview-of-implementation-strategy-and-fidelity/>.

¹⁴² https://world-habitat.org/wp-content/uploads/2023/09/wh_housing-led-in-cee_BRIEFING-ROMANIA_EN_FINAL.pdf.